

การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของ
พระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับ
นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย

พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจ
เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง
พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE METHODS COACHING MODEL FOR
DEVELOPING LEARNING MANAGEMENT BASED ON FOUR NOBLE TRUTHS OF
MORAL TEACHING MONKS TO ENHANCE REASONING THINKING IN BUDDHIST
FOR STUDENTS IN FUNDAMENTAL EDUCATION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy CURRICULUM AND INSTRUCTION
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการ
เสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1
ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โต้ศิลา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติคม คาวีรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โต้ศิลา)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล)

60253906 : หลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี, การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน, ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

พระมหา ณรงค์ราช ทรงเชื้อ: การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วนิชวัฒนารชัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ที่พัฒนาขึ้นจำนวน 4 ด้านได้แก่ 2.1) ความสามารถการโค้ชแบบพหุวิธี ของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธี 2.2) ความสามารถในการออกแบบการสอนโดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม 2.3) พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม และ 2.4) เปรียบเทียบความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน ดำเนินการวิจัยด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ผสมผสานกับการวิจัยแบบดุลยภาพเวลาและการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-Samples Design) ของกลุ่มตัวอย่าง พระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป โรงเรียนวัดนิมมานรดี จังหวัดกรุงเทพมหานครและนักเรียนโรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 120 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี คู่มือรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 3) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน 4) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม 5) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา และ 6) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ช วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที (Dependent t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มี 4 องค์ประกอบ คือ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการมี 5 ระยะ คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ 2) ออกแบบการโค้ช 3) พัฒนาและวางแผนการโค้ช 4) การโค้ชและสะท้อนคิด 5) การประเมินผลการโค้ช และ 4. เงื่อนไขการนำไปใช้

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย 3 ด้าน พบว่า 2.1) ด้านการโค้ช 2.1.1) ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชอยู่ในระดับสูงมาก 2.2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2.2.1) ความสามารถในการออกแบบการสอนโดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ชอยู่ในระดับสูงมาก 2.2.2) พัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ชอยู่ในระดับสูงและ 2.3) ด้านการคิด 2.3.1) ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

60253906 : Major CURRICULUM AND INSTRUCTION

Keyword : COACHING MODEL, INSTRUCTIONAL COMPETENCIES BASED ON FOUR NOBLE TRUTHS

PHRAMAHA NARONGRAJ KRONGCHUEA : THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE METHODS COACHING MODEL FOR DEVELOPING LEARNING MANAGEMENT BASED ON FOUR NOBLE TRUTHS OF MORAL TEACHING MONKS TO ENHANCE REASONING THINKING IN BUDDHIST FOR STUDENTS IN FUNDAMENTAL EDUCATION THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SIRIWAN VANICHWATANAVORACHAI

The purposes of this study were 1) to develop multiple methods coaching model for developing instructional competencies based on four noble truths of moral teaching monks 2) to study the effectiveness of multiple methods coaching model in 4 aspects as follows: 2.1) the ability of multiple methods coaching model of moral teaching monks after coaching , 2.2) the ability of instructional designing based on four noble truths of moral teaching monks after coaching, 2.3) the progress of the teaching ability based on four noble truths of moral teaching monks after coaching, and 2.4) the comparison of the ability of reasonable thinking about Buddhism of fundamental level students before and after learning based on four noble truths. This study was research and development applying mixed methods research. One-Group Pretest Posttest Design and Equivalent Time-Samples Design were used in this study. The participants of the research were 6 moral teaching monks teaching at Watnimmanaradee School and 120 students studying at Watnimmanaradee School in the first semester of the academic year 2021.

The instruments of the research were 1) coaching model and manual of coaching model 2) evaluation form for evaluating the ability of multiple methods coaching 3) evaluation form for evaluating the ability of instructional design based on four noble truths 4) evaluation form for evaluating instructional competencies based on four noble truths and 5) evaluation form for evaluating the ability of reasonable thinking about Buddhism, and 6) Observation form for recording coaching behaviors. Data was analyzed by mean, standard deviation, percentage, content analysis, and Dependent t-test. The research findings were as follows:

1. Multiple methods coaching model consisted of 4 components; 1) Principle 2) Objectives 3) Process: consisted of 5 phases as follows: Phase 1: Analyzing information and Understanding, Phase 2: Designing Coaching, Phase 3: Developing and Planning Coaching, Phase 4: Coaching and Reflecting, and Phase 5: Evaluating Coaching, and 4) Conditions for usage

2. The effectiveness of multiple methods coaching model consisted of 3 aspects;

2.1) According to coaching, it was found that the ability of multiple methods coaching of moral teaching monks being coaches was at the very high level.

2.2) According to instruction, it was found as follows: 2.2.1) the ability of instructional designing based on four noble truths of moral teaching monks being coachees was at the very high level, 2.2.2) the progress of the teaching ability based on four noble truths of moral teaching monks being coachees was at the high level.

2.3) According to reasonable thinking, it was found that the ability of reasonable thinking about Buddhism of fundamental level students after learning based on four noble truths was higher than before learning being significant at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณพระพุทธศาสนาที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จนมีวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้น ในเบื้องต้นนี้ ขออนุโมทนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนินและอาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่คอยให้คำแนะนำชี้แนะช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตรในการทำวิทยานิพนธ์ และขออนุโมทนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวีรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการสอบ ที่ให้นำแนะนำช่วยเหลือเพื่อให้วิทยานิพนธ์มีคุณภาพ

ขออนุโมทนา รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสิโนบล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ศิริชัยลักษณ์ ดร.มนต์ชัย พงศกรณฤกษ์ ดร.ยุพิน ยืนยง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระปลัดระพี พุทฺธสาโร และพระมหานพดล ธมมานนโท ที่เมตตาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย ให้มีคุณภาพ และขออนุโมทนาคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน ที่ถวายเป็นความรู้ด้านหลักสูตรและการสอนและขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่น 10 (กลุ่มวิชาหลักสูตรและการนิเทศ) ทุกรูป/คน ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือระหว่างเรียนและทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา ตลอดถึงรุ่นที่ผู้สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนทุกคน

ขอขอบคุณพระสอนศีลธรรมทุกรูปที่ได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์การเรียนรู้ไปด้วยกันและครูนักเรียนโรงเรียนวัดนิมมานรดี ที่ได้ร่วมกิจกรรมกับพระสอนศีลธรรมผู้ซึ่งสร้างการเปลี่ยนแปลง ขอกราบขอบพระคุณเจ้าคุณอาจารย์ พระศรีธรรมภาณี, ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารและรักษาการผู้อำนวยการสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เป็นสะพานเชื่อมโยงการนำศาสตร์ด้านหลักสูตรและการสอนมาทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอกราบขอบพระคุณ พระเทพรัตนโมลี อดีตเจ้าอาวาสวัดอนงคารามที่เมตตาอนุเคราะห์ที่อยู่ขณะเล่าเรียนและทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ตลอดถึงคุณชูชาติ ชื่นสมบัติ ที่สนับสนุนการเล่าเรียนศึกษาด้วยดีเสมอมา

สุดท้าย ขออนุโมทนาโยมพ่อแม่และครอบครัวที่เป็นสัมมาทิฐิคอยเสริมร่างกายแรงใจและแรงสติปัญญาตลอดมาในการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาและอนุโมทนาครอบครัวคุณนัสชนกที่อำนวยความสะดวกเกี่ยวดูแลร่างกายและแรงใจขณะเล่าเรียน พร้อมทั้งกัลยาณมิตรทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

พระมหา ณรงค์ราช ครองเชื้อ

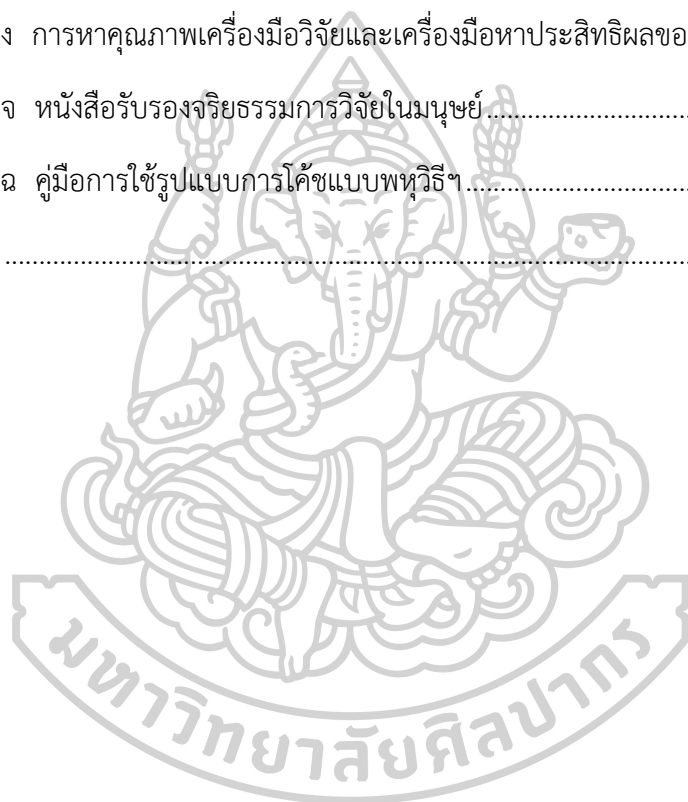
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
คำถามการวิจัย.....	21
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	21
สมมติฐานการวิจัย.....	22
ขอบเขตการวิจัย.....	22
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	24
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	26
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	28
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม.....	29
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอนเชิงระบบ.....	37
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และการโค้ช.....	39

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน การโค้ชในประเทศและต่างประเทศ.....	71
หลักการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนา.....	75
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	90
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลพระพุทธศาสนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	96
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	104
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R ₁) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis: A).....	107
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D ₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช (Design and Development: D&D).....	118
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R ₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ (Implementation: I).....	143
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D ₂) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ (Evaluation: E).....	149
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	153
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	154
ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	183
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	235
สรุปผลการวิจัย.....	236
อภิปรายผล.....	240

ข้อเสนอแนะ	249
รายการอ้างอิง.....	252
ภาคผนวก	263
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	264
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นจากแหล่งข้อมูลบุคคล	267
ภาคผนวก ค การหาคคุณภาพเครื่องมือ	271
ภาคผนวก ง การหาคคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเครื่องมือหาประสิทธิผลของรูปแบบ	285
ภาคผนวก จ หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	301
ภาคผนวก ฉ คู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	303
ประวัติผู้เขียน	372

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	31
ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการโค้ช	50
ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจ 4 กับญาณ 3.....	77
ตารางที่ 4 แสดงผลการสังเคราะห์การขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	81
ตารางที่ 5 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญผสานกับแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ.....	84
ตารางที่ 6 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน.....	85
ตารางที่ 7 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R ₁) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis: A) ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน....	117
ตารางที่ 8 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี.....	123
ตารางที่ 9 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	127
ตารางที่ 10 แสดงเกณฑ์การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	131
ตารางที่ 11 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	135
ตารางที่ 12 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D ₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	140
ตารางที่ 13 เครื่องมือที่ใช้ในประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี.....	146

ตารางที่ 14 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R ₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	148
ตารางที่ 15 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D ₂) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อรยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	152
ตารางที่ 16 แสดงการสรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ภายหลังกการหาประสิทธิภาพและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	170
ตารางที่ 17 แสดงค่าความสอดคล้องเชิงทฤษฎีของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	177
ตารางที่ 18 แสดงข้อเสนอแนะเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี.....	181
ตารางที่ 19 แสดงจำนวนพระสอนศีลธรรม	183
ตารางที่ 20 แสดงการเลือกการโค้ชแบบพหุวิธี	185
ตารางที่ 21 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	187
ตารางที่ 22 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	187
ตารางที่ 23 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	188
ตารางที่ 24 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4 สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4	188
ตารางที่ 25 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน พระสอนศีลธรรม รูปที่ 5 สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 5	189
ตารางที่ 26 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน พระสอนศีลธรรม รูปที่ 6 สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 6	189

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเองรายข้อ)	193
ตารางที่ 28 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมที่ เลือกรูปแบบการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัยรายข้อ)	196
ตารางที่ 29 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมที่ เลือกรูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (การประเมินโดยเพื่อนรายข้อ).....	199
ตารางที่ 30 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอน โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเองรายข้อ).....	202
ตารางที่ 31 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอน โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบผู้เชี่ยวชาญ (ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ รายข้อ)	205
ตารางที่ 32 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอน โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (ประเมินโดยเพื่อน รายข้อ)	208
ตารางที่ 33 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็น ฐานของพระสอนศีลธรรม (ประเมินตนเอง)	211
ตารางที่ 34 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็น ฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบผู้เชี่ยวชาญ (การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย) (Expert Coaching)	213
ตารางที่ 35 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็น ฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (การประเมินจากเพื่อน).....	216
ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	218
ตารางที่ 37 แสดงการสรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ฉบับสมบูรณ์)	221
ตารางที่ 38 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการ โค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมใน	

การเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน)	272
ตารางที่ 39 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ).....	274
ตารางที่ 40 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (สำหรับพระสอนศีลธรรม).....	277
ตารางที่ 41 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สำหรับนักเรียน).....	278
ตารางที่ 42 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเมินความสอดคล้องประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	286
ตารางที่ 43 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โดยผู้เชี่ยวชาญ).....	287
ตารางที่ 44 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้าง ความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	292
ตารางที่ 45 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	294
ตารางที่ 46 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	296

ตารางที่ 47 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผล ทางพระพุทธศาสนา	298
ตารางที่ 48 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐาน	300

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	20
ภาพที่ 2 แสดงวัฏจักรการโค้ช.....	47
ภาพที่ 3 กรอบขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	106
ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร.....	111
ภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน....	113
ภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรม	115
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาประเด็นการสนทนากลุ่ม	121
ภาพที่ 8 ขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ..	122
ภาพที่ 9 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	125
ภาพที่ 10 แสดงขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน.....	130
ภาพที่ 11 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	134
ภาพที่ 12 แสดงขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	137
ภาพที่ 13 แสดงขั้นตอนการพัฒนาแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช.....	139
ภาพที่ 14 แสดงแบบแผนการวิจัยที่ 1	144

ภาพที่ 15 แสดงแบบแผนการวิจัยที่ 2	144
ภาพที่ 16 ร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	169
ภาพที่ 17 ผู้ทรงคุณวุฒิ สทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).....	176
ภาพที่ 18 รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ หลังได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ..	182
ภาพที่ 19 กิจกรรมฝึกร่วมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม พ.ศ.2564 ณ ศาลา ปฏิบัติธรรม สมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา วัดพิชยญาติการาม	184
ภาพที่ 20 กิจกรรมฝึกร่วมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรม ออกแบบการโค้ช ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม พ.ศ.2564 ณ ศาลาปฏิบัติธรรม สมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร.....	186
ภาพที่ 21 พระสอนศีลธรรมร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน โดยใช้โปรแกรม Microsoft Teams.....	190
ภาพที่ 22 การสังเกตชั้นเรียนและสะท้อนคิดแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Line Group และบันทึก ผ่านโปรแกรม Bandicam.....	191
ภาพที่ 23 ของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี ของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเอง).....	194
ภาพที่ 24 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม (การ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย).....	197
ภาพที่ 25 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม โดยการ ประเมินจากเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching).....	201
ภาพที่ 26 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเอง).....	204
ภาพที่ 27 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย).....	207
ภาพที่ 28 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินจากเพื่อน).....	209

ภาพที่ 29 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของ พระสอนศีลธรรม (ประเมินตนเอง).....	212
ภาพที่ 30 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของ พระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย	214
ภาพที่ 31 ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็น ฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน	217
ภาพที่ 32 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) โดยใช้โปรแกรม Line Group..	220
ภาพที่ 33 รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมบูรณ์).....	227

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา (Wise Reflection) เป็นกระบวนการคิดที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการคิดแบบแยกแยะ ความคิดเชิงพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการคิดขั้นสูงในทางพระพุทธศาสนา และเป็นเครื่องชี้แนวทางปัญญาให้กับบุคคลในสังคมใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมให้คนรู้จักคิดการฝึก การใช้ความคิด ให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีการไตร่ตรองถึงประโยชน์และโทษช่วยควบคุมให้บุคคลคิดในสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น (ป.อ.ปยุตโต, 2552: 667) ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา จักช่วยให้เราใช้ประโยชน์จากความคิด เนื่องจากมีใช้สติเข้ามาทำงานแทนใจที่จะใช้ตัดสินใจ ทำให้คิดอย่างมีระบบ พิจารณาด้วยเหตุผลทำให้เกิดความคิดที่ถูกต้อง สักดไม่ให้อวิชชาและตัณหาเกิด (ประภาภทร นิยม, 2561: 35; วรภัทร์ ภูเจริญ, 2546: 168; สิริวรรณ ศรีพหล, 2558: 373) นอกจากนี้ การคิดเชิงพระพุทธศาสนาช่วยส่งเสริมทั้งความสามารถและคุณลักษณะการคิดวิจารณ์ญาณของนักเรียนควบคู่กันได้เห็นคุณค่าของการพัฒนาปัญญาเชิงพุทธ (พระมหาสาयนต์ ผลพิลา, 2554) ซึ่งสมประสงค์ นวมบุญลือ (2555: 35) ได้กล่าวว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานการคิดวิจารณ์ญาณแบบพุทธ เนื่องจากความคิดเชิงพระพุทธศาสนา คือ การคิดหาเหตุ มีหลัก 4 ประการ คือ คิดให้ถูกทาง (มีจุดหมายในการคิด) คิดให้เป็นลำดับขั้นตอน คิดด้วยเหตุผลและคิดให้เกิดประโยชน์ และนอกจากนี้ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2546:53) ได้นำแนวคิดจากหนังสือพุทธธรรมของพระราชวรมุนี ซึ่งเขียนเกี่ยวกับการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นการสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดตนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสาระอันเป็นความจริงของชีวิต รู้และเข้าใจในเหตุและผล องค์ประกอบปัจจัยและผลกระทบอันมีผลกระทบต่อการประเมินค่าโยนิโสมนสิการคือการรับรู้ด้วยปัญญาโดยให้เด็กได้พัฒนาปัญญาจากความรู้ที่ชื่นชอบหรือไม่ชอบใจ การสอนคิดตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ จึงเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่สามารถพัฒนาการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน และเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการตัดสินใจ

การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (Ariyasacca in Wise Reflection) เป็นวิธีคิดที่มีเป้าหมายเริ่มต้นจากการมองปัญหาชัดเจนและเห็นปัญหาที่แท้จริง ซึ่งการมองเห็นปัญหาที่ชัดเจนจะนำไปสู่การหาเหตุของการเกิดปัญหาได้ เพื่อเป็นการฝึกการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง มีการคิดอย่าง

เป็นระบบ มีความเป็นเหตุและผล ของกันและกันของปัญหานั้น ซึ่งการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ที่ผ่านกระบวนการควบคุมความคิดก่อนที่จะตัดสินใจโดยการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ไม่ใช่เป็นการตัดสินใจที่จะส่งเสริมให้เกิดความโลภ ความเห็นแก่ตัว ซึ่งเรียกเป็นภาพรวมว่า ไม่ใช่ตัดสินใจแล้วส่งเสริมให้เกิดกิเลส ในกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการอภิปราย ระดมสมองอภิปราย ได้เป็นอย่างดี มีเหตุผล ดังนั้น การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นความคิดที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21

เนื่องด้วยปัจจุบันนี้ คนเราขาดทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและมีผลต่อคนอื่นที่ช่วยยับยั้งอารมณ์ การตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหาและทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน เพราะลักษณะของโลกปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดนมากขึ้นและเชื่อมโยงกันถึงง่ายมากขึ้น สภาพสังคมมีความเป็นพหุวัฒนธรรมมากขึ้น มีการอพยพแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของอาชีพในยุคปัจจุบันที่แตกต่างจากอาชีพในยุครุ่นพ่อแม่ เช่น การเกิดกระแสธุรกิจรูปแบบสตาร์ทอัพที่ใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อน (Teach-Startup Businesses) เยาวชนที่จะอยู่รอดและประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบัน จึงต้องการทักษะ และคุณลักษณะทางพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากทักษะในรุ่นพ่อแม่ และต้องกว้างกว่าทักษะและองค์ความรู้ทางด้านการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณและวิทยาศาสตร์ ซึ่งทักษะเหล่านั้นควรเตรียมเยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้คนหลากหลายวัฒนธรรมได้อย่างสันติ มีความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย รวมทั้งมีทักษะทางอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน (คณะวิทยากรเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561: 6)

การจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมและก้าวทันตามความเปลี่ยนแปลงของโลก เนื่องจากสังคมโลกเปลี่ยนการจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนด้วยเพื่อเสริมทางทักษะที่จำเป็นให้ทันยุคสมัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนโดยมีกรอบวิสัยและเป้าหมายอนาคตของประเทศในปี 2579 นอกจากนี้ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2560: 3) ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนถึงศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งการศึกษาด้วย และเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่ว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะ 3Rs+8Cs ซึ่ง 3Rs ประกอบด้วย อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คณิตเลขเป็น (ARithmetics) และ 8Cs ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem

Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตากรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 16)

การคิดเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษนี้ โดยการคิดสำหรับนักเรียนไทย กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้รายงานไว้ว่า เด็กนักเรียนยังคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้น้อยและมีความแตกต่างด้านคุณภาพอย่างมาก ระหว่างโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในเมืองใหญ่ 300 แห่ง กับโรงเรียนรอบนอกราว 3 หมื่นแห่ง เป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับ ปังปอนด์ รักอำนวยกิจ และคณะ (2563: ออนไลน์) ได้รายงานผลการวิจัยพบว่า เด็กไทยได้คะแนนการคิดวิเคราะห์ เกินร้อยละ 60 ในทุกวิชาเพียงร้อยละ 1.09 โดยเด็กที่มีผลการเรียนดี (วัดด้วยคะแนนสะสมในโรงเรียน) จะมีทักษะการคิดวิเคราะห์น้อย นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ต่ำมาก แม้ว่าจะมีการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนอย่างเข้มข้น ผลการศึกษาพบว่า ระดับการคิดวิเคราะห์ แปรผกผันกับเกรดเฉลี่ย แสดงถึงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนการสอนด้านการคิดวิเคราะห์หรือการวัดผลการคิดวิเคราะห์ในโรงเรียนอาจไม่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล (2563: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กไทยจำนวนมากขาด Critical Thinking ข้อมจำกัดหลักมีอย่างน้อย 3 ประการ หนึ่ง ระบบการศึกษาของเราที่ไม่เน้นให้เด็กตั้งคำถาม เด็กถูกฝึกให้เชื่อและจำมากกว่าคิดวิเคราะห์ เด็กจึงไม่ถูกฝึกการลำดับเหตุผล สอง สังคมไทยไม่ใช่สังคมแห่งการอ่าน Critical Thinking ไม่สามารถงอกเงยได้หากปราศจากการอ่านและการฟังที่มีคุณภาพ ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ฝึกเด็กให้รักการอ่านหรือการฟังที่มีคุณภาพ ไม่ได้ฝึกตั้งคำถามต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ประการสุดท้าย สังคมการทำงาน ในการทำงาน เจ้านายส่วนใหญ่ชอบให้ลูกน้องเชื่อฟัง มากกว่าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่าง ดังนั้น การคิดมีความสำคัญในแต่ละระดับการคิด ซึ่งการคิดวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) เป็นพื้นฐานการคิดเชิงพระพุทธศาสนาดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ในการคิดเชิงพระพุทธศาสนามี 10 วิธี การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นหนึ่งในการคิดที่ผู้คิดได้ลงมือปฏิบัติและพิสูจน์ผลแห่งการปฏิบัติด้วยตนเอง มิใช่หยุดอยู่เพียงการคิดเท่านั้นและการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจของการแก้ปัญหาทุกอย่าง (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2558: 27) นอกจากนี้ ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นประโยชน์ในด้านตัวบุคคลที่จักทำให้บุคคลมี

ความรับผิดชอบ แยกแยะ เห็นผลกระทบของเรื่องหนึ่งที่เกิดจากสาเหตุหลาย ๆ สาเหตุที่เกี่ยวข้องกัน เกิดการคิดเชื่อมโยงในชีวิต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูในฐานะเป็นบุคคลสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ เกิดทักษะและมีทัศนคติที่ดี ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) โดยครูควรมีความรู้และทักษะพื้นฐาน 3 ด้าน ประกอบด้วยความรู้เนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้และทักษะด้านการสอนและความเข้าใจนักเรียน หากขาดความรู้ด้านใดด้านหนึ่งไป ย่อมลดทอนคุณภาพการสอน เช่น ครูรู้วิธีการสอนแบบโครงการงาน (Project-Based Learning) แต่มีความรู้คณิตศาสตร์ไม่ดี ย่อมไม่สามารถจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ได้ดี ยิ่งไปกว่านั้นความรู้และทักษะทั้ง 3 ด้าน ต้องผสมกัน เกิดเป็น “ความรู้และทักษะด้านเนื้อหาวิชาสำหรับการจัดการเรียนรู้” (Pedagogical Content Knowledge: PCK) ซึ่งเป็นสมรรถนะเฉพาะของวิชาชีพครู (ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2559: 7)

แนวคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่กล่าวถึงกันมาก คือ แนวคิด Constructionism มีแก่นความเชื่อสำคัญว่า ความรู้ไม่ได้มาจากการสอนของครูหรือผู้สอนเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์ทุกคนมีความสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ได้แก่ 1) การมีอิสระในการเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือถนัด มิใช่การบังคับให้ต้องเรียนเหมือน ๆ กัน มีพฤติกรรมแบบเดียวกันหรือบรรลุผลที่เหมือนกัน 2) การมีกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียน ด้วยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เองซึ่งนำไปสู่การสร้าง ความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่มีอยู่กับประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ เกิดเป็นองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง 3) การสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการได้อย่างสะดวก เช่น หนังสือ สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หรือ Facilitator ที่มีประสบการณ์สูง เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ บุคคลดังกล่าวมิได้มีหน้าที่สอนความรู้เหมือนครู แต่เป็นผู้ที่คอยจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถามจนกลายเป็นโจทย์หรือโครงการที่ตนสนใจ (TK FORUM, 2017: 212)

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครู” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอนและสร้างเครือข่าย พัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอน

มาเป็นผู้สร้างครุรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบและวัดผลจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง (สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2561: 33) เพราะที่ผ่านมาครู/ผู้สอนยังขาดทักษะใหม่ ๆ ในการทำหน้าที่ครูยุคใหม่ที่ เน้นบทบาทแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น ทักษะการทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ทักษะการกระตุ้นและพัฒนาการคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ทักษะการฟัง อย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) ทักษะการช่วยเหลือผู้เรียนโดยการสร้างการเรียนรู้ (Scaffolding) ทักษะการชี้แนะ (Coaching) ให้สอดคล้องกับปัจจุบัน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557: 20) จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือก รับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดั้งเดิมอันเป็น เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการ วางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 43)

ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้ เป็นไปในทางดีงาม เพราะการจัดการศึกษาเป็นการเตรียมคน พัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะและควบคู่ ควบคู่ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข นอกจากนี้ การจัดการศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรา 22 ที่ว่า การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ(สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2542: 3-7)

พระสอนศีลธรรม เป็นพระภิกษุที่ผ่านการสมัคร คัดเลือกและสรรหาเพื่อทำหน้าที่ช่วย สอนศีลธรรมในสถานศึกษา โดยมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำกับดูแลมีอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ซึ่งมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำกับดูแลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีพระ สอนศีลธรรมในการกำกับดูแล จำนวน 18,000 รูป ที่ปฏิบัติการดำเนินการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทั่วประเทศเพื่อไปขับเคลื่อนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นเหมือนผู้ช่วยครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนโดยปรับเปลี่ยนการสอนจากวิธีเก่าที่ พระสอนศีลธรรมสอนในโรงเรียนเน้นการสอนแบบบรรยายไปสู่การสอนรูปแบบใหม่ในแนวทาง Active Learning ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดและการทำงานสอดคล้องต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง ไป (วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์, 2559: 178) ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความ คิดเห็นการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน (2561:

9) พบว่า วิธีการสอนครูผู้สอนบางส่วนใช้หนังสือเรียนเป็นหลักสอนในลักษณะที่ Passive มากกว่า Active ไม่ได้สอนให้ผู้เรียนรู้ถึงคุณค่าที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา จากงานวิจัย พรรณี ผุดเกตุ และคณะ (2555); พระอนุศาสตร์ อาภากร (2555); สุเทพ เชื้อสมุทร (2556: 230) พบว่า พระสอนศีลธรรมขาดการจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมาจากพระสอนศีลธรรมไม่วิเคราะห์เนื้อหาสาระหลักสูตรแกนกลางไม่วิเคราะห์ผู้เรียน ขาดองค์ความรู้ด้านการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนและยังขาดการวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัย เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ คำปาฐกถาของ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ที่กล่าวไว้ในการสัมมนาพระสอนศีลธรรมและพระนักเทศน์ ณ วัดประยูรวงศาวาสวิหาร เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2552 ว่า จุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ ความรู้ในเรื่องวิชาครูและการจัดทำแผนการสอน (กระทรวงวัฒนธรรม, กรมการศาสนา, 2559: 31, อ้างถึงใน สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558) ปัจจุบันการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมยังขาดวิธีการที่หลากหลาย เพราะพระสอนศีลธรรมขาดวิธีการหรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับเด็กยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ พระไพศาล วิสาโล (2562: ออนไลน์) การสอนศีลธรรมโดยให้เด็กท่องจำอย่างเดียว แต่ไม่ส่งเสริมให้เด็กแลเห็นด้วยตนเองว่า ศีลธรรมนั้นคืออะไร ดีอย่างไรและจำเป็นอย่างไรต่อชีวิตและสังคม ที่สำคัญคือเด็กไม่ได้ถูกฝึกมาให้เรียนรู้ที่จะเอาใจเราไปใส่ใจเขา เพื่อเข้าใจถึงผลจากการเบียดเบียนผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ การสอนศีลธรรมไม่ว่าในบ้านหรือในโรงเรียนประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทำนองเดียวกัน การบังคับให้เด็กนั่งสมาธิ ก็กลับทำให้เด็กเกลียดการนั่งสมาธิไปเลย ทั้ง ๆ ที่สมาธิเป็นสิ่งที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากวิธีอื่น ๆ อีกมากมาย อีกทั้งการสร้างแรงจูงใจให้เด็กมีฉันทะหรือความชอบในการนั่งสมาธิ ก็เป็นสิ่งสำคัญกว่าการบังคับหรือเอาคะแนนเข้าล่อ ดังนั้น การพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีเครื่องมือที่หลากหลายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ จากการศึกษาแผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) พบว่า สิ่งที่โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องดำเนินการเร่งด่วน ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพปฏิบัติหน้าที่เสริมสร้างศีลธรรมแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560:14) และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของพระพรหมบัณฑิต ลงในหนังสือ 1 ทศวรรษโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ได้กล่าวว่า นโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนดเอาไว้ ข้อสำคัญก็คือ ต้องติดตามประเมินผลมีปัญหาดตรงไหนต้องเสริมจุดอ่อนในทุกเรื่อง ต้องการฝึกอบรมพระที่จะไปสอน นอกจากนี้ ในรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน (2561: 10) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนควรสนับสนุน นิเทศและเป็นพี่เลี้ยงให้ครู พระสอนศีลธรรม เพื่อช่วยเหลือในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยใน

ปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาของ ฉัตร หวังมี (2560: 47) ที่ศึกษาสมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเรียน เปลี่ยนสมรรถนะ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียน การสอนของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน และเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ สมรรถนะของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของ ครูผู้สอนในปัจจุบัน 2 ประการคือ 1) ครูยังคงใช้รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม และ 2) ครูผู้สอนขาดจิต วิญญาณในความเป็นครู สำหรับสมรรถนะของผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 มี 7 สมรรถนะ คือ 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) สมรรถนะด้านการวัดประเมินผลเพื่อการพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่าง บุคคล 3) สมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ 4) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 5) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน 6) สมรรถนะด้านการข้ามวัฒนธรรม และ 7) สมรรถนะด้านการเป็นผู้นำความสะอาด และแนะแนวทาง

นอกจากนั้น สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562: 5) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะครูเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (ซี-ทีซีเอฟ) (Southeast Asia Teachers Competency Framework: SEA-TCF) ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่จะสอน 2) การช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ 3) การให้ ชุมชนมีส่วนร่วม และ 4) การพัฒนาตนเองเป็นครูที่ดีขึ้นในทุก ๆ วัน ซึ่งเป็นกรอบที่กำหนดให้แต่ ละประเทศนำไปใช้ในพัฒนาครูตามบริบทของตนเองในประเทศไทย โดยสอดคล้องกับ รายงานการ วิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561: ภู-ฐ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากลไกขับเคลื่อน ระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูง สำหรับประเทศไทย 4.0 พบว่า ครูไทยควรมีสมรรถนะหลัก สมรรถนะหลักของครูสมรรถนะสูง 6 ประการ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านความรู้ความสามารถทั่วไป (General knowledge and Ability) 2) สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจวิชาชีพ (Professional knowledge and understanding) 3) สมรรถนะด้านทักษะทางวิชาชีพ (Professional skills) 4) สมรรถนะด้านเจตคติและค่านิยม (Attitude and Values) 5) สมรรถนะด้านการดำเนินการปฏิบัติ ทางวิชาชีพ (Professional Practice) และ 6) สมรรถนะด้านความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ (Professional Engagement) และความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ 8 ประการ (Learning Outcome) ของครูไทย ได้แก่ 1) เป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 2) เป็นพลเมือง คุณภาพ และ มีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (Productive and Concern Citizen) 3) เป็นผู้ที่ สมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะและคุณธรรม (Character and Integrity) 4) เป็นผู้มีความรู้ที่ จำเป็นในการทำงานยุคศตวรรษที่ 21 (Marketable Skill and Knowledge) 5) เป็นผู้มีความพร้อม ในการดำเนินชีวิต (Life Readiness) 6) เป็นผู้สร้างสรรค์งานเชิงรุก 7) เป็นผู้มีความพร้อมสำหรับ โลกการทำงาน (Career Readiness) 8) เป็นบุคคลที่มั่นใจในตนเองและเป็นที่เชื่อมั่นของบุคคลอื่น

ถึงอย่างไรก็ตาม พระสอนศีลธรรม ไม่ได้อยู่ในฐานะของครูประจำการ แต่การจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนา ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำเป็นต้องมีสมรรถนะเหมือนครูประจำการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรชาติและผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้นและเกิดทักษะที่จำเป็น เช่น การเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีการคิดอย่างวิจารณ์ญาณและเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 134-136) นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัย พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในการศึกษายุค 4.0 ประกอบด้วย 1) สมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 10 ด้าน ได้แก่ การศึกษาแบบมีวิจารณ์ญาณ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์การสร้างนวัตกรรม ความเป็นผู้ประกอบการ การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ การมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การมีภาวะผู้นำและการมีจิตสาธารณะ และ 2) สมรรถนะวิชาชีพครู 6 ด้าน ได้แก่ ความเป็นครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตร ความรู้ลึกในเนื้อหาวิชาและวิธีวิทยาการสอน การประเมินผลและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนและการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (อภิภา ปรัชญพฤทธ์, 2561)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ 4 ข้อที่สำนักงานพระสอนศีลธรรมได้ดำเนินการตามแผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า เป็นพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อเป็นการตอบโจทย์วิสัยทัศน์ พระสอนศีลธรรม จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2556: 67) ที่กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 มีคุณค่ามากกว่าครูในศตวรรษที่ 20 โดยจะมีคุณค่าได้ก็ต้องเปลี่ยนจากสอนไปสู่การเป็น Coach จากถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างความรู้ เพราะเด็กทำเอง ให้เด็กทำเอง และจากการที่เด็กเรียนรู้แบบผิวเผินไปสู่จริงจัง เปลี่ยนจากสอนวิชาไปสู่พัฒนาครบด้าน เปลี่ยนจากรู้วิชาไปมีทักษะ ครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้รู้เป็นผู้เรียนรู้และเปลี่ยนจากครูผู้รอบรู้วิชาเป็นผู้กำกับการเรียนรู้ของศิษย์ จากประเด็นข้างต้น เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและปรับเปลี่ยน Mindset ของพระสอนศีลธรรม ต้องใช้การนิเทศแบบการโค้ชมาช่วยพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งวิธีสังเป็นวิธีการแห่งปัญญาดำเนินการแก้ไขปัญหามาตรับแห่งเหตุผล (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์(ป.อ.ปยุตฺโต), 2562: 214) วิธีสังประกอบด้วย 1) ทุภัก 2) สมุทัย 3) นิโรธ และ 4) มรรค เป็นหลักธรรมที่มี 4 ข้อ (พระไตรปิฎกเล่มที่ 4, 2563: ออนไลน์) ดังนั้นวิธีสังทั้ง 4 ข้อธรรม สามารถนำมาเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานการเรียนรู้ได้นี้และเป็นเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่

สิริวรรณ ศรีพหล (2558: 221) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เป็นขั้นของพระพุทธองค์ในการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการคิดอย่างมีระบบ หรือกระบวนการของการใช้ความคิดหรือการใช้ปัญญา สอดคล้องกับ สาโรช บัวศรี (2528: 8-10, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556: 309) ได้กล่าวว่า การสอนแบบอริยสัจเป็นวิธีการ ที่ผู้เรียนได้ประสบและทราบวิธีแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นด้วยตนเอง ในปัจจุบันและอนาคต หากมีการใช้วิธีการสอนเช่นนี้บ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เมื่อปัญหาอะไรเกิดขึ้นในชีวิตก็ไม่ตระหนกตกใจสามารถแก้ปัญหาได้ทันทีและการแก้ปัญหาที่ด้นนั้นต้องอาศัยการตัดสินใจที่ดี

จากสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง ซึ่งคงจะต้องใช้วิธีการที่เป็นระบบที่เชื่อว่าจะได้ผลดี ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวทางที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ได้คือ การนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอน ดังที่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557: 243) กล่าวว่า การนิเทศการเรียนการสอนเป็นกระบวนการช่วยครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การนิเทศการเรียนการสอนเป็นส่วนย่อยของการนิเทศ การศึกษาและการนิเทศการศึกษาเป็นส่วนย่อยของการนิเทศทั่วไป สอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี 2554: 5; มาลินี บุญยรัตพันธุ์, 2559: 42) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นกิจกรรมและที่ไม่ใช่การให้บังคับ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุน แนะนำ ชี้แจงเพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ ที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญโดยเน้นความเป็นประชาธิปไตย ความร่วมมือ การสร้างขวัญกำลังใจและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ดังนั้น การนิเทศจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (ธเนศ ขำเกิด, 2556: 12-9)

ดังนั้น การโค้ช (Coaching) เป็นกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยการโค้ช เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 34) ที่กล่าวว่า การโค้ช เป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ช ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานที่มีประสบการณ์ทัดเทียมกัน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้รับการโค้ชและผู้ทำหน้าที่โค้ชสามารถสร้างความรู้และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการโค้ชยังเป็นศิลปะที่ผู้โค้ชและผู้ได้รับการโค้ชได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสมรรถนะและจุดแข็งในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อช่วยปลดปล่อยศักยภาพผู้ได้รับการโค้ช ได้รับความรู้กับสถานการณ์ท้าทายและ

บรรลุปเป้าหมายที่ตนต้องการให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขในแบบที่ตนต้องการ (Jane A.G. Kise, 2006; ศิริรัตน์ ศิริวรรณ, 2558: 13; ดวงหทัย โสมไชยวงศ์, 2557: 35; ธัญพร ชื่นกลิ่น, 2553: 34) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒพล (2558: 40) ที่กล่าวว่า โค้ชที่ดีจะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระสำคัญของการเรียนรู้ (Core Concepts) สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การมีสติและสมาธิอยู่กับกิจกรรมที่ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ฝังลึกเป็นความรู้ความเข้าใจและทักษะติดตัวตลอดไป จากวารสารงานวิจัย พบว่า การโค้ชเป็นวิธีการพัฒนางานหรือการพัฒนาวิชาชีพที่ผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ชมีความรู้และประสบการณ์ระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างเพื่อน ผู้ร่วมงาน ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ ที่เต็มใจทำหน้าที่โค้ชในการพัฒนาการเรียนการสอน มีการสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นไปตามความต้องการที่ทั้งสองฝ่ายร่วมกันกำหนดขึ้น อาจผลัดเปลี่ยนกันสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง รวมทั้งพัฒนาผู้เรียนของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมาย การโค้ชสามารถถ่ายโอนทักษะใหม่ให้กับครูหรือผู้บริหาร ที่มีความคงทนได้มากกว่าวิธีอื่นผู้รับการโค้ชสามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90 ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานแต่ระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงในระดับที่เดิม การโค้ชมุ่งเน้นการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ช่วยเหลือให้ผู้รับการโค้ชได้ใช้กระบวนการคิดและกระบวนการทางปัญญาของตนเอง ในการเรียนรู้การปฏิบัติงาน และตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ผู้รับการโค้ชจะต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ชเป็นสื่อกลางให้เกิดกระบวนการคิด การพัฒนาและการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตนเอง

นอกจากนี้ การโค้ช (Coaching) สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูร่วมกับวิธีอื่น ๆ อย่างได้ผล มุ่งเน้นการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยนักเรียนจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อได้รับการสอนจากครูที่เข้าร่วมกิจกรรมการโค้ช การโค้ชมีหลายประเภท ในแต่ละประเภทอยู่บนพื้นฐานของหลักจิตวิทยา ทฤษฎี ผลการวิจัย และการทดลองปฏิบัติ วิธีโค้ชที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 มีด้วยกัน 6 ประเภท ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชแบบร่วมมือ (Collaborative Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบพี่เลี้ยง (Mentor Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (Instructional Coaching) และการโค้ชทางปัญญา (Cognitive Coaching) (สมาพร มณีอ่อน, 2560: 61) ทั้งนี้ การโค้ช (Coaching) แตกต่างจากการนิเทศ (Supervision) โดยสิ้นเชิง แต่การโค้ชพัฒนามาจากนิเทศ เพราะว่า การโค้ชจะปราศจากการประเมินคุณภาพของครู และผู้ที่จะทำหน้าที่โค้ชก็เป็นผู้ร่วมอาชีพ เพื่อนครู หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและ

เนื้อหาสาระโดยเฉพาะที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง การยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ สามารถที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอย่างต่อเนื่องให้แก่ครูและส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน (วีชรา เล่าเรียนดี, 2556: 291-292)

จากการศึกษาพบว่า พระสอนศีลธรรมมีความแตกต่างกันด้านความรู้ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันสอดคล้องกับพระโสภณพัฒน์บัณฑิต(2562) ได้กล่าวไว้ในโครงการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 ว่า พระสอนศีลธรรมแต่ละรูปมีจุดเหมือนและจุดต่างกัน และสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยมหิดล , สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (2559: 10) ที่ได้ศึกษาพบว่า คนที่เกิดในยุคที่ต่างกันจะเติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้คนที่เกิดและเติบโตมาต่างยุคต่างสมัยมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่อุปนิสัย สภาพแวดล้อมที่หล่อหลอมประสบการณ์ในวัยเด็ก มุมมองด้านการทำงาน การให้คุณค่ากับเรื่องต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละรุ่น (มนัสวี ศรีนนท์, 2561: 371) ดังนั้น การโค้ช จึงจำเป็นต้องเลือกให้เหมาะสมกับธรรมชาติหรือรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมของแต่ละรูป เพื่อช่วยเหลือและดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการฝึกทักษะการคิด สามารถวิเคราะห์เป็นผู้ที่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่ท่องจำ (พระราชรัตนมณี (บุญเทียม ญาณินโท), 2559: 50-51)

ด้วยแนวคิด หลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่จักต้องพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กรอบแนวคิดทฤษฎีการนิเทศและการโค้ช นอกจากนี้ ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการโค้ชแบบพหุวิธี
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอนเชิงระบบ
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
4. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
5. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการโค้ชแบบพหุวิธี

การพัฒนาศักยภาพของผู้สอนสามารถทำได้หลากหลายวิธี แต่การนิเทศการสอนจักทำให้กระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เนื่องด้วยการนิเทศการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนของผู้สอนด้วยกระบวนการกำกับติดตาม ในการช่วยเหลือแก่ครูในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนเพื่อให้ครูสามารถที่จะปรับปรุงและพัฒนากิจการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ในกระบวนการนิเทศการสอนนั้นเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู (Susan Sullivan and Jeffrey Glanz :foreword by Karen Osterman, 2009 :4; วัชรา เล่าเรียนดี, 2548: 151; สุวรรณ โชติสุกานต์, 2547: 63) นอกจากนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศนั้นจะต้องมีทั้งความรู้ความสามารถในการใช้เทคนิคทักษะเฉพาะวิชาชีพ เทคนิคและทักษะในการจูงใจและปฏิบัติงานร่วมกับมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะทักษะเทคนิคหรือทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skills) ในการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอน(วัชรา เล่าเรียนดี, 2548: 2)

การโค้ช (Coaching) เป็นกระบวนการพัฒนาสมรรถนะให้ผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) เติบโตในอาชีพของเขา การโค้ชมีหลากหลายวิธีเหมือนกับการนิเทศการสอน เป้าประสงค์ของทั้งสองอย่างนี้ ก็เพื่อให้ผู้ได้รับการโค้ชบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้โค้ชได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน การโค้ชมีบทบาทสำคัญในวงการศึกษามากกว่าจะเป็นศึกษานิเทศก์ ครูและนักการศึกษาที่สังเกตเห็นความสำคัญของการโค้ช ซึ่ง Morel (2014: 4) ได้กล่าวถึง การโค้ช (Coaching) ว่าเป็นคำที่ใช้ทั่วไปเพื่ออธิบายกระบวนการทำงาน ความสัมพันธ์ของงาน ทักษะการทำงานและรูปแบบเพื่อการ

พัฒนาอย่างมืออาชีพ นอกจากนี้ ในการโค้ชมีรูปแบบการโค้ชที่หลากหลาย เช่น การโค้ชเพื่อการพัฒนาปัญญาและความคิด (Cognitive Coaching) การโค้ชการจัดการเรียนการสอน (Instructional Coaching) การโค้ชแบบเพื่อช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชที่เน้นความแตกต่าง (Differentiated Coaching) การโค้ชแบบร่วมมือ (Collaborative Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบพี่เลี้ยง (Mentor Coaching) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการโค้ชที่เน้นความแตกต่างของพระสอนศีลธรรม (Differentiated Coaching)

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชที่เน้นความแตกต่าง (Differentiated Coaching)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชที่เน้นความแตกต่างของพระสอนศีลธรรม โดยเฉพาะพระสอนศีลธรรมจำเป็นต้องใช้วิธีการโค้ชที่หลากหลาย โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการโค้ชที่เน้นความแตกต่างมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 ผู้โค้ชวิเคราะห์ธรรมชาติของพระสอนศีลธรรม ขั้นตอนที่ 2 ผู้โค้ชสามารถระบุความเชื่อของพระสอนศีลธรรม ขั้นตอนที่ 3 ทั้งโค้ชและพระสอนศีลธรรม ร่วมกันระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข และขั้นตอนที่ 4 ทั้งโค้ชและพระสอนศีลธรรมร่วมกันพัฒนาวางแผนกระบวนการโค้ช ซึ่งแนวคิดการโค้ชที่เน้นความแตกต่าง (Jane A.G. Kise, 2006, อ้างถึงใน Jim Knight, 2009: 145-163) ของพระสอนศีลธรรมที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ จะทำให้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

แนวคิดที่นำมาใช้ในการรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นั่นคือ พระสอนศีลธรรมมีธรรมชาติที่เป็นสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันหลาย ๆ ด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ในแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้นำแนวคิดความแตกต่างของผู้เรียนที่เป็นจุดเน้นของแนวคิดการโค้ชที่เน้นความแตกต่างไปออกแบบกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)

ผู้วิจัยได้นำหลักแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ของ Joyce and Shower (1988, อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2556: 295) แนวคิดนี้เชื่อว่า การพัฒนาวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมที่ร่วมมือกันในการพัฒนาวิชาชีพของครูและเพื่อนครู จะให้ช่วยกันร่วมวางแผนการสอน พัฒนาสื่อการสอน และสามารถช่วยเหลือนักเรียนอยากเป็นระบบด้วยการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพของ

พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจกันในการวางแผนการสอน การพัฒนาสื่อการสอนและเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา ในแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้นำแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่เป็นจุดเน้นของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปประยุกต์ใช้เป็นกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ของ Hackman (2002: 189-191); Maeda (1999: 11); วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558: 41); วัชรรา เล่าเรียนดี (2556:301) มีแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้คนที่ทำหน้าที่โค้ชต้องมีคุณสมบัติที่เชี่ยวชาญและมีความรู้เฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อนำพาผู้ที่ได้รับการโค้ชเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ทำการโค้ช

แนวคิดที่นำมาใช้ในการรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาวิชาชีพโดยการโค้ชที่มีความเชี่ยวชาญ (Expert Coaching) จะช่วยให้ผู้ที่ได้รับการโค้ชพัฒนาศักยภาพจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นโดยตรง ในแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้นำแนวคิดที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่โค้ชที่เป็นจุดเน้นของการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญไปประยุกต์ในกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) เป็นแนวคิดของ Costa and Garmston (2002, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 307-308) แนวคิดนี้เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เปลี่ยนหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ โดยพฤติกรรมมาจากการรับรู้การเปลี่ยนการรับรู้และการคิดเป็นสิ่งที่มามาก่อนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการคิดของผู้เรียน การใคร่ครวญตรวจสอบตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นการอบรมสั่งสอนโดยตรง แต่เป็นการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การให้หลักคิด วิธีการคิด วิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Inspiration) และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ การฝึกฝนทักษะและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการคิดและการเรียนรู้จากกระบวนการโค้ชที่หลากหลายสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนรายบุคคล (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2558: 44)

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และ

สติปัญญา (Cognitive Coaching) เป็นกระบวนการโค้ชที่ไม่ใช่การสอน แต่เป็นการตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้คำแนะนำ การให้หลักคิด วิธีการคิด วิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้ได้รับการโค้ชเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Inspiration) และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ ในแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้นำแนวคิดการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญาซึ่งได้จุดเน้นที่เป็นการตั้งคำถามให้ได้คิดโดยนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) ของ MacLennan (2564); Hinen (2563); ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์ (2564); สุกฤตา ปรีชาว่อง (2564) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการสร้างฉันทะในการเลือกที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยผู้โค้ชตนเองต้องมีความพร้อม มีวินัยในตนเองมีความต้องการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยใช้การใคร่ครวญด้วยตนเอง เพื่อสร้างพื้นที่ความปลอดภัย สร้างความตระหนักผู้ผ่านการใช้คำถาม เพื่อช่วยเหลือตนเองในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) เป็นแนวทางการโค้ชที่ไม่ต้องอาศัยเพื่อน อาศัยผู้เชี่ยวชาญ แต่อาศัยตนเองในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ดังนั้น แนวคิดนี้เป็นทางเลือกหนึ่งให้กับพระสอนศีลธรรมที่มีความสนใจอยากพัฒนาตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) ของ Donald and Schon (1987, อ้างถึงใน วิชา เล่าเรียนดี, 2556: 319) แนวคิดนี้เชื่อว่า ครูและผู้นิเทศใช้ความรู้ประสบการณ์ที่มีมาก่อนเป็นกระจุกเงาที่จะกำหนดแนวทางใหม่ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง และการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งก็ต้องมีการไตร่ตรองสะท้อนคิดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือโค้ชต้องพยายามช่วยกระตุ้น ส่งเสริมครูให้ไตร่ตรองสะท้อนคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ในห้องเรียนหรือโค้ชอาจจะต้องร่วมสอน ร่วมสะท้อนความคิดกับครูด้วย (Co-Teaching)

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) ช่วยพัฒนาวิชาชีพความรู้ ทักษะและเจตคติ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้สอนจะได้ประสบการณ์การสอนแต่ละครั้งที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการสะท้อน

คิดและเป็นกระจุกเงาแก่ผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชได้พัฒนาการสอนร่วมกัน ในแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้นำแนวคิดการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิดซึ่งนำจุดเน้นด้านการสะท้อนคิด หลังจากผ่านการป้อนคำถามให้ผู้รับการโค้ชได้ไตร่ตรองสะท้อนคิดในประเด็นที่กำหนดโดยประยุกต์แนวคิดนี้ในกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการโค้ช (Learning Style)

ความแตกต่างของผู้รับการโค้ชมีธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ด้วยแต่ละบุคคลล้วนมีประสบการณ์ที่สะสมมาที่แตกต่างทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) ทำให้เกิดการสะสมกลายเป็นอุปนิสัยที่แตกต่างกัน จากการศึกษาหลักแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ของนักวิชาการ Grasha and Reichman (1982, อ้างถึงใน ชีร์ศักดิ์ ศรีสุรกุล, 2544: 29-30); Kolb (1939, อ้างถึงใน กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2559:56); McCarthy (1980, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560: 188-189) มีแนวคิดสอดคล้องกันว่า ในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลล้วนมีความแตกต่างกันบางคนชอบคิด บางคนชอบทำ บางคนชอบทำงานร่วมกับคนอื่น และบางคนก็ชอบทำงานแบบอิสระ เป็นต้น เพราะว่า ความรู้สึก ประสบการณ์ที่ถูกสั่งสมมาตั้งแต่วัยเด็กทำให้แต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพของพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่เป็นโค้ชต้องตระหนักถึงและวิเคราะห์ธรรมชาติของผู้ที่รับการโค้ชแต่ละบุคคล เพื่อช่วยเหลือและดึงศักยภาพของผู้ที่รับการโค้ช ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเชิงระบบ

การออกแบบการเรียนการสอน เป็นการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนและเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบที่ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ หลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันและกัน ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562: 21) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบโดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอนที่ประยุกต์โดย Kruse (2004) ซึ่งได้เสนอขั้นตอนการออกแบบระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสม โดยใช้รูปแบบ “ADDIE Model” ที่ประกอบด้วยการปฏิบัติ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นตอนออกแบบ (Design) 3) ขั้นพัฒนา (Development) 4) ขั้นนำไปใช้ (Implement) และ 5) ขั้นประเมินผล (Evaluation)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เนื่องจากแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) สามารถ

นำมาใช้ในการแสวงหาและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ นวัตกรรมการเรียนการสอนก็คือ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีกระบวนการในการพัฒนา 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดขึ้น และ ประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้องจากการสอบถาม รวมทั้งการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ ไปสู่ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Develop: D₁) คือ ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจาก ขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรมทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย และในขั้นพัฒนา (D₁) นี้ต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพก่อน ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (R₂) คือ นำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายโดยมีการประเมินระหว่างใช้และ เมื่อใช้แล้วดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D₂) โดยประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมปรับปรุง นวัตกรรม (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 240)

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะ (Competency) เป็นความสามารถที่บุคคลนำองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ/คุณลักษณะ (Attitude) ที่มีอยู่ของตนไปใช้ให้เกิด ประโยชน์กับงานที่ได้รับ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนี้เป็นแนวคิดของ McClelland (1973, อ้างถึง ใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551: 15) ถูกนำมาใช้ในวงการศึกษามากขึ้น ปัจจุบัน สมรรถนะที่จำเป็น สำคัญผู้ทำหน้าที่สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะเพื่อปฏิบัติงานให้ตอบโจทย์สังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้สอนจะต้องมีสมรรถนะโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการ จัดการเรียนรู้และการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนให้พระสอนศีลธรรมมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งในงานวิจัยนี้ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้นำไปใช้ในระหว่างการใช้พระสอนศีลธรรม เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

อริยสัจ เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 4 ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย โดยงานวิจัยนี้ได้นำอริยสัจมาใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการ จัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแนวพุทธและเป็น

การจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกกระบวนการคิดที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทมาทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coach) และเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งการเรียนรู้และโลกแห่งความเป็นจริง ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้นี้ต้องมีความหมายและความสำคัญต่อผู้เรียน รวมทั้งต้องน่าสนใจ และกระตุ้นความอยากรู้ อยากรเรียน เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การคิดหาวิธีการ หรือกระบวนการแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์และทักษะการแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่อิงหลักวิชาการ (สร้อยสน สกสกรักษ์, 2549: 67) โดยมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนด้วยการใช้อริยสัจเป็นฐาน ก็คือทักษะในการแก้ปัญหา รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นระบบ ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555: 77; สารوخ บัวศรี, 2526, อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี, 2560: 300; สุมน อมรวิวัฒน์, 2544: 129; ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2542: 8) ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ ขั้นที่ 3 ขั้นกำหนดจุดหมายหรือตั้งสมมติฐาน ขั้นที่ 4 ขั้นระดมความคิดหาแนวทางแก้ไขสาเหตุและลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ซึ่งอริยสัจเป็นฐานนั้น เพราะเป็นเรื่องของความจริงตามธรรมชาติหรือกฎธรรมชาติ โดยจัดวางไว้เป็นฐานด้วยอริยสัจ 3 ข้อแรก เป็นความจริงของธรรมชาติ คือเป็นฐานของอริยสัจอย่างนั้น ส่วนข้อที่ 4 เป็นแนวทางปฏิบัติที่จะต้องลงมือทำลงมือปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจริงของธรรมชาติ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2562: 250; พระสมภพ โชติปัญญา, 2563: ออนไลน์) เมื่อนำสังเคราะห์แล้วไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไป

5. แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาความคิดเชิงพระพุทธศาสนา มีปรากฏในอโยนิโสมนสิการสูตร เล่มที่ 15 ในอโยนิโสมนสิการสัมปทาสูตร พระไตรปิฎก เล่มที่ 19 และอโยนิโสสูตร เล่มที่ 20 ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนใหญ่ ในภายหลัง พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2549) ได้ประมวลหลักการคิดเชิงพระพุทธศาสนาไว้ 10 วิธี ซึ่งความคิดเชิงพระพุทธศาสนาเป็นความสามารถที่ผู้เรียนสามารถคิด ใคร่ครวญด้วยตนเองก่อนการตัดสินใจ จะทำการใดไม่เป็นไปตามอารมณ์ แต่ใช้การคิดเชิงพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการช่วยสนับสนุนการตัดสินใจให้ถูกต้อง เกิดเป็นความคิดที่เป็นสัมมาทิฐิ มีนักวิชาการได้แยกประเภทความคิดเชิงพระพุทธศาสนามี 10 วิธี

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2549: 676-724; ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2542: 11, วณิช สุธารัตน์, 2547: 140-146) ได้แก่ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เป็นวิธีคิดที่คิดสืบสาวหาเหตุในเหตุการณ์และสถานการณ์ถึงที่มาที่ไปของเหตุการณ์และสถานการณ์ 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบหรือกระจายเนื้อหา เป็นวิธีคิดที่คิดและมองแยกแยะส่วนต่าง ๆ ให้เห็นส่วนย่อย 3) วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา เป็นวิธีคิดที่คิดและมองสิ่งต่าง ๆ เป็นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมดา โดยเข้าใจธรรมชาติของเหตุการณ์นั้นและสถานการณ์นั้น 4) วิธีคิดแบบแก้ปัญหาหรือวิธีคิดแบบอริยสัจสี่ เป็นวิธีคิดอย่างมีเหตุผล โดยสามารถคิดจากเหตุไปหาผล และจากผลไปหาเหตุในปัญหาและปรากฏการณ์ที่ประสบ 5) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย เป็นวิธีคิดอย่างมีเป้าหมายและหลักการในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ 6) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก เป็นวิธีคิดให้ตระหนักเห็นข้อดี ข้อเสียและแนวทางแก้ไขหรือแนวทางปฏิบัติในการเจอเหตุการณ์และปรากฏการณ์ 7) วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ - คุณค่าเทียม หรือการพิจารณาเกี่ยวกับปฏิเสวนา เป็นวิธีคิดที่ฝึกให้เกิดการเลือกใช้และมองเห็นสิ่งต่าง ๆ มีคุณค่า 8) วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม เรียกว่า วิธีคิดแบบเร้ากุศล หรือคิดแบบกุศลภาวนา เป็นวิธีคิดที่สร้างสรรค์ในการทำความคิด เป็นการคิดในทางบวก 9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน คือ วิธีคิดแบบมีปัจจุบันธรรมตาเป็นอารมณ์ความจริง เป็นวิธีคิดให้อยู่กับปัจจุบันขณะอย่างมีสติ ไม่คิดถึงอดีตและเพื่อถึงอนาคต และ 10) วิธีคิดแบบวิภวาท เป็นวิธีคิดที่ให้แยกแยะแล้วให้มองทุกด้านอย่างอาศัยกันและกัน ไม่เพียงด้านเดียว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์พบว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา เป็นความคิดแบบองค์รวมที่ประกอบด้วยความคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการประเมินค่า จนทำให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นจุดเริ่มต้นหรือเป็นพื้นฐานการคิดแบบพุทธ เนื่องจากการคิดแบบพุทธเป็นไปในทิศทางเดียวคือก่อให้เกิดความคิดเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) โดยสามารถคิดแก้ปัญหา ข้อโต้แย้งเหตุการณ์และสถานการณ์อย่างเป็นเหตุและเป็นผล

ฉะนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีคิดแบบแก้ปัญหาหรือวิธีคิดแบบอริยสัจสี่ โดยในงานวิจัยครั้งนี้เรียกว่า ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายละเอียดของกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจสี่เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงภาพที่ 1

แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอนเชิงระบบ
ADDIE Model Kruse (2004) มาเรียน นิลพันธุ์ (2558) จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวีชรา เล่าเรียนดี (2562)

แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี
1. การโค้ชที่เน้นความแตกต่าง (Differentiated Coaching) ของ Kise (2006)
2. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ของ Joyce and Shower (1988)
3. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ของ Hackman (2002: 189-191); Maeda (1999: 11); วิชัย วงษ์ใหญ่ และมาตุลา พัดแล (2558) และวีชรา เล่าเรียนดี (2556)
4. การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) ของ Costa and Garmston (2002)
5. การโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) ของ Donald and Schon (1987)
6. การโค้ชโดยตนเอง (Self Coaching) ของ MacLennan (2564); Hinen (2563); ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์ (2564); สุภฤตา นรีชาว่อง (2564)

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการโค้ช
รูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการเรียนรู้ (Learning Style) ของ Grasha and Reichman (1982); Kolb (1999) ; กิตติชัย สุสาสิมันต์ (2559); McCarthy (1980) และวีชรา เล่าเรียนดี และคณะ (2560)

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
McClelland (1973); วีระวัฒน์ ปิ่นมิตานัย (2551)

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐาน
พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539); มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2555); ศาโรช บัวศรี (2526); ทศนา เขมเมณี (2560); สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) และก่อแก้ว เจริญอักษร (2542)

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถคิดเชิงพระพุทธศาสนา
พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 15 เล่มที่ 19 ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(2539); พระพรหมมุนีคุณากรม (ป.อ.ปยุตโต) (2549); ก่อแก้ว เจริญอักษร (2542) และวินิช สุสารัตน์(2547)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการ : การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการได้แบบพหุวิธีบูรณาการหลักทฤษฎีที่ตั้งค่างกายภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐานตามกระบวนการไตร่ตรองอย่างมีสติสัมปชัญญะเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ : 1) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐานแบบผสมผสานได้ (Hybrid Learning) และ 2) เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

องค์ประกอบเชิงกระบวนการ มี 5 ระยะดังนี้
ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Information Analysis and Empathy)
ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Design Coaching)
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Development and Plan Coaching)
ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflective)
ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching)

เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้
1. การสร้างความไว้วางใจ (Trust) 2. การติดตามและช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร (good friend)
3. ทักษะการโค้ชที่เป็น Soft Skills และ Hard Skills 4. การประยุกต์และปรับใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชัน (Application)

ด้านการโค้ช
1. ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

ด้านการจัดการเรียนรู้
1. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐาน
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐาน

ด้านการคิด
1. ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบและกระบวนการอย่างไร และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร ในด้านต่อไปนี้

2.1 ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี ของพระสอนศีลธรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับใด

2.2 ความสามารถในการออกแบบการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรม หลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน อยู่ในระดับใด

2.3 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ที่ได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานมีพัฒนาการอย่างไร

2.4 ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ดังนี้

2.1 เพื่อประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2.2 เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรม หลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน

2.3 เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน

2.4 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี ของพระสอนศีลธรรม หลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับสูง
2. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมหลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับสูง
3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมที่ได้รับการโค้ชแบบพหุวิธี มีพัฒนาการสูงขึ้น
4. นักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานมีความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาหลังเรียนสูงขึ้นก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการโค้ช

ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

- 1) ความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐาน
- 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐาน

2.3 ด้านการคิด

ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 พระสอนศีลธรรม ที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteers Sampling) โดยมีการเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้
1) เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป

1.2 นักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 1,850 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 กลุ่มพระสอนศีลธรรม

พระสอนศีลธรรม ที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteers Sampling) โดยมีการเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้
1. เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป

2.2 กลุ่มนักเรียน

นักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 6 ห้อง ๆ ละ 20 คน รวม 120 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากห้องเรียน ที่พระสอนศีลธรรมเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 (กรกฎาคม – กันยายน พ.ศ.2564)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การโค้ช การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและเนื้อหาในรายวิชา พระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และหลักสูตรสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมร่วมจัดการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายและขอบเขตของศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ไว้ ดังนี้

1. **การโค้ชแบบพหุวิธี** หมายถึง พฤติกรรมการเลือกรูปแบบการโค้ชที่มีหลากหลายให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมด้วยตนเอง ได้แก่ 1) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) 2) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และ 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching)

2. **รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี** หมายถึง การพัฒนาพระสอนศีลธรรมที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์และกระบวนการโค้ช และเงื่อนไขการนำรูปแบบการโค้ชไปใช้ เป็นกระบวนการเชิงระบบที่แสดงความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ ในการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยประกอบด้วยการโค้ช (Coaching) ประกอบด้วย 1) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) 2) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching)

3. **รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน** หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้คำแนะนำที่หลากหลายมีความเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้สอน ประกอบด้วย ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Information Analysis and Empathy) เป็นขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ระยะที่ 2 ออกแบบการ

โค้ช (Design Coaching) เป็นที่ผู้โค้ชกับผู้ที่ได้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับ พระสอนศีลธรรมแต่ละรูปที่รับการโค้ช ประกอบด้วย 1) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และ 2) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Development and Plan Coaching) เป็นขั้นที่ผู้โค้ชกับผู้รับการโค้ช ร่วมกันพัฒนาและวางแผนการโค้ช ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflective) เป็นขั้นที่ผู้โค้ชกับผู้ได้รับการโค้ชลงมือปฏิบัติการโค้ช และระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching) เป็นการประเมินผลการโค้ชทั้งระหว่างโค้ชและหลังการโค้ช

4. ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชในระหว่างการใช้การโค้ชแบบพหุวิธีกับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช โดยประเมินได้จาก แบบความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีและแบบสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมโค้ช ซึ่งปรับปรุงจากแบบสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมโค้ชของพนิดา จารย์อุปการะ (2553); ยุพิน ยืนยง (2553); ธัญพร ชื่นกลิ่น (2557)

5. อริยสัจ 4 หมายถึง ข้อธรรม 4 ข้อ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธและมรรค ที่ผู้วิจัยได้นำ ใช้เป็นขั้นตอนการสอน 4 ที่เป็นวิธีการเน้นการคิดแก้ไขปัญหาอย่างสมเหตุสมผล

6. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หมายถึง พฤติกรรมการเขียนแผนการสอนของพระสอนศีลธรรมซึ่งใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ซึ่งประเมินได้จากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

7. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หมายถึง ความสามารถของพระสอนศีลธรรมที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกระบวนการ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (ทุกข์) (Sense-impression of Pain) 2. ค้นหาสาเหตุ (สมุทัย) (investigate root-cause of Pain) 3. กำหนดเป้าหมาย(นิโรธ) (Define Extinction of Suffering) 4. สร้างสรรค์นวัตกรรม(มรรค)(Create the Way to solve root-cause of Pain) 5. ลงมือปฏิบัติ (มรรค) (to doing by the Way) และ 6. สะท้อนผลการเรียนรู้(มรรค) (Reflection and Evaluation) ซึ่งประเมินได้จากแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม

8. ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ได้การฝึกให้ใคร่ครวญมองเชื่อมโยงเหตุ-ผลอย่างมีสติสามารถกำหนดองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การหาสาเหตุของปัญหา 3) การตั้งเป้าหมายแก้ไขสาเหตุปัญหา 4) การวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุ โดยประเมินได้จากแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากมาแบบวัดการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการของพระมหาศุภชัย
 แซ่เถียร (อชิต) (2559); พชรวาลัย มีทรัพย์ (2554); วัลนิกา ฉลากบาง (2548)

9. พระสอนศีลธรรม หมายถึง พระสอนศีลธรรมที่อยู่ในโครงการพระสอนศีลธรรมใน
 โรงเรียน สังกัดสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ปฏิบัติการ
 สอนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

10. นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง นักเรียนที่เรียนรายวิชา
 พระพุทธศาสนาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยนักเรียน
 ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - 6) และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)
 ที่กำลังศึกษาอยู่ระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการสอนจากพระ
 สอนศีลธรรมในงานวิจัยนี้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็น
 ฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
 สำหรับนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนามีหลักคิดที่นำไปใช้ในชีวิตรและการเรียน และเกิด
 ทักษะที่ดีต่อการเรียนพระพุทธศาสนา
3. พระสอนศีลธรรมสามารถนำการโค้ชแบบพหุวิธีมาช่วยพัฒนาชุมชนการเรียนรู้
 แห่งสังฆะได้
4. สำนักพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีรูปแบบพหุวิธี
 เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้าง
 ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ
 สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมให้มีวิธีการ
 สอนที่หลากหลาย
5. สำนักพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้พระสอน
 ศีลธรรมที่เป็นพระนิเทศก์ที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากบทความ วารสาร หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเชิงระบบ
4. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอน การโค้ช
5. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนและการโค้ช
7. หลักการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนา
8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผล พระพุทธศาสนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดตั้งขึ้นตามประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การแบ่งส่วนงาน พ.ศ.2556 ตามราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2556 เพื่อรับผิดชอบงาน “โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน” ภายใต้แผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนางานบริการวิชาการแก่สังคมให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสรรหาพระสอนศีลธรรม ส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน งานติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน งานบริหารงบประมาณโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย และมีกลุ่มงานภายในสังกัด 3 กลุ่มงาน คือ

1. กลุ่มงานบริหาร ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ การติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และเบิกจ่ายค่าตอบแทน งานบัญชี งานธุรการ งานประชุมคณะกรรมการ งานสารบรรณ งานพัสดุ งานประสานงาน งานประชาสัมพันธ์ รวมทั้งจัดทำระบบสารสนเทศ ดูแลเว็บไซต์โครงการจัดทำสถิติฐานข้อมูลพระสอนศีลธรรม และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มงานแผนงานและประเมินผล ปฏิบัติงานจัดทำแผนงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และติดตาม ประเมินผล ให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย งานประกันคุณภาพการศึกษา งานวิเคราะห์แผนงานและโครงการ งานประสานงานกับศูนย์อำนวยการส่วนภูมิภาค ทุกหน่วย งานจัดทำระบบสารสนเทศด้านการประเมินผลติดตาม และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ ที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มงานพัฒนาพระสอนศีลธรรม ปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมทั้งติดตามประเมินผล ศิษษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาพระสอนศีลธรรม งานพัฒนาหลักสูตรอบรมพระสอนศีลธรรม งานจัดอบรมพระสอนศีลธรรม งานนิเทศติดตามประเมินผล การสอนของพระสอนศีลธรรม ติดต่oprสานงานกับศูนย์อำนวยการส่วนภูมิภาคทุกหน่วย งานด้านการพัฒนาพระสอนศีลธรรม งานกิจกรรมพิเศษ และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย แต่ละกลุ่มงานขับเคลื่อนงานภายใต้วิสัยทัศน์ของสำนักงานพระสอนศีลธรรม คือ “เป็นพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในโรงเรียน” ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมภาคีเครือข่าย 2) ขยายองค์ความรู้ให้พร้อมใช้งาน 3) พัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม และ 4) เสริมสร้างการบริหารงานแบบมืออาชีพ โดยพระสอนศีลธรรมมีบทบาทหน้าที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1. สอนสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. สอนและติวสอบธรรมศึกษาให้กับนักเรียนและผู้มีความสนใจทั่วไป 3. อบรมศีลธรรมจรรยา พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม

ประเพณีอันดีงามของไทยและด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนด้วยแนววิถีเชิงพุทธ (สำนักงานพระสอนศีลธรรม, 2560: 1)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า พระสอนศีลธรรม มีบทบาทหน้าที่สำคัญ 4 ประการตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้ไปปฏิบัติงานในโรงเรียน ได้แก่ 1) สอนสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สอนและติวสอบธรรมศึกษาให้กับนักเรียนและผู้มีความสนใจทั่วไป 3) อบรมศีลธรรม จรรยาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทยและด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนด้วยแนววิถีเชิงพุทธ ดังนั้น ในการวิจัยนี้ พระสอนศีลธรรม ต้องสอนเนื้อหาสาระวิชา พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิชา พระพุทธศาสนา เป็นวิชาจริยศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างสังคมให้มีจริยธรรมซึ่งการพัฒนาในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีความเจริญ จำเป็นต้องอาศัยคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาด้านจิตใจ ในทางการศึกษานั้น เมื่อมองโดยภาพรวม พระพุทธศาสนาถูกจัดเป็นวิชาสำหรับเรียนรู้ โดยสถานะหลัก 2 อย่างคือ ในฐานะที่เป็นระบบจริยธรรมของประชากรแทบทั้งหมดของประเทศและในฐานะที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมไทย (พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต), 2533: 3) ฉะนั้น วิชา พระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานหลักศีลธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย

จากการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1-5) พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ซึ่งในกลุ่มสาระนี้ ประกอบด้วยสาระ 5 สาระดังนี้

สาระที่ 1 สาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีตความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า วิชา พระพุทธศาสนาเป็นวิชาความดีงาม เป็นวิชาที่ช่วยปลูกฝังความดีงามในจิตใจ เช่น การอยู่ร่วมกับคนอื่น การรู้เท่าทันสื่อ การบริโภคอย่างมีปัญญา เป็นต้น ดังนั้น ในพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา จึงได้เลือกเลือกมาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่อยู่ในสาระวิชา พระพุทธศาสนา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ขอบเขตเนื้อหาสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐาน ส. 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำสาระการเรียนรู้แกนกลางที่เป็นหลักธรรมมาใช้ในการวิจัยนี้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
	ป.4/3 เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระอูรุเวลกัสสปะ 2. ชาดก 1) กุฎิพุทธชาดก 2) มหาอุกกุสชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง (ชาวพุทธตัวอย่าง) 1) สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก 2) สมเด็จพระศรีนครินทร์ราบรมราชชนนี
ป.4	ป.4/4 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	1. พระรัตนตรัย 1) ศรัทธา 4 2) พุทธคุณ 3 2. ไตรสิกขา - ศีล สมาธิ ปัญญา 3. โอวาท 3 1) ไม่ทำชั่ว - เบญจศีล 2) ทำความดี (1) เบญจธรรม (2) สุจริต 3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
ป.4	ป.4/4 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	(3) พรหมวิหาร 4 (4) กตัญญูกตเวทิต่อประเทศ (5) มงคล 38 (เคารพ ถ่อมตน และทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน) 3) ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส (บริหารจิตและการเจริญปัญญา) 4. พุทธศาสนสุภาษิต 1) สุขา สงฆสส สามคคี: ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะก่อให้เกิดสุข 2) โลโกปตมภิภา เมตตา: เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก
ป.5	ป.5/3 เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการ ดำเนินชีวิตและข้อคิด จากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา ▪ พระโสณโกฬวิริยะ 2. ชาดก 1) จุฬเสฏฐิชาดก 2) วัฒนโรชชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง 1) สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสสเทโว) 2) อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ
ป.5	ป.5/5 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	4. พระรัตนตรัย 1) ศรัทธา 4 2) พุทธจริยา 3 3) อริยสัจ 4 4) หลักกรรม 5. ไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา 6. โอวาท 3 1) ไม่ทำชั่ว (1) เบญจศีล (2) อปายมุข 4 2) ทำความดี (1) เบญจธรรม (2) บุญกิริยาวัตถุ 3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
ป.5	ป.5/3 เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการ ดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างที่กำหนด	(3) อคติ 4 (4) อิทธิบาท 4 (5) กตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา (6) มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่อาภูลอดทน)
	ป.5/5 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธ-ศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	3) ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) 7. พุทธศาสนสุภาษิต 1) วิริเยน ทุกขมจเจติ (คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร) 2) ปญญา โลกสฺมี ปชฺไซโต (ปัญญาคือแสงสว่างในโลก)
ป.6	ป.6/3 เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกาก 1) พระราเช 2. ชาดก 1) ทีฆิตโกสลชาดก 2) สัพพทาฐิชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง 1) พ่อขุนรามคำแหงมหาราช 2) สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส
	ป.6/4 วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัยปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	1. พระรัตนตรัย ▪ ศรัทธา 4 1) พระพุทธ ▪ พุทธกิจ 5 2) พระธรรม (1) อริยสัจ 4 (2) หลักกรรม 3) พระสงฆ์ 2. ไตรสิกขา - ศิล สมาธิ ปัญญา 3. โอวาท 3 1) ไม่ทำชั่ว (เบญจศีล อบายมุข 6 อุกุศลมูล 3)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
ป.6	ป.6/4 วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัยปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	2) ทำความดี (1) เเบญจธรรม (2) กุศลมูล 3 (3) พละ 4 (4) คารวะ 6 (5) กตัญญูตเวทีต่อพระมหากษัตริย์ (6) มงคล 38 (มีวินัย การงานไม่มีโทษ ไม่ประมาทในธรรม) 3) ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) 4. พุทธศาสนสุภาษิต 1) สจฺเจน กิตติ ปโปติ-คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ 2) ยถาวาที ตถาวาที-พูดเช่นไร ทำเช่นนั้น
ม.1	ม.1/4 วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา 1) พระมหากัสสปะ 2) พระอุบาลี 3) อนาถบิณฑิกเศรษฐี 4) นางวิสาขามหาอุบาสิกา 2. ชาดก 1) อัมพชาดก 2) ติตติรชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง 1) พระเจ้าอโศกมหาราช 2) พระโสมเถระและพระอุตตเถระ
	ม.1/5 อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว	1) พระรัตนตรัย : พุทธคุณ 9 2) อริยสัจ 4 2.1 ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ▪ ชั้น 5 : ธาตุ 4 2.2 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ▪ หลักกรรม : ความหมายและคุณค่า ▪ อบายมุข 6 2.3 นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ▪ สุข 2 (กายิก, เจตสิก) คิหิสุข

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	ม.1/5 อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว	2.4 มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ▪ ไตรสิกขา ▪ กรรณฐาน 2 ▪ ปธาน 4 ▪ โภคส 3 ▪ มงคล 38 (ไม่คบคนพาล, คบบัณฑิต, บุษาคู่ควรบุษาคู่)
	ม.2/6 วิเคราะห์และประพจน์ตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา 1) พระสารีบุตร 2) พระโมคคัลลานะ 3) นางขุชุตตรา 4) พระเจ้าพิมพิสาร 2. ชาดก 1) มิตตวินทุกชาดก 2) ราโชวาทชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง 1) พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) 2) สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส
ม.2	ม.2/8 อธิบายธรรมคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	1) พระรัตนตรัย ธรรมคุณ 6 2) อริยสัจ 4 2.1 ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ▪ ชั้น 5 - อายุตนะ 2.2 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ▪ หลักกรรม - สมบัติ 4 - วิบัติ 4 ▪ อกุศลกรรมมถ 10 - อบายมุข 6 2.3 นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ▪ สุข 2 (สามีส, นีรามิส)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	ม.2/8 อธิบายธรรมคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	2.4 มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ▪ บุพพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา ▪ ดรุณธรรม 6 ▪ กุลจิริฎฐิติธรรม 4 ▪ กุศลกรรมบถ 10 ▪ สติปัฏฐาน 4 ▪ มงคล 38 (ประพฤติธรรม, เว้นจากความชั่ว, เว้นจากการดื่มน้ำเมา)
	ม.3/5 วิเคราะห์และประพฤติดนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา 1) พระอัญญาโกณฑัญญะ 2) พระมหาชวาบตีโคตมิเถรี 3) พระเขมาเถรี 4) พระเจ้าปเสนทิโกศล 2. ชาดก 1) นันทวิศาลชาดก 2) สุวัณณหังสชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง/ชาวพุทธตัวอย่าง 1) หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล 2) ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
ม.3	ม.3/6 อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	1) พระรัตนตรัย ▪ สังฆคุณ 9 2) อริยสัจ 4 2.1 ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ▪ ชั้น 5 - ไตรลักษณ์ 2.2 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ▪ หลักกรรม - วัฏฏะ 3 - ปปัญจธรรม 3 (ตัณหา มานะ ทิฎฐิ) 2.3 นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ▪ อัตถะ 3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	ม.3/6 อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	2.4 มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ▪ มรรคมืองค์ 8 ▪ ปัญญา 3 ▪ สัมปยุตธรรม 7 ▪ บุญกิริยาวัตถุ 10 ▪ อุपासกรรม ๗ ▪ มงคล 38 (มีศิลปวิทยา,พบสมณะ,ฟังธรรมตามกาล, สันทนาธรรมตามกาล)

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระวิชาพระพุทธศาสนา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่พระสอนศีลธรรมจะต้องสอนให้ปฏิบัติตามหลักสูตรนี้ ซึ่งพระสอนศีลธรรมต้องสามารถเขียนโครงสร้างรายวิชา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด เพื่อนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนของตนเองและปฏิบัติตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอนเชิงระบบ

การออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) หมายถึง ระบบการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่อาศัยวิธีการเชิงระบบเพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพการสอน โดยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ออกแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการทั้งหมดของการวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและการพัฒนาระบบการถ่ายทอดความรู้ที่สนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้และการทดสอบและประเมินคุณภาพการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (สุเทพ อ่วมเจริญ, 2547: 10)

ในการออกแบบการเรียนการสอน ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE model โดยประยุกต์แนวคิดของ Kruse (2011 :1, อ้างถึงใน วัชรภา เล่าเรียนดี, 2562: 30) ในการออกแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่

เกี่ยวข้อง 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) เป็นการระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อและวิธีการจัดการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) เป็นการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือวัดและ ประเมินผล 4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทุกระดับและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทุก องค์ประกอบเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบและเมื่อนำมาประยุกต์กับกระบวนการวิจัยและ พัฒนา (R&D: Research and Development) พบว่า มีกระบวนการที่สอดคล้องกัน โดย กระบวนการวิจัยและพัฒนาประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และการประเมินความต้องการ เป็นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เช่น นโยบาย แผนการศึกษา หลักสูตร เป็นต้น การสอบถาม การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ทราบ ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนานวัตกรรม เป็นการออกแบบพัฒนานวัตกรรม ภายใต้แนวคิด ทฤษฎีและผลที่ได้จากการศึกษาปัญหาและความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย เป็นการนำ นวัตกรรมไปใช้อย่างเป็นระบบกับกลุ่มเป้าหมายตามแบบแผนการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัย และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงนวัตกรรม เป็นการประเมินผลปรับปรุงและ พัฒนานวัตกรรม โดยผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญหรือจากการขยายผลกับผู้ใช้กลุ่มอื่น (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 240-244)

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ดังนี้ ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยสั่งเป็นฐานการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้าง ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประยุกต์แนวคิดการออกแบบระบบการจัดการเรียนการสอน ADDIE model และการวิจัยและพัฒนา โดยมีกระบวนการขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นตอนการออกแบบ และพัฒนา (Design & Development) 3) ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) และ 5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) เพื่อสร้างนวัตกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ได้นำแนวคิดการประยุกต์ใช้ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการ จำเป็น (Analysis:Research:R₁) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช (Design and Development:D₁) ขั้นตอนที่ 3 ขั้น การทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (Implementation:Research:R₂) และขั้นตอนที่ 4 ขั้นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ช แบบพหุวิธี (Evaluation:Development:D₂)

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และการโค้ช

การนิเทศการสอน เป็นส่วนหนึ่งในนิเทศทางการศึกษาและการนิเทศทางการศึกษาก็อยู่ในนิเทศ ดังนั้น นิเทศทางการศึกษา เป็นหน้าที่ของสถาบันทางการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีการนิเทศการศึกษาขึ้น เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพที่จะต้องควบคู่ไปกับการนิเทศการสอน และการโค้ช จากการศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และการโค้ช มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Sullivan et. al. ,2009: 4; Netzer, 197:30; อารมณ ฉนวนจิตร (2556: 23) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการที่ส่งเสริม ปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้สอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คุณสอนและผู้บริหารได้ตั้งเป้าหมายไว้

ส่วนการโค้ช ได้นักการศึกษาและนักวิชาการ ดังนี้ Passmore (2011:9); Morel (2014: 4); วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2557: 2); ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์ (2557: 35); ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 34) ได้กล่าวว่า การโค้ช เป็นกระบวนการร่วมมือกันของผู้โค้ชกับผู้ได้รับการโค้ช ที่ช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริมกันในการสร้างสรรค์และพัฒนาศักยภาพทั้งความรู้ ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของการโค้ช

การโค้ชเป็นศาสตร์ที่เติบโตและได้รับความนิยมซึ่งได้แตกแขนงมาจากการนิเทศการสอน เช่น เช่น Peer Coaching ของ Joyce & Shower (1996) Cognitive Coaching ของ Costa (2002) Expert Coaching เป็นต้น ได้มีนักวิชาการได้จัดประเภทของการโค้ชโดยใช้เกณฑ์ในการจัดกลุ่มไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558: 41) ได้นำเสนอการโค้ชหลายประเภทโดยแต่ละประเภทมีลักษณะร่วมกันและมีจุดเน้นที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้แบ่งกลุ่มดังต่อไปนี้

1. ใช้เกณฑ์ผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ช แบ่งได้หลายกลุ่มดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 Peer Coaching เป็นการโค้ชโดยเพื่อน ซึ่งอาจเป็นเพื่อนร่วมงานหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนของผู้เรียน มุ่งให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนา

1.2 Expert Coaching เป็นการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างถูกต้องและรวดเร็ว คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่โค้ชและมีทักษะการโค้ชอย่างสูง

1.3 Administrator Coaching เป็นการโค้ชโดยผู้บริหารที่ทำการโค้ชบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. ใช้เกณฑ์เป้าหมายของการโค้ช แบ่งได้หลายกลุ่มดังตัวอย่างต่อไปนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2558: 42)

2.1 Instructional Coaching เป็นการโค้ชเพื่อให้ผู้สอนมีความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ผู้ที่เป็นโค้ชอาจเป็นเพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้บริหาร

2.2 Literacy Coaching เป็นการโค้ชให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิต

2.3 Content Coaching เป็นการโค้ชที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการโค้ชหรือผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะเชื่อมโยงและบูรณาการ

2.4 Leadership Coaching เป็นการโค้ชเพื่อให้ผู้รับการโค้ชมีภาวะผู้นำที่สามารถนำ (Lead) บุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 Cognitive Coaching เป็นการโค้ชที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนหรือผู้รับการโค้ชมีทักษะการรู้คิด โดยเฉพาะด้านการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์นวัตกรรม

นอกจากนี้ ยังมีการโค้ชที่เน้นความแตกต่างของครู (Differentiated Coaching) ที่มุ่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือจุดเน้นที่สำคัญของรูปแบบการโค้ชดังกล่าว คือ การเริ่มต้นการพัฒนาวิชาชีพให้ครู จากความแตกต่างกันด้านความเชื่อ จุดเด่นหรือจุดแข็งของครู วิธีการเรียนรู้ (Learning Style) ของครู (วิชรา เล่าเรียนดี, 2556: 327)

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบพหุวิธี

การโค้ชแบบพหุวิธี (Differentiated Coaching) เป็นการใช่วิธีการโค้ชหลาย ๆ วิธีโดยการคำนึงถึงความแตกต่างกันของครูหรือผู้รับการโค้ชในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลิกลักษณะ (Personality Types) วิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู แต่ละคนที่ชอบและใช้ในการเรียนรู้ได้สูงสุด รวมทั้งประเด็นที่สนใจ ต้องการพัฒนา (Needs) เพราะการเลือกใช่วิธีโค้ชและปฏิบัติการโค้ชนั้น เพียงแต่คำนึงถึงความแตกต่างกันในวิชาและระดับชั้นที่สอน ประสพการณ์และจำนวนปีของการทำหน้าที่ครูไม่เพียงพอที่จะช่วยให้โค้ชได้อย่างเหมาะสมและประสพผลสำเร็จสูงสุด ที่สำคัญคือมนุษย์เรียนรู้ รับข้อมูล จัดการกับสาระข้อมูลและตัดสินใจนำไปใช้ต่อไป แตกต่างกัน การโค้ชการช่วยเหลือและปฏิบัติงานร่วมกับครูเพื่อร่วมกันพัฒนาในวิชาชีพให้ประสพผลสำเร็จ ส่งผลถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่คาดหวังจึงต้องเลือกใช้และดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ กัน (วิชรา เล่าเรียนดี, 2562)

Kise (2009: 146) ได้กล่าวว่า การโค้ชที่เน้นความแตกต่างช่วยให้ครูเห็นว่า ครูต้องปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

กระบวนการโค้ชแบบหลากหลายวิธี มีดังนี้ (Kise, 2009: 148-163)

1. โค้ชวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของครู (Draw a hypothesis about the teacher's natural style) เป็นความจำเป็นที่ผู้โค้ช วิเคราะห์ รูปแบบการสอน วิธีการถ่ายทอด หรือ สไตล์การเรียนรู้ของครู เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในบุคลิกของครูหรือผู้โค้ชเป็นลำดับแรก
2. โค้ชเข้าใจกับความเชื่อของครูให้ตรงกัน (Identifying teacher beliefs) เพื่อทำความเข้าใจกับความเชื่อ มุมมอง ทศนคติ กรอบความคิด (Mindset) ของครูต่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้ตรงกันก่อนที่จะได้รับการโค้ช
3. โค้ชและผู้รับการโค้ชช่วยกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการปรับปรุงและ แก้ไขของครูให้ชัดเจนและตรงกัน (Identifying the problems the teacher wants to solve) เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและความต้องการของครู เนื่องจากปัญหาที่แตกต่างกันมีความ จำเป็นต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกัน
4. โค้ชและผู้รับการโค้ชช่วยกันพัฒนาแบบการโค้ช (Developing a coaching plan) เพื่อกำหนดแนวทางและหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการช่วยเหลือและพัฒนาวิชาชีพของครู โดยเลือก วิธีการที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้และปัญหาที่แตกต่างกัน

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ชแบบหลากหลายวิธี มีจุดเน้น คือ การวิเคราะห์ ความแตกต่างรายบุคคลของผู้ที่ได้รับการโค้ชทั้งที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างและรูปแบบการเรียนรู้ที่ แตกต่างกัน (Learning Style) ดังนั้น ในงานวิจัยจึงนำแนวคิดการโค้ชแบบหลากหลายวิธีบูรณาการ เข้ากับกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี ก่อนที่จะปฏิบัติการโค้ช

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)

Joyce and Shower (1988, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 295) ได้เสนอแนวคิด และกระบวนการในการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ดังนี้

แนวคิดสำคัญ จอยซ์และเชอร์วอร์ มีความเชื่อและยอมรับว่า

1. การพัฒนาวิชาชีพ ควรเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน
2. ความรู้และทักษะในเรื่องต่อไปนี้มีมีความสำคัญยิ่งสำหรับครู ดังนั้น การให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นอย่างถูกวิธี มีการให้ฝึกปฏิบัติและการติดตามดูแลช่วยเหลือ การนำความรู้และทักษะไป ปฏิบัติจริงในโรงเรียนจะช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญในวิชาชีพแก่ครูได้ความรู้ เนื้อหาที่ควรจัดให้ครู คือ
  - 1) รูปแบบการสอน การออกแบบระบบการสอน และ 2) หลักสูตรและการใช้หลักสูตรและครูที่มี ประสิทธิภาพ
3. โครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ควรเป็นโครงการที่ต่อเนื่องให้เวลาแก่ครูและ ผู้บริหารในการศึกษา เตรียมการและร่วมมือกันเคลื่อนโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบ ผลสำเร็จ

4. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นความร่วมมือร่วมใจของครูและเพื่อนครู เป็นกิจกรรมต่อจากการฝึกอบรมแต่ละครั้งหรือจากการร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะประสบผลสำเร็จ เช่น วางแผนการสอนร่วมกัน ร่วมกันพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตัดสินใจร่วมกับเกี่ยวกับวิธีการหรือขั้นตอนการ จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีจุดเน้นที่สำคัญคือ การโค้ชโดยเพื่อนที่ทำงานด้านการสอนช่วยเหลือกันและร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในงานวิจัยนี้ ได้นำแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการโค้ช

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

Hackman (2002: 189-191); Maeda (1999: 11); วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558: 41); วัชรรา เล่าเรียนดี (2556: 301) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า เป็นการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์การสูงกว่าผู้ที่ได้รับการโค้ช ซึ่งโค้ชผู้เชี่ยวชาญจะมีกระบวนการ ทักษะการโค้ชและกลยุทธ์ในการโค้ชในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่มุ่งพัฒนาช่วยเหลือและปรับมุมมองผู้ที่ได้รับการโค้ช ได้เกิดการเรียนรู้ โดยในขณะที่ทำการโค้ชจะไม่ประเมินเพื่อตัดสิน แต่เป็นการประเมินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการโค้ช

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) เป็นการโค้ชที่มีจุดเน้น คือ การโค้ชที่มีประสบการณ์สอนสูงกว่าในเรื่องนั้นมาช่วยให้ผู้ถูกโค้ชได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งแนวคิดได้นำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching)

Costa and Garmston (2002, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 307-308) ได้พัฒนาแนวคิดการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญาขึ้น (Cognitive Coaching) โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า 1) พฤติกรรมมนุษย์เปลี่ยนหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ 2) พฤติกรรมของมนุษย์ทั้งหมดมาจากการรับรู้การเปลี่ยนการรับรู้และการคิดเป็นสิ่งที่มีความมาก่อนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ 3) มนุษย์สร้างความรู้ใหม่และความหมายของสิ่งที่รู้ด้วยการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) เกี่ยวกับการประสบการณ์และการได้พูดคุยกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ Costa and Garmston (2002) ได้นำเสนอว่า หลักการและเป้าหมายสำคัญของการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา คือ ตลอดการสนทนาเพื่อการพัฒนาอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องคอยเป็นผู้ส่งเสริม ประสานความคิด การรับรู้ ความเชื่อ ข้อสันนิษฐานของครู ให้ครูเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed) พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องในที่สุด

ลักษณะหรือวิธีการทำงานของโค้ชแบบ Cognitive Coaching มีดังนี้ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 307)

1. การมีส่วนร่วมกับครู (ผู้รับการโค้ช) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการไตร่ตรองสะท้อนคิดให้แก่ครู ร่วมปฏิบัติงานกับครู
2. การเป็นผู้ประสานงานด้านความคิดให้แก่ครูโดยไม่มี การประเมินใด ๆ ทั้งสิ้น
3. โค้ชต้องเรียนรู้ ฟังถามและสามารถถามคำถามครูที่กระตุ้นให้คิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
4. โค้ชต้องมีความตั้งใจสูงในการฟังครูพูด คือ การใช้การฟังอย่างตั้งใจมากกว่าการพูด
5. โค้ชต้องใช้เทคนิคการสื่อสารความหมายที่หลากหลาย เพื่อสร้างและคงไว้ซึ่งความไว้วางใจ ความเป็นมิตรที่ดีต่อกันและการสนทนากันที่มีประโยชน์

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา มีจุดเน้น คือ การช่วยผู้ได้รับโค้ชพัฒนาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการตั้งถามไม่ใช่การสอน ซึ่งผู้โค้ชต้องคอยสังเกต ประสานและประเมินผู้ที่ได้รับการโค้ชตลอดการสนทนา ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ได้นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching)

Donald and Schon (1987, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 319) ได้นำเสนอการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิดนี้ มีความเชื่อว่า ความรู้ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ครูและผู้นิเทศได้เรียนรู้มานั้น ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงและประสบผลสำเร็จ เพราะในสถานการณ์การสอนปัญหาในห้องเรียนเป็นเรื่องคาดเดาไม่ได้ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การนำความรู้ในวิชาชีพมาใช้จะต้องคำนึงถึงบริบทของสังคม ในการเรียนการสอนแต่ละแห่ง ความรู้ความสามารถในการสอนจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในขณะที่ทำการสอน เรียนรู้และพัฒนา จากประสบการณ์ในการสอนแต่ละครั้ง

นอกจากนี้ Donald and Schon ยังเชื่อว่า ครูและผู้นิเทศใช้ความรู้ประสบการณ์ที่มีมาก่อนเป็นกระบอกน้ำที่จะกำหนดแนวทางใหม่ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งและการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ก็ต้องมีการไตร่ตรองสะท้อนคิดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของตนเองและในขณะที่ปฏิบัติ ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุน แนะนำ กระตุ้นการคิดไตร่ตรอง วิธีโค้ชอาจจะมีการแนะนำการวิพากษ์ การอธิบาย สาธิตหรือถามคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติ ผู้ทำหน้าที่นิเทศหรือโค้ชต้องพยายามช่วยกระตุ้น ส่งเสริมครูให้ไตร่ตรองสะท้อนคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ในห้องเรียนหรือโค้ชจะต้องร่วมสอนร่วมสะท้อนความคิดกับครูด้วย (Co-Teaching) พร้อมกับสังเกตบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) เป็นการโค้ชที่มีจุดเน้นให้คิดไตร่ตรองสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของตนเอง ในงานวิจัยนี้ได้นำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อให้ผู้โค้ชและผู้รับโค้ชได้สะท้อนผลการ

สังเกตการณ์ปฏิบัติการสอนของผู้รับโค้ชและผู้รับการโค้ชได้สะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยตนเอง (Self- Coaching)

การโค้ชโดยตนเอง (Self- Coaching) เป็นกระบวนการที่ผู้โค้ชตนเองต้องมีประสบการณ์ มีวินัยในตนเองในการต้องการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยใช้การใคร่ครวญด้วยตนเองเพื่อสร้างพื้นที่ความปลอดภัย สร้างความตระหนักรู้ผ่านการใช้คำถาม เพื่อช่วยเหลือตนเองในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ (MacLennan, 2021; Hinen, 2020; ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์, 2564; สุกฤตา ปรีชา ว่อง, 2564) ซึ่งการโค้ชโดยตนเอง (Self- Directed Coaching) มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกับแนวคิดของ Glatthorn (1984 : 49-58, อ้างถึงใน วิชา เล่าเรียนดี, 2556: 103) ที่เป็นการนิเทศแบบพัฒนาตนเองเหมาะกับครูที่มีความรู้ความสามารถและต้องการที่จะพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองด้วยตัวเอง ไม่ต้องการการนิเทศแบบคลินิกหรือการนิเทศการสอนแบบอื่น ๆ สารสำคัญของ การปฏิบัติ โดยทั่วไปก็คือ ครูจะปฏิบัติงานที่ตนเองต้องการพัฒนาตัวเอง โดยการนำตนเองให้พัฒนาและเจริญก้าวหน้าด้วยตัวเอง ในที่สุด ถึงแม้ว่าวิธีการนิเทศแบบพัฒนาตนเองจะมีการนำไปใช้น้อยในโรงเรียน แต่ควรให้การส่งเสริมพร้อม ๆ กับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้รูปแบบวิธีการนิเทศอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการนิเทศ และหลักการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขณะเดียวกันการนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศการสอนควรเน้นที่ผู้รับการนิเทศหรือครูเป็นสำคัญด้วย โดยยึดหลักความแตกต่างกันของมนุษย์เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การนิเทศแบบพัฒนาตนเองมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูที่มีความพร้อมทั้งทางสติปัญญาความสามารถและแรงจูงใจได้มีการพัฒนาความรู้และทักษะจากการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยมีโอกาสเลือกวิธีที่จะพัฒนาตนเอง และวิชาชีพทางการสอน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจตนเองและปฏิบัติงานของตนเอง และสามารถนำตนเองให้พัฒนาได้มากยิ่งขึ้นต่อไป (Self-Directed Learning)

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) เป็นการโค้ชที่ผู้โค้ชมีความต้องการพัฒนาด้วยตนเอง โดยเลือกวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ในการวิจัยนี้ การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) จะเป็นแนวทางหนึ่งในการโค้ชให้พระสอนศีลธรรมได้เลือกตามธรรมชาติการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม

จากแนวคิดการโค้ชข้างต้น สรุปได้ว่า การโค้ช (Coaching) เป็นการช่วยเหลือ สนับสนุน ชี้แนะและส่งเสริมกันและกันในการพัฒนาศักยภาพผู้ที่ได้รับการโค้ชได้แสดงความรู้ ความสามารถในเรื่องนั้นที่ได้รับการโค้ชออกมาแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการโค้ชแต่ละอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกัน ประกอบด้วย การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชโดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) และการโค้ชแบบ

ไตร่ตรองสะท้อนคิด(Reflective Coaching) การโค้ชที่เน้นความแตกต่างของครู (Differentiated Coaching) และการโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงได้นำจุดเน้นของแนวคิด การโค้ชแต่ละการโค้ช เพื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการโค้ช

Glickman et. al. (1995: 135-171, อ้างถึงใน วัชรภา เล่าเรียนดี, 2556: 125-132) ได้กำหนดพฤติกรรมกรรมการโค้ชไว้ 4 แบบ แต่ละแบบจะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ถ้าคำนึงถึงระดับความสามารถในการพัฒนาของครูความผูกพันต่อภาระหน้าที่และระดับความเชี่ยวชาญของครู ซึ่งครูแต่ละคน แต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. พฤติกรรมแบบชี้นำควบคุม (Directive Control Behaviors) เป็นการปฏิบัติด้วยการพูด การใช้ภาษาท่าทางต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถที่กระทำได้กับครูเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยมีผู้โค้ชควรเลือกใช้พฤติกรรมแบบชี้นำควบคุม (Directive Control Behaviors) ในกรณี ดังนี้

- 1.1 ครูมีระดับความสามารถในการปฏิบัติงานและระดับพัฒนาการต่ำมาก
- 1.2 ครูมีความรู้มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามที่ผู้โค้ชแนะนำและคิดว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตาม
- 1.3 ในกรณีที่ผู้โค้ชมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการแก้ปัญหาเรื่องนั้นหรือกรณีที่ครูต้องการให้ผู้โค้ชเป็นผู้ตัดสินใจวิธีดำเนินการ
- 1.4 ในกรณีที่เป็นเรื่องเร่งด่วน ผู้โค้ชไม่มีเวลาพอที่จะมาให้การโค้ชแก่ครูโดยตรงและต่อเนื่อง

2. พฤติกรรมแบบชี้นำให้ข้อมูล (Directive Informational Behaviors) เป็นวิธีการที่ผู้โค้ชให้ข้อมูลและวิธีการหลายวิธีให้ครูได้เลือกปฏิบัติ โดยพยายามส่งเสริมครูในการตัดสินใจมากขึ้นเรื่อย ๆ จนครูสามารถที่จะร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานได้กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องอาศัยผู้โค้ชช่วยแนะนำซึ่งพฤติกรรมแบบชี้นำให้ข้อมูล ครูจะต้องมีส่วนรับผิดชอบในการเลือกวิธีการหรือการปฏิบัติที่เหมาะสมด้วยตัวเอง โดยมีผู้โค้ชควรเลือกใช้พฤติกรรมแบบชี้นำให้ข้อมูล (Directive Informational Behaviors) ในกรณี ดังนี้

- 2.1 ครูมีระดับพัฒนาการและความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
- 2.2 ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหาในการสอนของตนเองเท่ากับผู้โค้ช
- 2.3 ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแต่ขาดประสบการณ์หลายด้าน ในขณะที่ผู้โค้ชรู้และเข้าใจดีทุกเรื่อง

2.4 ผู้ไ้ช้มีความเต็มใจที่จะร่วมรับผิดชอบในวิธีการแก้ปัญหาที่ครูเลือกใช้

2.5 ครูมีความเชื่อมั่นในตัวผู้ไ้ช้

2.6 มีเวลาจำกัดและการปฏิบัติจริงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน

3. พฤติกรรมแบบร่วมมือ (Collaborative Behaviors) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้ไ้ช้และครูจะร่วมกันตัดสินใจในวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานตลอดเวลา โดยจะให้ข้อเสนอแนะแก่กันและกันเพื่อร่วมกันพิจารณาหาข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติ ซึ่งผู้ไ้ช้ควรเลือกใช้วิธีการลักษณะนี้ในกรณี ดังนี้

3.1 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีระดับพัฒนาการ ความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมและความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลาง แต่อาจจะยังไม่กล้าตัดสินใจเอง โดยเด็ดขาดด้วยตนเอง

3.2 ในกรณีที่ครู คณะครูและผู้ไ้ช้มีความรู้ความสามารถ ความสำคัญเท่าเทียมกัน หรือถ้าครูเข้าใจปัญหามากที่สุดในเรื่องหนึ่ง ผู้ไ้ช้รู้และเข้าใจมากอีกเรื่องหนึ่ง พฤติกรรมแบบร่วมมือจะช่วยให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.3 ในกรณีที่ผู้ไ้ช้และครูจะต้องมีการตัดสินใจร่วมกันและต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องที่จะส่งผลถึงผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป

3.4 ในกรณีที่ครูและผู้ไ้ช้ขอรับการมีภาระหน้าที่ร่วมกัน ในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือบางเรื่องที่ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ แต่ไม่ให้คุณมีส่วนร่วมอาจเกิดปัญหาได้

4. พฤติกรรมแบบไม่มีชี้นำ (Nondirective Behaviors) เป็นวิธีการที่ผู้ไ้ช้ใช้พฤติกรรมในการพูดคุยทำงานร่วมกับครู โดยที่ครูจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง ผู้ไ้ช้เป็นเพียงผู้ช่วยในการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่ครูร้องขอเท่านั้น ซึ่งผู้ไ้ช้ควรเลือกใช้วิธีการลักษณะนี้ในกรณี ดังนี้

4.1 ในกรณีที่ครูหรือคณะครู มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความเชี่ยวชาญมีระดับความคิดและระดับพัฒนาการสูงมาก

4.2 ในกรณีที่ครูหรือคณะครู มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตัดสินใจจะดำเนินการมากและผู้ไ้ช้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องนั้นน้อย

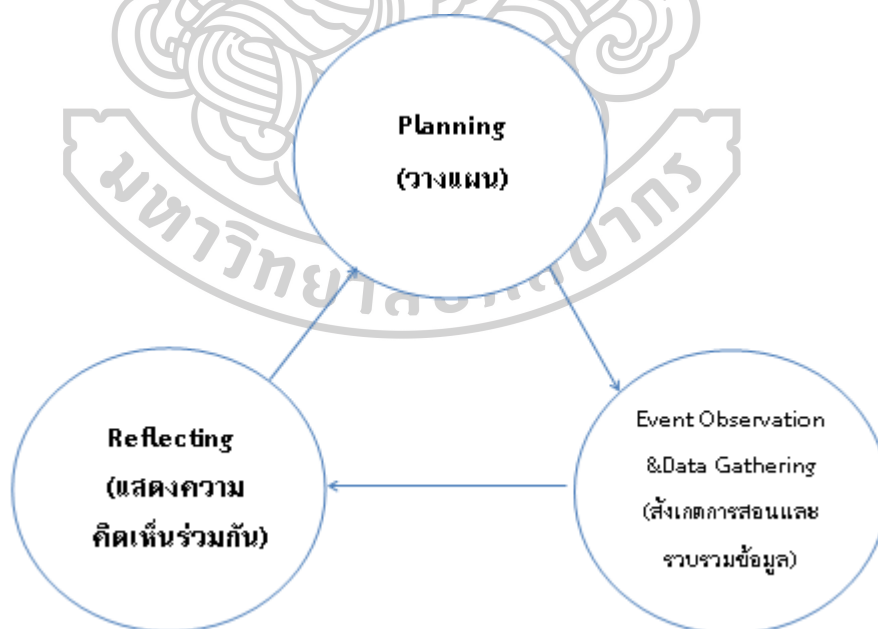
4.3 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูต้องรับผิดชอบโดยตรงในการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ และผู้ไ้ช้มีส่วนร่วมน้อย

4.4 ในกรณีที่ครูหรือคณะครูมีความตั้งใจและต้องการจะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ถึงแม้จะไม่ใช่วิธีสำคัญที่ผู้ไ้ช้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ช่วยเปิดโอกาสส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้มีโอกาสตัดสินใจเองและจัดดำเนินการเอง โดยผู้ไ้ช้ควรสนับสนุนและบริการตามที่ครูร้องขอ

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการโค้ชของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันในการเลือกโค้ชผู้ทำหน้าที่โค้ชจำเป็นต้องศึกษาธรรมชาติของผู้ที่ได้รับการโค้ชว่ามีความเหมาะสมกับการโค้ชแบบไหน เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จะใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชโดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) และการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) การโค้ชที่เน้นความแตกต่างของครู (Differentiated Coaching) และการโค้ชโดยตนเอง (Self- Directed Coaching) การเฝ้าด้วยพระสอนศีลธรรมผู้เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพมีความสามารถปฏิบัติงานและระดับพัฒนาการที่แตกต่างในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยสั่งเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัฏจักรการโค้ช

Costa and Robert (2002: 56); Dunne and Villani (2007: 64); วิชา เล่าเรียนดี (2556: 293) ได้กล่าวถึงวัฏจักรการโค้ชโดยทั่วไปจะประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การสังเกตการณ์สอน และการปฏิบัติงาน (Event Observation & Data Gathering) การไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflecting) ดังแผนภาพที่ 2 แสดงวัฏจักรการโค้ช ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงวัฏจักรการโค้ช

จากภาพที่ 2 แสดงวัฏจักรการโค้ช มีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นการเตรียมการให้มีความพร้อมก่อนสังเกตการสอนของผู้รับโค้ช เพื่อช่วยเหลือผู้รับโค้ชในการทำให้บรรลุเป้าหมายของการโค้ช
2. สังเกตการสอนและรวบรวมข้อมูล (Event Observation & Data Gathering) เป็นที่ผู้โค้ชเข้าไปสังเกตพฤติกรรมของผู้รับโค้ชในประเด็นตามที่กำหนดระหว่างที่ผู้รับโค้ชได้ปฏิบัติการสอน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สังเกตจากการปฏิบัติการสอนของผู้รับโค้ช
3. แสดงความคิดเห็นร่วมกัน (Reflecting) เป็นขั้นที่ผู้โค้ชและผู้รับโค้ชได้ร่วมกันสะท้อนอย่างสร้างสรรค์หลังจากได้สังเกตการสอนและปฏิบัติการสอนเสร็จ

กระบวนการการโค้ช

Sandvold and Baxter (2008, อ้างถึงใน วิชา เล่าเรียน, 2556: 278) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนาครูผู้เชี่ยวชาญ (Teacher Expertise Coaching Model: TEC Model) ที่ประกอบด้วย การดำเนินการเป็นวงจรหรือวัฏจักร (Cycle) ด้วยความร่วมมือกันของเพื่อนครูด้วยกันหรือคณะครูในโรงเรียนทุกระยะ/ขั้นตอน โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาร่วมพัฒนาได้นำเสนอกระบวนการ TEC Model (Teacher Expertise Coaching Model) มี 4 ขั้นตอน

1. ขั้นวางแผนร่วมกัน (Plan) โดยผู้ทำหน้าที่วางแผนร่วมกันกับคณะครูในแต่ละกลุ่มสาระหรือในเรื่องที่ต้องการพัฒนาความเชี่ยวชาญให้แก่ตนเอง
2. ขั้นดำเนินการสอน หรือถ่าย VDO การสอนของครู (Teaching/Video tape) ดำเนินการสอนในยุทธวิธีที่เลือกใช้โดยมีโค้ชเป็นผู้คอยช่วยสังเกตบันทึกข้อมูลให้ หรือถ่าย VDO การสอนในเวลาเดียวกัน หรือการสาธิตการสอนของโค้ช
3. ขั้นวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการเรียนการสอน (Reflect) ในทุกประเด็น
4. ขั้นแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างเพื่อนครู (Share) และวางแผนในรอบต่อไป การร่วมกันดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครบวงจร TEC

ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 34) ได้นำเสนอรูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพยาบาลที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ระยะการเตรียมการ (Preparing phase=P) เป็นระยะที่ผู้โค้ชร่วมกันศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสร้างความไว้วางใจให้กับผู้รับโค้ช

ระยะที่ 2 ระยะการวางแผน (Planning phase=P) เป็นระยะที่ผู้โค้ชและผู้รับโค้ชร่วมกันตัดสินใจวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา

ระยะที่ 3 ระยะการปฏิบัติการโค้ช (Coaching phase=C) เป็นระยะที่ผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชปรึกษากันหรือร่วมกัน ในการสังเกตชั้นเรียน และร่วมกันได้สะท้อนหลังจากได้สังเกตชั้นเรียน ด้วยการทบทวนและเสนอแนะร่วมกัน

ระยะที่ 4 ระยะการประเมินผลการโค้ช (Evaluating phase=E) เป็นระยะที่ผู้โค้ชประเมินความรู้ในเรื่องการโค้ชและผู้รับการโค้ชได้ประเมินผลผู้โค้ชระหว่างการโค้ช และสิ้นการโค้ช

นอกจากนี้ วัชรา เล่าเรียนดี (2556: 303) ได้กล่าวถึงกระบวนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ว่ามี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเยี่ยมชม สังเกตชั้นเรียน (Peer Watching) เพื่อให้ครูเกิดความคุ้นเคยกับการที่จะมีเพื่อนเข้ามาดูการสอนและตัวเอง และเพื่อให้มีโอกาสสังเกตการสอนของผู้ที่เชี่ยวชาญ ควรเปิดโอกาสให้ครูได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ระยะที่ 2 การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อน (Peer Feedback) การเยี่ยมชม สังเกตการณ์สอน ในระยะแรก ไม่ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับใดๆ แต่เมื่อคุ้นเคยกัน ฝ่ายที่สังเกตควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูอย่างสร้างสรรค์แก่อีกฝ่าย

ระยะที่ 3 การฝึกการโค้ชเต็มรูปแบบ (Peer Coaching) เป็นการโค้ชอย่างเป็นทางการ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ครูแจ้งวัตถุประสงค์หรือร้องขอการเยี่ยมชมชั้นเรียนของตนเอง (Request a Visit) ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

3.2 เยี่ยมชั้นเรียน (Visit) กำหนดระยะเวลาบันทึกข้อมูล

3.3 โค้ชทบทวนข้อมูลจากการสังเกต เตรียมให้คำแนะนำ

3.4 การสนทนาพูดคุยภายหลังการเยี่ยมชมชั้นเรียน (Talk After a Visit) ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที เพื่อวางแผนเยี่ยมชั้นเรียนต่อไป ครูระบุประเด็นที่จะให้สังเกตต่อไป

3.5 การทบทวนกระบวนการและประเมินผลสำเร็จ (Process Review) ประมาณ 3 นาที ทั้ง 2 ฝ่าย แสดงความคิดเห็นต่อการโค้ชและการโค้ช ประโยชน์ที่ได้รับทั้ง 2 ฝ่ายคืออะไร เครื่องมือและวิธีการสังเกต บันทึกข้อมูลเหมาะสมหรือไม่

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการโค้ช

Costa and Garmston (2002: 56); Dunne & Villani (2007: 64); วัชรา เล่าเรียนดี (2556: 293)	Sandvold and Baxter (2008, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2556: 278)	ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 34)	วัชรา เล่าเรียนดี (2556: 303)	ผู้วิจัยสังเคราะห์ กระบวนการโค้ช แบบพหุวิธี
1. วางแผน	1. ขึ้นวางแผน ร่วมกัน (Plan)	ระยะที่ 1 ระยะ การเตรียมการ ระยะที่ 2 ระยะ การวางแผน		ขั้นที่ 1 วางแผน เตรียมการ ขั้นที่ 2 สังเกตชั้น เรียนและเก็บ ข้อมูล
2. สังเกตการสอนและรวบรวม ข้อมูล	2. ขึ้นดำเนินการ สอน หรือถ่าย VDO การสอน ของครู	ระยะที่ 3 ระยะ การปฏิบัติการโค้ช	ระยะที่ 1 การ เยี่ยมชม สังเกต ชั้นเรียน ระยะที่ 2 การให้ ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อน ระยะที่ 3 การฝึก การ โค้ช เต็ม รูป แบบ (Peer Coaching)	ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการ โค้ชและให้ข้อมูล ย้อนกลับ
3. แสดงความคิดเห็นร่วมกัน	3. ขึ้นวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ร่วมกันเกี่ยวกับ ข้อมูล	ระยะที่ 4 ระยะ การประเมินผลการ โค้ช		
	4. ขึ้นแลกเปลี่ยน การเรียนรู้และ ประสบการณ์ ระหว่างเพื่อนครู			

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการโค้ชได้ 3 ขั้นตอนหลัก เพื่อนำออกแบบเป็นกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี ได้ขั้นตอนของกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนเตรียมการ เป็นขั้นที่ผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชสร้างความไว้วางใจกัน วิเคราะห์ข้อมูลพระสอนศีลธรรม โดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อศึกษาธรรมชาติและรูปแบบการเรียนรู้ โดยทำการศึกษา วิเคราะห์กระบวนการสอน (Objective, Learning, Evaluation: OLE) และสอบถามรายละเอียดจากพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช ตลอดถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการโค้ช โดยใช้จุดเน้นของการโค้ชที่เน้นความแตกต่าง

ขั้นที่ 2 สังเกตขั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้โค้ชหรือผู้ร่วมสังเกตการณ์เข้าไปเยี่ยมชั้นเรียนหรือสังเกตการสอนของพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช ซึ่งผู้โค้ชจะสังเกตและบันทึกประเด็นสำคัญจากการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช โดยใช้เครื่องมือการจดบันทึก การถ่ายภาพนิ่งและบันทึกวิดีโอ ตามประเด็นที่สังเกตเห็นในการสอนของพระสอนศีลธรรมที่ทำได้ดีและด้านที่ควรพัฒนา พร้อมสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกระทั่งสิ้นสุดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback and Evaluation)

เป็นขั้นที่ผู้โค้ชหรือผู้ร่วมสังเกตการณ์กับผู้ที่ได้รับการโค้ชร่วมสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยทำการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังการสังเกตการสอน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ในประเด็นที่สำคัญ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้นำกระบวนการโค้ชได้ 3 ขั้นตอนไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้orisักเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศิลปะการโค้ช (Art of Coaching)

ประกาภัทร นิยม (2562: ออนไลน์) ได้เสนอศิลปะการโค้ชไว้ดังนี้

1. มองให้เจอจุดดี สิ่งที่จะทำให้คนอื่นรับฟังโค้ชคือ โค้ชต้องเข้าใจเพื่อนครูและลูกศิษย์ หลังจากนั้นก็มองหาจุดดีของแต่ละคนให้เจอ

2. ชมให้เป็น เมื่อเจอจุดดีแล้วต้องรู้จักชม เพราะถ้าการแนะนำเริ่มต้นที่ชี้จุดด้อย คนฟังย่อมหมดกำลังใจ อย่างไรก็ตาม การชมในที่นี้ต้องชมให้ถูก หมายถึง อย่าใช้คำกว้างๆ ทั่วไป เช่น เยี่ยมเลย เก่งจังเลยท่านเชื่อไหมว่าทุก ๆ การกระทำไม่ว่าครูหรือเด็กทำนั้น ต้องมีจุดดี? “เชื่อ” ถ้าเชื่อ ก็จำเป็นต้องหาให้เจอ ชมคำอื่นดู “ทะมัดทะแมง” “จับได้พอดีเลย” ศิลปะของการชม ชมให้ถูก อย่าไปชมแบบที่ว่าเก่งจังเลย เยี่ยม “คำชมแค่นี้ไม่พอสำหรับความพยายามของคนทำ” เพราะกว่าเขาจะพยายามทำได้ ล้มก็ทำต่อ ไม่ล้มเลิก จุดนี้ควรชมที่สุด เปลี่ยนจาก fixed mindset มาเป็น growth

mindset ไม่ย่อท้อกับความล้มเหลว ไม่หวั่นไหว สามารถที่จะยืนอยู่ได้ ไม่รู้สึกแค้นกับตัวเองที่ไม่สำเร็จ ขณะเดียวกัน หัวใจของผู้ที่ชมเป็นต้องจริงใจ เมื่อจริงใจแล้วใจจะซื่อตรง มีความสบายใจ ใจจะเปิดออก เมื่อใจผู้ชมเปิด ใจผู้ที่รับคำชมจะเปิดตาม แต่ถ้าใจผู้ชมปิด ใจคนฟังก็ปิด เพราะฉะนั้น ก่อนชมใครต้องกลับมาตรวจสอบใจตัวเองก่อน เมื่อหาจุดดีเจอ ชมผู้อื่นได้ จิตใจของโค้ชก็จะดีขึ้น เบิกบานขึ้นด้วย นั่นแปลว่าโค้ชยกระดับจิตใจตัวเองไปพร้อมผู้ที่รับคำชมด้วย

3. พาผู้เรียนกลับสู่การเรียนรู้ได้เสมอ ในการเรียนแบบ Active Learning ซึ่งเป็นการเรียนปลายเปิดผ่านการลงมือทำ มีโอกาสที่เด็กจะไม่ได้เรียนไปตามแนวทางที่ครูโค้ชต้องการ แต่ฝึกแนวไปตามความสนใจ สิ่งที่ครูต้องทำคือรับฟังอย่างใจเย็น แล้วมองให้เห็นและเข้าใจภาพรวมของเรื่องที่กำลังสอนเพื่อดึงเด็กกลับสู่การเรียนรู้ได้ ไม่ว่าเด็กจะเริ่มต้นสนใจจากประเด็นไหนในเรื่องนี้ก็ตาม

4. เป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้ การเป็นครูโค้ชไม่ได้หมายถึงการอยู่เหนือเพื่อนครูและลูกศิษย์ ตรงกันข้าม ครูโค้ชควรลดทิวความเป็นครูลงมาเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกับเพื่อนครูและลูกศิษย์ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนรู้สึกด้อยกว่าจนกลายเป็นคอยทำตามคำสั่งอย่างเดียว และเพื่อให้เข้าใจสิ่งที่เพื่อนครูและลูกศิษย์เจอได้อย่างถ่องแท้จนแนะนำได้จริง

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การโค้ชแบบพหุวิธี ต้องมีศิลปะและความรู้ในเรื่องที่ตัวเองโค้ช ทั้งนี้ ศิลปะที่เด่น ๆ ของการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบไปด้วยการเป็นนักสังเกตการณ์ การมองหาจุดดี การชมให้เป็น ไม่นอกประเด็นต้องพาให้อยู่ในประเด็น และสุดท้ายต้องเป็นผู้ร่วมเรียนรู้กับพระสอนศีลธรรมด้วย

ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี

ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะเกี่ยวกับทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะในการสื่อสารสื่อความหมาย ทักษะการฟัง ทักษะการสังเกตการณ์สอน ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชและผู้ที่ได้รับการโค้ชโดยเป็นทักษะพื้นฐานของการโค้ช โดยมีรายละเอียดทักษะดังนี้

ทักษะด้านเทคนิควิธี

วัชร่า เล่าเรียนตี (2554: 177-178) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะด้านเทคนิควิธี หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะด้านหรือเฉพาะวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งทักษะด้านเทคนิควิธีที่สำคัญ คือ

1) ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน (Instructional Management Skills) เป็นทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2) ทักษะด้านการประเมินผลและการวางแผนการสอน (Assessing and Planning Skills) เป็นทักษะที่ประเมินผลหลังจากได้จัดการเรียนการสอนไปแล้ว สามารถที่จะวางแผนและปรับปรุงการสอนให้เหมาะสม

3) ทักษะด้านการสังเกตการณ์สอน (Observing Skills) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Skills) เป็นทักษะที่ช่วยพัฒนาวิชาชีพโดยต้องสามารถสังเกตการณ์และสามารถสะท้อนหรือให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาวิชาชีพได้

4) ทักษะในการวิจัยและประเมินผล (Research and Evaluation Skills) เป็นทักษะในการวิจัยและประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ

ทักษะในการสื่อสารสื่อความหมาย

วัชรา เล่าเรียนดี (2544 : 158) ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสารความหมายที่ดี หมายถึง ทั้งผู้สื่อความหมายและผู้รับสื่อมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่กำลังสื่อให้กันอยู่ วิธีการสื่อความหมายที่ดีระหว่างบุคคลนั้นควรประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นซึ่งความสนใจ ตั้งใจฟัง (Attending Behavior) คือ การแสดงลักษณะมุ่งมั่นในการทำงาน จดจ่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2) การฟังอย่างตั้งใจ เอาใจใส่ (Active Listening) การรู้จักเปิดใจ ลดอัตราการสนใจฟังในสิ่งที่พูดออกมาและสิ่งที่ไม่ได้พูดออกมาด้วยหัวใจ

3) การถามคำถามตัวเองเพื่อสำรวจความคิด ความรู้สึกของตัวเอง (Inventory Question) เสมอ มีการใคร่ครวญเพื่อการตัดสินใจในการสื่อสารออกไป

4) การตอบสนองและการรับรู้ต่อการพูดหรือการสื่อความจากอีกฝ่ายหนึ่ง (Reflection Behavior)

5) การกระตุ้น ส่งเสริมพฤติกรรมอื่นๆที่เหมาะสมอื่นๆที่เหมาะสม (Encouraging Alternative behavior) เพื่อการสื่อความหมายที่ประสบผลสำเร็จ

หลักการสื่อความหมาย

O'Rourke (2010: 25, อ้างถึงใน ญัฐชุตดา วิจิตรจามรี, 2561: 20-21) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการ (Process) ที่มีคุณลักษณะสำคัญหลายประการ ดังนี้

1) การสื่อสารของมนุษย์มีลักษณะเคลื่อนไหว (Dynamic) มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ สารจากผู้ส่งสารก่อให้เกิดปฏิกิริยาหรือสารจากผู้รับสาร การสื่อสารทุกครั้งมีผลกระทบและเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ของผู้สื่อสาร

2) การสื่อสารมีความต่อเนื่อง (Continuous) ไม่เคยหยุดนิ่ง แม้ว่าผู้รับสารจะนิ่งเฉยและไม่ได้ออกการสนทนาของผู้ส่งสาร การนิ่งเฉยนั้นก็ยังถือว่าเป็นการสื่อความหมายใด ความหมายหนึ่ง เช่น ผู้รับสารอาจรู้สึกไม่พอใจหรือไม่สนใจการสนทนา ความเงียบ (Silence) เป็น

การสื่อสารรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า มนุษย์ไม่สามารถที่จะสื่อสารได้ (You can't communicate)

3) การสื่อสารมีลักษณะเป็นวงกลม (Circular) แทบจะไม่มี การสื่อสารใดที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว (One-Way) คือ การถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารแล้วก็จะมีการตอบสนอง การตอบสนองนี้ คือ ปฏิกริยาตอบกลับ (Feedback) ซึ่งทำให้ผู้รับสารกลายเป็นผู้ส่งสารที่ถ่ายทอดสารกลับไปยังอีกฝ่าย นั่นคือ ผู้สื่อสารมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

4) การสื่อสารไม่สามารถทำซ้ำได้ (Unrepeatable) ดังที่นักปรัชญาชาวกรีกชื่อ เฮราคลิตุส (Heraclitus) ได้กล่าวว่า “ไม่มีใครสามารถกระโดดหรือก้าวข้ามลงไปแม่น้ำสายเดียวกันในเวลาเดียวกันได้ถึงสองครั้ง” (No man can step in the same river twice) เพราะว่าแม่น้ำไหลตลอดเวลาไม่ได้หยุดนิ่ง หมายความว่า แม้ว่าบุคคลพยายามจะมีประสบการณ์เดิมซ้ำ ประสบการณ์ครั้งใหม่ก็จะแตกต่างกันไป เพราะสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป และตัวบุคคลเองก็มีความเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เช่น การอ่านหนังสือเล่มเดิมซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ประสบการณ์การอ่านครั้งที่สองย่อมแตกต่างจากอ่านครั้งแรก แม้จะเป็นหนังสือเล่มเดียวกันและผู้อ่านคนเดิม ผู้อ่านอาจจะรู้สึกเศร้ากับเรื่องราว ในหนังสือน้อยกว่าครั้งแรก และแม้ว่าผู้ส่งสารจะกล่าวคำพูดเดิมซ้ำอีกครั้งหนึ่งกับผู้รับสารคนเดิม แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างการฟังครั้งแรกและครั้งที่สองมีความแตกต่างกัน เช่น ประสบการณ์ที่ผู้รับสารได้รับเพิ่มเติมทำให้ไม่รู้สึกละอายต่อผู้ส่งสารมากเท่ากับการได้รับข่าวสารในครั้งแรก

5) การสื่อสารไม่สามารถย้อนกลับได้ (Irreversible) กระบวนการบางอย่างย้อนกลับสู่สภาพเดิมได้ เช่น เราสามารถแช่น้ำในตู้เย็นจนเป็นน้ำแข็ง และเมื่อนำน้ำแข็งมาตั้งทิ้งไว้ข้างนอก ความร้อนภายนอกตู้เย็นทำให้น้ำแข็งละลายและกลับคืนสู่สภาพของเหลวอีกครั้ง แต่การสื่อสารย้อนกลับและเรียกกลับคืนไม่ได้ เราจะทำได้แค่ขอโทษและอธิบายกับเพื่อน อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ที่ดีของผู้รับสารก่อนที่เราจะใช้คำพูดรุนแรงก็ไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้เช่นกัน ดังนั้น จึงเป็นข้อเตือนใจของผู้สื่อสารว่าควรคิดก่อนพูดเสมอ

6) การสื่อสารมีความซับซ้อน (Complex) ความซับซ้อนของการสื่อสารนอกจากเป็นผลจากการมีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสารแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับมนุษย์ด้วย มนุษย์และคนมีความแตกต่างกันทั้งความคิด การศึกษา ประสบการณ์ และการรับรู้ ทำให้ความหมายของสารที่ผู้รับสารได้รับ และการตอบสนองแตกต่างกันไป เช่น A อาจเห็นว่า สุดาสามมิใส่กระโปรงสั้นน่ารักละดูทันสมัย แต่ B มองว่าสุดาแต่งตัวไม่เหมาะสม

พฤติกรรมของการสื่อความหมายสำหรับผู้โค้ช

วีชรา เล่าเรียนดี (2540: 9) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการตอบสนองของผู้โค้ชที่ควรปฏิบัติและพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยง ดังนี้

พฤติกรรมการตอบสนองของผู้โค้ชที่ควรปฏิบัติ ได้แก่

1) Asking Clarifying Question: การถามเกี่ยวกับเรื่องที่ครูพูดเพื่อความเข้าใจถูกต้องตรงกัน

2) Paraphrasing: การกล่าวสรุปเรื่องราวที่ครูพูด เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องตามที่ครูพูด เป็นการสร้างความมั่นใจ

3) Perception Checking: การทบทวนเรื่องราวที่ครูพูด เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจความรู้สึกที่แท้จริงของครู

4) Offering Information: การเสนอรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่ครูพูด โดยใช้คำถามในการให้เขาได้สะท้อน

5) Active Attentive Listening: การฟังอย่างสนใจตั้งใจที่แท้จริง โดยเป็นการฟังที่ไม่ตัดสิน ไม่ตีความก่อนล่วงหน้า ไม่อคติทางความคิด เป็นการฟังที่ตั้งใจออกมาจากหัวใจ

พฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยง ได้แก่

1) Changing the subject without explanation: เปลี่ยนแปลงพูดทันที โดยตัดบทไม่สนใจเรื่องที่ครูกำลังพูด

2) Explaining or Interpreting teacher's behavior: อธิบายหรือตีความหมายพฤติกรรมของครูตรง ๆ

3) Giving direction or emphatic agreement: กำหนดแนวทางให้ครูปฏิบัติ เพราะหากนำกำหนดแนวทางให้ครูปฏิบัติไม่ใช่การโค้ช เนื่องจากเขาไม่ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติด้วยตนเอง

4) Level of expectation: พุดยกระดับความคาดหวังในตัวครูสูงเกินไป

5) Denying Teacher's feeling: ไม่รับรู้ความรู้สึกของครู เพื่อเข้าใจความรู้สึกผู้โค้ชตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้ง โดยเข้ารับถึงความรู้สึกของครูหรือผู้ที่รับการโค้ช

6) Giving comments or orders: กล่าววิพากษ์วิจารณ์ครู หรือออกคำสั่งให้ปฏิบัติ จะเป็นการทำลายความไว้วางใจ ผู้โค้ชต้องชี้ ชม เชียร์ บ่อย ๆ

ทักษะการฟัง

การฟังเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญสำหรับผู้เป็นโค้ช การฟังเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฟังดังที่ ทิม และ เดเตียน (Timm and Detienne, 1995: 230-234, อ้างถึงใน ญัฐชุตตา วิจิตรจามรี, 2561: 104-106) ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน การฟังเป็นการใส่ความหมายให้กับคำพูดหรือเสียงที่ได้ยิน โดยมีเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ ประการแรก ผู้ฟังต้องสามารถรับรู้ในเสียงหรือคำพูดจากแหล่งสาร ประการที่สอง ผู้ฟังจะต้องเข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยิน เงื่อนไข 2 ประการนี้เป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อการฟัง บางคนอาจได้ยินน้อยกว่าปกติและบางคนอาจได้ยินมากกว่าปกติ ถ้ากระบวนการในการรับฟังมีประสิทธิภาพต่ำ ความสามารถในการฟังก็ลดลง นอกจากนี้ หากผู้ฟังขาดความหมายของเสียงที่ได้ยินจะทำให้ไม่รู้เรื่องที่ยกฝ่ายพูด เช่น ถ้าเราไม่ทราบความหมายของเสียงพูดของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ความสามารถในการฟังของเราก็ลดลงเพราะไม่เข้าใจสิ่งที่เขาพูด ดังนั้น การฟังจึงเป็นการผสมผสานระหว่างเสียงและความหมายเข้าด้วยกัน

2) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมทางการสื่อสารมีผลต่อประสิทธิภาพในการฟัง สภาพแวดล้อมดังกล่าวสามารถแบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการฟัง (Listening abilities) 2) สิ่งรบกวน (Noises) 3) บุคคลที่ทำหน้าที่กั้นกรองข้อมูล (Gatekeepers)

3) ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นในขณะที่ฟัง ได้แก่ ความรู้สึกยึดตัวเองเป็นใหญ่ (Self-centeredness) และความรู้สึกในการป้องกันตนเอง (Self-protection) สำหรับความรู้สึกยึดตัวเองเป็นใหญ่ คือ ความสนใจแต่ความคิดเห็นของตนเอง เชื่อว่า ความคิดของตนเองเป็นความคิดที่ดีและถูกต้องซึ่งเป็นอุปสรรคทำให้การฟังขาดประสิทธิภาพ ความรู้สึกในการป้องกันตนเองเกิดขึ้นจากการที่คนเรามักคาดการณ์ในใจก่อนที่จะทำการสื่อสารจริง ๆ ว่าอีกฝ่ายจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อคำพูดของตนเองอย่างไรและการวางแผนปรับพฤติกรรมสื่อสารของตนเอง

การฟังที่มีประสิทธิผลเป็นการฟังอย่างตั้งใจและเป็นพฤติกรรมฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening) ซึ่งแฮริส (Harris, 2002:293 อ้างถึงใน ญัญฐุตา วิจิตรจามรี, 2561 : 206-207) กล่าวว่า การฟังอย่างกระตือรือร้นเป็นกระบวนการฟังที่ผู้ฟังได้ส่งสัญญาณกลับไปให้ผู้พูดรู้ว่าผู้ฟังคิดว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวนั้นหมายถึงอะไร ผู้ฟังจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร และมีความรับผิดชอบในการเข้าใจเนื้อหาสารทั้งหมดของผู้พูด ทั้งในด้านข้อมูลทางวจนภาษาและอวจนภาษารวมถึงความรู้สึกของผู้พูดด้วย การฟังแบบผู้กระทำทำให้ผู้ฟังสามารถตรวจสอบความถูกต้องของความเข้าใจ แสดงถึงการยอมรับความรู้สึกของอีกฝ่ายและยังสามารถกระตุ้นให้ผู้พูดสำรวจความคิดและความรู้สึกของเขาอย่างเต็มที่ด้วย ดังนั้น การฟังจึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ การฟังไม่ได้เป็นเพียงการรับเนื้อหาสารอย่างถูกต้อง

การฟังอย่างกระตือรือร้นต้องอาศัยเทคนิคในการทดลองการตอบสนอง 3 ประการ ได้แก่

1) การทวนสรุป (Paraphrasing) เป็นการอธิบายถึงสิ่งที่ผู้ฟังคิดหรือการสรุปเนื้อหาที่ได้รับทั้งหมดด้วยคำพูดของผู้ฟังเอง ซึ่งช่วยในการตรวจสอบว่าผู้ฟังได้รับรู้เนื้อหาสาระถูกต้องหรือไม่ และยังเป็นเทคนิคที่ช่วยผู้ฟังไม่ให้ออกไปคิดเรื่องอื่นในขณะที่ฟังอีกด้วย

2) การแสดงความเข้าใจ (Expressing understanding) เป็นการกล่าวถึงความรู้สึกที่ได้รับฟังจากผู้พูด ทำให้ผู้พูดตรวจสอบได้ว่าผู้ฟังเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของเขาถูกต้องหรือไม่

3) การถามคำถาม (Asking question) เป็นการกระตุ้นให้ผู้พูดได้อธิบายความคิดและความรู้สึกรวมถึงข้อมูลเพิ่มเติม คำถามจะช่วยลดความไม่ชัดเจนลง อย่างไรก็ตามต้องระวังคำถามที่มีลักษณะก้าวร้าว

ทักษะการสังเกตการสอน

อารมณ ฉนวนจิตร (2556: 113) ได้กล่าวไว้ว่า การสังเกต (Observation) เป็นเทคนิควิธีการ ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่ผู้นิเทศใช้ในการนิเทศ เพื่อปรับปรุงการสอน ดังนั้น การสังเกตจึงต้องได้รับการฝึกเพื่อให้เกิดความชำนาญการดูไม่ใช่นิเทศ ในการนิเทศผู้นิเทศจะต้องมีจุดมุ่งหมายว่าจะดูมีอะไร ก็ต้องมุ่งความสนใจในเรื่องนั้น เนื่องจากสิ่งที่สังเกตในห้องเรียนมีมากมาย จุดมุ่งหมายของการนิเทศที่กำหนดไว้จะเป็นตัวกำหนดว่า ควรจะสังเกตสิ่งใดในห้องเรียน

ทักษะการตั้งคำถาม

วัชรา เล่าเรียนดี (2554: 164-165) การถามคำถามตัวเอง เป็นส่วนสำคัญหนึ่งของการสื่อความหมายในการที่เราตั้งใจฟังอีกฝ่ายหนึ่งพูด เราอาจจะต้องตั้งคำถามตัวเองเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังฟังหรือกำลังสนทนากันอยู่ ประกอบด้วยคำถาม 4 ประเภท คือ การกระตุ้นใจเพื่อให้มีการสนทนาต่อไป การทำความเข้าใจกับข้อความหรือเรื่องที่กำลังสนทนา การระบุความแตกต่างและการพูดที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของอีกฝ่าย (Acknowledge) การหยุดฟัง การสรุปข้อความหรือคำพูดของอีกฝ่ายด้วยคำพูดตัวเองที่ชัดเจน สั้นแต่คงความหมายเดิม การพูดย้ำหรือย้ำ เพื่อความชัดเจน (Clarify) และการให้ข้อมูล แหล่งข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการนิเทศ (Supervision) หรือการโค้ชทุกรูปแบบโดยเฉพาะการสรุปด้วยคำพูดตัวเอง เพื่อแนวทางแก้ปัญหาหลายๆวิธี

ดังนั้น ทักษะการตั้งคำถาม จึงเป็นเครื่องมือเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามอย่างสร้างสรรค์และนำไปสู่คำตอบที่คาดหวังของผู้สอน โดยทั้งนี้ Bloom's Taxonomy Revised (2001, อ้างถึงใน กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2557) ได้แบ่งออกเป็น 6 ระดับ เรียงระดับจากต่ำไประดับสูง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับทักษะการตั้งคำถาม ได้แก่ ความรู้ความจำ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) นอกจากนี้ ยังสามารถเสนอระดับความสามารถที่มี

การปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) ซึ่งแบ่งเป็นระดับความจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) การถามคำถามในระดับต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ช่วยให้ผู้สอนทราบพื้นฐานความสามารถของผู้เรียน และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น และเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยทบทวนบทเรียน รวมทั้งช่วยในการประเมินผลว่า การสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการคิดค้นได้ด้วยตัวของตนเอง

ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินความก้าวหน้า (Formative assessment) ยุคปัจจุบันต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน (Peer feedback) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนระหว่างผู้เรียนและครู พัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนโดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในระยะยาวมากกว่าข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับจากครู รวมถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แบบมิตร (พินดา วราสุนันท์, 2558: 33) ดังนั้น ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ จึงจำเป็นต่อกระบวนการโค้ช เพื่อให้การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ เป็นการสื่อสารสอง 2 ทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้โค้ชกับพระสอนศีลธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Learning Reflection) ด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ทราบจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองและเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2558: 273 ; กรมที่ดิน, กองฝึกอบรม, 2561: 1; จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2560: 110)

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า ในการโค้ชแบบพหุวิธี ต้องอาศัยทักษะเหล่านี้ ซึ่งเป็นทักษะผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ช ประกอบไปด้วยทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะการสื่อสารสื่อความหมาย ทักษะการฟัง ทักษะการสังเกตการณ์สอน ทักษะการตั้งคำถาม และทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยจะนำไปใช้ในรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีทั้งก่อนการโค้ช ก็ใช้ทักษะด้านเทคนิควิธี ระหว่างการโค้ช ผู้โค้ชต้องใช้ทักษะการสื่อสารสื่อความหมาย ทักษะการฟัง ทักษะการสังเกตการณ์สอน ทักษะการตั้งคำถามและทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อพัฒนาผู้ที่ได้รับโค้ชให้มีศักยภาพมากขึ้นยิ่งในการจัดการเรียนการสอนและเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการโค้ชได้เกิดทักษะความเชี่ยวชาญในการโค้ช เพราะทักษะเหล่านี้ มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การโค้ชบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และช่วยพัฒนาวิชาชีพของการเป็นพระสอนศีลธรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการโค้ชแบบพหุวิธี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎี x และ y ทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีการเรียนรู้

จากผู้ใหญ่ เนื่องด้วยทฤษฎีเหล่านี้ เป็นพื้นฐานของการโค้ช ที่จะเป็นแรงขับภายในของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นโค้ชและผู้รับการโค้ช โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Hersey and Blanchard (1982); Chin and Bennis (1969: 34-35); Maslow (1954); McGregor (1960); Vroom (1964); ชิตชงค์ ส. นันทนาเนตร (2549: 93); Knowles (1975)

ทฤษฎีภาวะผู้นำของ Hersey and Blanchard

Hersey and Blanchard (1982, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2554 : 62) เชื่อว่าภาวะผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับว่าเลือกใช้ภาวะผู้นำได้สอดคล้องเหมาะสมกับความพร้อมของกลุ่ม และความพร้อมของกลุ่มขึ้นอยู่กับงานแต่ละงาน เช่น สมาชิกกลุ่มเดียวกันอาจมีความพร้อมสูงสำหรับงานหนึ่ง แต่อีกงานหนึ่งมีความพร้อมต่ำ ความพร้อมสามารถวัดได้โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของความสามารถ และความเต็มใจในการปฏิบัติงาน คำว่า ความสามารถ (Ability) หมายถึง ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จะปฏิบัติโดยไม่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ส่วนคำว่า เต็มใจ (Willingness) หมายถึง ระดับของแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความสามารถที่จะทำงานบางอย่างให้สำเร็จ

จากการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำสรุปได้ว่า ในการโค้ชแบบพหุวิธี ต้องเข้าใจพระสอนศีลธรรมแต่ละรูป สำหรับการโค้ชแบบพหุวิธีจักช่วยให้การทำงานสามารถมีการตัดสินใจในและกระบวนการโค้ชและมีความมุ่งมั่นเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งจุดประสงค์ไว้

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Change Theory)

Chin and Bennis (1969: 34-35, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี 2554: 30-31) ได้เสนอยุทธวิธีทั่วไปของการเปลี่ยนแปลงใน 3 ยุทธวิธี คือ

1) ยุทธวิธีการใช้หลักเหตุผลและข้อมูลเชิงประจักษ์ (Rational-empirical Strategy) โดยเชื่อตามข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่า มนุษย์อาจทำความสนใจที่เป็นของตนเองให้ปรากฏชัดเจน การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นจากการที่ตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลรู้ดีว่าตนเองมีความประสงค์และเห็นว่า มีผลดีตามความสนใจของตนเอง สรุปได้ว่า ยุทธวิธีดังกล่าวเหมาะสมกับบุคคลที่มีเหตุผล มีการเคลื่อนไหวตามความสนใจของตนเอง

2) ยุทธวิธีการศึกษาหรือให้ความรู้ใหม่ (Normative re-educative Strategy) ยุทธวิธีดังกล่าวมีความเชื่อตามข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่า มนุษย์มีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ยึดความเป็นเหตุเป็นผล และความฉลาดของมนุษย์ โดยที่แบบแผนการปฏิบัติใด ๆ จะได้รับการสนับสนุน หรือเป็นผลจากบรรทัดฐานของสังคมที่บุคคลนั้นยอมรับและยึดเป็นแนวปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในแบบดังกล่าวจึงเกี่ยวกับการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม และทักษะการมีความสัมพันธ์ที่ดี โดยการให้ความรู้ ข่าวสาร หรือเหตุผลที่ดีเพื่อการปฏิบัติเท่านั้น

3) ยุทธวิธีการใช้อำนาจและการควบคุม (Power Coercive Strategy) การเปลี่ยนแปลงด้วยยุทธวิธีดังกล่าว คือ การใช้อิทธิพลของตำแหน่งหน้าที่และใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถคัดค้านหรือปฏิเสธได้ เช่น ใช้นโยบายในการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงแบบ Non-Conflict ของชิน ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 7 ประการ คือ

1) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีตัวแปรต่าง ๆ ผสมกันอยู่ในระดับที่จะเข้าถึงได้ง่าย สามารถจะชี้แนวทางในการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความก้าวหน้า

2) ตัวแปรต่าง ๆ ในการเปลี่ยนแปลงต้องไม่ฝ่าฝืนหรือเกิดผลร้ายต่อคุณค่าระบบงานหรือระบบสังคม

3) ค่าใช้จ่ายในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถจำกัดได้

4) ต้องมีการวิเคราะห์ที่เชื่อถือได้ ทั้งในด้านจุดเด่น จุดอ่อน เมื่อนำไปใช้ในระบบงาน

5) ช่วงเวลาในการเปลี่ยนแปลงต้องชัดเจน เพื่อผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) สามารถประมาณการสิ้นสุดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

6) ทฤษฎีจะต้องสามารถสื่อสารให้กับบุคคลที่อยู่ในระบบงานได้อย่างเข้าใจ

7) การเลือกทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับระบบของงานนั้นย่อมทำได้

จากการศึกษาทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงสรุปได้ว่า ในการโค้ชแบบพหุวิธี เป็นการโค้ชที่ใช้วิธีการให้ผู้ได้รับการโค้ชเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุผลและเจตคติที่ดีในการพัฒนาตนเอง

ทฤษฎีการจูงใจ

ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของ Maslow

Maslow (1954, อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561: 272-275) ได้เสนอว่ามนุษย์ถูกจูงใจด้วยความต้องการหลากหลาย ซึ่งปรากฏในรูปแบบของลำดับขั้น ดังนี้

1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต โดย Maslow อธิบายว่ามนุษย์ทุ่มเทความพยายามมากเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายและเมื่อบรรลุความต้องการนี้แล้ว ก็จะมุ่งความสนใจไปยังความต้องการถัดไป

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายและจิตใจ ไม่ให้ถูกคุกคามทั้งทางร่างกายและจิตใจ

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ ความรัก และมีความสัมพันธ์ฉันเพื่อนกับบุคคลรอบข้าง

4) ความต้องการเกียรติยศและชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการและปรารถนาต่อการมีภาพลักษณ์ที่ดี และได้รับความสนใจ การยอมรับ และระลึกถึงบุญคุณจากผู้อื่น

5) ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้กับชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการในลำดับขั้นสูงสุด มุ่งตอบสนองหรือขับเคลื่อนตนเองไปสู่สิ่งที่ตนเองสามารถเป็นได้บนพื้นฐานของศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่

ตามทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของ Maslow แสดงให้เห็นว่า ความต้องการในลำดับขั้นที่ต่ำต้องได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการในลำดับขั้นที่สูงไปตามลำดับ กล่าวคือ ความต้องการทางร่างกายต้องได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความปลอดภัยต้องได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการทางสังคม ความต้องการทางสังคมต้องได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการเกียรติยศและชื่อเสียงและที่เราจะได้รับการตอบสนองขั้นสุดท้ายคือ ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้กับชีวิต สะท้อนให้เห็นว่า Maslow ไม่ได้คิดว่า ความต้องการเป็นเพียงพื้นฐานประการหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์เท่านั้น แต่มีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Champoux (2006) ที่ระบุว่าแม้ว่า ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของ Maslow จะได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย แต่กลับมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยที่สนับสนุนทฤษฎีนี้น้อยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะทฤษฎีนี้มุ่งแต่เรื่องความต้องการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนเป็นสำคัญจนละเลยปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทฤษฎีการจูงใจ สรุปได้ว่า การโค้ชแบบพหุวิธี จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติการสอนให้กับพระสอนศีลธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและลดความกังวลต่าง ๆ ในระหว่างที่ปฏิบัติการสอนและหลังปฏิบัติการสอน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำทฤษฎีแรงจูงใจไปใช้ในกระบวนการโค้ชเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่ได้รับการโค้ช

ทฤษฎี X และ Y

McGregor (1960, อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561: 275-276) ได้เชื่อมโยงแนวคิดความต้องการของ Maslow เข้ากับการบริหารโดยเสนอมุมมองการบริหารที่แตกต่างกันสองประการ ได้แก่ มุมมองแบบดั้งเดิม (Traditional View) ซึ่งเป็นมุมมองเชิงลบ เรียกว่า ทฤษฎี X และมุมมองแบบมนุษยนิยม (Humanistic view) ซึ่งเป็นมุมมองเชิงบวก เรียกว่า ทฤษฎี Y

McGregor อธิบายว่า ผู้นำที่นำเอาทฤษฎี X มาใช้ มักจะควบคุมอย่างเข้มงวดเพื่อควบคุม และกระตุ้นการทำงานโดยทำให้พนักงานรู้สึกกลัว เพราะผู้นำเชื่อว่าพนักงานเหล่านี้ต้องถูกบังคับหรือข่มขู่ด้วยการลงโทษเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งทฤษฎีนี้ McGregor เชื่อว่าเป็น

มุมมองโดยทั่วไปของผู้นำ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้นำเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อพนักงาน McGregor จึงได้พัฒนาทฤษฎี Y ขึ้น โดยอธิบายว่า ทฤษฎีนี้เป็นมุมมองในเชิงบวกเกี่ยวกับพนักงาน เชื่อว่าพนักงานมองการทำงานเสมือนการมาท่องเที่ยวหรือพักผ่อนอย่างหนึ่ง พนักงานจะยอมรับจุดมุ่งหมายในการทำงาน หากตระหนักได้ว่าการบรรลุเป้าหมายนั้นนำมาซึ่งผลตอบแทนแก่ตนเอง ซึ่งส่วนมากพนักงานจะสามารถเรียนรู้ที่จะมีความรับผิดชอบแก่ตนเอง และมีความสร้างสรรค์ที่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับองค์กรได้ ซึ่งผู้นำที่นำทฤษฎี Y มาใช้นั้นมักจะควบคุมพนักงานน้อย และเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการแก้ปัญหาในการทำงาน (Ferrell, Hirt & Ferrell, 2008; Robbins & Judge, 2015)

จากการศึกษาทฤษฎี x และ y สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการโค้ชแบบพหุวิธี จะประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งผู้โค้ชต้องมีมุมมองเชิงบวกในการโค้ชโดยเชื่อว่า ทุกคนหรือพระสอนศีลธรรมสามารถพัฒนาได้ เพราะว่า พระสอนศีลธรรมมีความแตกต่างทางด้านความรู้ ประสบการณ์ แต่ในการโค้ชก็อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า พระสอนศีลธรรมแต่ละรูปมีความศักยภาพที่จะพัฒนาได้ตามมุมมองของทฤษฎี x และ y

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)

Vroom (1964, อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2560: 203) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายและความหวังของสิ่งที่ได้รับทฤษฎีความคาดหวังเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 อย่าง ได้แก่

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามกับการทำงาน (Effort-performance relationship) คือ ความพยายามในการทำงานกับผลงานที่เกิดจากความพยายามนั้น
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับรางวัล (Performance-Reward relationship) คือ การทำงานในระดับหนึ่งซึ่งจะทำให้บรรลุผลสำเร็จและรางวัลที่ได้รับจากการทำงานนั้น
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลกับเป้าหมายส่วนบุคคล (Reward-Personal goals relationship) คือ คุณค่าของรางวัลที่ตอบแทนแก่พนักงานมีคุณค่ามากพอที่จะใช้เป็นแรงจูงใจให้แก่พนักงาน

นอกจากนี้ Vroom (1964, อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561: 287) ได้กล่าวถึงการจูงใจในระดับสูงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อปัจจัยทั้งสามระดับนี้อยู่ในระดับสูงทั้งหมด ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปส่งผลให้การจูงใจอยู่ในระดับต่ำ การที่จะนำเอาทฤษฎีไปประยุกต์ใช้นั้นจึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก เนื่องจากเป็นทฤษฎีความคาดหวังที่มีความซับซ้อน ดังนั้น ผู้นำจึงต้องคิดและค้นหารางวัลหรือผลตอบแทนที่มีคุณค่าและตรงกับความต้องการของพนักงาน ต้องมีการวัดความ

หลากหลายเรื่องความคาดหวังของพนักงานและปรับความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งสามของทฤษฎีความคาดหวังเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานให้เหมาะสม

จากการศึกษาทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) สรุปได้ว่า ในการโค้ชแบบพหุวิธีจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับพระสอนศีลธรรม เนื่องจากว่า พระสอนศีลธรรมมีความคาดหวังเมื่อตัวเองได้รับการโค้ชแล้วต้องการผลตอบแทนที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

จากทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำเร็จของการโค้ชแบบพหุวิธี จะประสบความสำเร็จ จะต้องอาศัยทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎี x และ y และทฤษฎีความคาดหวัง ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาต้องอาศัยแนวคิด หลักการและทฤษฎีเหล่านี้ในขั้นตอนการปฐมนิเทศก่อนการโค้ช ระหว่างกระบวนการโค้ชและหลังกระบวนการโค้ช เพื่อให้กระบวนการโค้ชเป็นไปตามจุดหมายที่ตั้งไว้

ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่

ทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) ของโนวส์ (Knowles)

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โนวส์ได้เสนอทฤษฎีโดยยึดลักษณะที่สำคัญของผู้ใหญ่ 5 ประการ ได้แก่ (ชิตชงค์ ส. นันทนาเนตร, 2549 : 93)

1) เมื่อบุคคลพัฒนาและมีวุฒิภาวะเต็มที่ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากผู้อื่นที่มีลักษณะการพึ่งพิงคนอื่น ไปเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สามารถชี้นำตนเองได้ (Self-directed Human being)

2) ผู้ใหญ่เป็นบุคคลที่ได้สั่งสมประสบการณ์ไว้มากมาย และถือเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญในการเรียนรู้

3) ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สัมพันธ์กับช่วงของพัฒนาการทางสังคมของผู้ใหญ่

4) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น การให้คุณค่าต่อเวลาของบุคคลเปลี่ยนไป บุคคลจะให้ความสำคัญต่อความรู้ที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบันกาล มากกว่าความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงมีลักษณะที่เน้นการยึดปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem-Centered) มากกว่าการยึดเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject-Centered) (Knowles, 1980: 44-45)

5) ผู้ใหญ่เรียนรู้เพราะแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก (Knowles and Associates, 1984: 9-12)

การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (Self-directed learning, SDL.)

Knowles (1975, อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2544: 59-60) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง สรุปไว้ดังนี้

1) ผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเรียนรู้ได้มากกว่าและดีกว่าผู้ที่รอรับ (Passive) จากผู้อื่น ผู้ที่เรียนรู้โดยการชี้นำตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ อย่างมีจุดมุ่งหมาย และอย่างมีแรงจูงใจสูง นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่า และยาวนานกว่าผู้ที่รอรับความรู้

2) การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง สอดคล้องกับการจิตวิทยาพัฒนาการ กล่าวคือ เด็กตามธรรมชาติยังต้องพึ่งพิงผู้อื่นและต้องการผู้ปกครองปกป้อง เลี้ยงดู และตัดสินใจแทน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็พัฒนาขึ้นให้มีความอิสระ พึ่งพิงจากภายนอกลดลง และเป็นตัวของตัวเองจนมีคุณลักษณะการชี้นำตนเอง

3) นวัตกรรมใหม่ รูปแบบของกิจกรรมการศึกษาใหม่ เช่น ห้องเรียนแบบเปิดศูนย์การเรียนรู้ Independent Study เป็นต้น เป็นรูปแบบของกิจกรรมการศึกษาที่เพิ่มบทบาทของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพิ่มมากขึ้น ในลักษณะการเรียนรู้โดยชี้นำตนเองเพิ่มมากขึ้น

4) การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองเป็นลักษณะการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ ตามสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และทวีความรวดเร็วมากขึ้นตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์โลก

Brockett and Hiemstra (1991, อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2544: 60-61) สรุปประเด็นที่อาจยังมีผู้เข้าใจผิดพลาดอีก ดังนี้

1) การชี้นำตนเองเป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในทุกคน เพียงแต่จะมีมากหรือน้อยเท่านั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เรียนรู้

2) บทบาทของผู้เรียน คือ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เป็นหลักใหญ่และเป็นผู้ตัดสินใจวางแผนและเลือกประสบการณ์เรียนรู้ (Learning experience) การดำเนินการตามแผนการ ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ทั้งหมดนี้อาจเกิดขึ้นตามลำพัง หรือเกิดในกลุ่มผู้เรียนกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ที่ผู้เรียนจะร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ของเขา

3) คำว่า ชี้นำตนเองในการเรียนรู้ หรือ การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองจะเน้นความรับผิดชอบของผู้เรียน และเชื่อในศักยภาพที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์ (Never-ending potential of human)

4) การชี้นำตนเองในการเรียนรู้ ก่อให้เกิดผลด้านบวกของการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนจดจำได้มากขึ้น เกิดความสนใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อผู้สอนมากขึ้นมั่นใจในความสามารถเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

5) กิจกรรมการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การอ่าน การเขียน การเสาะแสวงหาความรู้โดยการสัมภาษณ์ การศึกษาเป็นกลุ่มทักษะศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอน การหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ หรือแม้กระทั่งการเรียนรู้จากสื่อ เช่น ชุดการเรียนรู้โปรแกรม การเรียนโปรแกรม การเรียนคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสื่อช่วยการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ

6) การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองที่ประสบผลสำเร็จ ผู้อำนวยการควมสะดวกต้องมียุทธศาสตร์ในการร่วมปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิด เป็นแหล่งความรู้ตามผู้เรียนต้องการ มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน มีส่วนร่วมในการถ่ายโอนบทบาทการเรียนการสอน และสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดอย่างแตกฉาน (Critical Thinking)

7) การชี้นำตนเองเป็นสิ่งที่คุณค่า เป็นวิธีผู้เรียนมีอิสระในการแก้ปัญหา ซึ่งไม่จำกัดว่าจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น

8) การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองสามารถเกิดขึ้นได้ในประชาชนทุกคน ไม่จำกัดเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือเชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่งเท่านั้น

9) หากผู้สอนให้ความไว้วางใจแก่ผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเรียนรู้อย่างเต็มที่และทุ่มเทในการเรียนรู้เพื่อคุณภาพ

10) การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ได้ทุกปัญหา ในบางกรณีอาจมีข้อจำกัดบ้าง เช่น ในบางสังคมและวัฒนธรรม

จากทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ใหญ่มีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเด็กเป็นอย่างมาก การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ชอบการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีประสบการณ์ที่มากกว่าเด็ก ดังนั้น ในการโค้ชแบบพหุวิธี โดยมีพระสอนศีลธรรมที่จัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนา เป็นวิทยุใหญ่เป็นหลัก จึงต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาช่วยในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพในช่วงการฝึกอบรมการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน

รูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการโค้ช (Learning Style)

การเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกันแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การที่ผู้โค้ชจะโค้ชผู้สอน จำเป็นต้องทำความเข้าใจสไตล์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เพราะสไตล์การเรียนรู้เป็นอุปนิสัยของแต่ละบุคคลที่สั่งสมมาจากประสบการณ์ เรียนรู้ตั้งแต่เด็ก ดังนั้น การทำความเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้ร่วมวิชาชีพปรับการเรียนรู้และกลวิธีการสอนให้เข้ากับลักษณะของผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนและช่วยผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียน โดย

ผู้สอนควรสร้างความสมดุลในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทุกคน (ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย, 2562: 176) เพราะฉะนั้น การโค้ชก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องเข้าใจในประเด็นดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงสไตล์การเรียนรู้ดังนี้ (Grasha Reichman, 1982; Kolb, 1981; Schmeck, 1988)

Grasha & Reichman (1982, อ้างถึงใน ชีรศักดิ์ ศรีสุรกุล, 2544: 29-30) ได้สร้างแบบสำรวจสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน เรียกว่า Grasha & Reichman Student Learning Style Scales (GRSLSS) ซึ่งเป็นการวัดความรู้สึก การปฏิบัติและทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียนของนักเรียน ครูและกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ตลอดจนแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนของครูและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน โดยแบ่งสไตล์การเรียนรู้ออกเป็น 6 แบบ ได้แก่

1) แบบอิสระ (Independent) เป็นผู้ที่ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน ผู้เรียนกลุ่มนี้ ตั้งใจเรียนเนื้อหาวิชาสำคัญ

2) แบบพึ่งพา (Dependent) เป็นผู้ที่มีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการน้อยมาก เรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดไว้ให้เรียนเท่านั้น ผู้เรียนประเภทนี้เอง อาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งความรู้และแหล่งที่ช่วยเหลือเขาได้ พยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถที่จะแนะนำเขาได้ และต้องการที่จะรับคำสั่งหรือบอกให้ทำ

3) แบบร่วมมือ (Collaborative) เป็นผู้ที่มีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้ดีมากที่สุดด้วยการร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความเห็นว่าในห้องเรียนเป็นที่เหมาะสมกับการพบปะปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ

4) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ผู้เรียนแบบนี้จะมีพฤติกรรมที่ไม่สนใจเรียนในเนื้อหาวิชาในชั้นเรียน ไม่มีส่วนร่วมกับนักศึกษาคนอื่น ๆ และอาจารย์ในชั้นเรียน ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีทัศนคติต่อห้องเรียนไม่น่าสนใจ

5) แบบแข่งขัน (Competitive) ผู้เรียนพยายามจะเอาชนะเพื่อนๆ ที่จะทำอะไรให้ดีกว่าคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับคำชม คำยกย่อง ความสนใจจากอาจารย์ เขาคิดว่าห้องเรียนเป็นสนามแข่งขันจะต้องแพ้ ชนะ และผู้เรียนแบบนี้จะคิดเสมอว่าตัวเองต้องเป็นผู้ชนะด้วยการได้คะแนนที่ดี

6) แบบมีส่วนร่วม (Participant) ผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ชอบเข้าห้องเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียน พยายามรับรู้ให้มากที่สุดจากชั้นเรียน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการทำในสิ่งที่ตกลงไว้ร่วมกัน เขามีความรู้สึกว่าควรจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียนให้มากที่สุด แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมาก ถ้าหากกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสไตล์การเรียนรู้

Kolb (1939, อ้างถึงใน กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2559: 56) ได้เสนอแนวคิดในการจำแนกผู้เรียนตามสไตล์การเรียนรู้ ออกเป็น 4 ประเภท ตามความชอบในการรับรู้และประมวลข่าวสารข้อมูล ดังนี้

1) นักคิดหลากหลายมุมมอง (Divergent) เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ดีในงานที่ใช้ในการจินตนาการ การหยั่งรู้ การมองหลากหลายแง่มุม สามารถสร้างความคิดในแง่มุมต่าง ๆ กัน และรวบรวมข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ หรือต่างแง่มุมเข้ากันได้ดี และมีความเข้าใจผู้อื่น แต่มีจุดอ่อนตรงที่ตัดสินใจยาก ไม่ค่อยใช้หลักทฤษฎีและระบบทางวิทยาศาสตร์ในการคิดและตัดสินใจ มีความสามารถในการประยุกต์น้อย

2) นักคิดสรุปความ (Convergent) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเลือกคำตอบที่ดีที่สุดเพียงหนึ่งคำตอบ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ไม่ใช่อารมณ์ ประยุกต์แนวคิดไปสู่การปฏิบัติได้ดีและมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่และทำในเชิงการทดลอง แต่มีจุดอ่อนที่มีขอบเขตความสนใจแคบ และขาดจินตนาการ

3) นักซึมซับ (Assimilator) เป็นนักจัดระบบข่าวสารข้อมูล มีความสามารถในการใช้หลักเหตุผลวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล ชอบทำงานที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและเชิงปริมาณ งานที่มีลักษณะเป็นระบบและเชิงวิทยาศาสตร์ และการออกแบบการทดลอง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีจุดอ่อนที่ไม่ค่อยสนใจที่จะเกี่ยวข้องกับผู้คนและความรู้สึกของคนอื่น

4) นักปรับตัว (Accommodator) เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยผ่านประสบการณ์จริง มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ดี มีการหยั่งรู้ ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ชอบงานศิลปะ ชอบงานที่เกี่ยวข้องกับผู้คน มีความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามแผน ชอบการเสี่ยง ใช้ข้อเท็จจริงตามสภาพการณ์ปัจจุบัน จุดอ่อนของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้ ก็คือไว้วางใจในข้อมูลจากผู้อื่น ไม่ใช่ความสามารถในเชิงวิเคราะห์ของตนเอง มีระบบการทำงานที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ จนอาจมองดูเหมือนไม่มีระบบแน่นอน และชอบแก้ปัญหาโดยวิธีการลองผิดลองถูก

McCarthy (1980, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560: 188-189) ได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของโคล์บมาศึกษาเพิ่มเติม และแบ่งผู้เรียนเป็น 4 แบบ ตามลักษณะหรือวิธีการเรียนรู้ ดังนี้

แบบที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นนักนวัตกรรม (Innovative Learner) ผู้เรียนแบบนี้จะชอบคิดชอบแสดงความคิดเห็น ชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่น คำถามที่เหมาะสมกับบุคคลกลุ่มนี้ และบุคคลกลุ่มนี้ใช้ คือ ทำไม (Why) หรือทำไมถึงไม่ได้ (Why not)

แบบที่ 2 ผู้เรียนที่เป็นนักวิเคราะห์ (Analytic Learner) ผู้เรียนแบบนี้จะชอบแสวงหาข้อเท็จจริง อยากรู้ว่าคนอื่น ๆ คิดอย่างไร เรียนรู้ด้วยการคิดพิจารณาจากความคิดและสร้างข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น สามารถสร้างความคิดรวบยอดและรูปแบบใหม่ ฟังพอใจในตนเอง

คำถามที่เหมาะสมกับคนกลุ่มนี้ และบุคคลกลุ่มนี้ใช้คือ อะไร (What) หรือสิ่งนั้นคืออะไร แล้วศึกษาค้นคว้าจนได้คำตอบ

แบบที่ 3 ผู้เรียนที่เป็นผู้ที่ใช้สามัญสำนึก และสัญชาตญาณเป็นหลักในการเรียนรู้ (Commonsense Learner) ผู้เรียนดังกล่าวจะชอบแสวงหาข้อมูล เพื่อสร้างความรู้และเรียนรู้ให้มากที่สุด จะชอบสงสัยอยากรู่ว่าสิ่งเหล่านั้นพัฒนาหรือเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ใช้การอย่างไร มีความอดทนต่อคนยุ่งเหยิง ต้องการรู้ว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร ชอบนำความคิดสู่การปฏิบัติ คำถามที่เหมาะสมกับคนกลุ่มนี้ และบุคคลกลุ่มนี้ใช้ คือ อย่างไร (How)

แบบที่ 4 ผู้เรียนที่ชอบการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตัวเองตลอดเวลา (Dynamic Learner) ผู้เรียนดังกล่าวจะชอบแสวงหาความเป็นไปได้ที่ซ่อนเร้นอยู่ในสาระเรื่องราวต่าง ๆ มีความอยากรู้ สามารถนำสิ่งที่มีอยู่ไปใช้อะไรได้บ้าง ชอบการลองผิดลองถูก แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาข้อเท็จจริงที่มีอยู่ให้มีความหมาย มีการวางแผน ปฏิบัติเพื่อสร้างความคิดรวบยอด คำถามที่เหมาะสมสำหรับคนกลุ่มนี้หรือบุคคลกลุ่มนี้ใช้คือ จะทำอะไรได้อีกหรือจำเป็นอะไรไปได้อีกจากที่เป็นอยู่หรือที่มีอยู่

Schmeck (1988, อ้างถึงใน อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล, 2544: 33) ศึกษาวิจัยสไตล์การเรียนรู้ โดยศึกษาจากองค์ประกอบของการเคลื่อนไหว ทักษะที่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของผู้เรียนและผู้สอน แบ่งสไตล์การเรียนรู้เป็น 3 มิติ ได้แก่

1) แบบลึก (Deep) แบบนี้ค้นหาโน้ตที่คนโดยจัดกลุ่มสาระวิชา เปรียบเทียบและจับกลุ่มตรงกันข้ามการเรียนรู้เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลสรุป

2) แบบขยายความ (Elaborative) แบบนี้เป็นการเรียนที่เหมาะสมกับแต่ละคน ใช้ความคิดส่วนตัว การอ้างอิงด้วยตนเอง การยกตัวอย่าง แปลความจากภาพลักษณ์ มักเป็นการประยุกต์พัฒนาบุคลิกภาพและทักษะทางสังคม ตลอดจนความเข้าใจในตนเอง

3) แบบตื้น (Shallow) แบบนี้ใช้การท่องจำเป็นหลักในการเรียน โดยการท่องบททวนเข้าไปซ้ำมา ผลการเรียนรู้อยู่ในรูปของการบรรยายสิ่งที่นักศึกษาท่องจำมา และคัดลอกจากตำราและการบรรยายของผู้สอน

จากแนวคิดข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อยุติธรรมเป็นฐานการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม (Learning's Style) เพราะพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปแบบการเรียนรู้และมีบุคลิกภาพการเรียนรู้ที่แตกต่าง โดยทำความเข้าใจและศึกษาวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายก่อนที่จะโค้ชจึงมีความสำคัญ ดังนั้น ในกระบวนการโค้ชแบบพหุ

วิธี จึงต้องวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในชั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการโค้ชแบบ พหุวิธี

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช

พระพุทธศาสนามีหลักธรรมหลายหมวดที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช สติสัมปชัญญะถือว่าเป็น พื้นฐานสำหรับการทำงานด้านการโค้ช เพราะสติคือตัวรู้ มีหน้าที่ตั้งอารมณ์มาสู่จิตเหนี่ยวอารมณ์ไว้ กับจิต คุมหรือกำกับจิตไว้กับอารมณ์ ตรึงเอาไว้ไม่ยอมให้ลอยผ่านหรือคลาดกันไปจะเป็นการดึงมาซึ่ง อารมณ์ ที่ผ่านไปแล้ว หรือดึงไว้ซึ่งอารมณ์ที่จะผ่านไปก็ได้ สติเป็นการริเริ่มเองจากภายในโดยอาศัย พลังแห่งเจตจำนง ซึ่งการอบรมจิตทำให้สมาธิให้มีสติ (Mindfulness Meditation) ทำให้จิตมีการ ตื่นตัวเป็นจิตสำนึกในระดับสูง (Mindfulness Consciousness) เป็นการพัฒนาสติในขณะรับรู้ อารมณ์ได้ทุกขณะจิต (กิตติชัย สุธาสิโนบล และคณะ, 2563: 27; เทอดทูน ไทศรีวิชัย และวรภัทร์ ภูเจริญ, 2561: 31) เนื่องด้วยสติเป็นอันหัวใจสำคัญของการโค้ชตามหลักพระพุทธศาสนา (วนิดา พลเดช, 2560: 126) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมเพื่อบูรณาการกับการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วยหลักปรโตโฆสะ (กัลยาณมิตร) หลักกัลยาณมิตรธรรม และสติสัมปชัญญะ มีรายละเอียดดังนี้

หลักปรโตโฆสะ (กัลยาณมิตร)

หลักปรโตโฆสะ (กัลยาณมิตร) เป็นปัจจัยร่วมที่ส่งเสริมให้เกิดสัมมาทิฐิรวมกับโยนิโส มนสิการ ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 31 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 23 ได้กล่าวว่า ปรโตโฆสะเป็นฐานที่ตั้งที่ อาศัยให้เกิดทิฐิ ซึ่งปรโตโฆสะนั้นเป็นองค์ประกอบภายนอกที่เป็นวิธีการแห่งศรัทธา ที่เกิดจากเสียง ของผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอก เช่น การสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร ข้อเขียน คำชี้แจง อธิบาย การเรียนรู้จากผู้อื่นที่เป็นกัลยาณมิตรและแหล่งข้อมูล ภายนอกตัว เช่น ห้องสมุด จัดเป็นการพัฒนาสุตมยปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์, 2549: 621; พระรา ชวรมณี, ม.ป.ป, อ้างถึงใน สุมน อมรวิวัฒน์, 2544: 107)

ปรโตโฆสะคือครูผู้เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งการที่จะรู้เข้าใจความจริงที่เป็นเหตุเป็นผลก็คือ การที่ต้องเริ่มต้นด้วยโยนิโสมนสิการ ที่จะต้องคิดเป็นคิด คิดอย่างมีกระบวนการ รู้จักแยกแยะ องค์ประกอบ ศึกษาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งโยนิโสมนสิการคืออิทธิพลภายนอกที่เข้ามา ดังนั้น ปรโตโฆสะฝ่าย ดีที่เรียกว่า กัลยาณมิตรจะเข้ามาชักจูงให้คนเกิดโยนิโสมนสิการ เพื่อให้คนนั้นใช้โยนิโสมนสิการปฏิบัติ ต่อปรโตโฆสะอื่น ๆ ในทางที่เกิดประโยชน์ โดยกัลยาณมิตรเป็นปรโตโฆสะที่เป็นตัวช่วยในการกระทำ ต่างจากปรโตโฆสะอย่างอื่นที่เป็นตัวถูกระทำ (พระครูโสภาสนนทกิตติ์ (ศักดิ์ดา โสภาโส) และพระ

มหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน (บุคตาวงษ์) ,2561: 31) เพราะฉะนั้น กัลยาณมิตรจึงมีหลักธรรม ซึ่งเรียกว่า หลักกัลยาณมิตรธรรม

หลักกัลยาณมิตรธรรม

หลักกัลยาณมิตรธรรม คือ องค์คุณของกัลยาณมิตรหรือองค์คุณของบุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ ที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ช่วยบอกช่องทางและเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นดำเนินไปในการเดินทางของการฝึกฝนอบรมอย่างถูกต้อง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2549: 623-632) มี 7 ประการดังนี้

1) ปิโย เข้าถึงจิตใจ สร้างความรู้สึกรสนิทสนม เป็นกันเอง ชวนใจผู้เรียนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม

2) ครุ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรู้สึกรับรองใจเป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย

3) ภาวนียो มีความจริง ทรงภูมิปัญญาแท้จริงและเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่อง ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ่ยอ้างด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจและภูมิใจ

4) วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าว ตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5) วณนิกโม อดทนต่อถ้อยคำ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถาม คำเสนอแนะ อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียวหรือไม่เสียอารมณ์

6) คัมภีริญจะ กะถิง กัตตา สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้

7) โน จัญฐาเน นิโยชะเย ไม่แนะนำและไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสียหรือในเรื่องเหลวไหล

สติสัมปชัญญะ

เป็นองค์ธรรมที่ถูกจัดวางไว้คู่กัน เพราะว่า เมื่อสติกำหนดรู้ทันอารมณ์แล้ว อากาโรที่จิตเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนในอารมณ์คือ สัมปชัญญะ ได้แก่ ปัญญา สติจึงเป็นตัวส่งต่ออารมณ์ให้ปัญญาพิจารณาจนเกิดความรู้ความเข้าใจซึ่งพัฒนาไปสู่ปัญญา (วัชระ งามจิตรเจริญ, 2561: 410) ในทางพระพุทธศาสนามีนักวิชาการได้ให้ความหมายของสติสัมปชัญญะ ดังนี้

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2562: 387, 393) ได้กล่าวว่า สติ (Mindfulness) คือ การไม่ปล่อยใจให้เลื่อนลอย ไม่ปล่อยอารมณ์ให้ผ่านเรื่อยเปื่อยไปหรือไม่ปล่อยให้ความนึกคิดฟุ้งซ่านไปในอารมณ์ต่าง ๆ แต่คอยเฝ้าระวัง ตื่นตัว หรือจับตาอารมณ์อารมณ์ที่ผ่านมา แต่ละอย่าง มุ่งหน้าเข้าหาอารมณ์นั้น ๆ เมื่อต้องการกำหนดอารมณ์ใด ก็เข้าจับดูติด ๆ ไปไม่ยอมให้คลายหายคือนึกถึงหรือระลึกไว้ไม่ยอมให้หลงลืม ส่วน สัมปชัญญะ หรือปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจตระหนักชัดต่อสิ่งที่สติกำหนดไว้นั้น หรือต่อการกระทำในกรณีนั้นว่า มีความมุ่งหมายอย่างไร สิ่งที่ทำนั้นเป็นอย่างไร ปฏิบัติต่อมันอย่างไรและไม่เกิดความหลงหรือความเข้าใจผิดใด ๆ ขึ้นมาในกรณีนั้น ๆ

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2551: 980,1092) ได้กล่าวเกี่ยวกับ สติ คืออาการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำจะพูดได้นึกถึงสิ่งที่ทำคำพูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ไม่ผลอไผลฉุกคิดขึ้นได้ ระงับยับยั้งใจ ส่วน สัมปชัญญะ คือ ความรู้สึกตัวตลอดเวลาที่กำลังทำ กำลังพูดหรือกำลังคิดอะไรอยู่ ความตื่นตัวในขณะที่ทำงานหรือยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น ไม่หลง ๆ ลืม ๆ หรือเลอะเลือนฟุ้งเฟ้อในขณะนั้น พร้อมทั้งรู้ว่าสิ่งที่ทำ พูด คิดนั้นดีไม่ดี ถูกไม่ถูกอย่างไร เช่น เมื่อทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกตัวขึ้นในขณะนั้นว่าทำอย่างนี้ไม่ถูกไม่เหมาะสมแล้วเลิกทำอย่างนั้นได้

กิตติชัย สุธาสิโนบล (2563: 30) ได้กล่าวถึง สติและสัมปชัญญะ ว่าสติสัมปชัญญะเป็นองค์ธรรมคนละประเภท สติเป็นตัวระลึกจำอารมณ์ สัมปชัญญะเป็นตัวปัญญาที่จะคอยกำกับการเจริญสติ ซึ่งผลที่ได้จากการเจริญสติจะเป็นเครื่องมือสร้างสุขก่อให้เกิดสุขในปัจจุบัน เป็นลักษณะของผู้มีศีล ผลประโยชน์ต่อมานำไปสู่การมีจิตตั้งมั่นได้สัมมาสมาธิต่อไปซึ่งจะนำไปสู่การเกิดปัญญา

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า กัลยาณมิตร จัดว่ามีส่วนสำคัญที่สนับสนุนช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้ ซึ่งพระสอนศีลธรรมจะซึมซับการเรียนรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนไปในกระบวนการโค้ช ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำหลักกัลยาณมิตรและสติสัมปชัญญะที่เป็นปัจจัยภายใน (Soft Skill) ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาพระสอนศีลธรรมที่ทำหน้าที่เป็นโค้ช เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถทำการโค้ชพระสอนศีลธรรมที่ถูกโค้ชด้วยท่าทีแบบกัลยาณมิตร เอื้อให้เกิดการใช้โยนิโสมนสิการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Transform) (มารุต พัฒนา, 2564: 318)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน การโค้ชในประเทศและต่างประเทศ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

งานวิจัยการนิเทศการสอน การโค้ชในประเทศ

ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบการโค้ช ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการโค้ช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น 2) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช 3) การทดลองใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช ได้รูปแบบการโค้ชพีพีซีอี (PPCE Coaching Model) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ มีกระบวนการดำเนินการ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ (Preparing Phase:P) ระยะที่ 2 ระยะวางแผนการโค้ช (Planning Phase:P) ระยะที่ 3 ระยะการปฏิบัติการณ์โค้ช (Coaching Phase:C) และระยะที่ 4 ระยะการประเมินผลการโค้ช (Evaluating Phase:E)

จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูฝึกวิทยากร ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการโค้ช 2) การพัฒนารูปแบบการโค้ช 3) การวิจัยทดลองหาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ช 4) การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการโค้ช ได้รูปแบบการโค้ชเอพีซีซีเอ็มพีอาร์อี (APCCMPRE Model) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์และปัจจัยสนับสนุน มีกระบวนการดำเนินการโค้ช 8 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและกำหนดประเด็นการพัฒนา (Analyzing Needs and Deciding Focus: A) ระยะที่ 2. การเตรียมการด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติการณ์โค้ช (Preparing Knowledge and Skills for Coaching: P) ระยะที่ 3. การร่วมมือกันวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา (Collaborative Planning and Setting Objective: C) ระยะที่ 4. การปฏิบัติการณ์โค้ช (Coaching: C) ระยะที่ 5. การทบทวนระหว่างกระบวนการและอภิปรายไตร่ตรองสะท้อนคิด (Mid Cycle Reviewing and Reflective Discussion: M) ระยะที่ 6. การดำเนินการปฏิบัติการณ์โค้ชต่อ (Proceeding Coaching Cycle: P) ระยะที่ 7.การทบทวนไตร่ตรองสะท้อนคิดและสรุปผล(Reflective Reviewing and Conclusions : R) ระยะที่ 8. การประเมินผลการใช้รูปแบบการโค้ชร่วมกัน (Collaborative Evaluation of Coaching Model Implementation :E)

นอกจากนี้ สุมนธา จุลชาติ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือ เอเอสทีพีพีซีอี (ASTPPCE Model) มีกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 7 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1. A = Analyzing Problem การร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2. S = Setting Objectives for the Improvement การร่วมมือกันกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา ระยะที่ 3. T = Training

and Selecting Professional Development การร่วมมือกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ระยะที่ 4. P = Planning the Action Plan การร่วมมือกันวางแผนการปฏิบัติ ระยะที่ 5. P = Practice for Professional Development การร่วมมือกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ การร่วมมือกันซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นทบทวนแผนการปฏิบัติ (Review of Action Plan) 2) ขั้นสังเกต (Observation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) และ 4) การสะท้อนคิดและให้ของมุลย้อนกลับ (Reflection and Feedback) ระยะที่ 6. C = Collaborating Reflective Discussions การร่วมมือกันไตร่ตรองสะท้อนคิดและอภิปราย ระยะที่ 7. E = Evaluating the Professional development results การร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพ

อวยชัย สุขณะล้ำ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูตามแนวคิด กระบวนชี้แนะ (Coaching) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลวิจัย พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครู 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการเสริมสร้างสมรรถนะของครู และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนการเสริมสร้างสมรรถนะของครู ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ ขั้นที่ 2 การวางแผนสอนงานและเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติงาน ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ และขั้นที่ 5 การตรวจสอบติดตามผล

พัชรพล ศุภกิจและคณะ (2559:92) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนของครูสังคมศึกษาที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการโค้ช “4R Coaching Model” มี 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 เริ่มต้น ขั้นที่ 2 ทบทวน ขั้นที่ 3 สะท้อนกลับ และขั้นที่ 4 ปรับปรุง รูปแบบนี้ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการโค้ช ทักษะการโค้ช การติดตามดูแล ระบบสนับสนุนและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการโค้ช

บุษราคัม ศรีจันทร์ (2560:84) ได้ศึกษารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ มีชื่อว่า PCCEC Model มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการ และ 3) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยมีกระบวนการโค้ช 5 ระยะ ได้แก่ การเตรียมการโค้ช (Preparing :P) การวางแผนการปฏิบัติ (Creating Action Plan : C) การปฏิบัติการโค้ช (Coaching : C) การร่วมมือกันประเมินผลความสำเร็จและประมวลผลความรู้ (Evaluating of Intended Outcomes and Conceptualizing of Knowledge : E) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development :C)

งานวิจัยเกี่ยวกับนิเทศการสอน การโค้ชต่างประเทศ

Allison van Emmenis (2013) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า บริบทของแอฟริกาใต้ในปัจจุบัน มีปัจจัยที่จำกัดซึ่งอาจจะขัดขวางการตัดสินใจที่จะใช้การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมากกว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมถึงทางเลือกที่มีอยู่จำกัด ความท้าทายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโค้ช กับผู้รับการโค้ช ประกอบด้วยความเชื่อใจและความไว้วางใจ การปรากฏของผู้นำที่โดดเด่น ขนาดอำนาจภายในองค์กร สภาพแวดล้อมที่ไม่น่าไว้วางใจ การนิเทศและการแข่งขันและการมีอยู่ของการแบ่งแยกอย่างหลากหลาย ช่วยให้ผู้นำขององค์กรมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดเหตุผลหลังการตัดสินใจนำการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้

Dorrington and Nieuwerburgh (2015) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในนักเรียนระดับประถมศึกษา: การสำรวจผลการตอบสนองของเด็กเป็นอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า การตอบสนองเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกเกี่ยวกับคุณค่าของความรู้สึกและการสร้างจุดแข็งในทางสื่อสารเป็นที่ยอมรับต่อการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นอักษร การให้ข้อมูลย้อนกลับเฉพาะเจาะจงที่เป็นประโยชน์มากที่สุดและสามารถเข้าใจการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ให้ไว้

Yee (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมวิชาชีพจะประกอบด้วย 3 กระบวนการหลัก คือ 1) การวางแผนก่อนการสังเกต 2) การสังเกตเพื่อนอย่างต่อเนื่อง 3) การสนทนาพูดคุยหลังการสังเกต การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นเครื่องมือที่มีส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ เพราะการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนได้เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้สะท้อนตนเอง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในห้องเรียนและทำให้ก้าวหน้าในวิชาชีพพร้อมกัน

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพ เป็นการร่วมพัฒนาวิชาชีพร่วมเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ที่เกิดจากความเชื่อใจและความไว้วางใจ ให้การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสุจริตกับเพื่อนร่วมวิชาชีพในการพัฒนาตนเอง ดังนั้น พระสอนศีลธรรม จึงจำเป็นต้องมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการร่วมพัฒนาวิชาชีพของพระสอนศีลธรรมด้วยกัน โดยผู้โค้ชต้องสร้างความเชื่อใจและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับพระสอนศีลธรรมที่ได้รับการโค้ช ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ในกระบวนการโค้ช

หลักการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนา

กิตติชัย สุธาสิโนบล (2559:70) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามแนวพุทธ เป็นการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงหลักพุทธธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี ยืนหยัดอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญคือ การพัฒนานักเรียนให้สามารถกิน อยู่ ดู ฟังเป็นโดยใช้ปัญญาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อชีวิต ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรโตโฆสะ) ที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อในการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ด้วยวิถีวัฒนธรรมแสงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนานักเรียนดังกล่าวจัดผ่านระบบไตรสิกขาที่นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติทั้งศีล สมาธิและปัญญา ที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหา อย่างแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) ให้กับนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งการฝึกหัดตนอบรมตนในพระพุทธศาสนาได้มุ่งประโยชน์ด้านความรู้ ความเข้าใจเท่านั้น หากต้องได้มีการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง (ภาวนา) และได้ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experience based learning) และวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (Direct Method) (สุนทรวิวัฒน์, 2544: 27) ซึ่งไตรสิกขา เป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวิถีพุทธ เป็นกระบวนการศึกษาเพื่อฝึกอบรมและพัฒนามนุษย์ให้ประสบความสำเร็จเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์แบบไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่พัฒนามนุษย์ทั้งทางร่างกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์และสติปัญญาให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างรู้เท่าทันและสันติ มีอิสรภาพ (อดิศร นันคำจร, 2558: 110) ดังนั้น อริยสัจ ไตรสิกขา จึงมีความเชื่อมโยงและอิงอาศัยกันนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อริยสัจเป็นแนวคิดที่มาจากคัมภีร์พระไตรปิฎกซึ่งเป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาโดยส่วนใหญ่แล้ว อริยสัจที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาหลายแหล่ง ในที่นี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดอริยสัจที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ 4 ซึ่งเป็นอริยสัจที่พระพุทธเจ้าได้แสดงต่อเหล่าปัญจวัคคีย์ในสูตรที่เรียกว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอริยสัจ ดังนี้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 20-23)

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขอริยสัจ คือ แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ แม้ความเจ็บก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็เป็นทุกข์ ความประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์

ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาก็เป็นทุกข์ โดนย่นย่อ
อุปาทานชั้น 5 ก็เป็นทุกข์

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกข์สมุทยอริยสัง คือ ตัณหาอันทำให้เกิดอีกประกอบด้วยความ
เพิลิตเพลินและความกำหนัด มีปกติ ให้เพิลิตเพลินในอารมณฺ์นั้นๆ คือ กามตัณหา ภวตัณหา
วิภวตัณหา

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกข์ขนิโรธอริยสัง คือ ความดับตัณหาไม่เหลือด้วยวิราคะ ความ
สละ ความสละทิ้ง ความพ้น ความไม่อาลัยในตัณหา

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกข์ขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัง คือ อริยมรรค มีองค์ 8 นี้ คือ
1) สัมมาทิฏฐิ 2) สัมมาสังกัปปะ 3) สัมมาวาจา 4) สัมมากัมมันตะ 5) สัมมาอาชีวะ 6) สัมมาวายามะ
7) สัมมาสติ และ 8) สัมมาสมาธิ

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์อริยสัง

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์อริยสัง ควรกำหนดรู้

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์อริยสัง เราได้กำหนดรู้แล้ว

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์สมุทัยอริยสัง

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์สมุทัยอริยสัง ควรละเสีย

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์สมุทัยอริยสัง เราได้ละแล้ว

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์ขนิโรธอริยสัง

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้ว
ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า ทุกข์ขนิโรธอริยสังนี้ ควรทำให้แจ้ง

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว
แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า ทุกข์ขนิโรธอริยสังนี้ เราได้ทำให้แจ้ง
แล้ว

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว
แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า นี้ทุกข์ขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัง

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้ ควรให้เจริญ

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยสดับมาก่อนว่า ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้ เราได้เจริญแล้ว

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า อริยสัจที่มาจากพระไตรปิฎก ปรากฏในรูปแบบการอธิบาย ความลึกซึ้งในมิติชีวิตเป็นส่วนใหญ่ โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้ 1) ทุกข์เมื่อเกิดขึ้น ควรกำหนดรู้ 2) สมุทัย เมื่อกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ก็ควรกำหนดละ 3) นิโรธ เมื่อละได้แล้ว ควรทำให้แจ้ง 4) มรรค เมื่อ กำหนดนิโรธแล้ว ก็ควรเจริญ ซึ่งข้อความจากพระไตรปิฎกแสดงถึงความสัมพันธ์กันระหว่างหน้าที่ (กิจ) ที่ควรทำในอริยสัจ และแสดงถึงว่าเป็นเหตุ - ผล ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บ่งชี้ให้เห็นว่า ทุกข์เป็นผล สมุทัย เป็นเหตุ นิโรธ เป็นผล มรรคเป็นเหตุ ดังนั้น ในพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี จึงได้นำ อริยสัจมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2549: 904) ได้นำเสนออริยสัจ 4 และญาณ 3 เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์คล้องกัน ดังตารางนี้

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจ 4 กับญาณ 3

ญาณ 3	สังญาณ	กิจญาณ	กตญาณ
สังจะ 4			
ทุกข์	รู้ว่าทุกข์คือดังนี้ - รู้ว่าปัญหาคืออะไรตัว ปัญหาอยู่ที่ไหน	รู้ว่าทุกข์นี้ควรกำหนดรู้ - รู้ว่าปัญหานี้ต้องเข้าใจ สภาพและขอบเขตเป็นต้น ของมัน	รู้ว่าทุกข์นี้กำหนดรู้แล้ว - รู้ว่าได้เข้าใจสภาพและ ขอบเขตของปัญหาแล้ว
สมุทัย	รู้ว่าสมุทัยคือดังนี้ (รู้ว่าต้นเหตุเป็นเหตุแห่ง ทุกข์) - รู้ว่าสาเหตุของปัญหาคือ อะไร	รู้ว่าสมุทัยนี้ควรละเสีย (รู้ว่าต้นเหตุต้องละเสีย) - รู้ว่าจะต้องแก้ไขที่สาเหตุนั้น	รู้ว่าสมุทัยนี้ได้ละแล้ว (รู้ว่าละต้นเหตุได้แล้ว) - รู้ว่าสาเหตุนั้นได้แก้ไข กำจัดแล้ว

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ญาณ 3 สัจจะ 4	สัญญาณ	กิจญาณ	กตญาณ
นิโรธ	รู้ว่านิโรธคือดังนี้ (รู้ว่านิพพานเป็นภาวะดับ ทุกข์) -รู้ว่าภาวะหมดปัญหาที่ ต้องการคืออะไร ตน ต้องการหรือควรต้องการ อะไร	รู้ว่านิโรธควรทำให้แจ้ง(รู้ว่า นิพพานควรบรรลุ) -รู้ว่าภาวนานั้นเป็นจุดหมายที่ จะต้องไปให้ถึง	รู้ว่านิโรธนี้ได้ประจักษ์แจ้ง แล้ว (รู้ว่าได้บรรลุนิพพานแล้ว) -รู้ว่าได้บรรลุจุดหมายนั้น แล้ว
มรรค	รู้ว่ามรรคคือดังนี้ (รู้ว่ามรรคมีองค์ 8 เป็น ทางดับทุกข์) -รู้ว่าวิธีการแก้ปัญหาเป็น อย่างไร	รู้ว่ามรรคควรเจริญ (รู้ว่ามรรคมีองค์ 8 ควร ปฏิบัติ) -รู้ว่าวิธีการนั้นจะต้องลงมือ ปฏิบัติหรือจัดดำเนินการ	รู้ว่ามรรคนี้ได้เจริญแล้ว (รู้ว่าได้ปฏิบัติตามมรรค แล้ว) -รู้ว่าได้ปฏิบัติตามวิธีการ นั้นเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า อริยสัจ เป็นหลักธรรมที่แสดงหลักของความเป็นจริง อันประเสริฐมี 4 ประการ คือ 1) ทุกข์ ประกอบไปด้วยสัญญาณ กิจญาณและกตญาณ 2) สมุทัย ประกอบไปด้วยสัญญาณ กิจญาณและกตญาณ 3) นิโรธ ประกอบไปด้วยสัญญาณ กิจญาณและกตญาณ และ 4) มรรค ก็ประกอบไปด้วยสัญญาณ กิจญาณและกตญาณ ซึ่งญาณ 3 เป็นการหยั่งรู้ (Insight) ในอริยสัจ ในหน้าที่ของอริยสัจ และในอริยสัจที่ได้ทำไปแล้ว ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการ โค้ชแบบพุทธวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้นำสัจจะ 4 หรืออริยสัจ 4 มาประยุกต์ใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยมี 4 ขั้นตอนตามหลักอริยสัจ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน

อริยสังข์ เป็นแก่นธรรมในพระพุทธศาสนาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดทางพระพุทธศาสนา เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังที่มีหน่วยงานและนักวิชาการได้นำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน ดังนี้

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2555: 77) ได้นำเสนอการสอนตามหลักอริยสังข์ โดยกำหนดเป็นชุดคำถาม ตามลำดับหัวข้อธรรมนั้น ๆ เพื่อสร้างจุดประสงค์ ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นทุกข์ คืออะไร คือปัญหาที่เกิด สภาพที่เป็นอยู่ แปลความว่า กำหนดปัญหาสถานการณ์หรือเรื่องราวที่กำลังศึกษาอยู่ได้
2. ขั้นสมุทัย คืออะไร คือ สาเหตุ เหตุปัจจัยที่เกิดขึ้น แปลความว่า กำหนดสาเหตุได้ ลำดับความสำคัญได้ และบอกขอบเขตของรายละเอียดของปัญหาได้
3. ขั้นนิโรธ คืออะไร คือ ความดับสิ้นสุดแห่งปัญหา จุดมุ่งหมายปลายทางที่จะต้องไปให้ถึง แปลความว่ากำหนดจุดมุ่งหมายได้ อธิบายความสำคัญได้และบอกขอบเขตของจุดมุ่งหมายได้
4. ขั้นมรรค คืออะไร คือแนวทาง วิธีการแก้ปัญหา แปลความว่า กำหนดวิธีการได้บอกแนวทางได้อธิบายขั้นตอนได้ ชี้ความสำคัญและรายละเอียดของวิธีการนั้น ๆ ได้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556: 79) ได้นำเสนอกระบวนการวิธีคิดแบบอริยสังข์ไว้ 4 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดทุกข์ ให้รู้ว่า ทุกข์หรือปัญหา คืออะไร อยู่ที่ไหน มีขอบเขตแค่ไหน
- ขั้นที่ 2 ขั้นสืบสาวสมุทัย หยั่งสาเหตุของทุกข์หรือปัญหานั้น
- ขั้นที่ 3 ขั้นแก้นิโรธ ให้เห็นกระบวนการที่แสดงว่าการดับทุกข์แก้ปัญหานั้นเป็นไปได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นเพ้นหามรรค เป็นขั้นที่จะต้องลงมือปฏิบัติ แสวงหาข้อพิสูจน์/ทดลองตรวจสอบ เลือกรับข้อมูลที่ถูกต้องใช้ได้จริง และนำข้อที่ผิดพลาดออกค้นหาแนวทางที่ถูกต้อง

สาราช บัวศรี (2526 อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี, 2560:300) ได้นำเสนอกระบวนการเรียนการสอนโดยการประยุกต์หลักธรรมอริยสังข์ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธและมรรค มาใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) คือ การให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข
2. ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย) คือ การให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและตั้งสมมติฐาน
3. ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) คือ การให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูล

4. **ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นบรรณ)** คือ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุป
 สมุน อมรวิวัฒน์ (2544:129) ได้นำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ประยุกต์หลักอริยสัจ 4
 มาใช้ควบคู่กับหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอน 8 ดังนี้

1) **หาสร้างความไว้วางใจตามหลักกัลยาณมิตรธรรม** เป็นขั้นที่ผู้สอนวางตนให้เป็นที่น่า
 เคารพรัก เป็นที่พึ่งแก่ผู้เรียนได้ มีความรู้และฝึกหัดอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ สามารถสื่อสาร
 ชี้แจง ให้ศิษย์เกิดความเข้าใจ แจ่มแจ้ง มีความอดทน พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาและมีความเมตตา
 ช่วยให้ผู้เรียนพ้นจากทางเสื่อม

2) **การกำหนดและจับประเด็นปัญหา (ขั้นทุกข์)** เป็นขั้นที่ผู้สอนนำประเด็นปัญหาให้
 ผู้เรียนได้กำหนดและจับประเด็นในเรื่องนั้น ๆ

3) **การร่วมกันคิดวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (ขั้นสมุทัย)** เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้
 ระดับสมองร่วมกันคิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

4) **การจัดลำดับความเข้มของระดับปัญหา (ขั้นสมุทัย)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันจัดลำดับ
 สาเหตุของปัญหาเพื่อให้เห็นความเข้มของสาเหตุของปัญหา

5) **การกำหนดจุดหมาย หรือสภาวะพ้นปัญหา (ขั้นนิโรธ)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนกำหนดจุดหมาย
 เพื่อให้แก้ปัญห

6) **การร่วมกันคิดวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการแก้ปัญห (ขั้นนิโรธ)** เป็นขั้นที่ผู้เรียน
 ร่วมกันระดมสมองคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นไปของการแก้ปัญห

7) **การจัดลำดับจุดหมายของภาวะพ้นปัญหา (ขั้นนิโรธ)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนจัดลำดับ
 จุดหมายหรือกิจกรรมที่จักทำให้ปัญหายหาย

8) **การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหตามแนวทางที่ถูกต้อง (ขั้นบรรณ)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ลงมา
 ปฏิบัติตามกิจกรรมที่จัดลำดับเพื่อแก้ปัญหตามแนวที่วางไว้

ก่องแก้ว เจริญอักษร (2542: 8) ได้นำเสนอการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการอริยสัจ
 ประกอบด้วย 4 ขั้น ดังนี้

1. **การศึกษาข้อมูล (ขั้นทุกข์)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องศึกษาทุกข์หรือสภาพปัญหา เรื่องที่
 จะต้องรู้มีปัญหอะไร

2. **การศึกษาสาเหตุ (ขั้นสมุทัย)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องคิดวิเคราะห์หาสาเหตุ ที่มาของ
 สาเหตุของปัญหา

3. **การศึกษาเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ (ขั้นนิโรธ)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนตั้งเป้าหมายว่าจะทำ
 อะไรต่อไป เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนหรือจะต้องแก้ไข

4. **การลงมือปฏิบัติภารกิจใหญ่หรือทำงานตามที่ได้วิเคราะห์ศึกษา (ขั้นบรรณ)** เป็นขั้นที่
 ผู้เรียนมีแนวทางหรือมีการปฏิบัติที่สามารถนำสิ่งที่เรียนหรือร่วมกันคิดไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาหลักสูตรมอริยสังคีตมาประยุกต์ใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แล้วนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้มอริยสังคีตเป็นฐานการเรียนรู้ ซึ่งมีผลการสังเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการสังเคราะห์การขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้มอริยสังคีตเป็นฐาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2555: 77)	พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต) (2556: 79)	สาโรช บัวศรี (2526 อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี, 2560: 300)	สุนน อมรวีวัฒน์ (2544:129)	ก่องแก้ว เจริญอักษร (2542: 8)	ผู้วิจัยสังเคราะห์
-	-	-	1. ทาสร้างความไว้วางใจตามหลักกัลยาณมิตรธรรม	-	-
1. ชั้นทุกข์ คืออะไร คือปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพที่เป็นอยู่ แปลความว่า กำหนดปัญหาสถานการณ์หรือเรื่องราวที่กำลังศึกษาอยู่ได้	ชั้นที่ 1 ชั้นกำหนดทุกข์	1.ชั้นกำหนดปัญหา (ชั้นทุกข์) คือ การให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข	2. การกำหนดและจับประเด็นปัญหา (ชั้นทุกข์)	1. การศึกษาข้อมูล (ชั้นทุกข์)	ชั้นที่ 1 วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา
2. ชั้นสมุทัย คืออะไร คือ สาเหตุ เหตุปัจจัยที่เกิดขึ้น แปลความว่า กำหนดสาเหตุได้ ลำดับความสำคัญได้ และบอกขอบเขตของรายละเอียดของปัญหาได้	ชั้นที่ 2 ชั้นสืบสาวสมุทัย	2.ชั้นตั้งสมมติฐาน (ชั้นสมุทัย) คือ การให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและตั้งสมมติฐาน	3. การร่วมกันคิดวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (ชั้นสมุทัย) 4. การจัดลำดับความเข้มของระดับปัญหา (ชั้นสมุทัย)	2. การศึกษาสาเหตุ (ชั้นสมุทัย)	ชั้นที่ 2 ชั้นระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ
3. ชั้นนิโรธ คืออะไร คือ ความดับสิ้นสุดแห่งปัญหา จุดมุ่งหมายปลายทางที่จะต้องไปถึง แปลความว่า กำหนดจุดมุ่งหมายได้ อธิบายความสำคัญได้ และบอกขอบเขตของจุดมุ่งหมายได้	ชั้นที่ 3 ชั้นแก้นิโรธ	3.ชั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ชั้นนิโรธ) คือ การให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูล	5. การกำหนดจุดหมาย หรือสภาวะพ้นปัญหา(ชั้นนิโรธ) 6.การร่วมกันคิดวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา(ชั้นนิโรธ) 7. การจัดลำดับจุดหมายของภาวะพ้นปัญหา (ชั้นนิโรธ)	3. การศึกษาเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์(ชั้นนิโรธ)	ชั้นที่ 3 ชั้นกำหนดจุดหมายหรือตั้งสมมติฐาน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2555: 77)	พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต) (2556: 79)	สาโรช บัวศรี (2526 อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี, 2560: 300)	สุนน อมรวิวัฒน์ (2544: 129)	ก่องแก้ว เจริญอักษร (2542 :8)	ผู้วิจัย สัจเคราะห์
4. ชั้นมรรค คืออะไร คือแนวทาง วิธีการ แก้ปัญหา แปลความ ว่า กำหนดวิธีการได้ บอกแนวทางได้ อธิบายขั้นตอนได้ ชี้ ความสำคัญและ รายละเอียดของ วิธีการนั้น ๆ ได้	ชั้นที่ 4 ชั้นเพ็น หามรรค	4.ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล (ชั้นมรรค) คือ การนำข้อมูลมา วิเคราะห์และสรุป	8. การปฏิบัติเพื่อ แก้ปัญหา ตาม แนวทางที่ถูกต้อง (ชั้นมรรค)	4. การลงมือปฏิบัติ ภารกิจใหญ่หรือ ทำงานตามที่ได้ วิเคราะห์ศึกษา (ชั้นมรรค)	ชั้นที่ 4 ชั้น ระดมความคิด หาแนว ทางแก้ไข สาเหตุและลง มือปฏิบัติตาม แนวทางที่เลือก

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน การเรียนรู้ โดยมีกระบวนการ 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา ชั้นที่ 2 ชั้นระดม ความคิดวิเคราะห์สาเหตุ ชั้นที่ 3 ชั้นกำหนดจุดหมายหรือตั้งสมมติฐาน ชั้นที่ 4 ชั้นระดมความคิดหา แนวทางแก้ไขสาเหตุและลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา

1) เป็นขั้นที่ครูผู้สอน สร้างความไว้วางใจด้วยท่าทีกัลยาณมิตร เตรียมผู้เรียนด้วยการ ทักทาย สร้างศรัทธา ไหว้พระสวดมนต์ สร้างพื้นที่ความปลอดภัย จัดบรรยากาศห้องเรียนให้ เหมาะสมกับกิจกรรมที่จะเรียน โดยการทำงานร่วมกับสร้างกฎเกณฑ์ในการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน เช่น การแบ่งกลุ่ม จัดเตรียมอุปกรณ์ เพื่อเตรียมเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น และเพื่อจัด สภาพแวดล้อมให้เป็นปรโตโมสะ

2) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนระดมสมองวิเคราะห์เหตุการณ์ ระบุปัญหาที่ ผู้เรียนอยากเรียนรู้และสนใจ เพื่อนำเหตุการณ์ เรื่องราว นั้น มาร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน โดยเน้นการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้เห็นปัญหาที่ชัดเจน เช่น คลิป หนังสือ (ไม่เกิน 10 นาที) ภาพข่าว เหตุการณ์ในชีวิต เป็นต้น ซึ่งสื่อทั้งหมดเหล่านี้ ต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

ชั้นที่ 2 ชั้นระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึก วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาตามที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้และสนใจ และให้ผู้เรียนได้อภิปรายกันภายใน กลุ่มหรือจับคู่ โดยคำถึงถึงสาเหตุที่เกิดจากภายใน (ปัจจัยภายใน) และสาเหตุที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ภายนอก (ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง) ซึ่งใช้การสืบสาวหาสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 3 ขั้นกำหนดจุดหมายหรือตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันได้กำหนดจุดหมาย และตั้งสมมติฐาน เพื่อแก้ไขสาเหตุของเหตุการณ์ เรื่องราว ปัญหา อยากรู้เห็น เหตุการณ์ เรื่องราว ปัญหาเป็นอย่างไร โดยผู้เรียนต้องช่วยเหลือกันในการกำหนดจุดหมายและตั้งสมมติฐานในการแก้ไขของปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นระดมความคิดหาแนวทางแก้ไขสาเหตุและกำหนดหาแนวทางแก้ไข เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมมือกัน ในการระดมความคิด หาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหา โดยครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาตามศักยภาพของผู้เรียนด้วยการอภิปรายร่วมกัน และครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ เสนอผลงาน ผ่านกิจกรรมหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เกิดความยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน และครูผู้สอนชื่นชมผลงานของผู้เรียนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ไปสังเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน

ตารางที่ 5 แสดงการสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญสถาบันกับแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ

1	2	3	4	5	6	7	แนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ	ผู้วิจัย
1. วิเคราะห์และระบุปัญหา 2. วิเคราะห์สาเหตุ 3. กำหนดเป้าหมาย 4. ลงมือปฏิบัติ (ลงมือทำจริง) 5. สะท้อนผลการเรียนรู้	1. วิเคราะห์และระบุปัญหา 2. วิเคราะห์สาเหตุ 3. กำหนดเป้าหมาย 4. ลงมือปฏิบัติ	1. วิเคราะห์และระบุปัญหา 2. วิเคราะห์สาเหตุ 3. กำหนดเป้าหมาย 4. ลงมือปฏิบัติ	1. ตระหนักปัญหา 2. ระบุสาเหตุ 3. กำหนดเป้าหมาย 4. ทางแก้	1. สัมผัสรับรู้ทุกข้อ 2. มองเห็นสาเหตุ 3. มองเห็นเป้าหมาย 4. ลงมือปฏิบัติ	1. ระบุปัญหา 2. ระบุสาเหตุ (คิดแยกแยะองค์ประกอบของปัญหา) 3. กำหนดเป้าหมาย 4. สร้างสรรค์ไอเดีย (มรรค) แล้วคัดเลือกไอเดีย 5. ลงมือปฏิบัติ 6. สะท้อนผลและสรุปผลการเรียนรู้	1. ระบุปัญหา 2. ระบุสาเหตุ (คิดแยกแยะองค์ประกอบของปัญหา) 3. กำหนดเป้าหมาย 4. ลงมือปฏิบัติ 5. สะท้อนผลและสรุปผลการเรียนรู้	1. วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา 2. ขึ้นระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ 3. ขึ้นกำหนดจุดหมายหรือตั้งสมมติฐาน 4. ขึ้นระดมความคิดหาแนวทางแก้ไขสาเหตุและลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก	1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (ทุกข้อ) 2. ค้นหาสาเหตุ (สมมุติ) 3. กำหนดเป้าหมาย (นิโรธ) 4. สร้างสรรค์นวัตกรรม (มรรค) 5. ลงมือปฏิบัติ (มรรค) 6. สะท้อนผลการเรียนรู้ (มรรค)

ผู้เชี่ยวชาญ

4 : ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย

3 : ผศ.ดร.ปัญญา ทองนิล

2 : ผศ.ดร.ปริญญ์ กิจรุ่งเรือง

1 : ผศ.ดร.ยุพิน ยืนยง

7 : ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล

6 : พม.นพดล วัฒนานนโ

5 : ดร.ครรชิต แสนอุบล

จากข้อมูลข้างต้นและตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ไว้ดังนี้

ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง โดยปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้นี้ต้องมีความหมายและความสำคัญต่อผู้เรียน รวมทั้งต้องน่าสนใจ และกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียน เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การคิดหาวิธีการ หรือกระบวนการแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และทักษะการแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนด้วยการใช้อริยสัจเป็นฐาน ก็คือทักษะในการแก้ปัญหา รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นระบบ และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นที่เกิดจากการสังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (ทุกข์) (Sense-impression of Pain)
2. ค้นหาสาเหตุ (สมุทัย) (Investigate root-cause of Pain)
3. กำหนดเป้าหมาย(นิโรธ) (Define Extinction of Suffering)
4. สร้างสรรค์นวัตกรรม (มรรค) (Create the Way to solve root-cause of Pain)
5. ลงมือปฏิบัติ (มรรค) (To doing by the Way)
6. สะท้อนผลการเรียนรู้ (มรรค) (Reflection and Evaluation)

ตารางที่ 6 แสดงรายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (ทุกข์) (Sense-impression of Pain) เป็นขั้นที่ผู้สอนเริ่มต้น เตรียมความพร้อมนักเรียนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วยการนำไหว้พระสวดมนต์ ภาวนา กายเคลื่อนไหว เปิดดนตรีสมาธิ เป็นต้นและเป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้น	- การเริ่มต้นการจัดการเรียนรู้ โดยนำความเป็นกัลยาณมิตร ยิ้มแย้ม แจ่มใส ถามสารทุกข์สุกดิบ เพื่อให้ นักเรียนพร้อมที่จะเรียน	- มองและรับรู้ปัญหาที่สนใจ - ระดมสมอง วิเคราะห์ วิจารณ์ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ - ร่วมกันพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่สนใจตอบคำถาม

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
(ต่อ) นักเรียนให้รับรู้หรือตระหนักถึงประสบการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าเป็นปัญหาผ่านการใช้คลิป ข่าว เรื่องเล่า สถานการณ์สั้นให้อ่าน หรือผ่านการลงพื้นที่สำรวจ ในบริบทพื้นที่จริง เพื่อสร้างฉันทะและเจตยในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในการค้นหาปัญหาที่แท้จริง	- เตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน - กระตุ้นให้รับรู้ปัญหาผ่านสื่อ สถานที่จริง - ตั้งคำถามให้มองเห็นปัญหา - ตั้งคำถามกระตุ้นให้เล่าปัญหา หรือให้เห็นของสิ่งๆ ที่เรียนว่ามีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น - ให้คำปรึกษา ชี้แนะและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้	- แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน(งานกลุ่ม/งานเดี่ยว)
2. ค้นหาสาเหตุ (สมุทัย) (Investigate root-cause of Pain) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้เรียน ระดมสมองสืบสาวหาสาเหตุวิเคราะห์จำแนกแยกแยะ โดยใช้กระบวนการคิดโยนิโส मनการ ด้วยกาย อภิปรายกันหาสาเหตุและตั้งสมมติฐานของปัญหา	- กระตุ้นด้วยการตั้งคำถามที่เน้นกระบวนการคิดตามแนวทางโยนิโส मनการให้นักเรียนค้นหาสาเหตุของปัญหา - อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียนสังเกตการพฤติกรรม การเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	- สนทนาพูดคุย สืบสาวต้นสาเหตุที่มาที่ไปของปัญหาที่กลุ่ม/ตัวเองได้เลือก - ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม - คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ หาเหตุผล ใช้กระบวนการคิดตามแนวทางโยนิโส मनการ - ค้นหาสาเหตุของปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็น Active Learning

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
	- ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนและเป็นผู้ให้คำแนะนำ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาสาเหตุของปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในลักษณะที่เป็น Active Learning	
3. กำหนดเป้าหมาย(นิโรธ) (Define Extinction of Suffering) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนให้ระดมสมองหรือกันตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหา	- กระตุ้นด้วยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ - เป็นผู้คอยชี้แนะ (Coach) ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกเรียนรู้ให้กับผู้เรียน - กระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการศึกษาค้นคว้า เช่น ใช้สื่อ IT การใช้ Website เป็นต้น	- ปรึกษาหารือกันกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับปัญหาที่เลือก โดยสามารถใช้สื่อ IT การใช้ Website สืบค้นคว้าเพื่อกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่เรียน
4. สร้างสรรค์นวัตกรรม(มรรค)(Create the Way to solve root-cause of Pain) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนระดมสมอง อภิปรายหรือปรึกษากันได้คิดหาแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขสาเหตุของปัญหา	- กระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายหรือปรึกษากันได้คิดหาแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลายจัดกิจกรรมให้นักเรียนคิดตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม	- ระดมสมอง ร่วมกันอภิปรายหาแนวทางแก้ไขสาเหตุให้หลากหลาย แลกเปลี่ยนและแสดงความคิด โดยสามารถใช้ IT ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
	- เป็นผู้คอยชี้แนะ (Coach) ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	- วิพากษ์ อภิปราย ร่วมกัน เพื่อเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับที่ จะแก้ไขสาเหตุของ ปัญหา - อภิปรายหารือปรึกษากันได้คิดหาแนวทางวิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลาย จัดกิจกรรมให้นักเรียนคิดตัดสินใจ
5. ลงมือปฏิบัติ(มรรค) (To doing by the Way) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้เลือกตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีการ นวัตกรรมหรือไอเดียที่ได้เสนอไว้ในขั้นที่ 4 ที่คิดว่า สามารถแก้ไขสาเหตุของ ปัญหาได้ แล้วจึงนำแนวทาง วิธีการ นวัตกรรมหรือไอเดียที่เลือกไปใช้ในการ ปฏิบัติจริง/ ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไข สาเหตุของปัญหา	- กระตุ้นเสริมแรงให้กำลังใจ ในการนำแนวทางไป ทดลอง/ปฏิบัติจริง สามารถ ทำได้ทั้งงานเดี่ยวและงาน กลุ่ม กระตุ้นให้นักเรียน เลือกแนวทาง วิธีการ หรือ สร้างนวัตกรรม การ แก้ปัญหาเพื่อประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน - กระตุ้นให้นักเรียนทำ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสะท้อน ถึงการแก้ปัญหาได้อย่าง ถูกต้อง และมีความคิดเห็น ที่ถูกต้องตามแนวพุทธะ	- ลงมือปฏิบัติ ทดลอง ตามแนวทางกิจกรรมที่ เลือก เพื่อแก้ไขปัญหา และหาความรู้ใหม่โดยการเชื่อมโยงบูรณาการ เรียนรู้ภายนอก ห้องเรียน/ในห้องเรียน - สร้างนวัตกรรม การ แก้ปัญหาเพื่อประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
6. สะท้อนผลการเรียนรู้(มรรค) (Reflection and Evaluation) เป็นขั้น ที่ผู้สอนให้เรียนให้สะท้อน นำเสนอหน้า ชั้นเรียนหรือสรุปผลหน้าชั้นเรียน เพื่อ สรุปผลสิ่งที่ไปปฏิบัติ	- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ สะท้อนการเรียนรู้ แบ่งปัน การเรียนรู้ให้กันและกัน - ให้คำแนะนำอย่างเป็น กัลยาณมิตร - ประเมินผลการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น	- ประเมินผลงานตนเอง ผ่านนิทรรศการหรือ นำเสนอผ่านคลิป VDO - ประเมินผลงานเพื่อน ด้วยความเป็น กัลยาณมิตรผ่าน นิทรรศการหรือนำเสนอ ผ่านคลิป VDO

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ปรากฏว่าในการนำอริยสัจเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ยังไม่มีงานวิจัยในต่างประเทศ พบแต่งานวิจัยในประเทศ ดังนี้

ชลธิชา หอมพุง (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนด้วยรูปแบบการสอน และระหว่างการเรียนรู้มีพัฒนาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพบว่า นักศึกษามีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการสอน และระหว่างเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ศักรินทร์ จตุชัย (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความรู้ ความตระหนัก พฤติกรรมลดภาวะโลกร้อนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบอริยสัจสี่ร่วมกับเทคนิคการรู้คิด ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาแบบอริยสัจสี่ด้วยเทคนิคการรู้คิดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาความรู้ ความตระหนัก พฤติกรรม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้สูงขึ้นได้มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จึงควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำรูปแบบการเรียนรู้นี้ไปเป็นแนวทางการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ต่อไป

นรา ตรีธัญญา (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลังจากได้รับการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสนา และพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้นจากระดับการตอบสนองเป็นระดับการจัดระบบ

จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา และเมทินี ทะนงกิจ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้อยู่โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับวิธีการสอนตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจสำหรับห้องเรียนขนาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=.714, p=.476$) แต่เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า กลุ่มทดลองมีองค์ประกอบด้านการเผชิญปัญหาสูงกลุ่มควบคุม และมีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นภายหลังได้รับการจัดกิจกรรม

จากข้างมูลข้างต้น พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้อริยสัจเป็นฐานสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเกิดทักษะด้านการคิดตามเป้าประสงค์ของผู้จัดการเรียนรู้ ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้นำอริยสัจมาใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

McClelland (1973, อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551: 15) เป็นศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัย Harvard ได้เน้นย้ำให้วงการประเมินบุคคลหันมาให้ความสำคัญกับสมรรถนะซึ่งวัดสังเกตได้ง่ายและชัดเจนมากกว่าสติปัญญา โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบระหว่างพนักงานที่ปฏิบัติงานดีกับผู้ที่ปฏิบัติงานได้ด้อยกว่า เพื่อระบุว่า มีปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จใดในการทำงานบ้าง

Cooper, Parry (2000, 1996, อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551, 16-17) ได้นำเสนอคุณสมบัติ 5 ประการของสมรรถนะ ไว้ดังนี้

1. เป็นผลประกอบร่วมกันของทักษะ ความรู้ ความสามารถ มิใช่จากตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง สมรรถนะที่จะก่อให้เกิดการชิงความได้เปรียบอย่างแท้จริงนั้น มิใช่เกิดจากการแค้นหรือเข้าใจ แต่เป็นผลร่วมของสามสิ่งประสานกัน

2. กระบวนการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ มีความเกี่ยวข้องกับงานเป็นสิ่งที่สำคัญ จำเป็น ขาดเสียไม่ได้ ที่ส่งผลต่อการทำงานดีหรือบกพร่องได้

3. มีความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุ ส่งผลต่อความสำเร็จ ความล้มเหลวในการทำงานหรือ สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น สามารถปรับปรุงพัฒนาได้

4. สามารถวัดและประเมินโดยการเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือสะท้อนถึง การสนองตอบต่อกลยุทธ์ นโยบายขององค์กรโดยมีข้อความเชิงพฤติกรรมที่บ่งถึงความสำเร็จปาน กลาง-ดี-ดีมาก ที่เหมาะสมกับระดับตำแหน่งหน้าที่

5. เอื้อต่อการฝึกฝนพัฒนา สอนสั่งให้เกิดมีขึ้นได้ องค์ประกอบของสมรรถนะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถหรือคุณลักษณะอื่นใดทั้งที่เป็นสภาพเอื้อ (Enabling) หรือผลท้ายสุด (End-State Competencies) ที่กำหนดไว้เพื่อภาวะปัจจุบันและในอนาคต พึงอยู่ในวิสัยของพนักงานที่จะ พัฒนาปรับปรุงได้ คุณลักษณะบางอย่างที่มีลักษณะ Soft เช่น ค่านิยม ปรัชญาลีลา ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ อดทน เป็นสิ่งที่ตกผลึกแล้วยากแก่การพัฒนาด้วยการอบรมได้

สมรรถนะ จึงเป็นความสามารถของบุคคลที่ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ดังที่ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2562: ออนไลน์); สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2562: 9); กิตติชัย สุธาสีโนบล (2560: 73); สุเทพ เชื้อสมุทร (2556: 7); ยุวดี ศิริยทรัพย์ (2560: 196) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดง พฤติกรรมออกมาเป็นความสามารถ ที่เกิดจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติหรือ คุณลักษณะ (Attitude) ที่ตนมี โดยนำความสามารถมาใช้ในการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบและ ตามบทบาทหน้าที่ของงานและสถานการณ์ที่เผชิญตรงหน้า เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ ผู้ที่ เป็นครูก็มีสมรรถนะที่แตกต่างออกไป โดยมีกรอบสมรรถนะวิชาชีพครู 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) รู้ และเข้าใจในสิ่งที่ครูสอน โดยเพิ่มพูนเรื่องที่จะสอนให้กว้างและลึกขึ้น เข้าใจกระแสนิยมในโลก การศึกษา รวมถึงนโยบายและหลักสูตร ติดตามข่าวสารเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ ครูต้องรู้จักนักเรียน ใช้วิธีการสอนที่ได้ประสิทธิผลสูงสุดและประเมินผลและ ให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียน 3) ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมมือพ่อแม่ คนในชุมชน ส่งเสริมให้เด็กมีความ เคารพและเข้าใจในความหลากหลาย และ 4) เป็นครูที่ดีขึ้นในทุกวัน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน รู้จักตนเองและผู้อื่น (Priowirjanto, 2562: ออนไลน์)

จากข้อมูลจากต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะ (Competency) เป็นความสามารถของบุคคลที่ เกิดการได้เรียนรู้ (Knowledge) จากได้ปฏิบัติ (Skill) และเจตคติ (Attitude) ที่สะสมผ่าน ประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับมอบหมายในหน้าที่การงานใดการงานหนึ่ง เป็น พฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งความสามารถในงานหลักและความสามารถในงานรองทำให้งานนั้น ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสม

กับยุคสมัย ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) สมรรถนะด้านการวัดประเมินผลเพื่อการพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล 3) สมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ 4) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 5) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 6) สมรรถนะด้านการข้ามวัฒนธรรม และ 7) สมรรถนะด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง (ฉัตรชัย หวังมีจมี, 2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงขึ้น สมรรถนะการสอนของครูในด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยอยู่ในระดับดี ด้านการวัดและประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับดีมาก

ณัฐธิดา ภูจีบ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะที่ควรพัฒนาอันดับแรก คือ ทักษะและการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาคือ ความรู้ คุณลักษณะและมาตรฐาน จริยธรรมและค่านิยม ตามลำดับ โดยความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการพบว่า การพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้และทักษะ ควรใช้วิธีฝึกอบรม การสอนงานและการจัดการความรู้ ด้านคุณลักษณะควรใช้การจัดการความรู้ ในส่วนของการพัฒนาสมรรถนะด้านมาตรฐานจริยธรรมและค่านิยม ควรใช้การจัดการความรู้ และระบบพี่เลี้ยง และสำหรับการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรใช้การจัดการความรู้ ระบบพี่เลี้ยง และการฝึกอบรม

นิศารัตน์ นาคทั้ง (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนภาคปฏิบัติในคลินิกของอาจารย์ใหม่ วิทยาลัยพยาบาลในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ อาจารย์ใหม่ 2) ปัจจัยกระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดให้เข้ารับการอบรมต่าง ๆ การให้อาจารย์ใหม่ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การพัฒนาสมรรถนะในระหว่างการปฏิบัติการสอน

ภาคปฏิบัติในคลินิก 3) ปัจจัยการผลิต (Output) คือ สมรรถนะการสอนภาคปฏิบัติในคลินิกอันเป็นผลจากปัจจัยนำเข้าและปัจจัยกระบวนการ และ 4) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อมูลป้อนกลับของสมรรถนะการสอนภาคปฏิบัติในคลินิกของอาจารย์ใหม่ เพื่อนำไปพิจารณาในส่วนของปัจจัยกระบวนการและปัจจัยนำเข้าต่อไป ซึ่งรูปแบบนี้มีความถูกต้องและความเหมาะสมในระดับมาก นอกจากนี้ พบว่า มีประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ทรงนคร การนา (2559) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับนักศึกษาครูช่าง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าค่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ ทำให้นักศึกษาครูช่างมีผลการประเมินสมรรถนะการสอนด้านการเตรียมสอนทักษะการสอน ความมั่นใจและบุคลิกภาพการสอนผ่านเกณฑ์ระดับดี และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก

จรัล น่วมมะโน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ หลังได้รับการนิเทศภายในมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศภายใน และครูผู้รับการนิเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก และผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อนงค์นาถ เคนโพธิ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นแบบ ROAD ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน ซึ่งมีคะแนนหลัง การพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 2) การสังเกตชั้นเรียน ที่ส่งผลต่อความสามารถของผู้สอน ภาพรวมอยู่ในระดับปรับปรุง และส่งผลถึงความสามารถของผู้นิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 3) ผลของการใช้รูปแบบการนิเทศแบบ ROAD ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น รูปแบบการนิเทศแบบ ROAD ตั้งอยู่บนหลักการ กระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบภายใต้วัฒนธรรมองค์กรแห่งความช่วยเหลือ เกื้อกูลและศรัทธาซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านภาษา

งานวิจัยต่างประเทศ

Selvi (2010) ได้ศึกษาสมรรถนะของครู พบว่า สมรรถนะของครูมีในมิติที่แตกต่างกัน 9 ประการ ได้แก่ สมรรถนะด้านอาชีพ สมรรถนะด้านการวิจัย สมรรถนะด้านหลักสูตร สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สมรรถนะการเรียนรู้วัฒนธรรมทางสังคม สมรรถนะการจัดการ

อารมณ์ สมรรถนะด้านการสื่อสาร สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสารสนเทศ และสมรรถนะด้านการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม โดยสมรรถนะครูส่งผลกระทบต่อครูในด้านคุณค่า พฤติกรรมการสื่อสาร วัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติในโรงเรียนเช่นเดียวกัน ครูก็สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้หลักสูตรฯ ดังนั้น การแลกเปลี่ยนสมรรถนะของครูจะปรับปรุงกระบวนการสอนในโรงเรียนให้ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

Dolev (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ในครูผ่านการโค้ชกลุ่มเป็นฐาน โดยได้นำเสนอว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence : EI) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในโลกการศึกษาและองค์กร โดยได้รับการเชื่อมโยงกับการสอนที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ความฉลาดทางอารมณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นทักษะที่เรียนรู้ได้ แต่การศึกษาของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในครูนั้นค่อนข้างยาก ซึ่งการศึกษาปัจจุบันสำรวจผลกระทบของโปรแกรมการสอนความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence : EI) เป็นเวลาถึงสองปีโดยอิงตามความสามารถของความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence : EI) ประสิทธิภาพส่วนบุคคล และความเป็นมืออาชีพของครู ซึ่งกระบวนการและประสบการณ์ที่เกิดจากโปรแกรมและองค์ประกอบนำไปสู่ความสำเร็จ ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และประสิทธิผลของครู ที่บ่งชี้ว่า สมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ในตัวครูสามารถพัฒนาผ่านการโค้ชความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้กลุ่มเป็นฐาน มีขั้นตอนกระบวนการพัฒนาและองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence : EI) ที่สนับสนุนนั้นได้รับการระบุแล้ว ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า หลักสูตรการฝึกอบรมความฉลาดทางอารมณ์ เป็นหลักสูตรที่มีศักยภาพในการปรับปรุงประสิทธิผลส่วนบุคคลและวิชาชีพครู และอาจนำไปใช้ทั่วโรงเรียน ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ของครู ภายในหลักสูตรการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานควรได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสม

Kaendler (2014) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครูสำหรับการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในห้องเรียน: ขอบเขตงานและทบทวนการวิจัย โดยได้นำเสนอถึงสมรรถนะของครูสำหรับการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในห้องเรียน แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบร่วมมือส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับคุณภาพปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนฯ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเน้นไปที่ ครูที่ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน มีวิธีการ 2 อย่าง 1) นำเสนอขอบเขตการทำความเข้าใจในท่าที บทบาทของครู ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ขอบเขตงานที่แตกต่างระหว่างสมรรถนะครู 5 ประการ ซึ่งครอบคลุมทุกขั้นตอนของการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ ได้แก่ 1. สามารถวางแผนสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน 2. สามารถเป็นนักสังเกตการณ์ (Monitor) 3. สามารถเป็นผู้สนับสนุนนักเรียน 4. สามารถร่วมสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน และ 5. สามารถ

สะท้อนให้เห็นความมีปฏิสัมพันธ์ 2) ทบทวนงานวิจัยการเรียนรู้แบบร่วมมือและจัดโครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือในการทบทวนครั้งนี้ตามสมรรถนะครู 5 ประการที่ได้นำเสนอแล้วในขอบเขตของงาน ซึ่งการทบทวนมีเป้าหมายแนวคิดที่เกี่ยวข้องและผลการวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน สำหรับแต่ละสมรรถนะ หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดและข้อค้นพบไปใช้ในสถานการณ์ห้องเรียนฯ การสังเกตการณ์และการสนับสนุนในห้องเรียนควรได้รับการฝึกอบรมด้านการศึกษาและอำนวยความสะดวกโดยจัดหาเครื่องมือให้ครู เช่น รายการตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่เป็นประโยชน์ฯ แนวทางการนำไปใช้หลักเหล่านี้ สามารถปฏิรูปแนวทางการปฏิบัติทางการศึกษาและเสนอแนวทางใหม่สำหรับการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Talwar (2014) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการสอนของครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ โดยการศึกษาถูกออกแบบมาเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการสอนและความฉลาดทางอารมณ์ของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 100 คน ที่สำเร็จการวัดระดับสมรรถนะการสอนในระดับทั่วไป (General Teaching Competency Scale: GTCS) และระดับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Scale: EIS) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกที่สำคัญระหว่างสมรรถนะการสอนของครูและความฉลาดทางอารมณ์ของครู แต่พบความแตกต่างเล็กน้อยระหว่าง สมรรถนะการสอน กับ ความฉลาดทางอารมณ์ของการสอนของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนฯ เช่นเดียวกัน การศึกษาได้บ่งชี้ว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการสอนและความฉลาดทางอารมณ์

Moynihan (2015) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะครูในวิชาสุขศึกษา: ผลลัพธ์โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาเฉพาะสมรรถนะหลักของครูที่สอนวิชาสุขศึกษาในการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะหลัก 12 ข้อ และสมรรถนะเหล่านี้ประกอบด้วยความรู้ เจตคติและทักษะ ผู้วิจัยเสนอแนะว่า วิธีการที่สมรรถนะเหล่านี้ประสบความสำเร็จและดำเนินงานในบริบทของโรงเรียนนั้นมีความซับซ้อน ขณะที่ผู้วิจัยไม่ได้ค้นพบจากการศึกษา ผู้วิจัยเสนอว่า สมรรถนะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการตั้งคำถามเป็นแนวทางการสอนของครูในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ สมรรถนะเฉพาะเป็นการเริ่มต้นใช้โดยการยอมรับที่จะวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งหมายถึงครูสอนสุขศึกษาที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน

Hang (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบบทเรียนคุณธรรมโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน สำหรับการสอนทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ ในโรงเรียนประถมศึกษา ประเทศเวียดนาม ซึ่งงานวิจัยนี้อธิบายถึงการออกแบบบทเรียนการศึกษาทางศีลธรรมให้สอดคล้องตามวิธีการโดยเน้นความสามารถในการสอนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ความเห็นอก

เห็นใจถูกเลือกให้เป็นเป้าหมายคุณค่าทางศีลธรรมและใช้เป็นรูปแบบการสอนการคิดวิจารณ์ญาณ
สำหรับนักเรียน โดยการใช้วรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาตามความสามารถและการคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณเป็นขอบเขตทฤษฎีและการใช้วิธีการวิจัยตามการออกแบบการศึกษานี้เป็นฐาน
การศึกษาครั้งนี้ช่วยปรับปรุงความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการออกแบบบทเรียนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน
และให้บทเรียนที่เป็นแบบอย่างเฉพาะสำหรับการเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณใน
การศึกษาทางจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สมรรถนะ เป็นความสามารถของบุคคลที่เกิดจากความรู้
(Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) ซึ่งเป็นความสามารถด้านใดด้านหนึ่งของบุคคล
ที่มีองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 3 อย่าง เช่น สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการสอน
สมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนา
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้จริยศาสตร์เป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผล
ทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
ของพระสอนศีลธรรมและสมรรถนะการโค้ชของพระสอนศีลธรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลพระพุทธศาสนาและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 15 ฉบับ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,2539:332) มีใจความมาในอโยนิโสมนสิการสูตร ว่าด้วย
การมนสิการโดยไม่แยกกาย ว่า

“สมัยหนึ่ง ภิกษุรูปหนึ่งอยู่ ณ ราวป่าแห่งหนึ่ง แคว้นโกศล สมัยนั้นท่านพักนอนอยู่ในที่
กลางวัน ตรัสถึงอกุศลวิตกอันเลวทราม คือ กามวิตก (ความตรึกเกี่ยวกับกาม) พยาบาทวิตก (ความ
วิตกเกี่ยวกับพยาบาท) และวิหิงสาวิตก (ความวิตกเกี่ยวกับวิหิงสา) ครั้งนั้น เทวดาผู้สิงสถิตอยู่ในราว
ป่านั้นมีความอนุเคราะห์หวังดีต่อภิกษุนั้น ประสงค์จะให้ภิกษุนั้นสลัดใจ จึงเข้าหาภิกษุนั้นถึงที่อยู่แล้ว
ได้กล่าวกับภิกษุนั้นด้วยคาถาว่า

ท่านถูกวิตกเกาะกิน เพราะมนสิการโดยไม่แยกกาย ท่านจงละการมนสิการโดยไม่แยก
กาย และจงใคร่ครวญโดยแยกกายเถิด ท่านปรารถนาพระศาสดา พระธรรม พระสงฆ์และศีลของตน
แล้ว จะบรรลุความปรารถนา ปิติและความสุขโดยไม่ต้องสงสัยแต่นั้น ท่านมากไปด้วยความปรารถนา
จักกระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ ลำดับนั้น ภิกษุนั้นถูกเทวดาทำให้สลัดใจ เกิดความสลัดใจแล้ว”

และปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 19 ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 44-45) มีใจความมาในโยนิโสมนสิการสัมปทาสูตร ว่าด้วยโยนิโสมนสิการสัมปทา ความว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เมื่อดวงอาทิตย์กำลังจะอุทัย ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อน เป็นบุพนิมิต ฉันทไต โยนิโสมนสิการสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการมนสิการโดยแยบคาย) ก็เป็นตัวนำ เป็นบุพนิมิต เพื่อเกิดขึ้นแห่งอริยมรรคมีองค์ 8 ฉะนั้น ภิกษุผู้ถึงพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการพึงหวังข้อนี้ได้ว่า ‘จักเจริญอริยมรรคมีองค์ 8 ทำอริยมรรค มีองค์ 8 ให้มาก’

ภิกษุผู้ถึงพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการ เจริญอริยมรรคมีองค์ 8 ทำอริยมรรคมีองค์ 8 ให้มาก
อย่างไร คือภิกษุในธรรมวินัยนี้

1. เจริญสัมมาทิฐิอันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในโวลสัคคะ ฯลฯ

2. เจริญสัมมาสมาธิอันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในโวลสัคคะ

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ถึงพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการเจริญอริยมรรคอันมีองค์ 8 ทำอริยมรรคอันมีองค์ 8 ให้มาก อย่างนี้แลฯ”

นอกจากนี้ ความคิดเชิงพระพุทธศาสนายังมีปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 20 ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 143-144) มีใจความมาในโยนิโสสูตร ว่าด้วยการถาม-ตอบโดยไม่แยบคาย ความว่า

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการ พึงทราบว่าเป็นคนพาล ธรรม 3 ประการ ะไรบ้าง คือ 1) ตั้งปัญหาโดยไม่แยบคาย 2) ตอบปัญหาโดยไม่แยบคาย 3) ไม่ชื่นชมยินดีปัญหาที่ผู้อื่นตอบโดยไม่แยบคายด้วยบทพญัญชนะที่เหมาะสม สละสลวย เข้ารูป

บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการนี้แล พึงทราบว่าเป็นคนพาล

บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการ พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต ธรรม 3 ประการ ะไรบ้าง คือ 1) ตั้งปัญหาโดยแยบคาย 2) ตอบปัญหาโดยแยบคาย 3) ชื่นชมยินดีปัญหาที่ผู้อื่นตอบโดยแยบคายด้วยบทพญัญชนะที่เหมาะสม สละสลวย เข้ารูป

บุคคลประกอบด้วยธรรม 3 ประการนี้แล พึงทราบว่าเป็นบัณฑิต เพราะเหตุนี้ ฯ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการทางปัญญาที่พิจารณาใคร่ครวญ ไม่ตัดสินอย่างรวบงาม ไม่กระวนกระวายเหตุการณ์ เรื่องราว ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองอย่างลึกซึ้ง ค่อย ๆ คิดอย่างละเอียดและถี่ถ้วน ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ौरิยส์จเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการวิจัยนี้ได้นำความคิดเชิงพระพุทธศาสนาไปใช้ในระหว่างที่พระสอนศีลธรรมจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

การคิดทางพระพุทธศาสนา

การคิดพระพุทธศาสนา (Wise Reflection) ตามแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ได้แสดงไว้ 10 วิธี และต่อมามีนักวิชาการได้อธิบายขยายแนวคิดความคิดเชิงพระพุทธศาสนาไว้หลายท่าน ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559: 268; ประภาภัทร นิยม, 2561: 35; วรภัทร์ ภูเจริญ, 2546: 168; สุนน อมรวิวัฒน์, 2530:76, อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2558: 373; ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2543: 3; พระมหาศุภชัย แซ่เถียร, 2559: 9; ปรียา สมพีช, 2556: 10; วณิช สุธารัตน์, 2547, 122) ได้ให้ความหมายความคิดเชิงพระพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกันว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา เป็นความคิดที่มีสติเข้ามาควบคุมเกี่ยวข้องเมื่อเกิดปัจจัยหรืออารมณ์ที่มากระทบไม่ตกอยู่ในร่องของอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ หรือความอยาก สามารถวิเคราะห์ ประเมินค่า และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อที่จะแก้ไขปัญหอย่างถูกวิธีไม่เดือนร้อนตนเองและคนรอบข้าง โดยทำให้เราอยู่เหนือความคิด

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2549: 676-724; ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2542: 11, วณิช สุธารัตน์, 2547: 140-146 ได้นำเสนอความคิดเชิงพระพุทธศาสนาไว้ 10 วิธี ดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เป็นวิธีคิดที่พิจารณาปรากฏการณ์หรือปัญหาโดยการสืบสาวค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ถึงที่มาที่ไปของปรากฏการณ์หรือปัญหาที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา
2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ เป็นวิธีคิดที่มุ่งให้มองและให้รู้จักสิ่งต่าง ๆ ตามสภาวะธรรมชาติของธรรมชาติ และเมื่อแยกแยะส่วนประกอบออกก็เห็นภาวะเหล่านั้นอาศัยกันและกันเกิดขึ้นโดยมาจากส่วนย่อย แล้วมารวมกัน ตัวอย่างของการคิดแบบนี้เช่นที่พระพุทธศาสนาแยกแยะชีวิตออกเป็นส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ เช่น เป็นขั้น 5 เป็นต้น
3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ เป็นวิธีคิดที่มุ่งให้เกิดการมองเหตุการณ์ สถานการณ์หรือสิ่งทั้งหลายอย่างรู้เท่าทันและยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมดา โดยเข้าใจธรรมชาติของสิ่งนั้น เช่น ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น และสามารถแก้ไขหรือปฏิบัติไปตามเหตุปัจจัย
4. วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือ คิดแบบแก้ปัญหา เป็นวิธีคิดที่เป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุแล้วแก้ไขที่ต้นเหตุ อย่างตรงไปตรงมาต้องเกี่ยวข้องกับชีวิต โดยการเริ่มต้นจากปัญหาประสบ ทำความเข้าใจให้ชัด แล้วสืบสาวสาเหตุ จากนั้นจึงกำหนดเป้าหมายให้แน่ชัด สุดท้ายจึงคิดวางวิธีที่จะปฏิบัติโดยการจำกัดสาเหตุของปัญหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
5. วิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์ เป็นวิธีคิดที่เป็นไปตามหลักการและความมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ผลตามที่วางเป้าหมายเอาไว้ ไม่ให้คลาดเคลื่อน ไร้ทิศทาง ในขณะที่ลงมือปฏิบัติงาน

6. วิธีคิดแบบคุณ-โทษและทางออก เป็นวิธีคิดที่มุ่งให้เห็นข้อดี ข้อเสียและแนวทางแก้ไข เมื่อจะแก้ปัญหาหรือภาวะที่ไม่พึงประสงค์

7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิดที่มุ่งให้เกิดการพิจารณาคุณประโยชน์และให้เห็นสิ่งที่เกินความจำเป็นต่อการใช้ชีวิต ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์และปรนเปรอชีวิตจนเลยขอบเขต จนมองไม่เห็นประโยชน์แท้จริงของสิ่งของ โดยเป็นวิธีที่ส่งเสริมให้เราเป็นนายเหนือความอยาก

8. วิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม เป็นวิธีคิดที่ช่วยให้เกิดการสัมมาทิฐิ เมื่อประสบอารมณ์หรือสภาวะบางสิ่งบางอย่าง ความคิดลักษณะนี้จะช่วยให้ตั้งต้นและชักความคิดให้ไปในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์

9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน เป็นวิธีคิดที่ส่งเสริมให้อยู่กับสิ่งที่เกิดอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่คิดเลื่อนลอยพุ่งเพื่อฝันไปกับอารมณ์ที่พอใจหรือไม่พอใจ ทำให้ติดข้องอยู่กับความชอบ ความชัง หรือพุ่งชนผ่านไปอย่างไร้จุดหมาย แต่หากความคิดนี้คิดถึงอดีตและอนาคตตามแนวทางของปัญญา ที่เป็นเรื่องของกิจในปัจจุบันก็ช่วยให้เกิดประโยชน์และถูกต้อง

10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นวิธีคิดที่ส่งเสริมให้เกิดการมองสิ่งต่าง ๆ รอบด้าน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการแยกแยะบนความจริง เพื่อให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ก่อนที่จะมารวมกันเข้าอย่างเป็นลำดับ ที่เกิดจากการสืบสาวสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์สืบทอดกันมาของสิ่งหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทำให้มองเห็นความจริงของสิ่งทั้งหลาย

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การคิดเชิงพระพุทธศาสนา (Wise Reflection) เป็นความคิดที่ส่งเสริมให้เกิดสัมมาทิฐิ ซึ่งการคิดเชิงพระพุทธศาสนาทุกด้านจะมีสติเป็นตัวสนับสนุนในเมื่อมีเจตสถานการณ เหตุการณ์หรืออารมณ์ที่มาสัมผัสหรือกระทบสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ทำให้ความคิดเชิงพระพุทธศาสนาเกิดขึ้น ดังนั้น ในงานวิจัยการพัฒนาารูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหมายและความสำคัญของการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (Ariyasacca in Wise Reflection) เป็นความคิดที่อาศัยเหตุและผลในการตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งกระบวนการคิดนี้จะเริ่มต้นด้วยสืบสาวหาปัญหาที่แท้จริง ผ่านไตร่ตรองใคร่ครวญหาปัญหาให้ชัดเจน ว่าปัญหาคืออะไร และปัญหาอยู่ตรงไหน เน้นไปแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่ชัดเจน แล้วสืบสาวสาเหตุของปัญหา จากนั้นจึงกำหนดเป้าหมายให้แน่ชัด สุดท้ายจึงคิดวางวิธีที่จะปฏิบัติโดยการจำกัดสาเหตุของปัญหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (Ariyasacca in Wise Reflection) จึงเป็นวิธีคิดที่มีส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ไม่ใช่อารมณ์หรือความรู้สึกตัดสินสถานการณ์ใช้สติควบคุมก่อนที่จะเลือกแก้ไขสาเหตุ(สมุทัย)ของปัญหา และจะเกิดการคิดเชื่อมโยงของเหตุ-ผล ที่เป็นห่วงโซ่ของกระบวนการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ก็สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อขัดแย้งหรือปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตได้

องค์ประกอบของการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (Ariyasacca in Wise Reflection) มีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

- 1) การกำหนดปัญหา การจัดลำดับของปัญหา เป็นการแยกแยะและระบุปัญหาจากรื่องราวเหตุการณ์ สถานการณ์
- 2) การหาสาเหตุของปัญหา เป็นการวิเคราะห์ สืบสาวหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากตนเอง(ปัจจัยภายใน)อันเนื่องมาจากขาดคุณธรรมข้อนั้นและสภาพแวดล้อม(ปัจจัยภายนอก)
- 3) การตั้งเป้าหมายแก้ไขสาเหตุปัญหา เป็นการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา
- 4) การวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุ เป็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการหาวิธีการและแนวทางจากแหล่งความรู้ ต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดทางพระพุทธศาสนา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสริมสร้างความสามารถทางคิดเชิงพระพุทธศาสนา ยังไม่มีปรากฏในงานวิจัยต่างประเทศ พบแต่่งานวิจัยในประเทศ ดังนี้

เพริศพรรณ แดนศิลป์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโยนิโสมนสิการที่มีต่อปัญญาในภาวะความสัมพันธ์เชื่อมโยงและภาวะความเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยพบว่า 1. หลังการทดลอง กลุ่มโยนิโสมนสิการมีค่าคะแนนปัญญาสูงกว่าก่อนการทดลอง 2. หลังการทดลองค่าคะแนนปัญญาในกลุ่มโยนิโสมนสิการสูงกว่ากลุ่มควบคุม 3. หลังการทดลองค่าคะแนนปัญญาในกลุ่มโยนิโสมนสิการ ไม่แตกต่างจากกลุ่มแนวทอเดเซอร์ 4. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า หลังการเข้ากลุ่มโยนิโสมนสิการ สมาชิกเกิดประสบการณ์ 18 เนื้อหาประสบการณ์ เช่น การเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนเอง, ความสำนึกขอบคุณ กตัญญูต่อครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับปัญญาทั้ง 2 มิติในงานวิจัย คือปัญญาในภาวะความสัมพันธ์เชื่อมโยง และปัญญาในภาวะความเปลี่ยนแปลง

พัฒนา พลอยประไพ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบตามหลักพุทธธรรม ทฤษฎีปัญญาสังคมและแนวคิดการเรียนรู้อ่านประสบการณ์สำหรับการอบรมครูอนุบาล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. รูปแบบการเรียนการสอนที่

พัฒนาขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบของครูอนุบาล เนื้อหาคือวิธีคิดและการใช้วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ ขั้นตอนการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้ 1) การเสริมสร้างทักษะในการคิดขั้นพื้นฐาน 2) การฝึกใช้ความสามารถคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบในสถานการณ์ที่จัดให้ 3) การติดตามการใช้ความสามารถคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ เจริญสถานการณ์ใหม่ 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ ตามหลักพุทธธรรม ทฤษฎีปัญญาติสังคมและแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ พบว่าหลังการอบรม ครูอนุบาลมีสมรรถนะในการคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบสูงกว่าก่อนการอบรม นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูอนุบาลมีความคงทนของผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ และผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบของครูอนุบาล

สุดใจ ชาประเสริฐ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการศึกษาบ้านเทิงโดยใช้แนวคิดโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการสอนแบบศึกษาบ้านเทิงโดยใช้แนวคิดโยนิโสมนสิการได้รับการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ 2) สื่อศึกษาบ้านเทิง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก วัดทัศนวิสัยคิดแบบโยนิโสมนสิการมีประสิทธิภาพ และเกมโยนิโสผลงูภัยมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) สื่อศึกษาบ้านเทิง มีดัชนีประสิทธิผล 4) คะแนนผลการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังเรียนจากสื่อศึกษาบ้านเทิงโดยใช้แนวคิดโยนิโสมนสิการสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน 5) ความพึงพอใจของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อสื่อศึกษาบ้านเทิงโดยใช้แนวคิดโยนิโสมนสิการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ดรุณี ญาณวัฒนา (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการคิดตามหลักธรรมโยนิโสมนสิการ โดยวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.กระบวนการคิดตามหลักธรรมโยนิโสมนสิการของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา หลังการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สูงกว่า ก่อนการปฏิบัติ และ (2) ผลการเปรียบเทียบกระบวนการคิดตามหลักธรรมโยนิโสมนสิการ ของครูผู้สอนระหว่างกลุ่มครูที่ไม่มีการสอบอารมณ์ และกลุ่มครูที่มีการสอบอารมณ์ ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 พบว่า กลุ่มครูที่ไม่มีการสอบอารมณ์ และกลุ่มครูที่มีการสอบอารมณ์มีกระบวนการคิด ตามหลักธรรมโยนิโสมนสิการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ครูผู้สอนที่ได้มีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จะมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับการทำงานของตนเองและการดำรงชีพ รวมทั้งนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้เพื่อนครู นักเรียน นักศึกษาซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษา

พระมหาศุภชัย แซ่เถียร (2559) ได้ศึกษาเรื่องแบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาและผลของโปรแกรมการฝึกคิดตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการฝึกคิดตามหลักโยนิโสมนสิการร่วมกับได้รับโปรแกรมการส่งเสริมอิทธิพลจากครอบครัวผ่านคู่มือสำหรับผู้ปกครอง (กลุ่มทดลอง A) กับรูปแบบการฝึกอบรมมีความคงทนและกลุ่มทดลอง A เป็นรูปแบบที่ดีที่สุด จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา ประสบผลสำเร็จและเป็นไปในทางบวก หลังจากที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามรูปแบบหรือโปรแกรม ซึ่งความคิดเชิงพระพุทธศาสนาช่วยให้เกิดการแยกแยะ และตัดสินใจในการใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นภูมิคุ้มกันหรือวัคซีนให้กับผู้เรียนในการใช้ชีวิตยุคปัจจุบัน

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีเพื่อทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีโดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อหาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน 2. หลักเกณฑ์กลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงจากหลักสูตรแกนกลางสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนรายวิชา พระพุทธศาสนา 3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบการสอนเชิงระบบ ศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีให้เป็นไปตามกระบวนการวิจัย 4. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช เพื่อศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ในการออกแบบรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี 5. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอนและการโค้ช ได้แก่ แนวคิดการโค้ชแบบพหุวิธี (Differentiated Coaching) แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching)

และแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching) ตลอดถึงแนวคิด และหลักการ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการโค้ช แนวคิดเกี่ยวกับวัฏจักรการโค้ช แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการโค้ช ศิลปะการโค้ช (Art of Coaching) และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะในการสื่อสารสื่อความหมาย ทักษะการฟัง ทักษะการสังเกตการณ์ สอน ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี ได้แก่ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎี x และ y ทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ เนื่องด้วยทฤษฎีเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการโค้ช ที่จะเป็ นแรงขับเคลื่อนของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นโค้ชและผู้รับการโค้ช พร้อมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ซึ่งมีหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการโค้ช เทคนิคการโค้ชที่จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้และนำมา สร้างเครื่องมือการโค้ชในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม 6. หลักการ จัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนาเพื่อใช้เป็นฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 7. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นหลักอริยสัจที่มาจากพระไตรปิฎกนำมาใช้ในกระบวนการจัดการศึกษา 8. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์พัฒนาเครื่องมือการประเมินสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม และ 9. แนวคิด และ ทฤษฎีเกี่ยวกับเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงพระพุทธศาสนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกสามารถ นำส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดขึ้นได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ौरยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ประเภทแบบเป็นขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) เป็นการวิจัยที่แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ช่วงแรกเป็นการวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และนำผลมาต่อด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งรวบรวมข้อมูลวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis: A)

เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎี ซึ่งการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม 2) การศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์แผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรม พ.ศ.2560-2564 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายของสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นโยบายภาครัฐ

นอกจากนี้ ได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพและความต้องการจำเป็นจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม และสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา

ส่วนการศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) การโค้ชโดยตนเอง (Self Coaching) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการแนวคิดการออกแบบ

การสอนเชิงระบบ หลักการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development :D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบ การโค้ช(Design and Development: D&D)

เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการร่วมกันทั้งการออกแบบและพัฒนา (Design and Development) กับการศึกษาวิจัยด้วยการนำร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงแนวคิด หลักการและทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญ (Development: D₁) นำผลที่ได้จากการร่างรูปแบบ ไปสู่การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ในแต่ ละองค์ประกอบและกระบวนการของรูปแบบ โดยการออกแบบและพัฒนาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผล การศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการออกแบบและสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งร่างรูปแบบการ โค้ชแบบพุทธวิธี

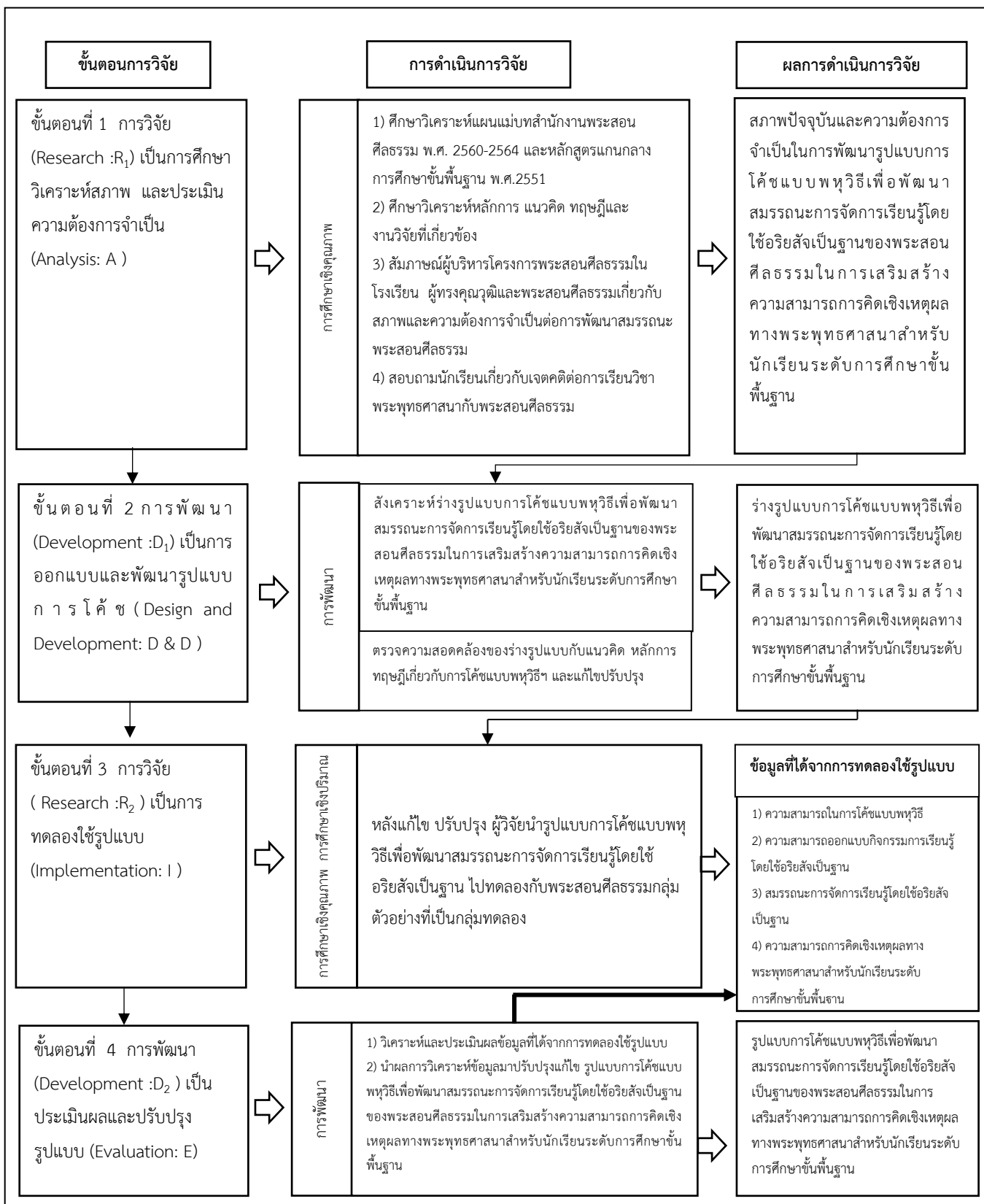
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบ (Implementation: I) เป็นการนำรูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ไป ทดลองกับพระสอนศีลธรรมทดลองกับพระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นขั้นตอนการนำรูปแบบต้นแบบที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้ จริงในภาคสนาม เป็นการนำรูปแบบต้นแบบไปใช้โดยเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre- Experimental Designs) โดยการใช้แบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว หลังจากได้รับ ทดลองตามรูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธี แล้วมีการวัดผลก่อนและหลัง และมีการวัดผลหลังการทดลอง เพื่อดูพัฒนาการ

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ (Evaluation: E)

เป็นขั้นของการพัฒนาประกอบด้วย การประเมินผลก่อนการโค้ช ระหว่างการโค้ชและ หลังการโค้ช รวมทั้งการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปปรับปรุงรูปแบบในทุกขั้นตอนให้มีความ สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธีเพื่อ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้าง ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำมาเขียนเป็นภาพกรอบขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

กระบวนการของการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดของขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis: A)

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบและการได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 วิธีการศึกษา

1.2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น โดยการศึกษาเอกสารวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ พระสอนศีลธรรมและสอบถามนักเรียน โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย เป้าหมาย และแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน และผลความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน

1.2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาแนวคิดหลักการการวิจัยและพัฒนา แนวคิดหลักการการออกแบบการสอนเชิงระบบและการวิจัย แนวคิดหลักการการนิเทศการสอน แนวคิดหลักการการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วยแนวคิดหลักการการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) การโค้ชโดย

ตนเอง (Self-Coaching) แนวคิดหลักการทักษะด้านเทคนิควิธี แนวคิดหลักการด้านทักษะในการสื่อสารสื่อความหมาย แนวคิด หลักการด้านทักษะการฟัง แนวคิดหลักการด้านทักษะการสังเกตการณ์สอน แนวคิดหลักการด้านทักษะการฟัง ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีความเสมอภาค ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แนวคิดหลักการการจัดการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดหลักการรูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการโค้ช

1.2.3 สัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีที่รับผิดชอบดูแลพระสอนศีลธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 3 รูป

1.2.4 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธี ที่มีประสบการณ์ด้านการโค้ช ด้านการนิเทศการสอน ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาและด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 7 รูป/คน

1.2.5 สัมภาษณ์พระสอนศีลธรรม สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีประสบการณ์การสอน ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้น จำนวน 20 รูป

1.2.6 สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับเจตคติในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา จำนวน 134 คน

1.3 แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

1.3.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วย แผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรม พ.ศ.2560-2564 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดหลักการการวิจัยและพัฒนา แนวคิดหลักการการออกแบบการสอนเชิงระบบและการวิจัย แนวคิดหลักการการนิเทศการสอน แนวคิดหลักการการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย แนวคิดหลักการการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน(Peer Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching)แนวคิดหลักการทักษะด้านเทคนิควิธี แนวคิดหลักการด้านทักษะในการสื่อสารสื่อความหมาย แนวคิดหลักการด้านทักษะการฟัง แนวคิดหลักการด้านทักษะการสังเกตการณ์สอน แนวคิดหลักการด้านทักษะการฟัง ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีความเสมอภาค ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ แนวคิดหลักการการจัดการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดหลักการรูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการโค้ช

1.3.2 แหล่งข้อมูลบุคคล ประกอบด้วย ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 3 รูป ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน พระสอนศีลธรรม จำนวน 20 รูป นักเรียน จำนวน 134 คน โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.4.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับ

1.4.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิพระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ฉบับ

1.4.3 แบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับเจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรม จำนวน 1 ฉบับ

1.5 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบวิเคราะห์เอกสาร ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ประเด็นการบันทึกรวบรวมข้อมูล และสรุปเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวม 6 ประเด็น ได้แก่ ชนิดของเอกสาร ชื่อเอกสาร ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ ประเด็นของเรื่องที่น่ามาวิเคราะห์ และสรุปเนื้อหาสำคัญ จากนั้นนำไปตรวจสอบความถูกต้องเชิงโครงสร้าง

2. สร้างแบบวิเคราะห์ใน 6 ประเด็นข้างต้นโดยการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย เป้าหมาย และแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข

4. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ต้องมีค่า ≥ 0.50 ขึ้นไป

หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

เมื่อนำผลการพิจารณามาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตรของ Rowinelli and Hambelton (1977, อ้างถึงใน พิเชิต ฤทธิจรูญ, 2544: 273) ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบวิเคราะห์เอกสารไปปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความได้ง่าย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีประเด็นดังนี้ 1) การเรียงลำดับหัวข้อ 2) ภาษาให้ชัดเจน แล้วไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างวิเคราะห์เอกสาร ดังปรากฏในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูลนำ

ข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์เอกสาร มาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ

เครื่องมือที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ พระสอนศีลธรรม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ การโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ฯ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันและประเมินความต้องการจำเป็นของการโค้ช เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางและ ประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์

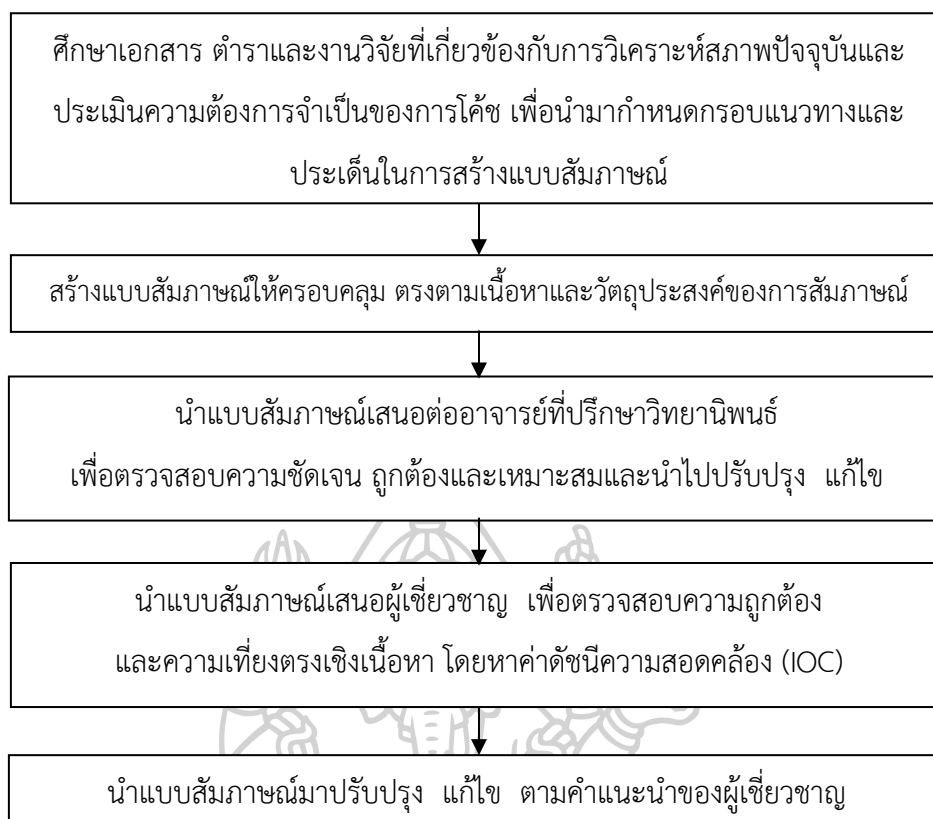
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ให้ครอบคลุม ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ โดยมีประเด็น ดังนี้ 1) การบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 2) การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมด้วยกระบวนการโค้ช 3) สภาพปัญหาและการจัดการเรียนพระพุทธศาสนา 4) ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา 5) การจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลความเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา และ 6) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ต้องมีค่า ≥ 0.50 ขึ้นไป หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 (ภาคผนวก ค)

5. นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความได้ง่าย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีประเด็นดังนี้ 1) เพิ่มประเด็นเรื่องการวัดและประเมินผล 2) ปรับภาษาและเลือกใช้คำให้เหมือนกัน แล้วไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังปรากฏในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิและพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ

เครื่องมือที่ 3 แบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและประเมินความต้องการจำเป็นในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรมของนักเรียน เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางในสร้างแบบสอบถาม

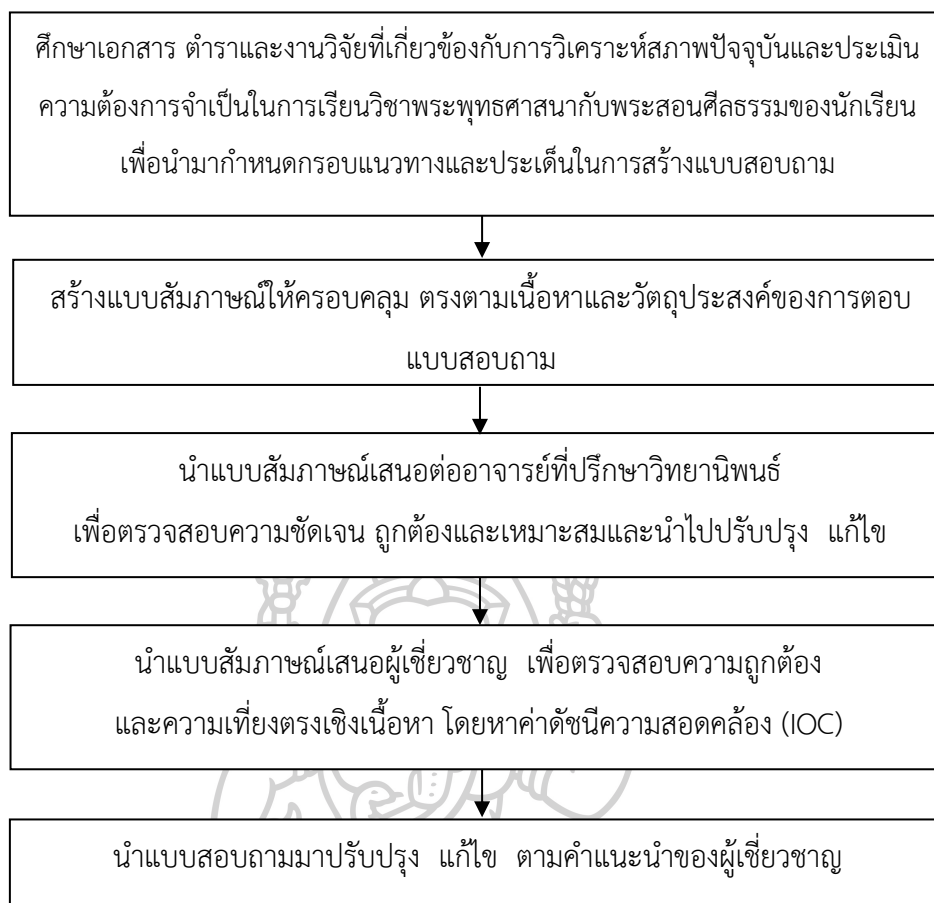
2. สร้างแบบสอบถามในประเด็นสิ่งที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียนให้ครอบคลุม ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการแบบสอบถามตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ โดยมีประเด็นดังนี้ 1) สภาพปัญหาการเรียนกับพระสอนศีลธรรม 2) การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและ 3) ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ต้องมีค่า ≥ 0.50 ขึ้นไป

หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงแล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (ภาคผนวก ค)

5. นำแบบสอบถามไปปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความได้ง่าย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีประเด็นดังนี้ 1) ตอนที่ 2 ปรับให้เป็น 3 ตัวเลือก 2) ปรับภาษาและแก้ไขคำให้เหมาะสมกับนักเรียน แล้วไปเก็บข้อมูล และมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังปรากฏในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรม

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.6.1 ชั้นเตรียมการ

1.6.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.6.1.2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร

แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

1.6.2 ชั้นดำเนินการ

1.6.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความ

อนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ พระสอนศีลธรรมและนักเรียน

1.6.2.2 ติดต่อประสานงานด้วยการออกหนังสือแจ้งไปยังผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ พระสอนศีลธรรม และนักเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2563

1.6.2.3 สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความยินยอมในการให้ข้อมูล

1.6.2.4 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์แบบสอบถาม

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.7.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลด้วยค่าความถี่และร้อยละ

1.7.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของสุมังค์ จันทวานิช (2545) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ การใช้แนวคิดทฤษฎีและการสร้างแนวความคิดสำหรับการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูล การจดบันทึกและทำดัชนีข้อมูล การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูลและการสร้างข้อสรุป

1.7.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของสุมังค์ จันทวานิช (2559: 17- 64) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ การใช้แนวคิด ทฤษฎีและการสร้างแนวความคิดสำหรับการวิเคราะห์ การตรวจสอบข้อมูล การจดบันทึกและทำดัชนีข้อมูล การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล และการสร้างข้อสรุปกับการพิสูจน์ข้อสรุป ซึ่งใช้แบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยมีกรให้ค่าคะแนน ดังนี้ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด ซึ่งใช้เกณฑ์การเทียบค่าเฉลี่ย คือ

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

จากข้อมูลข้างต้นสรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis: A) ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบทวิวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 7 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis: A) ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล/กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิธีการดำเนินการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาสภาพสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบและการได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. แหล่งข้อมูลเอกสาร 2. แหล่งข้อมูลบุคคล - ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 3 รูป - ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน - พระสอนศีลธรรม จำนวน 20 รูป - นักเรียน จำนวน 134 คน โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. แบบวิเคราะห์เอกสาร 2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 3. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 4. แบบสัมภาษณ์พระสอนศีลธรรม 5. แบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม 2. สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล 3. ติดต่อประสานงาน ระยะเวลา สถานที่กับผู้ให้ข้อมูลที่เป็แหล่งข้อมูล 4. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์แบบสอบถาม	ค่าความถี่และร้อยละ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช (Design and Development: D&D)

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ เป็นการนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดของการพัฒนารูปแบบ และกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อพัฒนาร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบต้นแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.3 เพื่อแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.4 เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดังนี้

- 1) ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 3) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน
- 4) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
- 5) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช

2.2 วิธีการศึกษา

2.2.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2.2.2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ประกอบด้วย

2.2.3.1 ตรวจสอบร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน

2.2.3.2 ประเด็นที่ตรวจสอบ ได้แก่ ความสอดคล้องของร่างรูปแบบกับแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.4 การปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.5 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดังนี้

- 1) ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 3) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
- 4) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
- 5) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ

เครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.3.1 ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

2.3.2 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

2.3.3 แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

2.3.4 แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ริยาสัจเป็นฐาน

2.3.5 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยาสัจเป็นฐานของพระสอน

ศีลธรรม

2.3.6 แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.7 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการใช้

2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือฉบับที่ 1 ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการใช้แบบพหุวิธี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการใช้แบบพหุวิธีฯ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาจัดทำประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. สร้างประเด็นการสนทนากลุ่มตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด โดยมีประเด็นดังนี้
1) องค์ประกอบของรูปแบบการใช้แบบพหุวิธีฯ 2) กระบวนการนำรูปแบบการใช้แบบพหุวิธีฯ ไปใช้ และ 3) การประเมินผลการใช้แบบพหุวิธีฯ

3. นำประเด็นการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข

4. นำประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 (ภาคผนวก ง)

5. นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปปรับปรุง แก้ไข ด้านภาษาที่ใช้ ความชัดเจนของประเด็นในการสนทนา ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีประเด็นดังนี้ การปรับภาษาให้กระชับและชัดเจน แล้วนำไปประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group) ต่อไป ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังปรากฏในภาพที่ 7

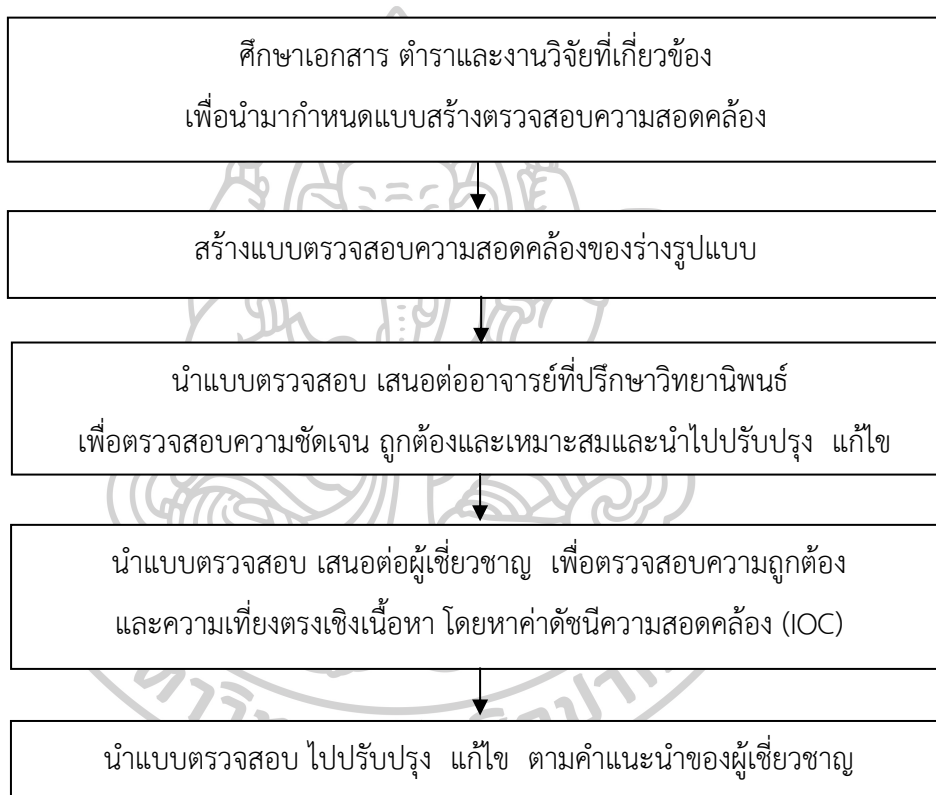
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาประเด็นการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือฉบับที่ 2 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ที่ชัดเจน
2. สร้างแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบให้ครอบคลุมและตรงตามประเด็น ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ กับแนวคิด หลักการและทฤษฎีองค์ประกอบเชิงหลักการ องค์ประกอบเชิงกระบวนการและเงื่อนไขการนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ไปใช้ และ 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ภาคผนวก ง)
3. นำแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข

4. นำแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.78 - 1.00 (ภาคผนวก ง)

5. นำแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบไปปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับข้อความให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่ายตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบ ดังปรากฏในภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพิจารณาความเหมาะสม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้ามีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อนั้นมีความเหมาะสม ถ้าข้อใดต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาเหตุผลและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นรายชื่อเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เครื่องมือฉบับที่ 3 แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือแบบประเมิน
ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อจัดทำเครื่องมือแบบประเมินความสามารถ

2. สร้างเครื่องมือประเมินความสามารถในการโค้ชตามขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนด
โดยมีประเด็นดังนี้ 1) ความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน 2) สมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน 3) ทักษะการโค้ช ซึ่งมีคะแนนคุณภาพของแบบประเมิน
ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 5 ระดับ (Rubric Score) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

รายการการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. ความสามารถ ออกแบบ กิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้ วิธีสัจเป็นฐาน	สามารถโค้ชเกี่ยวกับ การออกแบบ กิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้ วิธีสัจเป็น ฐานจำนวน 7 องค์ประกอบของการ ออกแบบกิจกรรม ครบถ้วน	สามารถโค้ชเกี่ยวกับ การออกแบบ กิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้ วิธีสัจเป็น ฐานจำนวน 5 – 6 องค์ประกอบของการ ออกแบบกิจกรรม	สามารถโค้ช เกี่ยวกับ การ ออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ วิธีสัจเป็นฐาน จำนวน 3 – 4 องค์ประกอบของ การออกแบบ กิจกรรม	สามารถโค้ช เกี่ยวกับ การ ออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ วิธีสัจเป็นฐาน จำนวน 1 – 2 องค์ประกอบของ การออกแบบ กิจกรรม	ไม่สามารถโค้ช เกี่ยวกับ การ ออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ วิธีสัจเป็นฐานแม้ องค์ประกอบเดียว
2. สมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสัจ เป็นฐาน	สามารถโค้ชเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้โดย ใช้วิธีสัจเป็นฐาน ของพระสอน ศีลธรรมครบทุก 6 ขั้นตอนชัดเจน	สามารถโค้ชเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้โดย ใช้วิธีสัจเป็นฐาน ของพระสอน ศีลธรรมได้ 5-6 ขั้นตอน	สามารถโค้ช เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้โดย ใช้วิธีสัจเป็นฐาน ของพระสอน ศีลธรรมได้ 3-4 ขั้นตอน	สามารถโค้ช เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ เป็นฐานของพระ สอนศีลธรรมได้ 1-2 ขั้นตอน	ไม่สามารถโค้ช เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ เป็นฐานของพระสอน ศีลธรรม ไม่ได้แม้ ขั้นตอนเดียว

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
3. ทักษะการโค้ช	ตั้งถามและ สื่อสาร ได้ชัดเจน เปิดโอกาส และกระตุ้นให้ผู้รับ การโค้ชแสดงความ คิดเห็น ช่วยเหลือ แนะนำและให้ข้อมูล สะท้อนกลับอย่าง สร้างสรรค์ไม่กวน ร้อยละ 100 %	ตั้งถามและ สื่อสาร ได้ชัดเจน เปิดโอกาส และกระตุ้นให้ผู้รับ การโค้ชแสดงความ คิดเห็น ช่วยเหลือ แนะนำและให้ข้อมูล สะท้อนกลับอย่าง สร้างสรรค์กวนบ้าง ร้อยละ 70 %	ตั้งถามและ สื่อสาร ได้ชัดเจน เปิด โอกาสและกระตุ้น ให้ผู้รับการโค้ชแสดง ความคิดเห็น ช่วยเหลือ แนะนำ และให้ข้อมูล สะท้อนกลับอย่าง สร้างสรรค์กวนบ้าง ร้อยละ 30 %	ตั้งถามและ สื่อสาร ได้ไม่ชัดเจน เปิด โอกาสและกระตุ้น ให้ผู้รับการโค้ช แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือ แนะนำ และให้ข้อมูล สะท้อนกลับอย่าง สร้างสรรค์กวน บ้างร้อยละ 20 %	ไม่สามารถตั้งถาม และ สื่อสารได้ ปิด โอกาสและขาดการ กระตุ้นให้ผู้รับ การ โค้ชแสดงความ คิดเห็น ขาด ช่วยเหลือ แนะนำ และให้ข้อมูลสะท้อน กลับเชิงลบ

จากตารางที่ 8 มีเกณฑ์ระดับคุณภาพการประเมินพฤติกรรมในการปฏิบัติโค้ช แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำสม่ำเสมอ หรือทุกครั้ง

ระดับ 4 มาก หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นส่วนใหญ่

ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้ง

ระดับ 2 น้อย หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นส่วนน้อย

ระดับ 1 น้อยที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นน้อยมาก

โดยมีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นภาพรวมของ ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 196)

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับสูงมาก

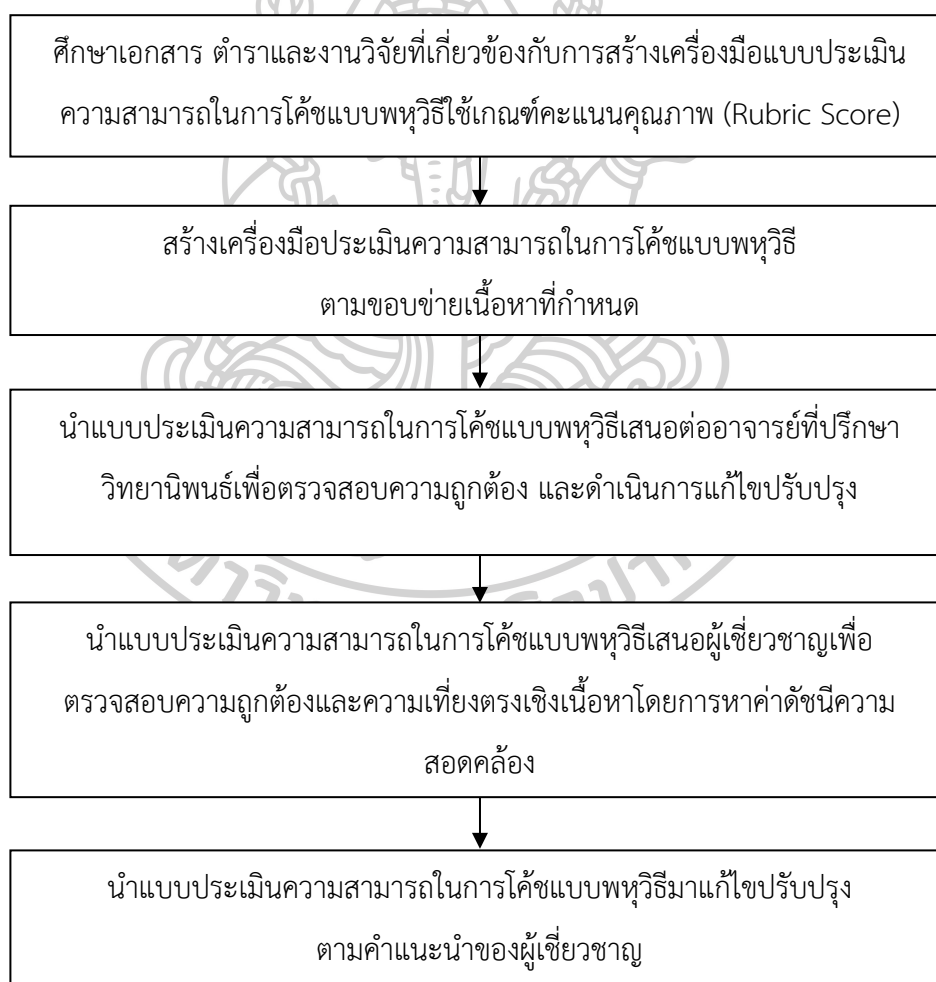
3.50 – 4.49 หมายถึง มีความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับสูง

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับปาน

กลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีอยู่ในระดับต่ำ

- 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความสามารถในการไต่ขแบบพหุวิธีอยู่ในระดับต่ำที่สุด
3. นำแบบประเมินความสามารถที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข
4. นำแบบประเมินความสามารถที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.78 - 1.00 (ภาคผนวก ง)
5. นำแบบประเมินความสามารถไปปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับข้อคำถามให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความได้ง่าย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังปรากฏในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการไต่ขแบบพหุวิธี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพิจารณาความเหมาะสม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้ามีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อนั้นมีความเหมาะสม ถ้าข้อใดต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาเหตุผลและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นรายชื่อเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เครื่องมือฉบับที่ 3 แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานฯ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำข้อมูลมากำหนดโครงสร้างของเครื่องมือวัดและประเด็นที่ต้องการวัดและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. สร้างแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาและเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมตรงตามเนื้อหา ความรู้ เรื่องการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา โดยมีประเด็นตั้งนี้การประเมินองค์ประกอบของแผนการสอน ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของแผน 2) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 3) สาระสำคัญ 4) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 5) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อการเรียนการสอน และ 8) การวัดผลประเมินผล โดยมีคะแนนคุณภาพของการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา 3 ระดับ (Rubric Score) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาประยุกต์มาจาก วชิรา เครือคำอ้าย (2549: 174-176) ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้
อริยสัจเป็นฐาน

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1.องค์ประกอบของแผน	ครบถ้วนทุกองค์ประกอบพร้อมแสดงรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ	ครบถ้วนทุกองค์ประกอบแต่ระบุรายละเอียด 2-3 องค์ประกอบที่สำคัญ	องค์ประกอบไม่ครบถ้วนและระบุรายละเอียดเพียง 1 องค์ประกอบ
2.มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดอย่างใดอย่างหนึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 50	ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
3. สาระสำคัญ	ระบุสาระสำคัญครบถ้วนสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 100	ระบุสาระสำคัญไม่ชัดเจนแต่สอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 50	ระบุสาระสำคัญไม่ครบถ้วนไม่ชัดเจนไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและครบทั้ง 3 ด้าน	ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน แต่ขาด 1 ด้าน	ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไม่ชัดเจนและไม่ครบทั้ง 3 ด้าน
5. เนื้อหาสาระการเรียนรู้	ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้เพียงนำเสนอหัวข้อ
6. กิจกรรมการเรียนรู้	ระบุขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมครูกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องทุกขั้นตอน และกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 100	ระบุขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมครูกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องเพียงบางขั้นตอน (มากกว่า 1 ขั้นตอน) และ กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของแผน คิดเป็นร้อยละ 50	ระบุขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมครูกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องเพียง 1 ขั้นตอน และ กิจกรรมแต่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของแผน

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
7. สื่อการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอนมีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดยสามารถระบุสื่อการเรียนการสอนมากกว่า 4 ชนิดขึ้นไป	สื่อการเรียนการสอนมีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดยสามารถระบุสื่อการเรียนการสอน 3 - 4 ชนิด	สื่อการเรียนการสอนมีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดยสามารถระบุสื่อการเรียนการสอน 1 - 2 ชนิด
8. การวัดผลประเมินผล	ระบุเกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และระบุเครื่องมือวัดและประเมินผลมากกว่า 3 ประเภท โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการเสริมสร้างความสามารถ การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา โดยสามารถระบุวิธีวัดและประเมินผลมากกว่า 3 วิธีขึ้นไป	ระบุเกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และระบุเครื่องมือวัดและประเมินผลเพียง 2-3 ประเภท โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาโดยสามารถระบุวิธีวัดและประเมินผล 2-3 วิธี	ระบุเกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา โดยสามารถระบุวิธีวัดและประเมินผลเครื่องมือวัดและประเมินผล 1-2 วิธี/ประเภท

จากตารางที่ 9 มีเกณฑ์ระดับคุณภาพ การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นภาพรวมของความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.51 – 3.00 หมายถึง มีความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูงมาก

2.01-2.50 หมายถึง ความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูง

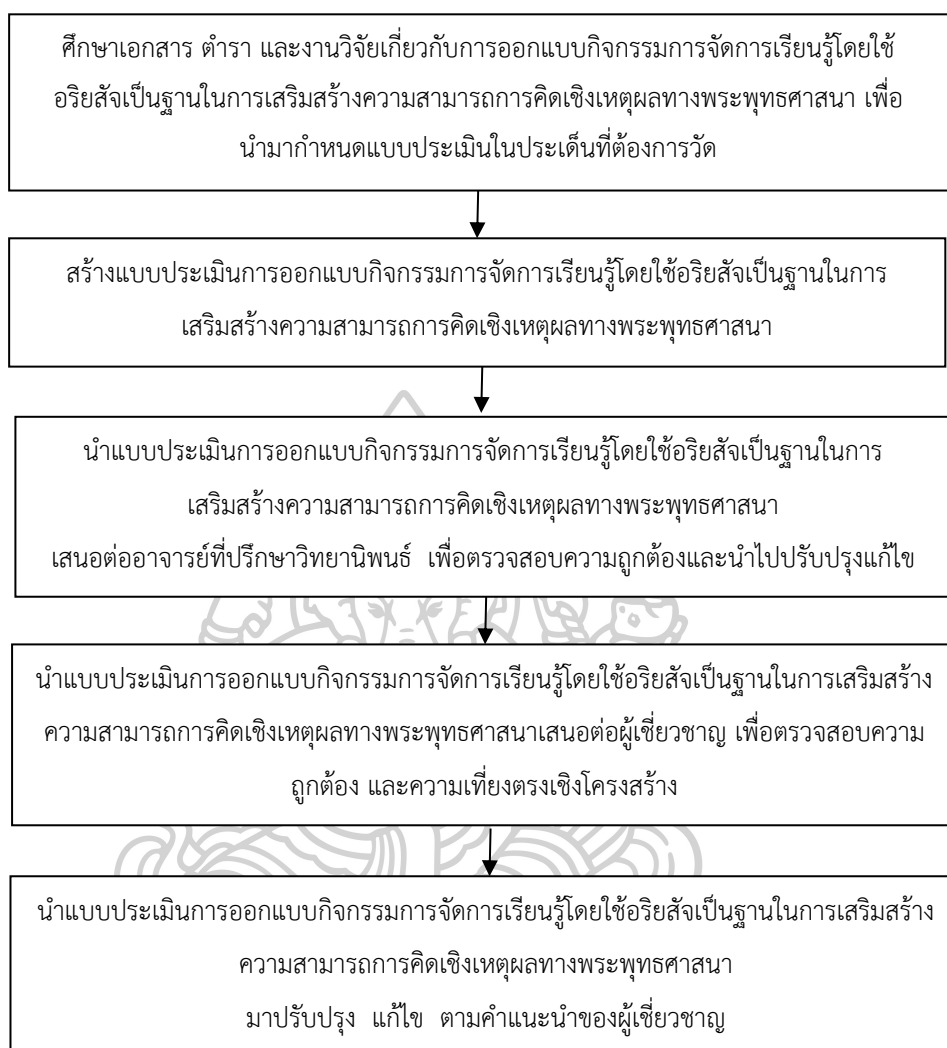
1.51-2.00 หมายถึง ความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใช้อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับต่ำ

3. นำแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใช้อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาและเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใช้อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.78 – 1.00 (ภาคผนวก ง)

5. นำแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใช้อริยสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาและเกณฑ์การประเมินไปปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับข้อคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่ายตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังปรากฏในภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แสดงขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพิจารณาความเหมาะสม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้ามีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
ถือว่าข้อนั้นมีความเหมาะสม ถ้าข้อใดต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาเหตุผลและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
เป็นรายข้อเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เครื่องมือฉบับที่ 4 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
ของพระสอนศีลธรรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้
อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือแบบประเมิน
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผล
ทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำข้อมูลมากำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและประเด็นที่ต้องการวัดและ
นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. สร้างเครื่องมือประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการ
เสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาตามขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนด โดยมี
ประเด็นดังนี้ การประเมินองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ประกอบด้วย 1)
วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา ประกอบด้วยความสามารถเลือกใช้สื่อ การใช้คำถามและเทคนิคให้
ได้มาซึ่งปัญหา 2) ระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ ประกอบด้วยการใช้เทคนิคและวิธีการตั้งคำถามสืบ
สาวหาสาเหตุ 3) กำหนดจุดหมาย ประกอบด้วยการตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์
และ 4) ระดมความคิดหาแนวทางแก้ไขสาเหตุและลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก ประกอบด้วยการ
ติดตามให้กำลังใจ ชื่นชมผู้เรียน โดยมีคะแนนคุณภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของ
พระสอนศีลธรรม 3 ระดับ (Rubric Score) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงเกณฑ์การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

รายการการ ประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1.วิเคราะห์ และระบุข้อมูล ปัญหา	ใช้คำถาม คลิปสั้น ข่าว หนังสือพิมพ์ หรือลงพื้นที่จริง ที่หลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหาและสถานการณ์ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียน มองเห็นและระบุปัญหาได้ อย่างน้อยคนละ 2 ปัญหา	ใช้คำถาม คลิปสั้น ข่าว หนังสือพิมพ์ หรือลงพื้นที่จริง ที่หลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหาและสถานการณ์ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียน มองเห็นและระบุปัญหาได้ อย่างน้อยคนละ 1 ปัญหา	ใช้คำถาม คลิปสั้น ข่าว หนังสือพิมพ์ หรือลงพื้นที่ จริงที่หลากหลายและ เหมาะสม กับเนื้อหาและ สถานการณ์ กระตุ้นส่งเสริม ให้ผู้เรียน มองเห็นและไม่ สามารถระบุปัญหาได้

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
2.ระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ	ตั้งคำถามเชื่อมโยงให้ผู้เรียนระบุสาเหตุที่แท้จริง สอดคล้องกับปัญหาทั้ง 2 ด้านคือเกิดจากตนเอง(แกนหลัก)และเกิดจากคนอื่น (สาเหตุที่เกี่ยวข้อง)	ตั้งคำถามเชื่อมโยงให้ผู้เรียนระบุสาเหตุสอดคล้องกับปัญหาด้านใดด้านหนึ่ง คือเกิดจากตนเอง(แกนหลัก)หรือ เกิดจากคนอื่น(สาเหตุที่เกี่ยวข้อง)	ตั้งคำถามเชื่อมโยงให้ผู้เรียนระบุสาเหตุไม่สอดคล้องกับปัญหาทั้ง 2 ด้าน คือเกิดจากตนเอง(แกนหลัก)และเกิดจากคนอื่น(สาเหตุที่เกี่ยวข้อง) ไม่ได้
3.กำหนดจุดหมาย	สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกำหนดจุดหมาย สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากทั้ง 2 ด้านคือเกิดจากตนเอง(แกนหลัก)และเกิดจากผู้อื่น (เกี่ยวข้อง) ได้ชัดเจน	สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกำหนดจุดหมาย สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากทั้ง 1 ด้านคือเกิดจากผู้อื่น(เกี่ยวข้อง) ได้	สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกำหนดจุดหมาย ไม่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากทั้ง 2 ด้านคือเกิดจากตนเอง(แกนหลัก)และเกิดจากผู้อื่น (เกี่ยวข้อง) ได้ไม่ชัดเจน
4.คิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก	ใช้คำถามที่หลากหลายและเหมาะสม กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไขวิธีการแก้ไขที่สอดคล้องสาเหตุของปัญหาไม่ต่ำกว่า 3 แนวทาง/วิธีการ จากแหล่งเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี IT	ใช้คำถามที่หลากหลายและเหมาะสม กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไขวิธีการแก้ไขที่สอดคล้องสาเหตุของปัญหาไม่ต่ำกว่า 2 แนวทาง/วิธีการ จากแหล่งเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี IT	ใช้คำถามที่หลากหลายและเหมาะสม กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไข วิธีการแก้ไขที่สอดคล้องสาเหตุของปัญหา 1 แนวทาง/วิธีการ จากแหล่งเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี IT
5.ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้	ใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริงไม่ต่ำกว่า 2 เครื่องมือ	ใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริง จำนวน 1 เครื่องมือ	ใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริงไม่ได้เลย

จากตารางที่ 10 มีเกณฑ์ระดับคุณภาพการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

โดยมีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ ดังนี้

2.51 – 3.00 หมายถึง มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูงมาก

2.01 – 2.50 หมายถึง มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูง

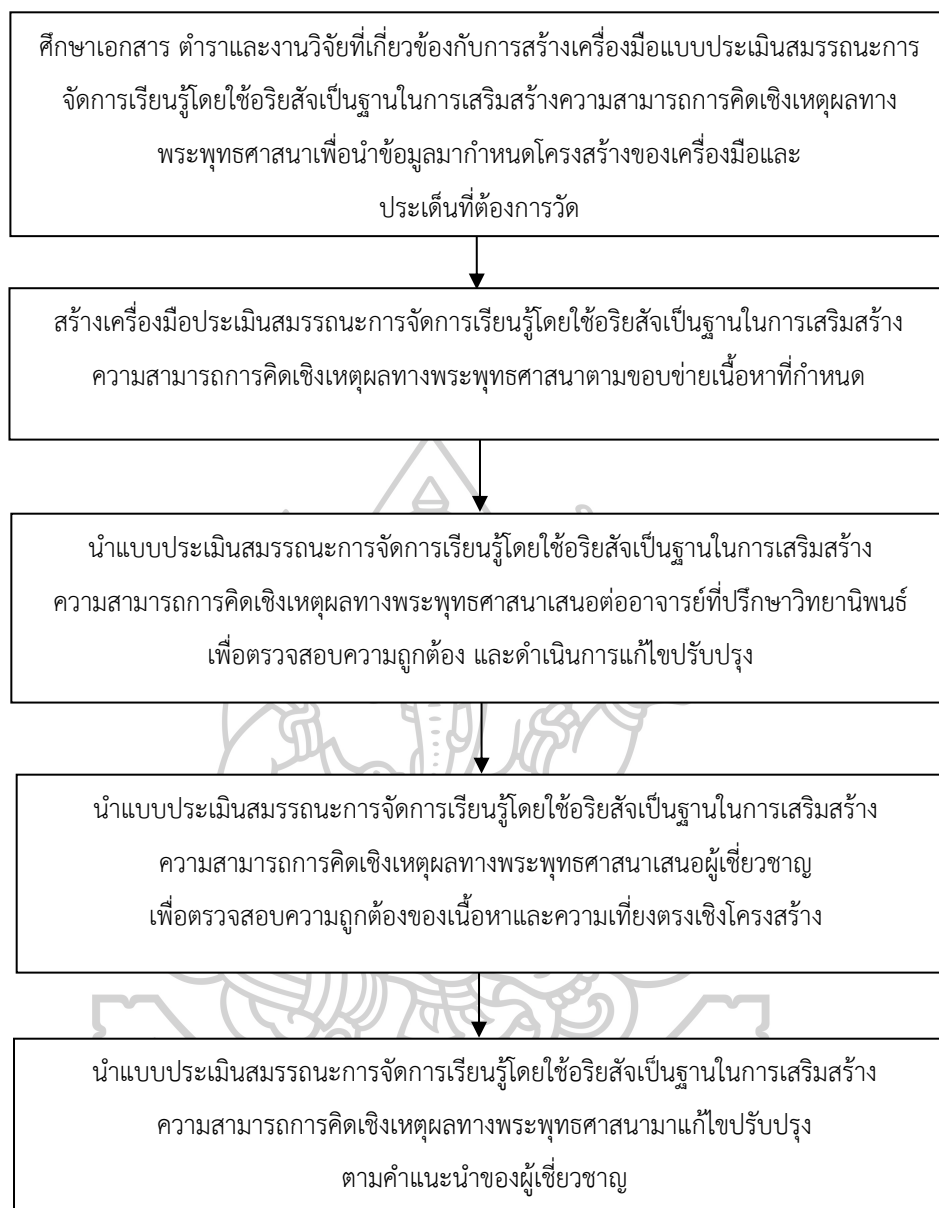
1.51 – 2.00 หมายถึง มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.00 – 1.50 หมายถึง มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับต่ำ

3. นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่ปรับปรุง แก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.89 – 1.00 (ภาคผนวก ง)

5. นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาที่ใช้ และความชัดเจนในประเด็นการประเมิน ก่อนนำไปใช้จริงดังปรากฏในภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพิจารณาความเหมาะสม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้ามีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อนั้นมีความเหมาะสม ถ้าข้อใดต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาเหตุผลและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เครื่องมือฉบับที่ 5 แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

2. จัดทำร่างแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหา โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีประเด็นคือ องค์ประกอบของความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การหาสาเหตุของปัญหา 3) การตั้งเป้าหมายในการแก้ไขสาเหตุของปัญหา 4) การวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหา โดยมีคะแนนคุณภาพของความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ (Rubric Score) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. การกำหนดปัญหา	สามารถระบุ ประเด็นของปัญหาจากสถานการณ์ได้ชัดเจน	สามารถระบุ ประเด็นของปัญหาจากสถานการณ์ได้	ไม่สามารถระบุ ประเด็นของปัญหาจากสถานการณ์ได้
2. การหาสาเหตุของปัญหา	บอกสาเหตุของการเกิดปัญหาและเห็นความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสาเหตุกับปัญหา	บอกสาเหตุของการเกิดปัญหา ไม่เห็นความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสาเหตุกับปัญหา	ไม่สามารถบอกสาเหตุของการเกิดปัญหาและไม่เห็นความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสาเหตุกับปัญหา
3. การตั้งเป้าหมายในการแก้ไขสาเหตุของปัญหา	ระบุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสาเหตุที่เป็นตัวทำให้เกิดปัญหาชัดเจน	ระบุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสาเหตุที่เป็นตัวทำให้เกิดปัญหาคลุมเครือ	ไม่สามารถระบุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสาเหตุที่เป็นตัวทำให้เกิดปัญหา
4. การวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหา	สามารถวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้อย่างชัดเจน	สามารถวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้ไม่ชัดเจน	ไม่สามารถวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้

จากตารางที่ 11 มีเกณฑ์คุณภาพการประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

โดยมีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ ดังนี้

2.51 – 3.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูงมาก

2.01 – 2.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูง

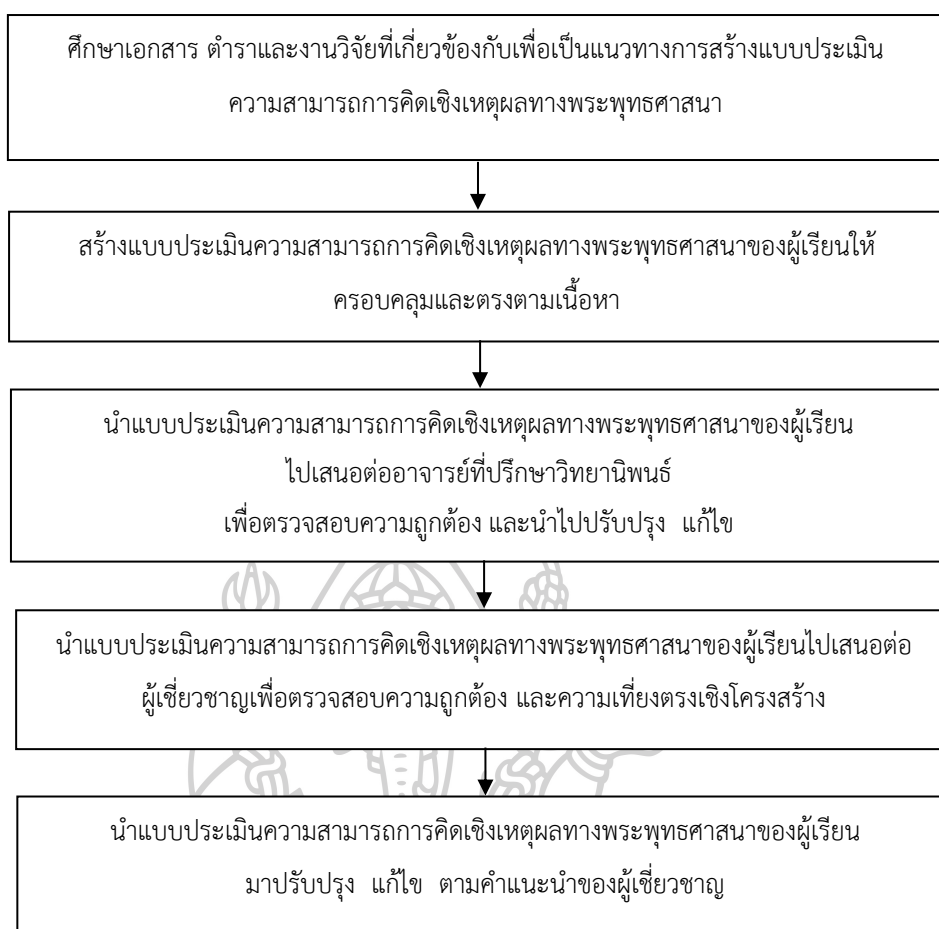
1.51 – 2.00 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.00 – 1.50 หมายถึง นักเรียนมีความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับต่ำ

3. นำแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข

4. นำแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) แล้ววิเคราะห์ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า มีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.78 – 0.89 (ภาคผนวก ง)

5. นำแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาที่ใช้ และความชัดเจนในประเด็นการประเมิน ก่อนนำไปใช้จริง ดังปรากฏในภาพที่ 12

ภาพที่ 12 แสดงขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

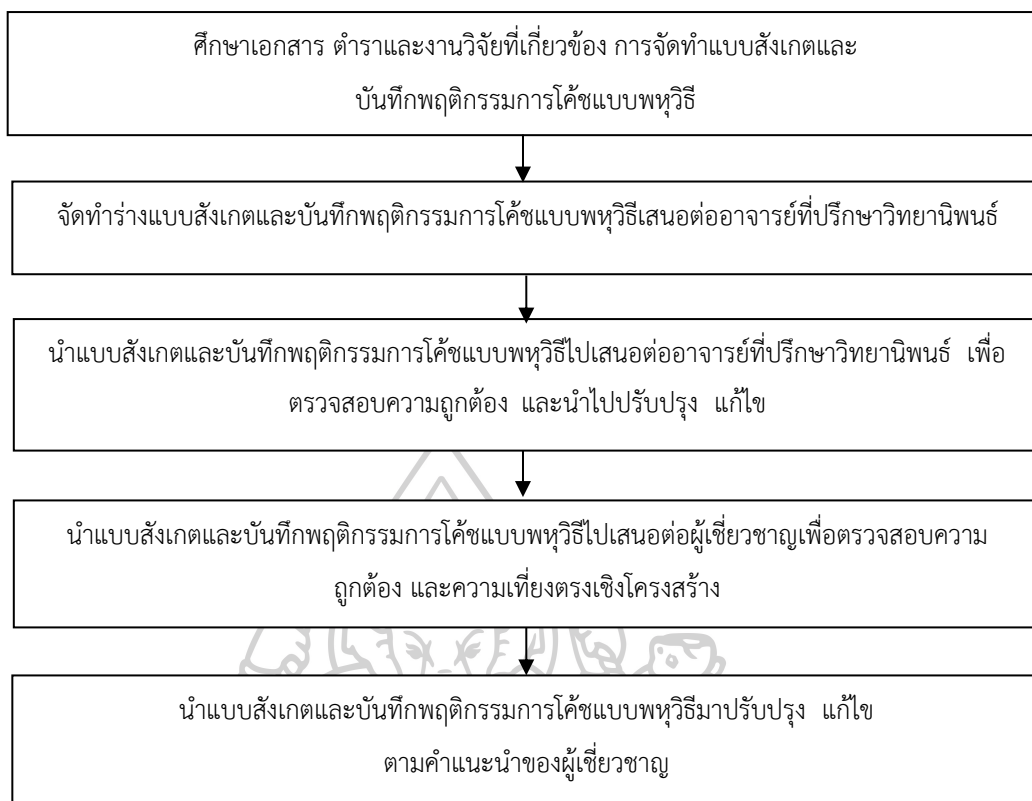
การวิเคราะห์ข้อมูล

การพิจารณาความเหมาะสม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้ามีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อนั้นมีความเหมาะสม ถ้าข้อใดต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาเหตุผลและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นรายชื่อเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เครื่องมือฉบับที่ 7 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี
2. จัดทำร่างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี ซึ่งได้ปรับปรุงมาจากแบบสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธีของ (พนิดา จารย์อุปการะ, 2553; ยุพิน ยืนยง, 2553; ธัญพร ชื่นกลิ่น, 2557) โดยมีประเด็นดังนี้ 1) การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีโค้ชเป็นฐาน 2) การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมผู้สอน 3) การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน
3. นำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุง แก้ไข
4. นำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี ที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 (ภาคผนวก ง)
5. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งแนะนำก่อนนำไปใช้ในการทดลอง
6. นำข้อมูลที่ได้จากพระสอนศีลธรรมเสนอแนะมาปรับปรุงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีโค้ชเป็นฐานและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปทดลองจริง ดังปรากฏในภาพที่ 13

ภาพที่ 13 แสดงขั้นตอนการพัฒนาแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช

จากข้อมูลข้างต้นสรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 12 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบ และพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิธีการดำเนินการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อพัฒนาร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน		แบบวิเคราะห์เอกสาร	1.วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 2. พัฒนาร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
2. เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบต้นแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	1. ประเด็นการสนทนากลุ่ม 2. แบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบ	ตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) องค์ประกอบของรูปแบบ 2) กระบวนการนำรูปแบบไปใช้ 3) ผลการนำรูปแบบไปใช้	การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ คำดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. เพื่อแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	1. รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ 2. คู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	ปรับแก้ไขร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ และคู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิธีการดำเนินการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
4. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดังนี้ 1) ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี	ตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นการประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC)	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	ตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นการประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC)	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
3) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน	ตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นการประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC)	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
4) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม	ตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นการประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC)	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิธีการดำเนินการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
5) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นการประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC)	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ
6) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการไค้ช	ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน	แบบ สังเกต และบันทึก พฤติกรรมการไค้ช	ตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างประเด็นการประเมินกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC)	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (Implementation: I)

การวิจัยทดลองหาประสิทธิผลของรูปแบบเป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีกับกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองหาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. พระสอนศีลธรรม ที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteers Sampling) โดยมีการเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1.เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป

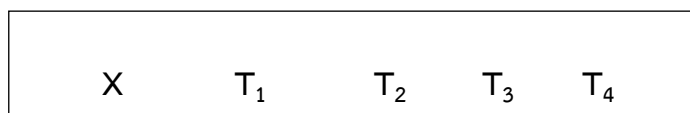
2. นักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 6 ห้อง ะละ 20 คน รวม 120 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากห้องเรียนที่พระสอนศีลธรรมเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยเป็นแบบขั้นพื้นฐาน (Pre – Experimental Designs) แบบการวิจัยแบบอนุกรมเวลากลุ่มเดียว (One Group Time Series Design) (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2559: 293-294) และแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (The One - Group Pretest – Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144) ใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon signed-rank test โดยนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้แบบแผนการวิจัย 2 แบบแผน โดยเขียนเป็นแบบแผนการวิจัยได้ ดังนี้

แบบแผนการวิจัยสำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ไค้ชและพระสอนศีลธรรมผู้รับการไค้ช มีดังนี้

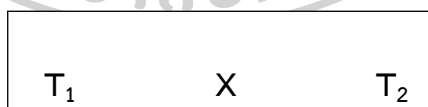
1. แบบอนุกรมเวลากลุ่มเดียว (One Group Time Series Design) (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2559: 293-294) ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 แสดงแบบแผนการวิจัยที่ 1

X แทน การใช้รูปแบบการไค้ชแบบพหุวิธี
 T₁ แทน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หลังใช้รูปแบบการไค้ชแบบพหุวิธี
 T₂ แทน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หลังใช้รูปแบบการไค้ชแบบพหุวิธี
 T₃ แทน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หลังใช้รูปแบบการไค้ชแบบพหุวิธี
 T₄ แทน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หลังใช้รูปแบบการไค้ชแบบพหุวิธี

2. แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (The One - Group Pretest - Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144) ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 แสดงแบบแผนการวิจัยที่ 2

T₁ แทน การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

X แทน การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

T₂ แทน การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการโค้ช

ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

1) ความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2.3 ด้านการคิด

ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น จำนวน 5 ฉบับ ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้ คือ

ฉบับที่ 1 แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

ฉบับที่ 2 แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

ฉบับที่ 3 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม

ฉบับที่ 4 แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฉบับที่ 5 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการโค้ช

ตารางที่ 13 เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

ฉบับที่	เครื่องมือ	ลักษณะการวัด	เกณฑ์	ผู้ใช้เครื่องมือ
1	แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	Rubric Score	≥ 0.50	ผู้วิจัย ผู้ที่ได้รับการโค้ช
2	แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีโค้ชเป็นฐาน	Rubric Score	≥ 0.50	ผู้วิจัย ผู้โค้ช ผู้ที่ได้รับการโค้ช
3	แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีโค้ชเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม	Rubric Score	≥ 0.50	ผู้วิจัย ผู้โค้ช ผู้ที่ได้รับการโค้ช
4	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	Rubric Score	≥ 0.50	ผู้วิจัย ผู้ที่ได้รับการโค้ช
5	แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช	Content Analysis	≥ 0.50	ผู้วิจัย ผู้โค้ช

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. การดำเนินการทดลอง

1.1 ออกหนังสือแจ้งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนและพระสอนศีลธรรม เพื่อขออนุญาตและดำเนินการทดลองกับพระสอนศีลธรรมผู้เข้าร่วมโครงการ

1.2 เปิดรับสมัครพระสอนศีลธรรมผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมทางออนไลน์และออนไลน์

1.3 ติดต่อประสานงานสถานที่อบรมและประสานงานกับกลุ่มทดลอง โดยกำหนดวัน เวลาและปฏิทิน พร้อมแนบตารางกำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และติดต่อประสานงานสื่อสารกับแม่ครัว เพื่อเตรียมภัตตาหารเช้า - เพล และน้ำปานะ ให้สอดคล้องกับตารางกำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.4 จัดเตรียมเอกสารคู่มือประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ และจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ เช่น เช่น กระดานฟลิปชาร์ต กระดาษฟลิปชาร์ต แก้วน้ำ ปากกา ฯลฯ เป็นต้น พร้อมขออนุญาตใช้ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษาและลายเซ็นรักษาการผู้อำนวยการสำนักงานพระสอนศีลธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อใช้ในการลงนามอนุมัติบัตรของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามเกณฑ์

1.5 ดำเนินการทดลองเสียง สือ ในสถานที่ฝึกอบรม ก่อนวันฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของสถานที่

1.6 ดำเนินการทดลองรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง เป็นการเก็บข้อมูลก่อนการเริ่มทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี โดยนำข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมมาวิเคราะห์ เพื่อวางแผน ขั้นตอน และการจัดกระบวนการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2 เก็บข้อมูลระหว่างการทดลองรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย การดำเนินการวิจัยตามกระบวนการรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding) ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching) ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching) ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching) ด้วยเครื่องมือวิจัยในแต่ละระยะ

2.3 เก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดการทดลอง เป็นการเก็บข้อมูลหลังสิ้นสุดการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี โดยการนำข้อมูลระยะที่ 5 ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ที่ให้พระสอนศีลธรรมและนักเรียนทำแบบประเมินผ่านระบบออนไลน์ (Google form) พร้อมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในระยะที่ 4 ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีด้วย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) ความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 3) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม 4) ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ ๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 14 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิธีการดำเนินการ	การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อทดลองหาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	พระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป	1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 3) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม 4) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ช	1. ขอลงหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตและดำเนินการทดลองกับพระสอนศีลธรรม 2. เปิดรับสมัครพระสอนศีลธรรมผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมทางออนไลน์และออนไซต์ 3. ติดต่อประสานงานสถานที่อบรมและประสานงานกับกลุ่มทดลอง 4. จัดเตรียมเอกสารคู่มือประกอบการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
	นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 6 ห้อง ๆ ละ 20 คน รวม 120 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ และจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ พร้อมทดลองระบบสื่อเสียง 5. ดำเนินการทดลองรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า (t-test Dependent) แบบ Non-parametric

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (Evaluation: E)

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. พระสอนศีลธรรม ที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป ได้มาโดยการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteers Sampling) โดยมีการเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้
1. เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เป็นพระสอนศีลธรรมที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป

2. นักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 6 ห้อง ะละ 20 คน รวม 120 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากห้องเรียนที่พระสอนศีลธรรมเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วย

- 1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน
- 3) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
- 4) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ช

วิธีดำเนินการ

การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

1.1 นำแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีหลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปสร้างบนกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form)

1.2 นำลิงค์แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีหลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปให้พระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป ได้ทำการประเมินหลังพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีฯ หลังทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2.1 นำแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานที่ได้ปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปสร้างบนกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form)

2.2 นำลิงค์แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ไปให้พระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป ได้ทำการประเมินหลังออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน หลังทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม

3.1 นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่ได้ปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปสร้างบนกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form)

3.2 นำลิงค์แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ไปให้พระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป ได้ทำการประเมินหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน หลังทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 นำแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปสร้างบนกูเกิ้ลฟอร์ม (Google Form)

4.2 นำลิ้งค์แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปให้นักเรียนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 6 ห้อง ๆ ละ 20 คน รวม 120 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้ทำการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทำความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า (t-test Dependent) แบบ Non-parametric โดยการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Signed Ranks Test)

5) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

5.1 นำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการโค้ชแบบพหุวิธีที่ได้ปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ส่งให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ทางช่องทางออนไลน์

5.2 ปรีนแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี แล้วบันทึกข้อมูลตามประเด็นที่มีให้ระหว่างการสังเกตการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการโค้ชแบบพหุวิธีไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 15 สรุปวิธีการดำเนินการขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	วิธีการดำเนินการ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	พระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป	1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 3) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม 4) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ช	1) วิเคราะห์แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) วิเคราะห์ประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 3) วิเคราะห์แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 4) วิเคราะห์แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ช	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
	นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 6 ห้อง ๆ ละ 20 คน รวม 120 คนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	วิเคราะห์แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า (t-test Dependent) แบบ Non-parametric

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ประเภทแบบเป็นขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การดำเนินการวิจัยตามแนวคิดการพัฒนารูปแบบที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจากแนวคิดแบบจำลองการออกแบบระบบการสอน The ADDIE Model ร่วมกับแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

- 1.1) ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.2) ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

- 2.1) ผลการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2.2) ผลการปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
  - 2.2.1) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
  - 2.2.2) ผลการปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1.1) ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.2) ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเป้าหมายและแผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมโดยได้มาจากการวิเคราะห์ร่องรอยเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตลอดถึงผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ พระสอนศีลธรรมและการตอบแบบสอบถามของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการเลือกอย่างเจาะจงซึ่งผลการวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นปรากฏดังนี้

1.1.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบการสอนเชิงระบบ พบว่า การพัฒนาออกแบบสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ ในการออกแบบการสอนเช่นเดียวกันต้องดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (System) เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความเชื่อมโยงกัน ทำงานร่วมกันและจะบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันในที่สุดวิธีการเชิงระบบ (System Approach) จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพด้านการออกแบบการเรียนการสอนใน 3 ประการ คือ 1) เป็นการเน้นผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลง 2) เน้นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของกระบวนการในระบบโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างยุทธวิธีการสอนและผลการเรียนรู้ที่ต้องการ (Instructional Strategies and Desired Learning Outcomes) และ 3) เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยนำกระบวนการที่ออกแบบไว้ไปใช้กับผู้เรียนหลายกลุ่ม โดยการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ดี (วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560: 231) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบที่ประยุกต์ตามแนวคิด ADDIE Model (kruse, 2008, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560: 232)

1.1.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี พบว่า การโค้ชเป็นการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นในการศึกษาผู้โค้ชจำเป็นต้องศึกษาหลักการการโค้ชของแต่ละโค้ช เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เนื่องด้วยการโค้ชมีหลากหลายรูปแบบ ประกอบด้วย การโค้ชที่เน้นความแตกต่าง (Differentiated Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) การโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) ทั้งนี้ การโค้ชแต่ละอย่างล้วนมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน แต่ก็มีเป้าหมายคือการพัฒนาศักยภาพของผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ให้มีศักยภาพเช่นเดียวกัน

1.1.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการโค้ช พบว่า ในการโค้ชนั้น ผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ต้องมีเป้าหมายในการโค้ช ซึ่งในการโค้ชแบบพหุวิธี จึงต้องศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับการโค้ช (Learning Style) หลักการเรียนรู้ของใหญ่ (Adult Learning) ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Change Theory) ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎี x และ y ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) โดยแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเหล่านี้ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้การโค้ชหรือชี้แนะช่วยเหลือสนับสนุนผู้ที่รับการโค้ชประสบผลสำเร็จ

1.1.4 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในการศึกษาแนวคิดของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ผู้โค้ชต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้รู้ว่า ผู้รับการโค้ชเกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้แล้ว ทั้งนี้ สมรรถนะเป็นความสามารถของผู้ที่ใช้ความรู้ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบผลความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะและความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 7)

1.1.5 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวพุทธ พบว่า ในการโค้ชแบบพหุวิธีและการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังขเป็นฐานต้องศึกษาแนวคิดการศึกษาแนวพุทธ ซึ่งสัมพันธ์กับทฤษฎีในพระพุทธศาสนาที่อยู่ในองค์มรรค เป็นขั้นเริ่มแรกในระบบการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนาและเป็นธรรมที่ต้องพัฒนา โดยปัจจัย 2 อย่างที่ช่วยให้เกิดสัมมาทิฐิ คือ 1) โปรโตโฆสะ ที่เป็นการแนะนำสั่งสอน การชี้แนะ สภาพแวดล้อม และ 2) โยนิโสมนสิการ คือ การใช้ความคิดถุวิธี คิดอย่างมีระบบมีระเบียบ คิดอย่างมีเหตุผล (พระพรหมคุณาภรณ์, 2549: 621) ด้วยกระบวนการฝึกตามหลักไตรสิกขา ที่เป็นกระบวนการพัฒนาคน นอกจากนี้

สติสัมปชัญญะ เป็นฐานสำหรับการทำงานด้านการโค้ช (Coaching) ช่วยเหลือผู้อื่น โดยสติเป็นตัวควบคุมงาน ส่วนสัมปชัญญะเป็นตัวตรวจผู้ควบคุมงาน ดังนั้น สติ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการโค้ชตามหลักพระพุทธศาสนา (วนิดา พลเดช, 2560: 126)

1.1.6 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน พบว่า ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ยึดอริยสัจเป็นฐานในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เป็นพุทธวิธีการสอนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนและเป็นการนำหลักธรรมและวิธีการสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) วิธีสอนแบบบรรยาย 2) วิธีสอนแบบไตรสิกขา 3) วิธีสอนแบบธรรมสภาัจฉา 4) วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ 5) วิธีสอนแบบปวงฉาวิสัยชา 6) วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์ 7) วิธีสอนแบบเบญจชั้นธ์ 8) วิธีสอนแบบพหุสูต 9) วิธีสอนแบบอุปมาอุปไมย 10) วิธีสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์และการตัดสินใจแก้ปัญหา (วิศิณ อินทสระ, 2538: 1, อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2558: 93-94) นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการวิจัยนี้ ได้สังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (Stimulating mind to perceive problems) 2) ขั้นค้นหาสาเหตุ (Investigating Causes) 3) กำหนดเป้าหมาย (Defining goals) 4) ขั้นคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (Designing innovation) 5) ลงมือปฏิบัติ (Doing) และ 6) ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Evaluating and Reflecting) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ปัญหาเชิงเหตุผลและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระเบียบ

1.1.7 ผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา พบว่า ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นความคิดระดับสูงเชิงพุทธและเป็นหนึ่งในความคิดเชิงพระพุทธศาสนา 4 อย่าง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2549: 670) คือ 1) คิดโดยอุบาย (อุบายมนสิการ) คือ คิดถุกวิธีที่จะให้เข้าถึงความจริง 2) คิดถุกทาง (ปถมนสิการ) คือ คิดเป็นระเบียบตามแนวเหตุผล ไม่ยุ่งเหยิงสับสน เป็นการคิดที่มีขั้นมีตอน 3) คิดอย่างมีเหตุผล (การณมนสิการ) การคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สับทกันแห่งเหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวหาสาเหตุให้เข้าใจถึงแหล่งที่มา 4) คิดให้เกิดผล (อุปาทกมนสิการ) คือ การคิดพิจารณาที่ทำให้เกิดกุศลธรรม เมื่อเทียบกับแนวคิดทางตะวันตกพบว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานการคิดวิจารณ์ญาณแบบพุทธ เพราะการคิดหาเหตุมีหลัก 4 ประการ คือ คิดให้ถุกทาง คิดให้เป็นลำดับขั้นตอน คิดด้วยเหตุผลและคิดให้เกิดประโยชน์ ทั้ง การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สนับสนุนและเป็นไปในทิศทางเดียว คือ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดสัมมาทิฎฐิ

การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดการเรียนรู้และเทคนิควิธีที่หลากหลายที่ไม่ใช่การบรรยายหน้าชั้นเรียน ในทางสากล เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เทคนิคการร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นต้น ในการศึกษาเชิงพุทธ เช่น วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ วิธีสอนแบบปุจฉาวิสัชนา วิธีสอนแบบสืบสวน สอบสวน ตามแนวพุทธศาสตร์ วิธีสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์และการตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นต้น ทั้งการส่งเสริมและพัฒนาการคิดที่นำไปสู่นักคิดที่มีประสิทธิภาพและเป็นบุคคลที่มีความมีทักษะการคิด คิดเป็น ตัดสินใจเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีความคิดสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมีการบูรณาการ (Infusion) การสอนให้เป็นการคิดเป็นและฝึกทักษะการคิดทุก ๆ ประเภทในกลุ่มสาระเรียนรู้ที่นักเรียนต้องเรียนรู้ทุกระดับชั้นและต่อเนื่อง (วัชราน เล่าเรียนดี และคณะ, 2560: 45)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาประสบผลสำเร็จ ผู้สอนต้องเป็นกัลยาณมิตรควบคู่กันไปกับการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านประสบการณ์ ดังนั้น กิตติชัย สุธาสิโนบล (2559: 180); วัชราน เล่าเรียนดี และคณะ (2560: 45) บ้าน วัด โรงเรียนและสถานที่ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการคิด เพราะการคิดเป็นกระบวนการและองค์ประกอบสำคัญของสติปัญญา เพื่อให้รู้เท่าทันวิทยาการการเรียนรู้โดยไม่ละทิ้งคุณธรรมความดีงาม

1.1.8 ผลการสัมภาษณ์ด้านนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า

1.1.8.1 สัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า

1) ด้านสภาพการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งสำนักงานพระสอนศีลธรรมเป็นส่วนงานที่ดูแลรับผิดชอบด้านสภาพการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ส่วนในภูมิภาคกลุ่มงานส่งเสริมและบริการสังคม หรือสำนักวิชาการของหน่วยจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยดูแล ดังนั้น สภาพการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมี 2 ประเด็นที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนคือ 1) แผนยุทธศาสตร์ 2) งบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยในการสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ส่วนของระบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ถือว่า ระบบของการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมมี แต่ยังไม่สมบูรณ์ในการบริหารจัดการเท่าที่ควร เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนไปยังจุดหมายคือการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม แต่ทั้งนี้ มีการวางระบบและวางแผนโครงสร้างที่ยืดหยุ่น เพราะโครงการพระสอน

ศีลธรรมค่านึงอยู่ตลอดเวลาว่า ระบบการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมที่มีความจำเป็นครอบคลุมทั่วประเทศ ดังนั้น จึงต้องมองถึงการพัฒนาในเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน การพัฒนาและปรับโครงสร้างควรเริ่มตั้งแต่สรรหา พัฒนาและขยายผล ซึ่งต้องสร้างภาคีเครือข่ายทำงานเชื่อมโยงกัน เพราะภาคีเครือข่ายในพื้นที่เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“... โครงสร้างของระบบเรามีแต่ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ต้องเสริมตามภาวะการณ์ที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ๆ...”

(ผู้บริหารโครงการฯ รูปที่ 1/สัมภาษณ์)

“...สำนักงานส่วนกลาง อาจต้องตั้งแผนพัฒนา เพื่อสนับสนุนพระในเชิงพื้นที่ เพราะพื้นที่แตกต่างกัน ตามสัดส่วนก็เปอร์เซ็นต์ โดยทำร่วมกับสำนักงานพระสอนศีลธรรม กับศูนย์อำนวยการในแง่การพัฒนาสมรรถนะพระ หากยังทำเหมือนเดิมเราจะไปไม่รอด...”

(ผู้บริหารโครงการรูปที่ 3/สัมภาษณ์)

“...การปฏิบัติงานที่ทำงานของแต่ละเหมือนทำงานเป็นแค่งานประจำ (routine) ในแง่ของโครงสร้างการบริหาร และเหมือนเป็นเพียงแค่มิหน้าที่จ่ายเงินเดือนลูกจ้างปกติ...”

(ผู้บริหารโครงการรูปที่ 2/สัมภาษณ์)

2) ด้านการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม ในระยะเวลาที่ผ่านมาการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ แต่ในแง่มุมมองของการพัฒนาสมรรถนะวิชาการยังไม่มีความชัดเจนในการยืนยันว่า การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้จะสามารถส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาไปแล้วมีความสุข สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้อยู่ในวงแคบเนื่องจากแต่ละรูปต่างคนต่างทำงาน ไม่มีการทำงานร่วมกันในเชิงพัฒนาวิชาชีพ เมื่อเทียบกับ จำนวน 18,000 รูป ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรับผิดชอบดูแล มีทรัพยากรบุคคลากรเพื่อการนิเทศติดตามและประเมินผลมีจำนวนจำกัด ดังนั้น ในอนาคต ควรมีการปรับโครงสร้าง เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม การทำงานเชิงรุกร่วมกับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะการสอนพระพุทธศาสนาควรสอนให้ผู้เรียนคิดเชิงเหตุผลตามหลักพระพุทธศาสนา ที่

เน้นการสอนที่มีเหตุมีผลลักษณะคล้ายวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ได้ ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มีเครื่องมือการเพิ่มขึ้น แต่หลังจากอบรมเป็นการทำงานต่างคนต่างทำ ไม่มีทำงานร่วมกันในเชิงพัฒนาวิชาชีพร่วมกับพระ ครู...”

(ผู้บริหารโครงการฯ รูปที่ 2/สัมภาษณ์)

“...ที่ดำเนินการพัฒนาพระสอนศีลธรรมอยู่แล้ว ควรดำเนินการต่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้าง...”

(ผู้บริหารโครงการฯ รูปที่ 3/สัมภาษณ์)

“...ระบบและนโยบายยังไม่ครอบคลุมพอ เนื่องจากจำนวนพระสอนศีลธรรมมีจำนวนมาก กำลังเราน้อยขาดการนิเทศก์ มีทรัพยากรบุคคลจำกัด...”

(ผู้บริหารโครงการฯ รูปที่ 1/สัมภาษณ์)

1.1.8.2 สัมภาษณ์พระสอนศีลธรรม จากการสัมภาษณ์พระสอนศีลธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า

1) ทศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนต่อการเรียนพระพุทธศาสนา ให้ความคิดเห็นว่า นักเรียนในปัจจุบันมีความคิดว่า การเรียนพระพุทธศาสนาไม่สำคัญและไม่จำเป็น หากผู้สอนยังสอนเหมือนเดิม ไม่จัดการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก คือไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ยังคงสอนให้นักเรียนจดจำเนื้อหาเป็นหลัก ก็จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนพระพุทธศาสนา เนื่องจากนักเรียนยุคนี้มีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถสร้างการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นคนชอบสงสัยและชอบอะไรที่จำเป็นต้องมีเหตุผลในเรื่องนั้นจะทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้พระพุทธศาสนา ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...ไม่ชอบรอคอย ชอบเรียนรู้นอกบทเรียน และไม่เห็นความสำคัญและจำเป็นที่จะเรียนพระพุทธศาสนา...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 1/สัมภาษณ์)

“...ทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนคิดว่าเป็นเพียงการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระและศาสนพิธี หรือแม้แต่การท่องเที่ยวจำความหมายของหลักธรรม เพื่อนำไปตอบเท่านั้น...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 2/สัมภาษณ์)

“...มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองในการสืบเสาะหาข้อมูลและเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีได้มาก และมีพฤติกรรมที่จะยากจะเรียน แต่ครั้งก็นำเบาะที่จะเรียนวิชาพระพุทธศาสนา...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 3/สัมภาษณ์)

“...เรียนรู้สิ่งที่ยากรู้ด้วยตนเองมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างโอเคกับการสอนแบบกระบวนการ ทัศนคติเปลี่ยนไปจากเดิมจากที่มาสอนแรกๆ เด็กอยากให้พระมาสอนมากขึ้น...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4/สัมภาษณ์)

“...ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ถ้าเข้ามามีประสบการณ์กับครูพระที่ดี เขาก็จะมีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีกับวิชาพระพุทธศาสนา แต่ส่วนมากอาจมีประสบการณ์ที่ไม่ดีจากการสอบแบบ บังคับให้ท่องจำ บังคับให้เรียบร้อยแบบไม่มีเหตุผลแล้วเอาไปใช้ไม่ได้...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 5/สัมภาษณ์)

2) ผลการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า กระบวนการพัฒนายังไม่ต่อเนื่อง ควรที่จะมีการพัฒนาพระสอนศีลธรรมแกนนำให้ไปช่วยพัฒนาพระสอนศีลธรรมในระดับภูมิภาค ตั้งแต่ตำบล อำเภอและจังหวัด เพื่อให้มีทิศทางการสอนไปในทิศทางเดียวกัน จำเป็นต้องมีการนิเทศติดตามการสอนอย่างต่อเนื่อง สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเสวนาและถอดบทเรียนเป็นครั้งคราวตามช่วงเวลาที่เหมาะสม และการยกระดับสู่ความเป็นวิชาชีพ (Career) ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...ไม่ได้รับการพัฒนาติดตาม ศึกษาในประเด็นที่น่าสนใจ...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 6/สัมภาษณ์)

“...เรื่องการมีส่วนร่วม การเลื่อนขั้น การพัฒนาอย่างรูปธรรมและการเทียบระบบให้เท่าราชการ ยังไม่มีอย่างเป็นระบบ...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 7/สัมภาษณ์)

“...การพัฒนายังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรพัฒนาให้ไปในทิศทางเดียวกัน...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 3/สัมภาษณ์)

“...ควรมีการอบรมเรื่อย ๆ เพื่อจะได้เครื่องมือในการสอนแบบใหม่ๆหรือมีการติดตามนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม เหมือนพี่ช่วยน้องน้องช่วยพี่...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4/สัมภาษณ์)

3) สิ่งที่พระสอนศีลธรรมคาดหวังจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

พบว่า ควรมีการพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่องให้ไปในทิศทางเดียวกัน และมีพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้สามารถนำองค์ความรู้ที่อยู่ในแต่ละท้องถิ่นหรือภูมิภาคมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับพื้นที่และโรงเรียนของพระสอนศีลธรรมแต่ละรูป นอกจากนี้ควรมีการอบฝึกหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นเฉพาะด้านเช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม การสร้างสื่อ เป็นต้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสำนักงานพระสอนศีลธรรม ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...อยากให้ส่งเสริมในเรื่องของเครื่องมือการสอนเรื่อย ๆ เหมือนเป็นการซัพพอร์ตอีกทางหนึ่ง...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4/สัมภาษณ์)

“...ควรจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับยุคสมัย การเขียนแผน การสอน เทคนิคการสอน...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 8/สัมภาษณ์)

“...จัดการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรแต่ละภูมิภาค ประเพณีวัฒนธรรม ตามบริบทสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้พระสอนแกนนำและพระสอนในภูมิภาคนั้น ๆ ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เข้ากับความต้องการและเหมาะสม...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 2/สัมภาษณ์)

“...ต้องการให้พัฒนาศักยภาพยกระดับการสอนของพระสอนศีลธรรมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่นส่งเสริมเรื่องทุนค่าตอบแทนและเทคนิคการสอนและแผนการสอนต่าง ๆ รูปแบบการสอนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน ที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 9/สัมภาษณ์)

“...อยากให้เก็บข้อมูลจากพระ วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นจริงแล้วสรุปผล จึงจะเกาถูกที่คัน...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 10/สัมภาษณ์)

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา พบว่าความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นความคิดขั้นสูงในทางพระพุทธศาสนา ที่เป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุและผล คิดอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการคิดสืบสาวหาเหตุ การคิดแยกแยะ เป็นความคิดที่อาศัยเหตุและผลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกันและกัน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานสามารถส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลได้ ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...แบบโยนิโสมนสิการ ที่เป็นการรอบรู้ รอบคอบ เพราะให้รู้ถึงปัญหา สาเหตุ เป้าหมายและแนวทาง มีการเชื่อมโยงสภาพปัญหาในปัจจุบันให้เกิดการคิดเป็นภาพ...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 6/สัมภาษณ์)

“...เป็นการคิดจากผลไปหาเหตุ เพราะสอนให้เห็นว่าผลที่เกิดขึ้นจากสาเหตุใด โดยต้องสอนแบบให้นักเรียนลงมือทำงานเห็นความเชื่อมโยงของเหตุและผล...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 11/สัมภาษณ์)

“...เป็นการคิดแบบเชิงลึกโดยใช้กระบวนการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพราะเป็นการคิดให้เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เป็นการคิดสืบสาวหาสาเหตุ...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 3/สัมภาษณ์)

“...เป็นการคิดแบบใช้ปัญหา เพราะไม่ใช่ปัญหาอย่าอย่าไม่ใช้เหตุผล คือ ลุดโต่ง...”

(พระสอนศีลธรรม รูปที่ 1/สัมภาษณ์)

1.1.8.3 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1) สภาพปัญหาและการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา พบว่า วิธีการสอนที่ผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์หรือลงมือปฏิบัติ ดังนั้น ผู้สอนควรปรับวิธีการสอนให้เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดเจตคติ คุณลักษณะ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าให้ท่องจำ เพราะการท่องจำไม่สามารถนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษนี้ได้ ดังข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...เป็นการเรียนเน้นท่องเนื้อหา ไม่เน้นสู่การปฏิบัติผ่านกิจกรรมเชิงประสบการณ์ จึงทำให้การสอนไม่เกิดหรือเข้าถึงเจตคติ/คุณลักษณะ เป็นการสอนเน้นพิธีกรรม โดยไม่ได้บอกเหตุและผล...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1/สัมภาษณ์)

“...เป็นการสอนแบบบรรยายหลักธรรม พุทธประวัติ ให้ผู้เรียนได้จด ขาดการสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นการสอนที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกับวิถีจริง ไม่มีความหมายกับชีวิตของผู้เรียน เพราะผู้เรียนมองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัวเป็นสาเหตุทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2/สัมภาษณ์)

“...เป็นการสอนให้เกิดแต่ความรู้ แต่ไม่สอนให้ผู้เรียนเข้าถึงและตระหนักถึงความรู้(หลักธรรม) และเป็นการสอนที่ให้เห็นอภินิหาร แต่ไม่ให้เห็นความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของพระพุทธเจ้า นอกจากนี้ ยังสอนให้จำ แต่ไม่ได้ให้ลงมือทำ (ศาสนพิธี)...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5/สัมภาษณ์)

“...ผู้สอนมีปัญหาด้านวิธีการสอน เป็นสาเหตุทำให้สอนไม่ถูกวิธีสอนไม่เข้าถึงคุณค่า จึงทำให้ผู้เรียนเบื่อวิชา พระพุทธศาสนา (วิธีการสอนขัดแย้งกับเป้าหมายการสอนพระพุทธศาสนา)...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6/สัมภาษณ์)

“...ขาดเทคนิคและวิธีการสอนพระพุทธศาสนาให้สามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้จริง ๆ ซึ่งที่ผ่านมา ใช้การจัดการเรียนโดยเน้นเนื้อหาเป็นหลัก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3/สัมภาษณ์)

2) การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา พบว่า การคิดเชิงเหตุผลทาง
พระพุทธศาสนาเป็นการคิดที่มีที่มาไปเป็นการคิดตามเหตุผล คือ เป็นการมองเห็นเหตุและผล(Cause
and Effect) โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จาก
การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ได้แก่
1) กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา(ทุกข์) 2) ค้นหาสาเหตุ (สมุทัย) 3) กำหนดเป้าหมาย(นิโรธ) 4) สร้างสรรค์
นวัตกรรม(มรรค) 5) ลงมือปฏิบัติ(มรรค) และ 6) สะท้อนผลการเรียนรู้(มรรค) ซึ่งสามารถใช้สื่อ เช่น
สถานการณ์จริง สถานการณ์จำลอง ประเด็นทางสังคมผ่านข่าว คลิป กระตุ้ในโซเชียล เป็นต้น และมีการ
การวัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การประเมินตนเอง แบบทดสอบที่เป็น
สถานการณ์ การสะท้อนตนเอง ชิ้นงาน/ผลงาน เป็นต้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็น
ฐาน สามารถเสริมสร้างความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังข้อความที่ได้
จากการสัมภาษณ์ดังนี้

“...เป็นการคิดตามเหตุผล (การณมนสิการ) เป็นภาคิหาตันค้ำ คิดเชื่อมโยง
ที่มาที่ไปเป็นการหาเหตุผล คิดเป็นระบบเป็นขั้นตอน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6/สัมภาษณ์)

“...เป็นการมองเห็นเหตุและผล (Cause and Effect) ซึ่งมีทั้งสายเกิด(อนุโลม)
และสายดับ (ปฏิโลม) เป็นจริงแน่นอน (Absolute) เพราะคนที่มีทุกข์ เนื่องจากเขาไม่รู้เหตุและผล
...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5/สัมภาษณ์)

“...เป็นการคิดพิจารณาตรรกะตรองการใช้เหตุผล เพื่อค้นหาความจริง ถูกวิธีถูก
ทางและเป็นการคิดพิจารณาตรรกะตรองการใช้ถ้อยคำมีลักษณะเป็นเหตุและผล เพื่อสื่อความหมาย
คำถามและคำตอบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกาย วาจาและใจ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4/สัมภาษณ์)

“...เป็นการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลอ้างอิงกับวิธีการคิดทางวิทยาศาสตร์ โดยการคิดลักษณะนี้มีที่มาจากไปจะมีทักษะความคิดน้อย ๆ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2/สัมภาษณ์)

1.1.8.4 สอบถามนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสอบถามโดยได้สอบถามนักเรียนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 โรงเรียน พบว่า นักเรียนต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล ร้อยละ 3.50 และการส่งเสริมให้นักเรียนให้คิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการตัดสินใจในขณะการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 3.38 ซึ่งในขณะที่พระสอนศีลธรรมใช้การบรรยายเป็นวิธีการสอนที่พระสอนศีลธรรมใช้ในการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 3.38 และใช้การวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยข้อสอบแบบเลือกตอบ ร้อยละ 3.50

นอกจากนี้ จากการสำรวจด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่นักเรียนคาดหวัง ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1) **ด้านบทบาทหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมที่สอนวิชา พระพุทธศาสนา** พบว่า 1) นักเรียนต้องการให้พระสอนศีลธรรมยอมและรับฟังความคิดของผู้เรียน คิดเป็น 64 % (84คน) รองลงมา นักเรียนต้องการให้พระสอนศีลธรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น 61% (80คน)และสุดท้าย เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คิดเป็น 46 % (61คน)

2) **ด้านกิจกรรมการสอนวิชา พระพุทธศาสนา** ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดการเรียนให้ได้ลงมือปฏิบัติ คิดเป็น 55.7 % กลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ คิดเป็น 56.6 %และมีการสื่อ เช่น Clip เพลง หนังสือ เป็นต้น คิดเป็น 65.6% เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

3) **ด้านวิธีการวัดและประเมินผล** ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนต้องการวัดและประเมินผลด้วยการสะท้อนผลการเรียนรู้ (reflection) ตามสภาพจริง คิดเป็น 51.1% การสังเกตพฤติกรรม คิดเป็น 54.2 % และการสอบโดยใช้ข้อสอบ คิดเป็น 52%

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นข้างต้นร่วมกับการนำวิธีการเชิงระบบมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ौरยัสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

การออกแบบและพัฒนารูปแบบการโค้ช มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ตรวจสอบร่างรูปแบบการโค้ชและแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการโค้ช ให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ผลของการศึกษามีดังนี้

1.2.1 พัฒนาร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลของการออกแบบและพัฒนารูปแบบ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น ได้ร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (AUDDPCRE Coaching Model) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

1) หลักการ

การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลักกัลยาณมิตรที่ดังกายภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

2) วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้
- 2) เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับ

นักเรียน

2. องค์ประกอบเชิงกระบวนการ แบ่งการดำเนินการเป็น 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing Information and Understanding)

1) ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วยข้อมูลอายุ การศึกษาและประสบการณ์การสอนและบริบทโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและทราบความต้องการในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรม

2) อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยเนื้อหา 2.1) การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะ

การฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการ ตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และ 2.2) การให้ความรู้ เรื่องการโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach) และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะ การฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และทักษะการ สังเกตการณ์สอน ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching) ประกอบด้วย พระสอน ศีลธรรมผู้โค้ชให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้ ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง ประกอบด้วย 1) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) 2) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และ 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coaching)

ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching) ประกอบด้วย

1) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการ กำหนดปฏิทินการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อวางแผนปฏิทินการเข้าโค้ชไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติโค้ช

2) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

3) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามแต่ละรูปได้เลือกออกแบบการโค้ชไว้ เพื่อประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล

ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) ประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) สังเกตการสอนในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือ (1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี และ (2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถามผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้สะท้อนและให้ข้อมูลย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจและเสริมแรงในการปฏิบัติการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching)

ประกอบด้วย

1) การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี
เครื่องมือในการวัด คือ แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach)

2) การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี
เครื่องมือในการวัด คือ
2.1) พระสอนศีลธรรม ได้แก่ แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2) นักเรียน ได้แก่ แบบประเมินความสามารถคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

3. องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

1) ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษาระบบการโค้ชและทำความเข้าใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

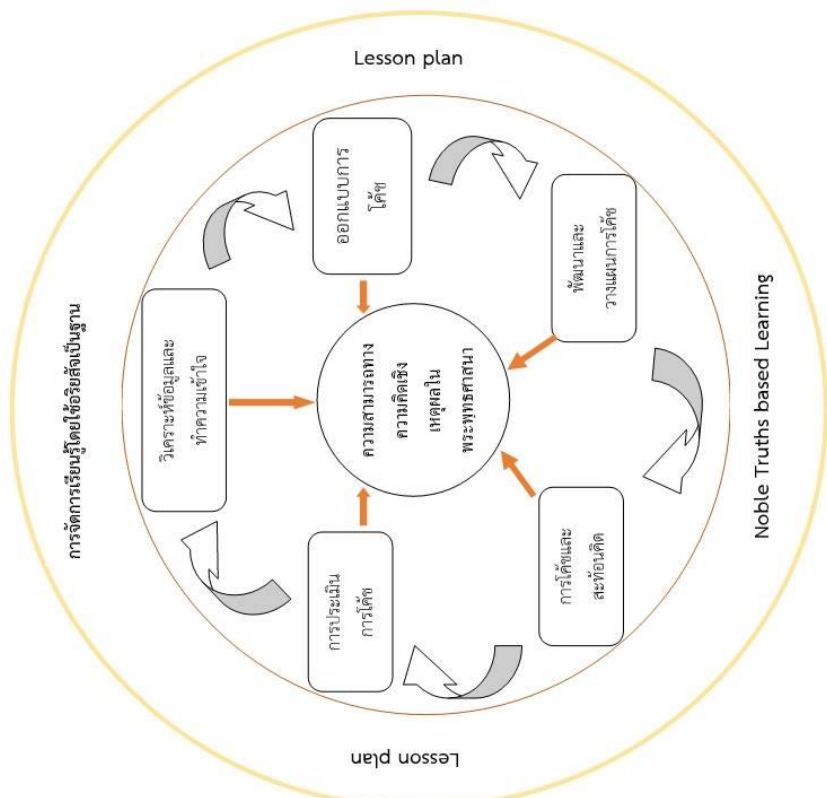
2) พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ

หลักการ: การพัฒนาวิชาชีพด้วยกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธีอย่างกลายอนมิตร์ที่ตั้งศักยภาพของผู้ที่รับการโค้ชให้สามารถพัฒนาตัวเองด้านจัดการการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาการโค้ชแบบพหุวิธีให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน ที่จะนำไปจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชิงเหตุผลในทางพระพุทธศาสนา

เงื่อนไขการนำไปใช้

1. ผู้รับผิดชอบศึกษากระบวนการโค้ชและทำความเข้าใจกับการสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง
2. พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนโค้ชโดยจำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ

ภาพที่ 16 ร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.2 ตรวจสอบร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบการโค้ช ซึ่งดำเนินการหาประสิทธิภาพของร่างรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบออนไลน์และออนไซต์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงการสรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ภายหลังจากหาประสิทธิภาพและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ร่างรูปแบบการโค้ช	การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม
องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์	
หลักการ: การพัฒนาวิชาชีพด้วยกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธีอย่างกัลยาณมิตรที่ดึงศักยภาพของผู้ที่รับการโค้ชให้สามารถพัฒนาตัวเอง ด้านการโค้ช การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด	หลักการ: การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลักกัลยาณมิตรที่ดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานตามกระบวนการไตรสิกขาอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาการโค้ชแบบพหุวิธีให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานที่จะนำไปจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาได้	วัตถุประสงค์: 1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้ 2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ร่างรูปแบบการโค้ช	การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม
องค์ประกอบเชิงกระบวนการ	
ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding)	
1. ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ทั้งอายุ การศึกษาและประสบการณ์การสอน และบริบททั่วไปของพระสอนศีลธรรม	1. ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย ข้อมูล อายุ การศึกษาและประสบการณ์การสอนและบริบทโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและทราบความต้องการในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรม
2. วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม	2. อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) 2.2 การให้ความรู้เรื่องการโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และทักษะการสังเกตการณ์สอน ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ร่างรูปแบบการโค้ช	การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม
3. อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 3.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และปรับชุดความคิดด้านการจัดการเรียนรู้ 3.2 การให้ความรู้เรื่องการโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) ฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช และวิธีการใช้เครื่องมือการโค้ช	3. คงเดิม
ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching)	
ร่วมกันระหว่างผู้โค้ชกับผู้รับการโค้ชตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปที่รับการโค้ช ประกอบด้วย 1. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และ 2. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach)	พระสอนศีลธรรมผู้โค้ชให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปของตนเอง ประกอบด้วย 1. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) และ 3. การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching)	
1. พัฒนา และวางแผนการโค้ช โดยการกำหนดปฏิทินการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ของการโค้ช	1. พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ร่างรูปแบบการโค้ช	การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม
	พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการกำหนดปฏิทินการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและ บริบทโรงเรียน เพื่อวางแผนปฏิทินการเข้าโค้ช ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติการโค้ช
2. ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนโดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน ในการส่งเสริมความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	2. พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับพระสอนศีลธรรมที่ถูกโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนโดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน
	3. พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) และผู้วิจัยกับพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามแต่ละรูปได้เลือกออกแบบการโค้ชไว้ เพื่อประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ร่างรูปแบบการโค้ช	การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม
ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting)	
1. ประชุมก่อนสังเกตชั้นเรียนและสังเกตชั้นเรียน และเก็บข้อมูล (Observation Classroom) ร่วมกับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช เพื่อ ทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนด ประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล	1. ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรม ผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) สังเกตการสอนในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตความสามารถ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระ สอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช และพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้ เครื่องมือ 1) แบบประเมินความสามารถในการ โค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบสังเกตและบันทึก พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน
2. สังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นการ สังเกตการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรม ทำที่บุคคลิกภาพการ จัดการเรียนรู้และพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของ นักเรียน	2. ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรม ผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) ปฏิบัติการโค้ชและ ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถามผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้ สะท้อนและให้ข้อมูลย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจ และเสริมแรงในการปฏิบัติการสอน เพื่อนำไป ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน
3. ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถาม ผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้สะท้อนและให้ข้อมูล ย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจและเสริมแรงในการ ปฏิบัติการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	3. คงเดิม

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ร่างรูปแบบการโค้ช	การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม
ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching)	
1. การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด คือ ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2. การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด ดังนี้ 2.1 พระสอนศีลธรรม ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน และความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2.2 นักเรียน คือ ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	1. การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด คือ แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2. การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด ดังนี้ 2.1 พระสอนศีลธรรม ได้แก่ แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2.2 นักเรียน คือ แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้	
1. ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษากระบวนการโค้ชและทำความเข้าใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	1. คงเดิม
2. พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยจำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ	2. พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ

ภาพที่ 17 ผู้ทรงคุณวุฒิ สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1.2.3 ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงทฤษฎีของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน ผลการศึกษาดังนี้

1) ความสอดคล้องของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ผลการตรวจสอบพบว่า ค่าความสอดคล้องรายข้อมีค่าระหว่าง 0.78 – 1.0 รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงค่าความสอดคล้องเชิงทฤษฎีของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

ประเด็นการตรวจ	ค่าความ สอดคล้อง
องค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์	
หลักการ : การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลัก กัลยาณมิตรที่ดั่งศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัง เป็นฐานตามกระบวนการไตรสิกขาอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนา	0.89
วัตถุประสงค์: 1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานได้	0.78
2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	0.78
องค์ประกอบเชิงกระบวนการ	
ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Information Analysis and Empathy)	
1. ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วยข้อมูล อายุ การศึกษา และประสบการณ์การสอนและบริบทโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน เพื่อ เป็นข้อมูลพื้นฐานและทราบความต้องการในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรม	0.89
2. อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยเนื้อหา 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้ง คำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ เน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)	0.89
2.2 การให้ความรู้เรื่องโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และ การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach) และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้ง คำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และทักษะการสังเกตการณ์สอน ซึ่งจัดฝึกอบรม ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)	0.89

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Design Coaching)	
ผู้วิจัย/พระสอนศีลธรรมผู้โค้ชให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง ประกอบด้วย 1. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) และ 3. การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)	0.89
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Development and Plan Coaching)	
1. ผู้วิจัย/พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการกำหนดปฏิทินการโค้ชให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อวางปฏิทินการเข้าโค้ช ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติการโค้ช	0.89
2. ผู้วิจัย/พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนโดยใช้วิธีสังเคราะห์เป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	0.89
3) ผู้วิจัย/พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมที่รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) และผู้วิจัยกับพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามแต่ละรูปได้เลือกออกแบบการโค้ชไว้ เพื่อประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล	0.89

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจ	ค่าความ สอดคล้อง
ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflective)	
1) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) สังเกตการสอนในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตความสามารถการจัดการเรียนรู้ โดยใช้وریยัลเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่รับการโค้ช และพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือ 1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยัลเป็นฐาน	0.89
2) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถามผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้สะท้อนและให้ข้อมูลย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจและเสริมแรงในการปฏิบัติการสอน เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยัลเป็นฐาน	0.89
ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching)	
1) การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด คือ แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach)	0.89
2) การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด คือ	
2.1 พระสอนศีลธรรม ได้แก่ แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ โดยใช้وریยัลเป็นฐานและแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	0.89
2.2 นักเรียน ได้แก่ แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	0.89
องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯไปใช้ :	
1) ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษากระบวนการโค้ช และทำความเข้าใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	0.89
2) พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ	0.89

ตารางที่ 17 (ต่อ)

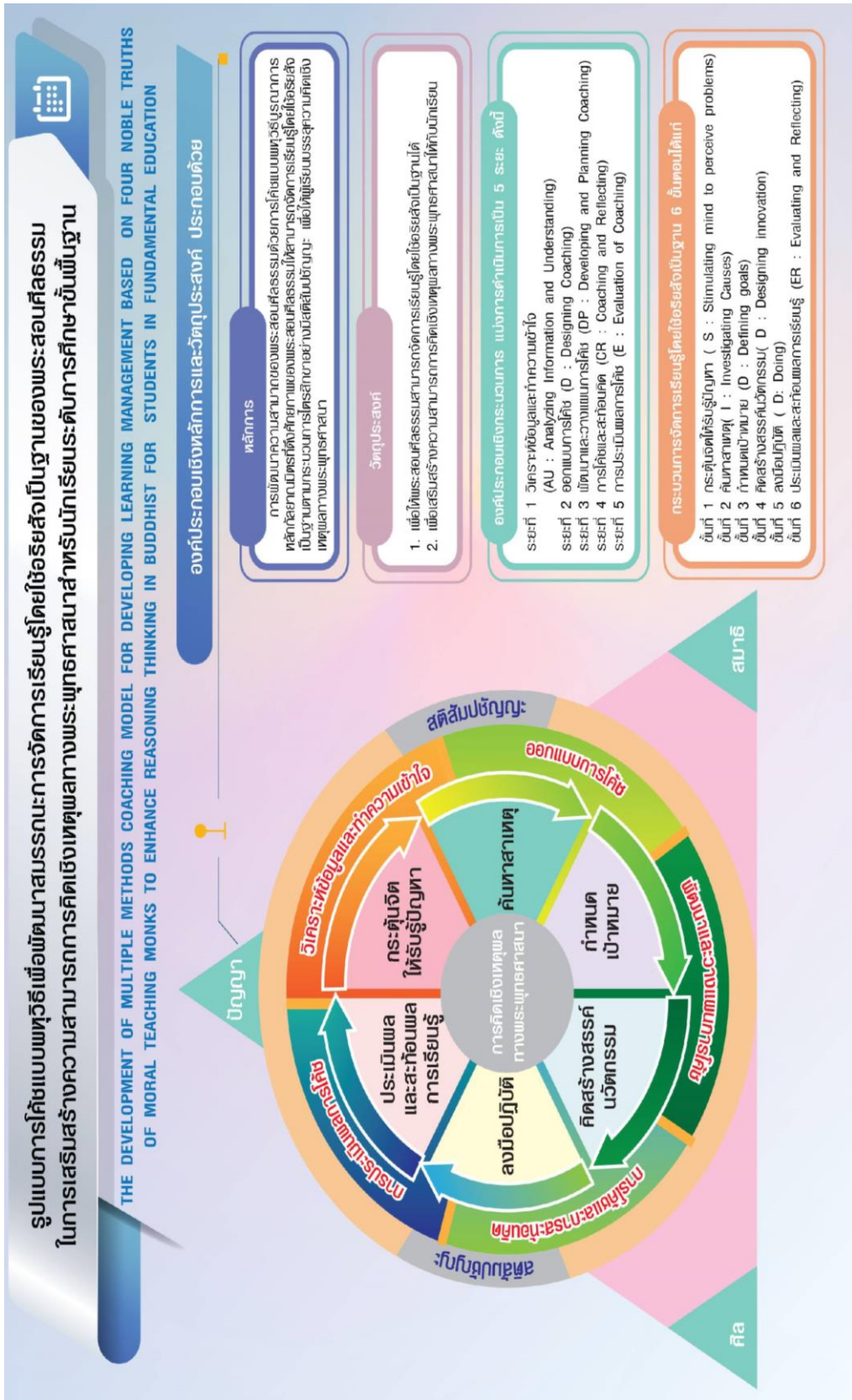
ประเด็นการตรวจสอบ	ค่าความ สอดคล้อง
1. รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน	0.89
2. แต่ละองค์ประกอบ ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน	0.89
3. การดำเนินการตามกระบวนการ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	1.0
4. การดำเนินการตามกระบวนการ ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของรูปแบบ	0.89
5. เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับการดำเนินการ	0.89
6. วิธีวัดและประเมินผล สอดคล้องกับเป้าหมายของการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.0

2) ผลการประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ จากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี พบว่า ทุกข้อมีความสอดคล้องที่อยู่ในเกณฑ์มากกว่า 0.5 ขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน มาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในแต่ละเครื่องมือดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงข้อเสนอแนะเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

ที่	เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ	ข้อเสนอแนะ
1	แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	● ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน ● คำว่า สามารถ อาจตัดออกจากข้อคำถามได้
2	แบบประเมินความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสังเป็นฐาน	● ข้อคำถามข้อที่ 4 ควรระบุทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านคุณลักษณะ ● ข้อคำถามข้อที่ 6 ควรเขียนเป็นข้อคำถามประเมิน
3	แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม	● ควรปรับข้อคำถามประเด็นการประเมินให้ละเอียดชัดเจน
4	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	● ควรปรับภาษาและตรวจสอบความชัดเจนของเกณฑ์คุณภาพ (Rubric Score)
5	แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช	● ควรแยกประเด็นการบันทึกออกตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัง 6 ขั้น และเน้นการบันทึกความสามารถทางคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน

ภาพที่ 18 รูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธีฯ หลังได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 2.1) ผลการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2.2) ผลการปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
  - 2.2.1) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
  - 2.2.2) ผลการปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการโค้ช

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทดลองกับพระกลุ่มตัวอย่างที่สอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2564 ถึง กันยายน 2564 ซึ่งได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ตามกระบวนการดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding)

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม

ดำเนินการโดยพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชและผู้วิจัย เพื่อร่วมกันศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนพระสอนศีลธรรม

ที่	ชื่อ-ฉายา	การศึกษา	ประสบการณ์การสอน	ระดับชั้น	โรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน
1	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1	ปริญญาตรี	มากกว่า 5 ปี	ม.1	โรงเรียนวัดนิมมานรดี
2	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2	นักธรรมเอก	มากกว่า 4 ปี	ม.2	โรงเรียนวัดนิมมานรดี
3	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3	ปริญญาตรี	มากกว่า 10 ปี	ม.3	โรงเรียนวัดนิมมานรดี
4	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4	นักธรรมเอก	3 ปี	ป.4	โรงเรียนวัดนิมมานรดี
5	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5	นักธรรมเอก	3 ปี	ป.5	โรงเรียนวัดนิมมานรดี
6	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 6	นักธรรมเอก	3 ปี	ป.6	โรงเรียนวัดนิมมานรดี

2. การให้ความรู้เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความคิดเชิงเหตุผลให้กับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการฝึกทักษะเกี่ยวกับการโค้ช

ดำเนินการโดยการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การโค้ชแบบพหุวิธีและการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้อริยสัจเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา” ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม พ.ศ.2564 ณ ศาลาปฏิบัติธรรม สมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา วัดพิชยญาติการาม แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเนื้อหาของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้มาจากการศึกษานโยบายพระสอนศีลธรรม สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระสอนศีลธรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชและพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช ซึ่งใช้แนวคิดและฝึกอบรมตามหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ โดยมีขอบเขตเนื้อหาสาระดังนี้ การวิเคราะห์ธรรมชาติผู้เรียน การออกแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานที่ส่งเสริมความคิดเชิงเหตุผล และแนวคิดหลักการโค้ช ดังกำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (ภาคผนวก ฉ)

นอกจากนี้ จากฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ควรเพิ่มชั่วโมงการฝึกปฏิบัติทักษะการโค้ชให้มากขึ้น การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและฝึกการใช้เครื่องมือการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Online) ที่เหมาะสมให้เป็นแบบ Hybrid Learning

ภาพที่ 19 กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม พ.ศ.2564
ณ ศาลาปฏิบัติธรรม สมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา วัดพิชยญาติการาม

ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching)

ดำเนินการให้พระสอนศีลธรรมได้เลือกการโค้ชที่เหมาะสมกับตัวเอง ซึ่งประกอบด้วย 1) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) 2) การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) และ 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-directed Coaching) ซึ่งดำเนินการในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2564 จากศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่พระสอนศีลธรรมได้เลือกการโค้ชทั้ง 2 กลุ่ม สามารถแบ่งได้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) มีจำนวน 3 รูป และกลุ่มที่ 2 การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) มีจำนวน 3 รูป

ตารางที่ 20 แสดงการเลือกการโค้ชแบบพหุวิธี

ที่	พระสอนศีลธรรม	รูปแบบการโค้ชที่ต้องการได้รับ	เหตุผลที่เลือก	ผู้โค้ช
1	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1	การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)	Expert Coaching จะช่วยให้ตนเองพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานได้มากยิ่งขึ้น	ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้วิจัย (Expert Coaching)
2	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2	การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)	อยากได้ประสบการณ์ เทคนิค เครื่องมือการจัดการเรียนรู้ในการจัดการการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้วิจัย (Expert Coaching)
3	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3	การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)	ประสบการณ์ของ Expert Coaching จะทำให้ตัวเองสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานกับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้วิจัย (Expert Coaching)
4	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4	การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)	Peer Coaching จะช่วยยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของตัวเองได้ในฐานะเพื่อนช่วยเพื่อน	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 (Peer Coaching)
5	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5	การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)	Peer Coaching สามารถแลกเปลี่ยนได้ตลอดเวลา เมื่อมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน เนื่องจากสอนในโรงเรียนและอยู่ในวัดเดียวกัน	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 (Peer Coaching)
6	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 6	การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)	ด้วยความใกล้ชิดของวัดและความสนิทสนมทำให้การทำงานออกแบบแผนการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานร่วมกันง่ายขึ้น	พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 (Peer Coaching)

ภาพที่ 20 กิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรม ออกแบบการโค้ช
ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม พ.ศ.2564 ณ ศาลาปฏิบัติธรรม สมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา
วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร

ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching)

1. การร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีโค้ชเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นขั้นที่พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อน (Peer Coaching) ร่วมกันวางแผน ปรับเปลี่ยนปฏิทินการโค้ชให้เหมาะสมและมีความยืดหยุ่นกับบริบทของชั้นเรียนและสถานการณ์ที่ไม่ปกติ พร้อมทั้งช่องทางการสื่อสารแบบออนไลน์ (Online)

2. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช ได้โค้ชแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีโค้ชเป็นฐาน ในประเด็นการเรื่องที่สอน มาตรฐานและตัวชี้วัด สำคัญ การกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ตามแผนการโค้ชหรือปฏิทินการโค้ช ดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1

ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	ผู้โค้ช
	7 สิงหาคม 64	16.00 – 17.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง (อเสวนา : มงคล 38)	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ (ผู้วิจัย)
1	15 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อเสวนา : มงคล 38		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	22 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อเสวนา : มงคล 38		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		

ตารางที่ 22 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2

ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	โค้ช
	7 สิงหาคม 64	16.00 – 17.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง พระสา ริบุตร	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ (ผู้วิจัย)
1	22 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง พระสารีบุตร		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	29 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง พระสารีบุตร		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		

ตารางที่ 23 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3

ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	โค้ช
	7 สิงหาคม 64	16.00 – 17.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง อริยสัจ 4	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญ (ผู้วิจัย)
1	23 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อริยสัจ 4		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	30 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อริยสัจ 4		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		

ตารางที่ 24 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4 สอนระดับประถม
ศึกษาปีที่ 4

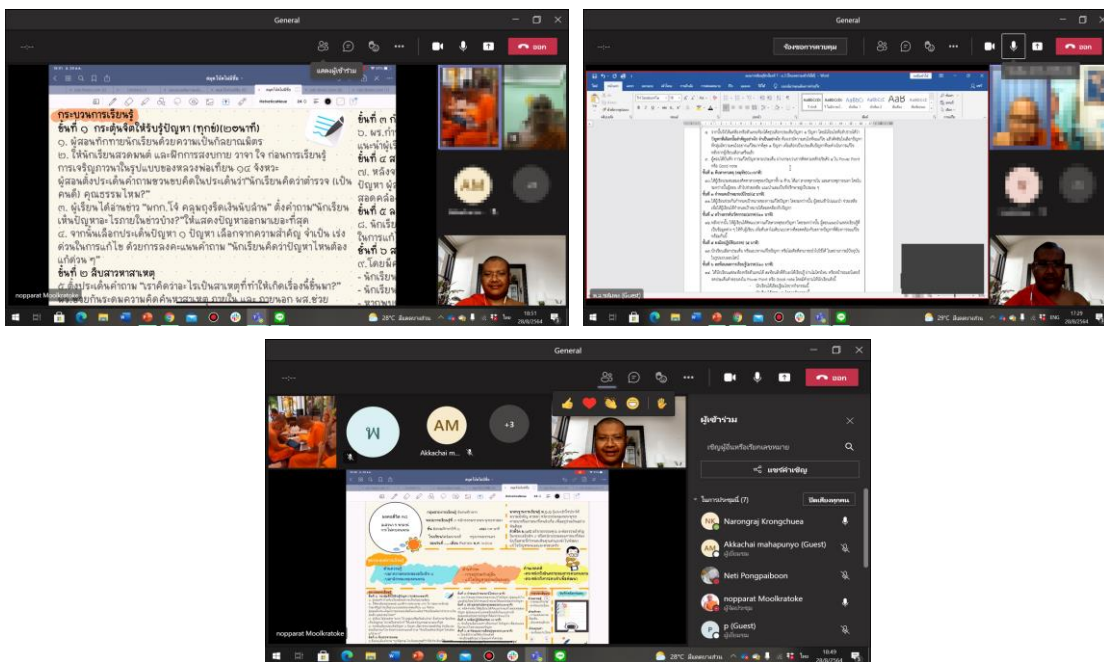
ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	ผู้สอนโค้ช
	7 สิงหาคม 64	13.00 – 14.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง สติ	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 4	พระสอน ศีลธรรม รูปที่ 1
1	20 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง สติ		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	27 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง สติ		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		

ตารางที่ 25 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน พระสอนศีลธรรม รูปที่ 5 สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 5

ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	ผู้โค้ช
	7 สิงหาคม 64	14.00 – 15.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง อธิ บาท	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 5	พระสอน ศีลธรรม รูปที่ 2
1	21 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อธิบาท		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	28 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อธิบาท		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		

ตารางที่ 26 แสดงปฏิทินการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน พระสอนศีลธรรม รูปที่ 6 สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	ผู้โค้ช
	7 สิงหาคม 64	15.00 – 16.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง เบญจ ศีล	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 6	พระสอน ศีลธรรม รูปที่ 3
1	21 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง เบญจศีล		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	28 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง เบญจศีล		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		

ภาพที่ 21 พระสอนศีลธรรมร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ौरยสังเป็นฐาน โดยใช้โปรแกรม Microsoft Teams

ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting)

1. การสังเกตชั้นเรียนออนไลน์ (Observation) เป็นการที่พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชทั้งที่เป็นการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการโค้ชโดยเพื่อน (Peer Coaching) เข้าสังเกตชั้นเรียนออนไลน์ (Online) โดยการทำให้จิตจาง ปิดกล้อง ปิดเสียง ในชั้นเรียนออนไลน์(Group line) สังเกตการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมที่รับการโค้ช และสังเกตพฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมและนักเรียนในชั้นเรียนออนไลน์ด้วยเครื่องมือการประเมินความสามารถในการโค้ชและเครื่องมือการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ชแบบพหุวิธี ผลการสังเกตพบว่า ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยสังเกตจากการตอบคำถามของพระสอนศีลธรรม นอกจากนี้ ในห้องเรียนออนไลน์ ผู้สอนไม่สามารถมองเห็นผู้เรียนได้ครบทุกคนในระหว่างที่เปิดสื่อ แต่ผู้เรียนก็มียังมีสื่อสาร 2 ทาง ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนออนไลน์ไม่น่าเบื่อ สนุกและผู้เรียนได้คิดเชิงเหตุผลตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ौरยสังเป็นฐาน

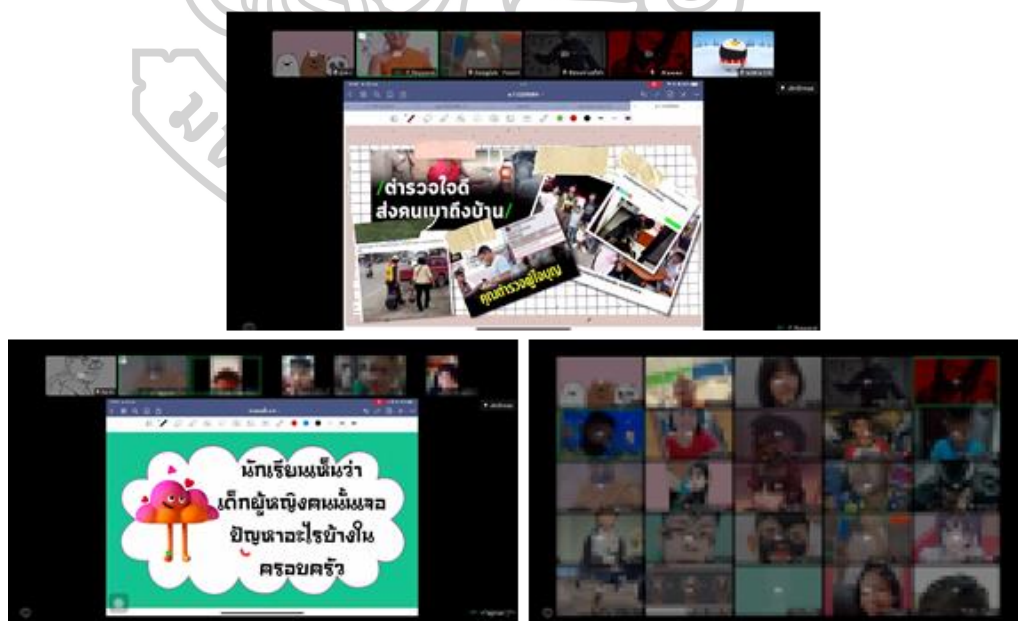
2. การสังเกตชั้นเรียนที่มีความทับซ้อนกัน เป็นการที่พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชทั้งที่เป็นการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการโค้ชโดยเพื่อน (Peer Coaching)

ใช้โปรแกรม Bandicam ในการบันทึกการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมผู้ที่รับการโค้ช (Coachee) ผลการสังเกตพบว่า การบันทึกการจัดการเรียนผ่านโปรแกรม Bandicam มีความสะดวก สามารถเห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งทำให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ได้ช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ชได้ (Coachee) แต่มีข้อจำกัดคือ เสียงของผู้สอนและนักเรียนจะมีเสียงเบา ซึ่งอาจจะเกิดจากสถานที่ที่ผู้โค้ชอยู่หรืออุปกรณ์และเครื่องมือของพระสอนศีลธรรม

3. การสะท้อนคิดหลังการสังเกตชั้นเรียนออนไลน์ (Group line Reflection)

เป็นการที่ พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชทั้งที่เป็นการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการโค้ชโดยเพื่อน (Peer Coaching) ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถาม ในประเด็นที่พระสอนศีลธรรมจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางเอาไว้หรือไม่ สิ่งที่พระสอนศีลธรรมทำได้ดี สิ่งที่พระสอนศีลธรรมอยากจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดีขึ้น และสิ่งที่พระสอนศีลธรรมอยากให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชช่วยเหลือและสนับสนุนด้วยการสะท้อนด้วยตนเอง (Self- Reflection) ผลการสะท้อนคิด พบว่า พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชได้ใช้คำถามในการโค้ช (Coach) ช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้ใคร่ครวญเห็นจุดบกพร่องและจุดที่ควรพัฒนาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของตนเอง

ภาพที่ 22 การสังเกตชั้นเรียนและสะท้อนคิดแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Line Group และบันทึกผ่านโปรแกรม Bandicam

ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching)

1. การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี เป็นการประเมินสมรรถนะการโค้ชของพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่เป็นโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน(Peer Coaching)

2. การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี เป็นการประเมินสมรรถนะในการโค้ชแบบพหุวิธี ของพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช และประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่เรียนกับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช

จากการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ผู้วิจัยขอเสนอผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) การประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน
- 3) การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
- 4) การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโค้ช โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

2.2 ผลการปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2.1 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2.1.1 การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

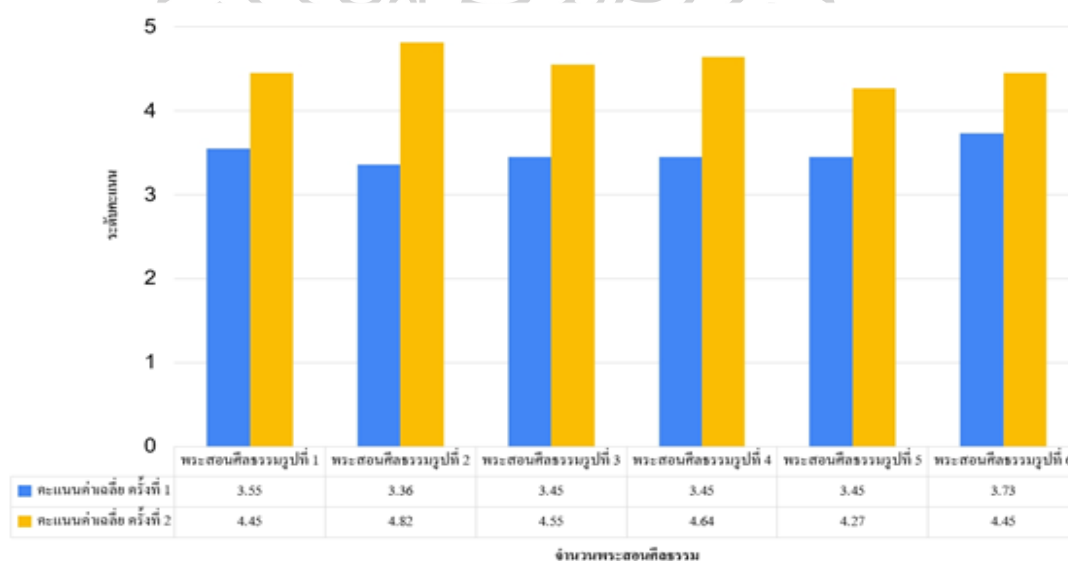
การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช เป็นการประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม หลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ดังนี้

- 1) การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี โดยการประเมินตนเองของพระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการใช้ของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเองรายข้อ)

รายการประเมิน	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (n = 6)						ระดับคุณภาพ	S.D.	ระดับคุณภาพ
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ระดับคุณภาพ				
	$\bar{x}$	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$	ระดับคุณภาพ			
1. โค้ชและผู้รับการโค้ชร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดประเด็นการโค้ช ก่อนสังเกตการจัดทำกรเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	3.17	ปานกลาง	4.33	สูง	3.75	สูง	0.82	สูง	
2. สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสังเกตการจัดทำกรเรียนรู้กับเทคนิคการจัดทำกรเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้	3.50	สูง	4.83	สูงมาก	4.17	สูง	0.94	สูง	
3. การพูดจาสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม	3.50	สูง	4.67	สูงมาก	4.08	สูง	0.82	สูง	
4. การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับว่าการโค้ชมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.17	ปานกลาง	4.17	สูง	3.67	สูง	0.71	สูง	
5. สามารถลงใจ และทำให้พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการโค้ชมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.50	สูง	4.33	สูง	3.92	สูง	0.59	สูง	
6. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดทำกรเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนากรจัดการเรียนรู้	3.33	ปานกลาง	4.50	สูงมาก	3.92	สูง	0.82	สูง	
7. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดทำกรเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนากรจัดการเรียนรู้	4.00	สูง	4.67	สูงมาก	4.33	สูง	0.47	สูง	
8. โค้ชใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกลึกและความคิดที่ชัดเจน	3.50	สูง	4.83	สูงมาก	4.17	สูง	0.94	สูง	
9. โค้ชใช้เวลาแก่ผู้รับการโค้ชได้ครบถ้วน หลังจากถามคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้	3.67	สูง	4.67	สูงมาก	4.17	สูง	0.71	สูง	
10. โค้ชมีความตั้งใจและฟังด้วยท่าทีอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการชมเชยชื่นชมที่มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้	3.33	ปานกลาง	4.33	สูง	3.83	สูง	0.71	สูง	
11. ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนากรจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและระสิทธิภาพ	3.80	สูง	4.50	สูงมาก	4.17	สูง	0.47	สูง	
	3.50	สูง	4.53	สูงมาก					
	0.26		0.22						
	ค่าเฉลี่ยรวม						4.02		
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)						0.03		
	ระดับคุณภาพ						สูง		

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินตนเอง ภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.03) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.26) และครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 7 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.47) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 2 สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.94) ข้อที่ 8 โค้ชใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.94) ข้อที่ 9 โค้ชให้เวลาแก่ผู้รับการโค้ชได้ใคร่ครวญ หลังจากถามคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.71) และข้อที่ 11 ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เท่ากัน ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.47) ส่วนด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 4 การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป โดยการประเมินตนเอง ดังปรากฏตามภาพที่ 23 ดังนี้

ภาพที่ 23 ของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี ของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเอง)

จากภาพที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินตนเอง พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.73$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.55$) ส่วนรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.36$)

ครั้งที่ 2 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.82$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.82$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรม รูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.27$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

2) การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีที่เลือกรูปแบบการโค้ชแบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) จำนวน 3 รูป ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 (การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย) ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 28

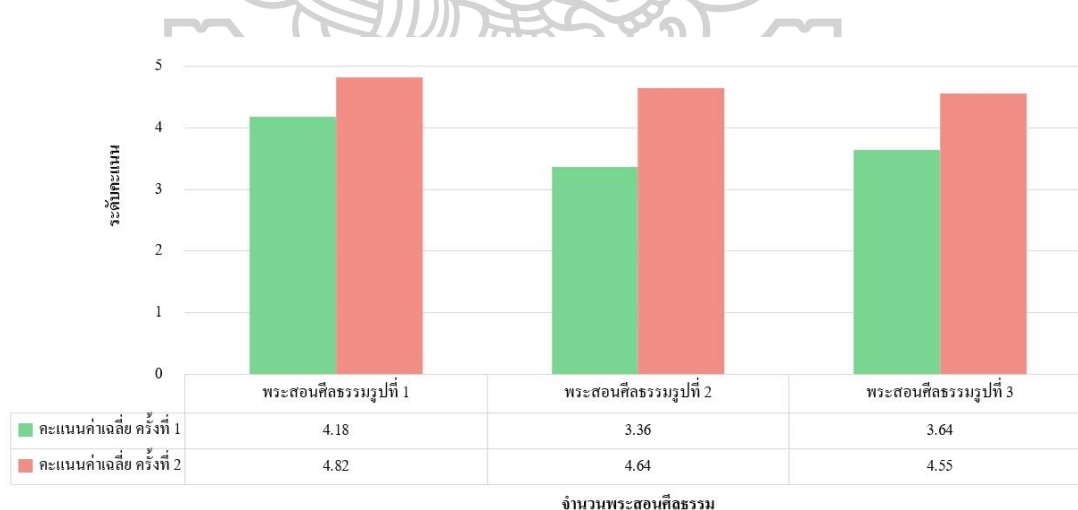

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการได้ของพระสอนศีลธรรมที่เลือกรูปแบบการได้ของผู้เชี่ยวชาญ (การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัยรายข้อ)

รายการประเมิน	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (n = 6)						ระดับคุณภาพ
	$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$	S.D.	
1. ได้และผู้รับการได้ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดปรึกษาได้ก่อนสั่งเกิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีใด	3.67	สูง	5.00	สูงมาก	4.33	0.94	สูง
2. สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสิ่งกีดขวางการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้	3.67	สูง	4.67	สูงมาก	4.17	0.71	สูง
3. การพูดจาสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม	3.33	ปานกลาง	4.33	สูง	3.83	0.71	สูง
4. การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม	3.67	สูง	4.33	สูง	4.00	0.47	สูง
5. สามารถจูงใจ และทำให้พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการได้ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.33	ปานกลาง	4.67	สูงมาก	4.00	0.94	สูง
6. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.67	สูง	4.67	สูงมาก	4.17	0.71	สูง
7. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.00	สูง	5.00	สูงมาก	4.50	0.71	สูงมาก
8. ได้ใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ชัดเจน	3.33	ปานกลาง	5.00	สูงมาก	4.67	0.47	สูงมาก
9. ได้ใช้เวลาและผู้รับการได้ได้ไตร่ตรอง หลังจากถามคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้	3.33	ปานกลาง	4.67	สูงมาก	4.33	0.47	สูง
10. ได้มีความตั้งใจและฟังด้วยท่าทีอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการชมเชยชื่นชมที่มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้	4.00	สูง	4.33	สูง	3.33	0.47	สูง
11. ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ	3.33	ปานกลาง	4.33	สูง	3.83	0.71	สูง
		สูง	4.64	สูงมาก			
		0.33	0.26				
		ค่าเฉลี่ยรวม (S.D.)					
		ค่าเฉลี่ยรวม					
		4.20					
		ค่าเฉลี่ยเบนมาตรฐานรวม (S.D.)					
		0.05					
		ระดับคุณภาพ					
		สูง					

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.05) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.33) และครั้งที่ 2 ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 8 โค้ชใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ชัดเจน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.47) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 7 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เท่ากัน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.71) ส่วนด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 3 การพูดจาสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม และข้อที่ 11 ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.71) เท่ากันตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) ดังปรากฏตามภาพที่ 24 ดังนี้

ภาพที่ 24 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม
(การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย)

จากภาพที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.18$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.64$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.36$) ตามลำดับ

ครั้งที่ 2 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.82$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.64$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรม รูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.55$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

3) การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีที่เลือกรูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) จำนวน 3 รูป ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 (การประเมินโดยเพื่อน) ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 29

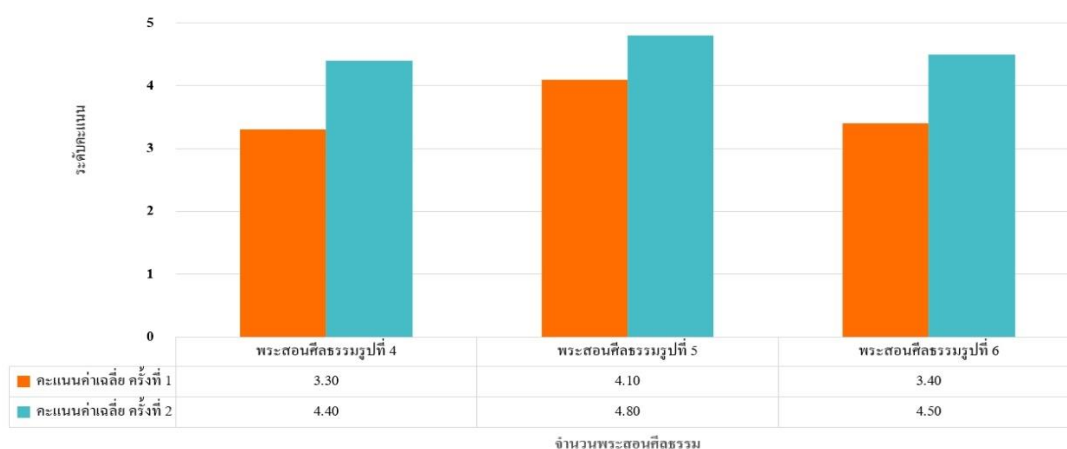

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการเลือกใช้ของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการได้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (การประเมินโดยเพื่อนรายข้อ)

รายการประเมิน	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (n = 6)						ระดับคุณภาพ
	$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$	S.D.	
1. ได้และผู้รับการใช้ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดปรึกษาได้ก่อนสั่งเกิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	3.67	สูง	4.00	สูง	3.83	0.24	สูง
2. สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสิ่งกีดขวางการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้	3.33	ปานกลาง	4.00	สูง	3.67	0.47	สูง
3. การพูดสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม	3.33	ปานกลาง	5.00	สูงมาก	4.17	0.18	สูง
4. การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม	3.33	ปานกลาง	5.00	สูงมาก	4.17	0.18	สูง
5. สามารถตั้งใจ และทำให้พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการได้ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.33	สูง	4.67	สูงมาก	4.50	0.24	สูงมาก
6. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.00	สูง	5.00	สูงมาก	4.50	0.71	สูงมาก
7. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.67	สูง	5.00	สูงมาก	4.33	0.94	สูง
8. ได้ใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกลึกและความคิดที่ชัดเจน	3.33	ปานกลาง	4.33	สูงมาก	4.83	0.71	สูง
9. ได้ใช้เวลาและผู้รับการใช้ได้ไตร่ตรอง หลังจากถามคำถามเพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้	3.30	ปานกลาง	4.33	สูงมาก	3.67	0.94	สูง
10. ได้มีความตั้งใจและฟังด้วยท่าทีอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการชมเชยชื่นชมที่มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้	4.00	สูง	4.33	สูง	4.17	0.24	สูง
11. ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ	3.33	ปานกลาง	4.00	สูง	3.67	0.47	สูง
	3.58	สูง	4.52	สูงมาก			
	0.40		0.43				
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)						
	ค่าเฉลี่ยรวม						4.05
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)						
	ระดับคุณภาพ						สูง

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.02) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 0.40) และครั้งที่ 2 ความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 5 สามารถจูงใจและทำให้ พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการโค้ชมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.43) และข้อที่ 6 สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.71) เท่ากัน เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 7 สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เท่ากัน ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.94) ส่วนข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.47) ข้อที่ 9 โค้ชให้เวลาแก่ผู้รับการโค้ชได้ใคร่ครวญ หลังจากถามคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.94) และข้อที่ 11 ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.47) เท่ากันตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ย การประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) ดังปรากฏตามภาพที่ 25 ดังนี้

ภาพที่ 25 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)

จากภาพที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมรายรูป โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.10$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.40$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.30$) ตามลำดับ

ครั้งที่ 2 ผลคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.80$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.50$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.40$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

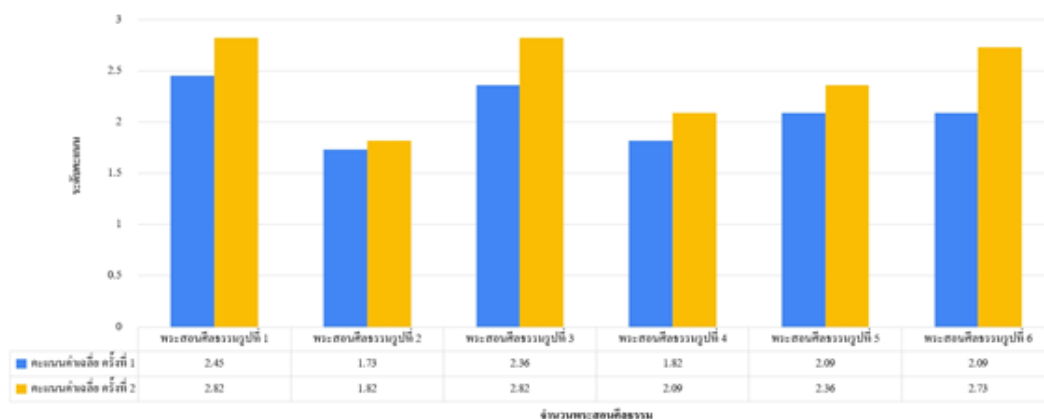
2.2.1.2 การประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสังฆเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมหลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ดังนี้

1) การประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังฆเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินตนเอง ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเองรายชื่อ)

รายการประเมิน	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (n = 6)				S.D.	ระดับคุณภาพ
	$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับคุณภาพ		
1. องค์ประกอบของแผน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมจัดการการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกต	2.17	สูง	2.67	สูงมาก	0.35	สูง
2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมจัดการการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	2.33	สูง	2.67	สูงมาก	0.24	สูง
3. สาระสำคัญ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	2.33	สูง	2.50	สูง	0.12	สูง
4. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกต	2.50	สูง	2.50	สูง	0.00	สูง
5. เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกต	2.00	ปานกลาง	2.50	สูง	0.35	สูง
6. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	2.00	ปานกลาง	2.33	สูง	0.24	สูง
7. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	3.00	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.00	สูงมาก
8. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา	2.00	ปานกลาง	2.50	สูง	0.35	สูง
9. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน	1.50	ต่ำ	2.00	ปานกลาง	0.35	ปานกลาง
10. สื่อการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกต	1.67	ปานกลาง	2.17	สูง	0.35	ปานกลาง
11. การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1.50	ต่ำ	2.00	ปานกลาง	0.35	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง						
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)				0.30		
ค่าเฉลี่ยรวม				2.27		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)				0.11		
ระดับคุณภาพ				สูง		

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอน โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินตนเอง โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์ คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.27$, S.D. = 0.11) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 ความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.09$, S.D. = 0.45) และครั้งที่ 2 ความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.44$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 7 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.00) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 2 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.24) และข้อที่ 4 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.00) เท่ากัน ส่วนข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 9 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน และ ข้อที่ 11 การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.75$, S.D. = 0.35) เท่ากัน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมิน ความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินตนเอง ดังปรากฏตามภาพที่ 26 ดังนี้

ภาพที่ 26 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้
อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินตนเอง)

จากภาพที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมิน
ความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน โดยการประเมินตนเอง พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถ
ออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่า พระสอน
ศีลธรรม รูปที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.45$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอน
ศีลธรรมรูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ สูง ($\bar{x} = 2.36$) ส่วนรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.73$)

ครั้งที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถ
ออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่า พระสอน
ศีลธรรมรูปที่ 1 และพระสอนศีลธรรม รูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.82$)
เท่ากัน เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก
($\bar{x} = 2.73$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรม รูปที่ 2
มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.82$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

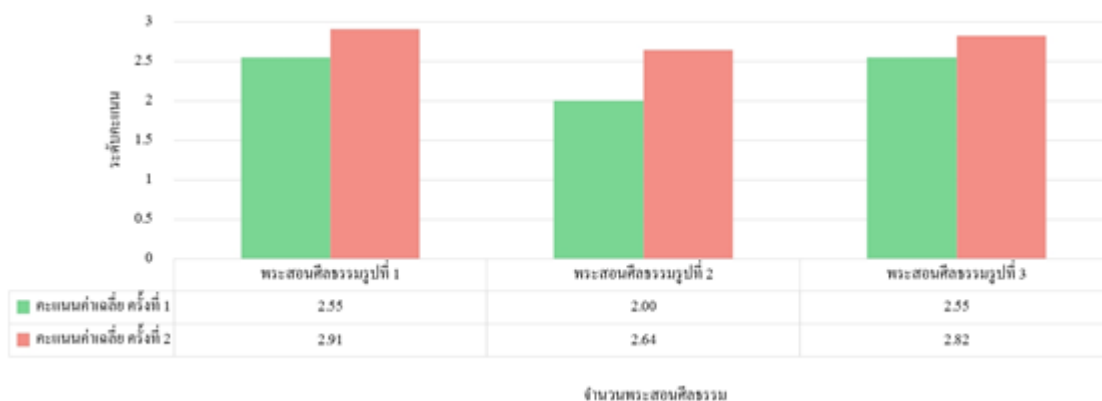
2) การประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็น
ฐานที่เลือกรูปแบบการโค้ชแบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) จำนวน 3 รูป ได้แก่ พระสอน
ศีลธรรมรูปที่ 1 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 ผลการศึกษาดังปรากฏตาม
ตารางที่ 31

ตารางที่ 31 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการวัดซ์แบบผู้เชี่ยวชาญ (ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญรายชื่อ)

รายการประเมิน	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (n = 6)				S.D.	ระดับคุณภาพ
	$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับคุณภาพ		
1. องค์ประกอบของแผน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.47	สูงมาก
2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน	2.67	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
3. สาระสำคัญ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน	2.67	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
4. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.67	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
5. เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.33	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.47	สูงมาก
6. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.47	สูงมาก
7. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	3.00	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.00	สูงมาก
8. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา	2.33	สูง	2.67	สูงมาก	0.24	สูง
9. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน	2.00	ปานกลาง	2.33	สูง	0.24	สูง
10. สื่อการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.00	ปานกลาง	2.33	สูง	0.24	สูง
11. การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน	1.67	ปานกลาง	2.33	สูง	0.47	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง						
ค่าเฉลี่ยรวมมาตรฐาน (S.D.)				2.79	0.31	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยรวม				2.58		
ค่าเฉลี่ยรวมมาตรฐานรวม (S.D.)				0.05		
ระดับคุณภาพ				สูงมาก		

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ोरิสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ोरิสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = 0.05) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ोरิสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.36$, S.D. = 0.38) และครั้งที่ 2 ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ोरิสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.79$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 7 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.00) เป็นลำดับ 1 รองลงมา ข้อที่ 2 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरิสัจเป็นฐาน ข้อที่ 3 สารสำคัญ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरิสัจเป็นฐานและข้อที่ 4 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरิสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 0.24) เท่ากัน ส่วนข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 11 การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरิสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.00$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ोरิสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมโดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) ดังปรากฏตามภาพที่ 27 ดังนี้

ภาพที่ 27 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย)

จากภาพที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.55$) เท่ากัน เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.00$) ตามลำดับ

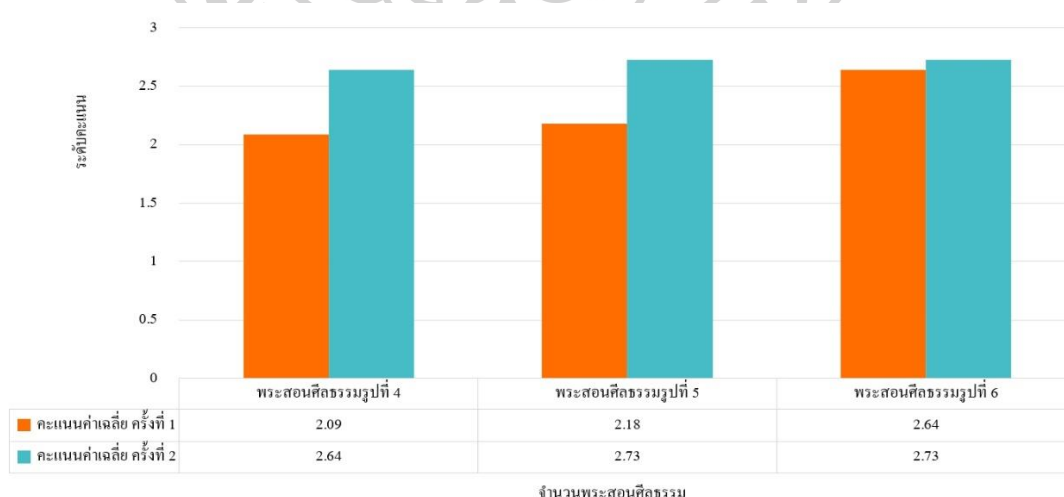
ครั้งที่ 2 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.91$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.82$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรม รูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.32$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

3) การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ อริยสัจเป็นฐานที่เลือกรูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) จำนวน 3 รูป ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 (การประเมินจากเพื่อน) ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 32

ตารางที่ 32 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบกกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการวัดซแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (ประเมินโดยเพื่อนรายข้อ)

รายการประเมิน	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (n = 6)				S.D.	ระดับคุณภาพ
	$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับคุณภาพ		
1. องค์กรประกอบของแผน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
3. สาระสำคัญ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
4. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.67	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.12	สูงมาก
5. เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
6. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	0.24	สูงมาก
7. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	3.00	สูงมาก	3.00	สูงมาก	0.00	สูงมาก
8. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา	2.00	ปานกลาง	2.33	สูง	0.12	สูง
9. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน	2.00	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	0.00	ปานกลาง
10. สื่อการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ	2.00	ปานกลาง	2.33	สูง	0.12	สูง
11. การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน	2.00	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	0.00	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง						
ค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง				2.70		สูงมาก
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)						
ค่าเฉลี่ยรวม				0.43		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)						
ค่าเฉลี่ยรวม				0.08		สูง
ระดับคุณภาพ						
ระดับคุณภาพ				สูง		

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยรวม พบว่า ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.08) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.30$, S.D. = 0.31) และครั้งที่ 2 ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.70$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 7 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.00) เป็นลำดับ 1 รองลงมาคือ ข้อที่ 4 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 0.12) ส่วนข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 9 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน ข้อที่ 11 การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.00$, S.D. = 0.00) เท่ากันตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) ดังปรากฏตามภาพที่ 28 ดังนี้

ภาพที่ 28 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (การประเมินจากเพื่อน)

จากภาพที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่าพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.64$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาพระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 2.18$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.09$) ตามลำดับ

ครั้งที่ 2 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด พบว่าพระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.73$) เท่ากัน รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.64$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

2.2.1.3 การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม หลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีดังนี้

1) การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินตนเอง ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 33

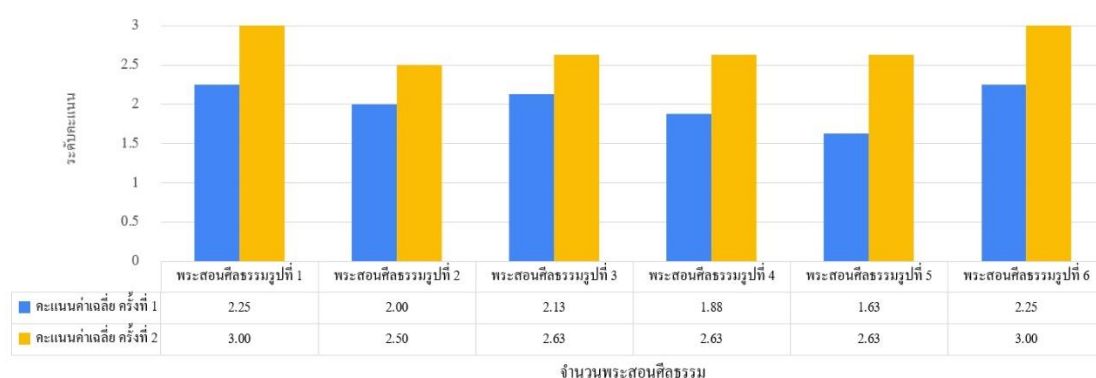

ตารางที่ 33 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (ประเมินตนเอง)

ข้อที่	รายการ	พระสอนศีลธรรม 6 รูป (ประเมินโดยตนเอง)				$\bar{x}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
		$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับ คุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับ คุณภาพ			
1	กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา	1.83	ปานกลาง	2.50	สูง	2.17	0.47	สูง
2	ค้นหาสาเหตุ	2.17	สูง	2.67		2.42	0.35	สูง
3	กำหนดเป้าหมาย	1.67	ปานกลาง	2.67	สูงมาก	2.17	0.71	สูง
4	คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	2.00	ปานกลาง	3.00	สูงมาก	2.50	0.71	สูง
5	ลงมือปฏิบัติ	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	2.67	0.47	สูงมาก
6	ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้	2.50	สูง	3.00	สูงมาก	2.75	0.35	สูงมาก
ค่าคะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง		2.08		2.81				
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)		0.31		0.22				
ค่าคะแนนค่าเฉลี่ยรวม		2.44						
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)		0.06						
ระดับคุณภาพ		สูง						

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินตนเอง ภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.44$, S.D. = 0.06) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.08$, S.D. = 0.31) และครั้งที่ 2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.75$, S.D. = 0.35) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการลงมือปฏิบัติ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.67$, S.D. =

0.47) ส่วนด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านกระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา ($\bar{x} = 2.17$, S.D. = 0.47) และด้านค้นหาสาเหตุ ($\bar{x} = 2.17$, S.D. = 0.71) มีคะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินตนเอง ดังปรากฏตามภาพที่ 29 ดังนี้

ภาพที่ 29 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (ประเมินตนเอง)

จากภาพที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินตนเอง พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 และพระสอนศีลธรรม รูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.25$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 2.00$) ส่วนรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ในระดับสูง ($\bar{x} = 1.63$) ตามลำดับ

ครั้งที่ 2 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$) เท่ากัน รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 3 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.63$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอน

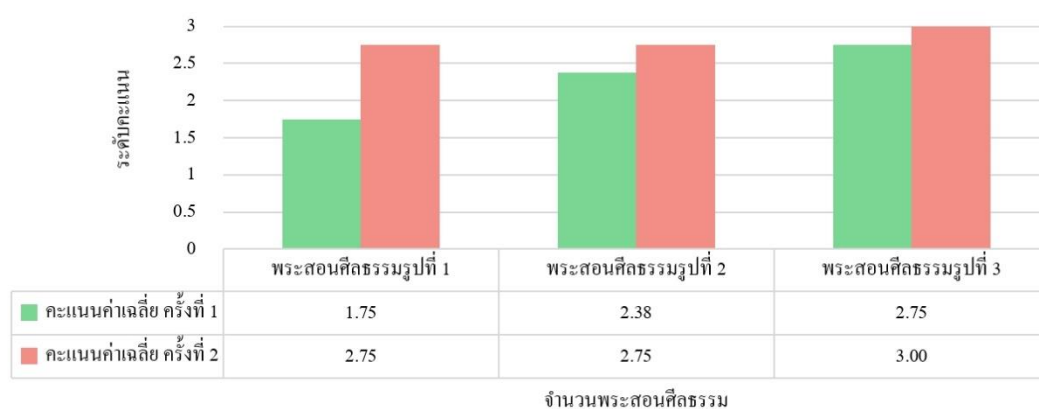
ศีลธรรม รูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.50$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

2) การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานที่เลือกรูปแบบการโค้ชแบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) จำนวน 3 รูป ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 (ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย) ผลการศึกษาดังปรากฏตามตารางที่ 34

ตารางที่ 34 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบผู้เชี่ยวชาญ (การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย) (Expert Coaching)

ข้อที่	รายการ	พระสอนศีลธรรม 3 รูป (n=3)				$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
		$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับคุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับคุณภาพ			
1	กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา	2.22	สูง	2.67	สูงมาก	2.44	0.31	สูง
2	ค้นหาสาเหตุ	2.00	ปานกลาง	3.00	สูงมาก	2.50	0.71	สูง
3	กำหนดเป้าหมาย	2.00	ปานกลาง	3.00	สูงมาก	2.50	0.71	สูง
4	คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	2.33	สูง	2.67	สูงมาก	2.50	0.24	สูง
5	ลงมือปฏิบัติ	3.00	สูงมาก	3.00	สูงมาก	3.00	0.00	สูงมาก
6	ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้	2.33	สูง	3.00	สูงมาก	2.67	0.47	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง		2.31	สูง	2.89	สูงมาก			
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)		0.37		0.17				
ค่าเฉลี่ยรวม		2.60						
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)		0.14						
ระดับคุณภาพ		สูงมาก						

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย ภาพรวม ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.60$, S.D. = 0.14) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 ส่วนผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.31$, S.D. = 0.37) และครั้งที่ 2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการลงมือปฏิบัติ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.00) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.47) ส่วนด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านกระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.44$, S.D. = 0.31) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) (n = 3) ดังปรากฏตามภาพที่ 30 ดังนี้

ภาพที่ 30 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย

จากภาพที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้วิจัย (Expert Coaching) พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.75$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ สูง ($\bar{x} = 2.38$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.75$) ตามลำดับ

ครั้งที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$) รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 1 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.75$) เท่ากัน ตามลำดับ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

3) การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกรูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) จำนวน 3 รูป ได้แก่ พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 (การประเมินจากเพื่อน) ผลการศึกษาดังปรากฏตารางที่ 35

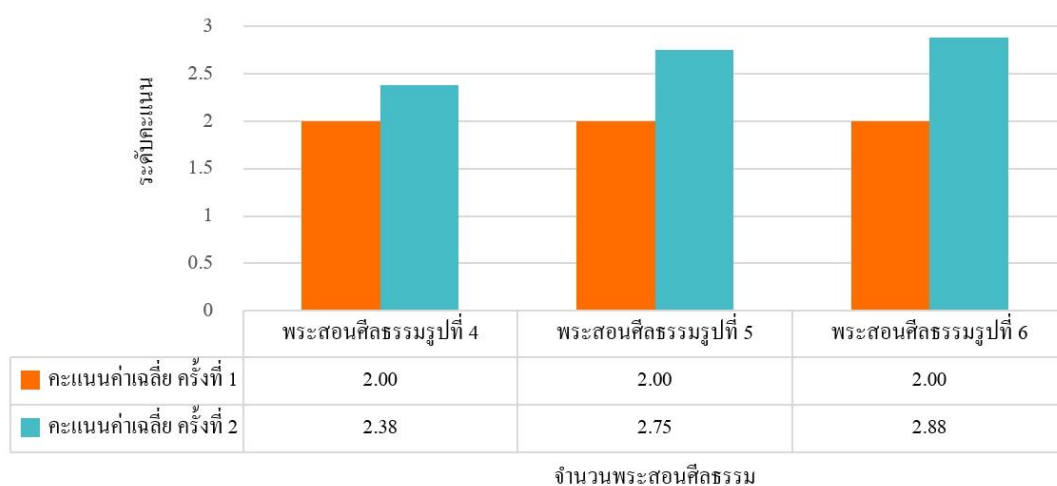

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็น
ฐานของพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (การประเมินจากเพื่อน)

ข้อ ที่	รายการ	พระสอนศีลธรรม 3 รูป (n=3)				$\bar{x}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
		$\bar{x}$ ครั้งที่ 1	ระดับ คุณภาพ	$\bar{x}$ ครั้งที่ 2	ระดับ คุณภาพ			
1	กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา	1.89	ปานกลาง	2.33	สูง	2.11	0.31	สูง
2	ค้นหาสาเหตุ	1.67	ปานกลาง	2.67	สูงมาก	2.17	0.71	สูง
3	กำหนดเป้าหมาย	1.67	ปานกลาง	2.67	สูงมาก	2.17	0.71	สูง
4	คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	1.33	ต่ำ	3.00	สูงมาก	2.17	1.18	สูง
5	ลงมือปฏิบัติ	2.67	สูงมาก	3.00	สูงมาก	2.83	0.24	สูงมาก
6	ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้	3.00	สูงมาก	3.00	สูงมาก	3.00	0.00	สูงมาก
ค่าคะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง		2.00	ปานกลาง	2.67	สูงมาก			
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)		0.68		0.44				
ค่าคะแนนค่าเฉลี่ยรวม				2.33				
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.)				0.17				
ระดับคุณภาพ				สูง				

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้
อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) ภาพรวม ผลการ
วิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอน
ศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.33$, S.D. = 0.17) ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3 ส่วนผล
การวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยรวมรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์
เป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.00$, S.D. = 0.68) และครั้งที่
2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรม มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านประเมินผลและสะท้อนผล
การเรียนรู้ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.00) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา
คือ การลงมือปฏิบัติ มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 0.47) ส่วนด้านที่มี
คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านกระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ สูง ($\bar{x} =$

2.11, S.D. = 0.31) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายรูป ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) ดังปรากฏตามภาพที่ 31 ดังนี้

ภาพที่ 31 ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน

จากภาพที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินจากเพื่อน (Peer Coaching) พบว่า

ครั้งที่ 1 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 4 พระสอนศีลธรรมรูปที่ 5 และพระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.00$) เท่ากัน ตามลำดับ

ครั้งที่ 2 ผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมฯ รูปที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด พบว่า พระสอนศีลธรรมรูปที่ 6 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.88$) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา พระสอนศีลธรรม รูปที่ 5 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.75$) ส่วนพระสอนศีลธรรมรูปที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ พระสอนศีลธรรม รูปที่ 4 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.38$) ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

2.2.1.4 การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อ 2.4 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลปรากฏตามตารางที่ 36 ดังนี้

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระสอน ศีลธรรม	ระดับชั้น	จำนวน (N)	คะแนน ก่อน	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
1	ม.1	20	ก่อน	24	9.90	1.74	3.96*	0.00
			หลัง	24	14.00	1.69		
2	ม.2	20	ก่อน	24	9.15	1.35	3.85*	0.00
			หลัง	24	13.75	1.77		
3	ม.3	20	ก่อน	24	11.65	3.07	3.82*	0.00
			หลัง	24	15.95	2.01		
4	ป.4	20	ก่อน	24	10.45	2.33	3.84*	0.00
			หลัง	24	14.10	2.13		
5	ป.5	20	ก่อน	24	10.65	1.27	3.71*	0.00
			หลัง	24	12.90	1.48		
6	ป.6	20	ก่อน	24	9.35	1.35	3.95*	0.00
			หลัง	24	12.80	1.88		

*P < .05

จากตารางที่ 36 เมื่อเปรียบเทียบค่าผลการประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐานจากพระสอนศีลธรรม จำนวน 2 ครั้ง พบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.1.5 ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

ผู้วิจัยได้ดำเนินระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) ตามรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม - 30 กันยายน 2564 สามารถสรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการโค้ช ซึ่งการโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) ผู้วิจัยได้ดำเนินตามปฏิทินการโค้ชของพระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป เนื่องด้วยเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้สถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอนอยู่นั้นไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ On-Site ได้ จึงทำให้พระสอนศีลธรรมจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) ตามเครื่องมือออนไลน์ที่สถานศึกษาได้บริหารจัดการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนผ่านไปให้ดีที่สุด ในสถานการณ์ดังกล่าว โดยมีประเด็นสังเกตดังนี้

การสังเกตความสามารถในการโค้ชของพระสอนศีลธรรม ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นโค้ช (Peer Coaching) พบว่า พระสอนศีลธรรม สามารถมองเห็นจุดที่ควรพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของแผนการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) โดยพระสอนศีลธรรมที่เป็น Peer Coaching สามารถใช้การตั้งคำถามให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช ได้ให้ข้อมูลย้อนกลับได้และมีการให้กำลังใจ โดยการชี้ชวนชมเชยพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์และบริบทการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในช่วงนี้

การสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน พบว่า การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน พระสอนศีลธรรมจะดำเนินการเปิดห้องเรียนออนไลน์ด้วยตนเอง โดยการเปิดห้องเรียนออนไลน์ (Online) ซึ่งใช้ไลน์กลุ่มเป็นห้องเรียน (Line Group) ก่อนเริ่มเวลาเรียน 15 นาที นอกจากนี้ ยังพบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนปิดกล้องในการเรียนรู้ ทำให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่สังเกต ไม่เห็นหน้า ไม่เห็นแววตา ได้ยินเพียงแค่เสียงของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมของพระสอนศีลธรรมที่ทำการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

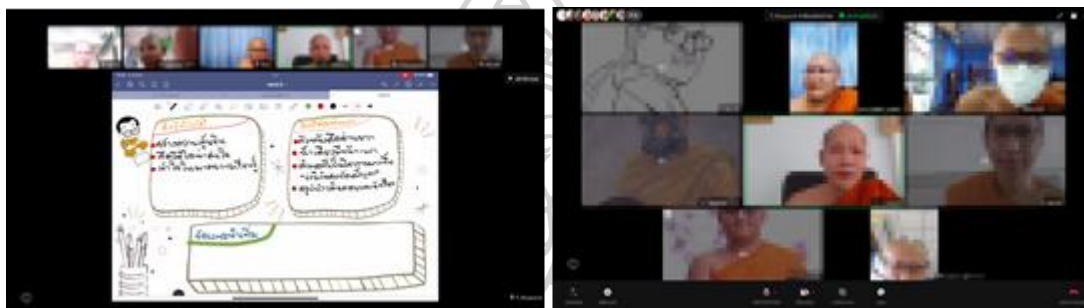
การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอยู่ ถึงแม้ว่า ผู้เรียนจะปิดกล้องก็ตาม สังเกตได้การตอบคำถามของผู้เรียน ในขณะที่พระสอนศีลธรรมได้ตั้งคำถามมีการแลกเปลี่ยนและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

นอกจากนี้ ในการโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานแบบออนไลน์ พบว่า

1. พระสอนศีลธรรมที่ทำหน้าที่โค้ช มีพัฒนาการความสามารถในการโค้ชเพิ่มขึ้นและสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานเพิ่มขึ้นด้วย
2. พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช ก็มีพัฒนาการในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากในกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ ไม่มีเรื่องเครื่องมือ

และช่องทางการจัดการเรียนรู้แบบนี้ เน้นเป็นที่การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบ On-site มากกว่า แต่ก็สามารถที่จะเรียนรู้ตามที่พระสอนศีลธรรมที่เป็น Peer Coaching และ Expert Coaching ได้ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ (Feedback)

จากข้อมูลจากต้น สรุปลงจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติการณ์โค้ช และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมได้ว่า พระสอนศีลธรรมที่ทำหน้าที่โค้ช(Coaching) และพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) มีพัฒนาการความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีและมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานที่ใช้ช่องทางออนไลน์ (Online) ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบออนไลน์

ภาพที่ 32 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) โดยใช้โปรแกรม Line Group

2.2.2 ผลการปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีไปใช้ ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อให้รูปแบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ดังนี้

1. ปรับแก้ไขเพิ่มเติม วัตถุประสงค์ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ข้อ 1 เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานได้ แก้ไขเป็น ข้อ 1 เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบผสมผสานได้ (Hybrid Learning)

2. ปรับแก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนของกระบวนการของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding) ข้อ 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) แก้ไขเป็น ข้อ 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบผสมผสาน(Hybrid Learning)

ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

นอกจากนั้น เพิ่มเติมข้อ 2.3 ประเด็นเรื่อง การให้ความรู้เครื่องมือและช่องทางการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และฝึกทักษะการใช้เครื่องมือออนไลน์ ได้แก่ Google Meet, Google form, Google Classroom, Data Studio, Line, Microsoft teams , Pedlet, Canva, Bandicam เป็นต้น เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้

สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี แสดงตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37 แสดงการสรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ฉบับสมบูรณ์)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (เดิม)	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ใหม่)
องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์	
หลักการ: การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลักกัลยาณมิตรที่ดั่งศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	หลักการ: การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลักกัลยาณมิตรที่ดั่งศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานตามกระบวนการไตรสิกขาอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
วัตถุประสงค์: 1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้ 2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	วัตถุประสงค์: 1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานแบบผสมผสานได้ (Hybrid Learning) 2. คงเดิม

ตารางที่ 37 (ต่อ)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (เดิม)	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ใหม่)
องค์ประกอบเชิงกระบวนการ	
ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding)	
1. ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย ข้อมูลอายุ การศึกษาและประสบการณ์การสอนและบริบท โรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและทราบความต้องการในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรม	1. คงเดิม
2. อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)	2. อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)
2.2 การให้ความรู้เรื่องการโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach) และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และทักษะการสังเกตการณ์สอน ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)	2.2 คงเดิม

ตารางที่ 37 (ต่อ)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (เดิม)	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ใหม่)
ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding)	
	2.3 การให้ความรู้เครื่องมือและช่องทางการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และฝึกทักษะการใช้เครื่องมือออนไลน์ ได้แก่ Google Meet, Google form, Google Classroom, Data Studio, Line, Microsoft teams , Pedlet , Canva , Bandicam เป็นต้น เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้
ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching)	
พระสอนศีลธรรมผู้โค้ชให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปของตนเอง ประกอบด้วย 1. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) และ 3. การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)	คงเดิม
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching)	
1. พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการกำหนดปฏิทินการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อวางแผนปฏิทินการเข้าโค้ช ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติโค้ช	1. คงเดิม

ตารางที่ 37 (ต่อ)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (เดิม)	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ใหม่)
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching) (ต่อ)	
2. พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนโดยใช้วิธีสังเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ให้กับนักเรียน	2. คงเดิม
3. พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) และผู้วิจัยกับพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามแต่ละรูปได้เลือกออกแบบการโค้ชไว้ เพื่อประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล	3. คงเดิม

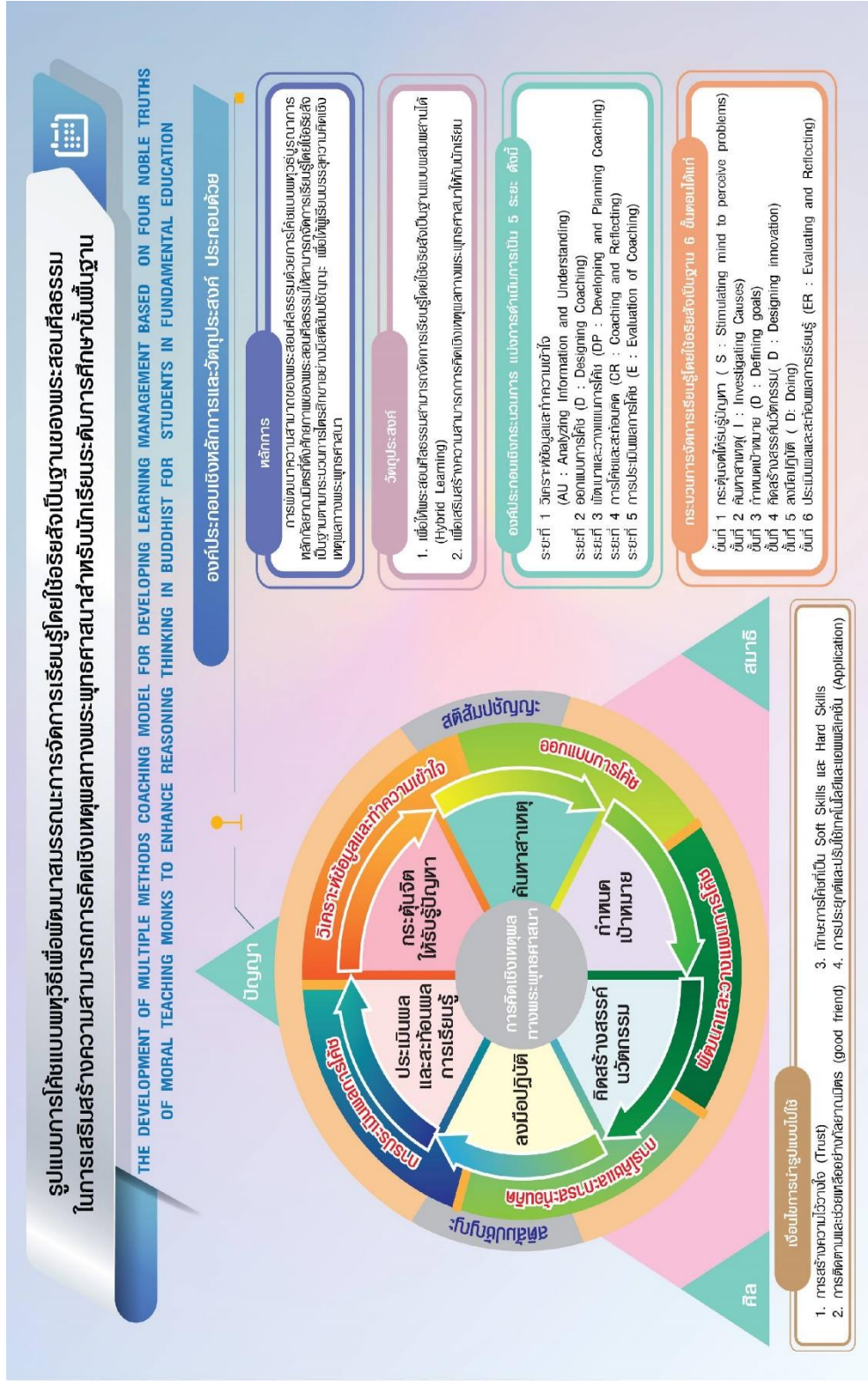
ตารางที่ 37 (ต่อ)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (เดิม)	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ใหม่)
ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting)	
1. ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) สังเกตการสอนในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือ 1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1. คงเดิม
2. ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถามผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้สะท้อนและให้ข้อมูลย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจและเสริมแรงในการปฏิบัติการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	2. คงเดิม
ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching)	
1. การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด คือ แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach)	คงเดิม
2. การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด ดังนี้ 2.1 พระสอนศีลธรรม ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2.2 นักเรียน ได้แก่ แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	

ตารางที่ 37 (ต่อ)

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (เดิม)	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี (ใหม่)
องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้	
1. ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษากระบวนการโค้ชและทำความเข้าใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	1. คงเดิม
2. พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ	2. คงเดิม
	3. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องมีทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ (Soft Skills) และทักษะทางวิชาการ (Hard Skills)
	4. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องรู้ทักษะทางวิชาการด้านเทคโนโลยีที่เป็น Hard Skill ระดับปานกลางขึ้นไปและรู้จักการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานแบบ Hybrid Learning ในแอปพลิเคชัน Application

ภาพที่ 33 รูปแบบการใช้แบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังขเป็นฐานของพระสงฆ์ธรรมในการเสริมสร้างความสามารถทางพุทธศานาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมบุญรณ์ ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมบุญรณ์))

รายละเอียดแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding)

1) ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วยข้อมูลอายุ การศึกษา และประสบการณ์การสอนและบริบทโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและทราบความต้องการในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรม

2) อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

2.1) การพัฒนาความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ทักษะสนับสนุน การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

2.2) การพัฒนาความรู้เรื่องการโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coach) การสร้างสัมพันธภาพและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และทักษะการสังเกตการณ์สอน ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

2) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานได้

วิธีการดำเนินการ

ผู้โค้ชเตรียมพร้อม วางแผน วิเคราะห์พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้พระสอนศีลธรรมได้พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานด้วยการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติการโค้ช

บทบาท

บทบาทของพระสอนศีลธรรม ผู้โค้ชและผู้วิจัย	บทบาทพระสอนศีลธรรม ผู้ที่ได้รับการโค้ช
ศึกษาวางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมว่า พระสอนศีลธรรม ขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ ควรเพิ่มเติมทักษะ หรือองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานส่วนไหน	วิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้ทราบว่าคุณภาพขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการอะไร เพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานประสบผลสำเร็จ

ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching)

พระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Coach) ให้พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้สึกรู้สึก ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปด้วยตนเอง โดยกรอกข้อมูลความประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในใบงาน การออกแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) และ 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)

วัตถุประสงค์

เพื่อออกแบบการโค้ชให้เหมาะสมกับความรู้สึกรู้สึก ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้พระสอนศีลธรรมแต่ละรูป

วิธีการดำเนินการ

ผู้โค้ชได้ให้พระสอนศีลธรรมได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่แตกต่างให้เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรม จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมในระยะที่ 1

บทบาท

บทบาทของพระสอนศีลธรรม ผู้โค้ชและผู้วิจัย	บทบาทพระสอนศีลธรรม ผู้ที่ได้รับการโค้ช
ให้พระสอนศีลธรรมได้เลือกการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้สึกรู้สึก ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมด้วยตนเอง โดยมีผู้โค้ช/ผู้วิจัยให้คำปรึกษา	เลือกการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้สึกรู้สึก ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching)

1) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการกำหนดปฏิทินการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อวางแผนการเข้าโค้ช ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติการโค้ช

2) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

3) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามที่แต่ละรูปได้เลือกสไตล์การโค้ชหรือออกแบบการโค้ชไว้ โดยประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์

เพื่อวางแผน กำหนดปฏิทินการโค้ชและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ก่อนที่จะไปดำเนินการปฏิบัติการโค้ช

วิธีการดำเนินการ

1) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ร่วมกันดำเนินการวางแผนการโค้ช กำหนดปฏิทินการโค้ชและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Peer Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ดำเนินการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน โดยใช้เครื่องมือ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

3) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coach) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ร่วมกันดำเนินการวางแผนการโค้ช กำหนดปฏิทินการโค้ชและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

โค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ประสานงานกับพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช เพื่อประชุมก่อนสังเกตการสอนในชั้นเรียน

4) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน กำหนดประเด็นการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของพระสอนศีลธรรม และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนตลอดถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานตามแผนที่วางเอาไว้

บทบาท

บทบาทของพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช	บทบาทพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช	บทบาทผู้สนับสนุน (ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง)
1. สนับสนุนช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ชให้ได้วางแผนการกำหนดพฤติกรรมการโค้ช 2. ให้พระสอนศีลธรรมได้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน โดยคอยสนับสนุนช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาและทำการโค้ชแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 3. ประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 4. ประสานงานพระสอนศีลธรรมและสถานศึกษา เพื่อแจ้งการเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน	1. พระสอนศีลธรรม กำหนดพฤติกรรมการโค้ช เพื่อให้การเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นไปในเวลาที่เหมาะสม 2. พระสอนศีลธรรมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 3. พระสอนศีลธรรมแจ้งหัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ครูพี่เลี้ยง เพื่อให้ทางสถานศึกษาอำนวยความสะดวก	1. ร่วมประชุมก่อนสังเกตการสอนในชั้น เพื่อทราบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 2. อำนวยความสะดวกและสถานที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนพระสอนศีลธรรม

ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching)

1) การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี

เครื่องมือในการวัด คือ แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach)

2) การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี

เครื่องมือในการวัด ดังนี้

2.1) พระสอนศีลธรรม ได้แก่ แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

2.2) นักเรียน คือ แบบประเมินความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

วิธีการดำเนินการ

1) ผู้โค้ชประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีสำหรับพระสอนศีลธรรมที่ทำหน้าที่โค้ช (Coaching)

2) ผู้โค้ชประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม (Coachee)

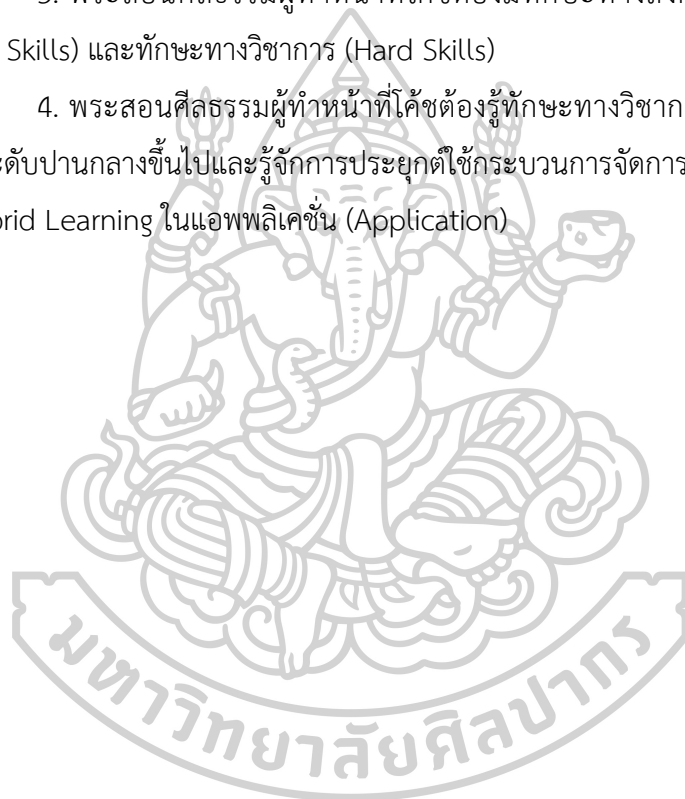
3) ผู้โค้ชและพระสอนศีลธรรมประเมินความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ได้รับการเรียนรู้จากพระสอนศีลธรรม (Coachee)

บทบาท

บทบาทของพระสอนศีลธรรม ผู้โค้ช	บทบาทพระสอนศีลธรรม ผู้ที่ได้รับการโค้ช	บทบาทผู้สนับสนุน (ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง)
ประเมินพระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ช ด้วย แบบ ประเมิน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี	อำนวยความสะดวกให้กับพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา

เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ :

1. ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษากระบวนการโค้ชและทำ
ความใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนา
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง
2. พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่
เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ
3. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องมีทักษะทางสังคมและความฉลาดทาง
อารมณ์ (Soft Skills) และทักษะทางวิชาการ (Hard Skills)
4. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องรู้ทักษะทางวิชาการด้านเทคโนโลยีที่เป็น
Hard Skill ระดับปานกลางขึ้นไปและรู้จักการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็น
ฐานแบบ Hybrid Learning ในแอปพลิเคชัน (Application)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ได้แก่ 2.1) ประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐาน 2.2) ประเมินความสามารถในการออกแบบการสอนโดยใช้ोरัยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐาน 2.3) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐาน และ 2.4) เปรียบเทียบความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरัยสัจเป็นฐาน

ในงานวิจัยครั้งนี้ วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการศึกษาวិธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสอนศีลธรรม ที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป และนักเรียนโรงเรียนวัดนิมมานรดี แยกตามระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวมจำนวน 120 คน ได้แก่ 1) ระดับประถมศึกษา: นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน และนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน ใช้แบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ผสมผสานกับการวิจัยแบบคุณภาพเวลา และกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-Samples Design) แบบแผนการทดลอง

แบบการทดสอบกลุ่มเดียวหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสถิติแบบไม่อิงค่าพารามิเตอร์ (Non Parametric) โดยการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Signed Ranks Test) การทดสอบค่าที่ (Dependent t-test) เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบดังนี้

หลักการคือ การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณา การหลักกัลยาณมิตรที่ดังกายภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็น ฐานตามกระบวนการไตรสิกขาอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของรูปแบบคือ 1) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานแบบผสมผสานได้ (Hybrid Learning) 2) เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

กระบวนการดำเนินการในการโค้ชแบบพหุวิธี 5 ระยะเวลา ได้แก่

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding) วิเคราะห์ข้อมูลพระสอนศีลธรรม ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติตามกระบวนการฝึกอบรม เพื่อสร้างพลังความร่วมมือสู่การสร้างควมไว้วางใจ (Trust)

ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching) เลือกการโค้ชที่รู้สึกเหมาะสมกับ ตนเองเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching) ประชุมวางแผน กำหนดปฏิทินการโค้ช การออกแบบกิจกรรมการสอนการประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและการกำหนดประเด็นที่จะเก็บข้อมูลในการสังเกตชั้นเรียน

ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) การสังเกตและเก็บข้อมูลในชั้นเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีอย่างกัลยาณมิตร

ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching) การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี และประเมินผลหลังสุดสิ้นการโค้ชแบบพหุวิธี

เงื่อนไขการนำไปใช้ คือ 1) ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษาระบบการโค้ชและทำความเข้าใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง 2) พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ 3) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องมีทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ (Soft Skills) และทักษะทางวิชาการ (Hard Skills) และ 4) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องรู้ทักษะทางวิชาการด้านเทคโนโลยีที่เป็น Hard Skill ระดับปานกลางขึ้นไปและรู้จักการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานแบบ Hybrid Learning ในแอปพลิเคชัน (Application)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน ทั้ง 3 รูปแบบการประเมิน ดังนี้

2.1.1 การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยการประเมินตนเองพบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.26) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่สูงมาก ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.22) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.01$)

2.1.2 การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ภาพรวมคะแนนความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.05) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.73$, SD = 0.33) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.26) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรม จำนวน 3 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.20$)

2.1.3 การประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีฯ โดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ภาพรวมคะแนนความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.02) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 0.40) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.43) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรม จำนวน 3 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.08$)

ดังนั้น ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีฯของพระสอนศีลธรรม หลังการใช้รูปแบบการโค้ชพหุวิธี ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

2.2 ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรม หลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน ทั้ง 3 รูปแบบการประเมิน ดังนี้

2.2.1 การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน โดยการประเมินตนเอง พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.27$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.09$, S.D. = 0.45) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.44$, S.D. = 0.30) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.27$)

2.2.2 การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐานโดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ภาพรวมคะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = 0.05) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.36$, S.D. = 0.38) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.79$, S.D. = 0.31) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรม จำนวน 3 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.58$)

2.2.3 การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐานโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ภาพรวมคะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.30$, S.D. = 0.31) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.70$, S.D. =

0.43) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรม จำนวน 3 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.50$)

ดังนั้น ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ரியัจเป็นฐานหลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

2.3 พัฒนาการสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ரியัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมหลังได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ரியัจเป็นฐานทั้ง 3 รูปแบบการประเมิน ดังนี้

2.3.1 การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ரியัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม โดยการประเมินตนเอง พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.44$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.08$, S.D. = 0.31) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 0.22) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรมทั้ง 6 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.38$)

2.3.2 การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ரியัจเป็นฐานโดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ภาพรวมคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ரியัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.60$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.31$, S.D. = 0.37) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.17) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรม จำนวน 3 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.56$)

2.3.3 การประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ரியัจเป็นฐานโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ภาพรวมคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ரியัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.33$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเป็นรายครั้ง พบว่า ครั้งที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.00$, S.D. = 0.68) และครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.44) ส่วนการพิจารณาเป็นรายรูป พบว่า พระสอนศีลธรรม จำนวน 3 รูป มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.34$)

ดังนั้น สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ரியัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมหลังการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

2.4 ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยอภิปรายผลของการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ร้อยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีความสอดคล้องเชิงทฤษฎี อยู่ระหว่าง 0.78 - 1.0 ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบโดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการสอนที่ประยุกต์โดย Kruse (2007) ซึ่งได้เสนอขั้นตอนการออกแบบระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งใช้รูปแบบ “ADDIE Model” ที่ประกอบด้วย การปฏิบัติ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นตอนออกแบบ (Design) 3) ขั้นพัฒนา (Development) 4) ขั้นนำไปใช้ (Implement) และ 5) ขั้นประเมินผล (Evaluation) ร่วมกับการใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เนื่องจากแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยรูปแบบนี้ใช้การพัฒนา 2 ขั้นตอนแรกในการได้มา ซึ่งรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีนี้ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้องจากการสอบถาม รวมทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ ไปสู่ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) คือ ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรมทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 240) แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) และปรับปรุงรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ หลังทดลองเสร็จเรียบร้อยแล้วในขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) ซึ่งรูปแบบการโค้ชแบบ

พหุวิธี เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่า ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการโค้ชแบบพหุวิธี มาใช้ในการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย การโค้ชที่เน้นความแตกต่าง (Differentiated Coaching) ของ Kise (2009: 146) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ของ Joyce and Shower (1988) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ของ Hackman (2002: 189-191); Maeda (1999: 11); วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558: 41) ;วิชรา เล่าเรียนดี (2556: 301) การโค้ช โดยตนเอง (Self- Coaching) ของ MacLennan (2564); Hinen (2020); ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์ (2564); สุกฤตา ปรีชาว่อง (2564) จึงทำให้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีมีประสิทธิภาพและมีความ สอดคล้องแนวคิด หลักการและทฤษฎี ซึ่งรูปแบบนี้ได้นำไปพัฒนาศักยภาพให้กับพระสอนศีลธรรมให้ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยให้อริยสังข์เป็นฐานให้เหมาะสมกับบริบทและผู้เรียนในศตวรรษนี้ ซึ่งรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี นี้ มีหลักการคือ การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วย การโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลักกัลยาณมิตรที่ดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการ เรียนรู้โดยให้อริยสังข์เป็นฐานตามกระบวนการไตรสิกขาอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

โดยมีวัตถุประสงค์ของรูปแบบคือ 1) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดย ให้อริยสังข์เป็นฐานแบบผสมผสานได้ (Hybrid Learning) 2) เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน มีกระบวนการดำเนินการในการโค้ชแบบพหุวิธี 5 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูล และทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding) ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching) ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผน การโค้ช (Developing and Planning Coaching) ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) และระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching) เงื่อนไขการนำไปใช้ คือ 1) ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษากระบวนการโค้ช และทำความเข้าใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง 2) พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความใฝ่รู้พร้อมที่จะพัฒนาตนเองตาม กระบวนการโค้ชโดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ 3) พระสอนศีลธรรมผู้ทำ หน้าที่โค้ชต้องมีทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ (Soft Skills) และทักษะทางวิชาการ (Hard Skills) และ 4) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องรู้ทักษะทางวิชาการด้านเทคโนโลยีที่เป็น Hard Skill ระดับปานกลางขึ้นไปและรู้จักการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยให้อริยสังข์เป็น ฐานแบบ Hybrid Learning ในแอปพลิเคชัน (Application)

โดยรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีให้ความสำคัญคือ การโค้ชที่หลากหลาย ประกอบด้วย การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) จุดเด่นคือ มีประสบการณ์สูงในด้านการจัดการเรียนรู้ด้าน

ใดด้านหนึ่ง การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) จุดเด่นคือ มีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกันด้าน การจัดการเรียนรู้ด้านนั้น ๆ และการโค้ชโดยตนเอง (Self-Coach) จุดเน้นคือ การรักษาความใฝ่รู้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในพัฒนาตนเองด้วยตนเอง และกัลยาณมิตรที่เป็นพระสอนศีลธรรมผู้ทำ หน้าที่โค้ช (Coach) ต้องมีสติสัมปชัญญะที่เป็น Soft Skill ของการโค้ชแบบพหุวิธีพัฒนาสมรรถนะ ของพระสอนศีลธรรมให้เป็นไปตามกระบวนการไตรสิกขาเชื่อมและถ่ายโอนท่าที บุคลิกภาพและ ทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจให้พระสอนศีลธรรมผู้ที่ถูกโค้ช (Coachee) ทั้งนี้ เมื่อใคร่ครวญ แล้วจึงพบว่า แต่ละระยะของกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธีทั้ง 5 ระยะ มีความสำคัญ ดังนี้ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding) ให้มีความสำคัญ กับข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม เพื่อวางแผนการจัดการกระบวนการฝึกอบรมด้วยเครื่องมือการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น ขนาดห้องประชุม ขนาดกลุ่มย่อย อุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจตั้งแต่การเจอกันครั้งแรกในช่วงการฝึกอบรม ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching) ให้มีความสำคัญกับธรรมชาติการเรียนรู้ เปิดอิสระให้ พระสอนศีลธรรมได้เลือกรูปแบบการโค้ชที่ถูกจริตกับตนเองมากที่สุด ระยะที่ 3 พัฒนาและวาง แผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching) ให้มีความสำคัญปฏิทินการโค้ช เพื่อเป็นช่วง การพัฒนาตนเองที่สะดวกและมีฉันทะที่จะเรียนรู้ ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting) ให้มีความสำคัญการฟังอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาผู้ที่ได้รับการโค้ช ให้เติบโตในการจัดการเรียนรู้และระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching) ให้มีความสำคัญกับการประเมินผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้ที่ถูกโค้ช ดังนั้น รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ จึงมีประสิทธิผล

นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการ โค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรรม พบว่า ได้รูปแบบการโค้ช เอพีซีซีเอ็มพีอาร์อี และรูปแบบมีประสิทธิผลคือครูพณิชยกรรมมีสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการโค้ชฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการโค้ชฯ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพณิชยกรรมมีความเห็นว่า รูปแบบที่ พัฒนาขึ้นส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ รวมทั้ง นักเรียนพณิชยกรรม มีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูอยู่ในระดับ มาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมทักษะการคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

พบว่า รูปแบบการโค้ชพีซีซีมีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ก่อนและหลังการทดลองอาจารย์พยาบาล มีสมรรถนะการโค้ชแตกต่างกันและมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาพยาบาลแตกต่างกัน ซึ่งการโค้ชเป็นเสมือนการชี้แนะช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ที่ได้รับการโค้ชเหมือนกับการนิเทศที่พัฒนามีเป้าหมายที่พัฒนาผู้ที่ได้รับการนิเทศให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นตาม กระบวนการและองค์ประกอบของการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรภรณ์ น้อยกอ (2562: 82-92) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศโรงเรียนสองภาษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบของการนิเทศโรงเรียนสองภาษา ระดับ ประถมศึกษา ประกอบด้วย กำกับดูแลปัญหา และความต้องการวางแผน และออกแบบสร้าง เครื่องมือให้ความรู้ส่งเสริมผู้รับนิเทศและติดตามประเมินผล เพราะฉะนั้น การโค้ชจึงช่วยดึงศักยภาพ ของผู้ที่ได้รับการโค้ชเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการโค้ชได้

2. ผลของการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลของการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ทำให้ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมพัฒนาขึ้นใน ภาพรวมและจากการประเมินครั้งที่ 1 ที่อยู่ในระดับสูง ไปสู่การประเมินครั้งที่ 2 ในระดับที่สูงมาก ทั้งการประเมินตนเอง การประเมินโดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ทำให้ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน มีกระบวนการฝึกอบรมในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นกระบวนการที่พัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สอดคล้องกับ ปรณัฐ กิจรุ่งเรืองและคณะ (2561: 10 -11) ที่กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบฝึกอบรม (Training Model) เป็นการพัฒนาครูโดยมี เป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ พัฒนาทักษะและการเปลี่ยนแปลงเจตคติความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนการสอน การถ่ายโยงความรู้และทักษะสู่ชั้นเรียน การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ผู้รับการ ฝึกอบรมควรมีบทบาทในการเลือกกิจกรรมการฝึกอบรมด้วยตนเอง เช่นเดียวกับ กระบวนการ ฝึกอบรมในระยะที่ 1 ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ผู้เข้าฝึกอบรมได้มีบทบาทในการเลือกการโค้ช ที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของตน ความพอใจใฝ่รู้ที่จะอยากจะทำตนเองกับโค้ชที่ตนเอง เลือก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Joyce and Showers (1983: 36, อ้างถึงใน ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และคณะ, 2561: 11) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมนั้นเป็นกระบวนการที่มีพลังในการพัฒนาความรู้และ ทักษะแก่ครู ถ้ากิจกรรมการฝึกอบรมนั้น มีประสิทธิภาพเพียงพอ และสอดคล้องเหมาะสมกับ

ประสบการณ์ ความต้องการและระดับพัฒนาการของครู รวมทั้งมีการติดตามดูแลช่วยเหลือที่ต่อเนื่อง ดังนั้น ความสามารถการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรมที่มีพัฒนาการสูงขึ้น นอกจากที่รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีประสิทธิภาพแล้ว การติดตามพัฒนาพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินการโค้ชเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนความสามารถการโค้ชแบบพหุวิธีของพระสอนศีลธรรม

2.2 ผลของความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมพัฒนาขึ้นในภาพรวมและจากการประเมินครั้งที่ 1 ที่อยู่ในระดับสูง ไปสู่การประเมินครั้งที่ 2 ในระดับที่สูงมาก ทั้งการประเมินตนเอง การประเมินโดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เนื่องจากพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ชสามารถเลือกโค้ชที่เหมาะสมกับตัวเองในการช่วยเหลือแนะนำชี้แนะสนับสนุนและดึงศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน ทำให้พระสอนศีลธรรมออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับ Oliva (2009: 350, อ้างถึงใน วัชรภา เล่าเรียนดี, 2560 :244) ที่กล่าวไว้ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย จุดหมาย (Goals) จุดประสงค์ (Objectives) ยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ (Teaching Strategies) สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) และเทคนิคการประเมิน (Evaluation Techniques) นอกจากนี้ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ ยังได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามปฏิทินการโค้ช

2.3 ผลของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมพัฒนาขึ้นในภาพรวมและจากการประเมินครั้งที่ 1 ที่อยู่ในระดับสูง ไปสู่การประเมินครั้งที่ 2 ในระดับที่สูงมาก ทั้งการประเมินตนเอง การประเมินโดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) หลังทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากพระสอนศีลธรรมผู้ที่ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) ได้ทำหน้าที่โค้ชพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ตามรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนโดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน สอดคล้องกับปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2560, อ้างถึงใน ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และคณะ, 2561: 52) ที่ว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนผ่านการร่วมมือรวมพลังเป็นระบบและมีความต่อเนื่องครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ วางแผน การจัดการเรียนรู้และสังเกตชั้นเรียนและการสะท้อนคิดร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพการสอนของครูและคุณภาพของชั้นเรียนและคุณภาพของโรงเรียน

นอกจากนี้ ผลของความสามารถการโค้ชแบบพหุวิธี ผลของความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสังข์เป็นและผลของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็น

ฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) และผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ทั้ง 3 ด้าน มีพัฒนาในระดับสูงขึ้น เนื่องจากรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการโค้ชที่แตกต่างเพื่อช่วยพัฒนาชี้แนะและดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถไปโค้ชพระสอนศีลธรรมที่มีความแตกต่างกันตามธรรมชาติการเรียนรู้อุดมคัล้องกับ Kise (2009: 146) ได้กล่าวว่า การโค้ชที่เน้นความแตกต่างช่วยให้ครูเห็นว่า ครูต้องปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากการโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) การโค้ชแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Coaching) และ การโค้ชโดยตนเอง (Self- Directed Coaching) (Joyce and Shower, 1988; Hackman, 2002: 189-191; Maeda ,1999: 11; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2558: 41; วัชรา เล่าเรียนดี, 2556; Costa and Garmston, 2002; Donald and Schon, 1987; MacLennan, 2021; Hinen , 2020; ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์, 2564; สุกฤตา ปรีชาว่อง, 2564) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้อื่นและตนเองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องหลักการโค้ชของ มารุต พัฒนา (2558) ได้สรุปหลักการโค้ชเพื่อให้การโค้ชมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมี 7 ประการ ดังนี้ 1) การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (Trust and rapport) 2) การเสริมพลัง (Empowerment) 3) การดำเนินการโค้ชอย่างเป็นระบบ (Systematic approach) 4) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง(Ongoing development) 5) การมีจุดเน้น (Focusing) 6) การเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานจริง (Onsite Coaching) และ 7) การทบทวนและสะท้อนผลการโค้ช (After action review and reflection) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจกับพระสอนศีลธรรม และพระสอนศีลธรรมก็ได้สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจกัน ตั้งแต่กระบวนการในระยะที่ 1 ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ มีการเสริมพลังกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีวางแผนการโค้ช การกำหนดปฏิทินการโค้ชที่แน่นอนตามช่วงเวลาที่กำหนดร่วมกันระหว่างพระสอนศีลธรรมผู้โค้ชกับพระสอนศีลธรรมผู้ที่ถูกโค้ช มีการดำเนินการตามกระบวนการโค้ชเพื่อช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่ต้องการให้พระสอนศีลธรรมที่จะทำหน้าที่โค้ชสามารถไปโค้ชพระสอนศีลธรรมผู้ที่ถูกโค้ชให้สามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานและสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานและมีทบทวนและสะท้อนผลการโค้ชทุกครั้ง เพื่อประเมินว่า พระสอนศีลธรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและหลักการดังที่กล่าวมา จึงทำให้ความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานมีพัฒนาการที่

สูงขึ้นจากการประเมินโดยตนเอง ประเมินโดยโค้ชผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการประเมินโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ในการประเมินครั้งที่ 1 ไปสู่การประเมินครั้งที่ 2

ทั้งนี้ เนื่องจากการโค้ชหรือการชี้แนะ (Coaching) จะทำให้ความรู้ที่อยู่ได้นานยิ่งขึ้น และผู้ที่ได้รับการโค้ชมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ Gottesman (2000: 127, อ้างถึงในเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, ม.ป.ป: 110) ที่กล่าวว่า การถ่ายโอนทักษะใหม่ (Transfer/Internalization of new skills) เมื่อใช้วิธีการถ่ายโอนการเรียนรู้ด้วยวิธีการโค้ชหรือชี้แนะ (Coaching) แก่ครูและผู้บริหาร ความรู้และทักษะใหม่จะมีความคงทนมากกว่าวิธีการอื่น ๆ หลังได้รับการโค้ชหรือชี้แนะ (Coaching) สามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90% และแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงอยู่ที่ระดับร้อยละ 90 นอกจากนี้ สิ่งที่การโค้ชแบบพหุวิธีขาดไม่ได้ ได้แก่ ทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ (Soft Skills) และทักษะทางวิชาการ (Hard Skills) (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2557: 7) นอกจากนี้ การโค้ชแบบพหุวิธีก็ประกอบด้วย Soft Skills แนวพุทธ คือสติสัมปชัญญะ โดยสอดคล้องกับวนิดา พลเดช (2560: 134) ที่กล่าวว่า ผู้ที่เป็นโค้ชวิถีไทยต้องพัฒนาตนเองให้ประกอบด้วยสามองค์ประกอบคือ สติ กัลยาณมิตรและดุลยภาพ

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของโปรแกรมการโค้ชการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อสมรรถนะของครูผู้สอนเพื่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการโค้ช และเพื่อศึกษาพัฒนาการของสมรรถนะของครูผู้สอนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วยด้านความรู้คิด (Cognitive domain) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal domain) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal domain) และด้านการจัดการเรียนรู้ (Instructional domain) และเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการโค้ชการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) ครูผู้สอนที่ได้รับโปรแกรมการโค้ชมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานดีขึ้น 2) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจากครูผู้สอนที่ได้รับโปรแกรมการโค้ชมีพัฒนาการทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทั้ง 4 ด้านได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving skill) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaborative skill) ทักษะการสื่อสาร (Communicative skill) และทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovative skill) ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับจรัส อินทลาภาพร (2561: 260) ได้ศึกษาเรื่อง การโค้ชเพื่อเสริมทางทักษะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปรียบเทียบทักษะการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีทักษะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสูงขึ้น ทั้งนี้ รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธียังมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้พระสอนศีลธรรมผู้ที่ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) พระสอนศีลธรรมผู้ที่ถูกโค้ช (Coachee) สามารถออกแบบกิจกรรมและจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Liew Wai Yee (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ พบว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นเครื่องมือที่มีส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ เพราะการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนได้เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้สะท้อนตนเอง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในห้องเรียนและทำให้ก้าวหน้าในวิชาชีพพร้อมกัน

2.4 ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานจากพระสอนศีลธรรม โดยเป็นการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรมที่ได้รับการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงซึ่งความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นทักษะความคิดขั้นสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน แต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานบทบาทหลักของผู้สอนจะมีหน้าที่ในการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดในการให้ผู้เรียนมองเห็น ตระหนักรู้และระบุปัญหา ตามด้วยการตั้งถามให้ผู้เรียนสืบสาวหาเหตุของปัญหา พร้อมตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดเชื่อมโยงเห็นความสัมพันธ์กันระหว่างปัญหากับสาเหตุ และระหว่างเป้าหมายกับแนวทางแก้ไขอย่างสร้างสรรค์ที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้สอนคอยโค้ช (Coaching) ช่วยเหลือสนับสนุนอำนวยความสะดวกและให้กำลังใจผู้เรียน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559:31) ที่กล่าวว่า การใช้คำถามที่ถูกต้องโดยผู้สอนต้องคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน (Facilitator) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปราย กระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ดังนั้น วิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดจึงมีความสำคัญ สอดคล้องกับศิริวรรณ วัฒนพัฒน์ (2562: 107) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยตรงและส่งเสริมทักษะการคิดให้กับผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ

การการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับกิตติชัย สุชาลีโนบล (2559: 118) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบพุทธ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงหลักพุทธธรรม โดยผู้สอนจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรโตโฆสะ) ที่เป็นกัลยาณมิตร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมุ่งศึกษาแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้อย่างเป็นองค์รวม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านด้วยวิถีวัฒนธรรมแสวงปัญญาผ่านระบบไตรสิกขา

โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด หลักการเกี่ยวกับหลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งเรียกอีกอย่างว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ ทักษะความคิดเชิงพระพุทธศาสนา เป็นความคิดที่มีสติเข้ามาควบคุมเกี่ยวข้องเมื่อเกิดปัจจัยหรืออารมณ์ที่มากระทบไม่ตกอยู่ในร่องของอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ หรือความอยาก สามารถคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธีไม่เดือดร้อนตนเองและคนรอบข้าง โดยทำให้เราอยู่เหนือความคิด (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต), 2559: 268; ประภาภัทร นิยม, 2561: 35;วรภัทร์ ภูเจริญ, 2546: 168;สมน อมรวิวัฒน์, 2530:76, อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2558: 373;ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2543: 3; พระมหาศุภชัย แซ่เถียร, 2559: 9; ปรียา สมพีช, 2556: 10; วณิช สุธารัตน์, 2547: 122)

นอกจากนี้ ผลการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพุทธวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ส่งผลต่อความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญโดยผู้สอนใช้ทักษะการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์จำแนกแยกแยะปัญหา สืบสาวหาสาเหตุของปัญหา คิดเชื่อมโยง พร้อมทั้งคิดสร้างสรรค์แนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน มี 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 กระตุ้นจิตใจรับรู้ปัญหา (Stimulating mind to perceive problems) ขั้นที่ 2 ค้นหาสาเหตุ (Investigating Cause) ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย (Defining goals) ขั้นที่ 4 คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (Designing innovation) ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ (Doing) และขั้นที่ 6 ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Evaluating and Reflecting) ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานแต่ละขั้นตอน พระสอนศีลธรรมจะใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ถึงปัญหา คำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนสืบสาวหาสาเหตุของปัญหา คำถามที่เชื่อมโยงให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายและการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาย่างอิสระที่เป็นไปในทางดีงาม พร้อมอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ได้ด้วยคำถามที่หลากหลาย เช่น คำถามวิเคราะห์ คำถามสังเคราะห์ คำถามให้ยกตัวอย่าง คำถามเปรียบเทียบ คำถามประเมินค่า เป็นต้น ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และมีการสังเกตทำที่ที่ผู้เรียนมีประกายการเรียนรู้ผ่านแววตาและบุคลิกภาพเพื่อให้

การตั้งคำถามนั้นนำพาผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งคำถามที่ดีมีคุณภาพจะนำไปสู่การพัฒนาและพัฒนาการของการรู้และทักษะการคิด เนื่องจากวิธีถามคำถามและทักษะการถามคำถาม (Questioning Strategies) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดได้สอดคล้องกับ กิตติชัย สุธาสิโนบล (2559: 52) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้การคิด ระดับสูงของมนุษย์ต้องใช้ในการบูรณาการเชื่อมโยงหลายวิธีเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหา ซึ่งไม่แตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบพุทธะที่เน้นการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางของธรรมชาติ และเป็นการเรียนรู้ที่จะทำให้ตนเองมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (ศีล) จิตใจที่ดีงาม (สมาธิ) และปัญญาที่เฉียบแหลม (ปัญญา) เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังสัจเป็นฐานจึงช่วยให้ผู้เรียน เกิดความคิดเชิงเหตุทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับชลธิชา หอมพุ่ม (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้วิธีสังสัจเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณสูงขึ้นก่อนการเรียน ด้วยรูปแบบการสอนนี้ และในระหว่างการเรียนก็มีพัฒนาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพบว่า นักศึกษามีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการสอนนี้ และระหว่างเรียนก็มีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับศักกรินทร์ จัตุชัย (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความรู้ ความตระหนัก พฤติกรรมลดภาวะโลกร้อนและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบวิธีสังสัจร่วมกับเทคนิคการรู้คิด ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาแบบวิธีสังสัจด้วยเทคนิคการรู้คิดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาความรู้ ความตระหนัก พฤติกรรม และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนให้สูงขึ้นได้มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านการส่งเสริมกระบวนการนิเทศ: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา พระสอนศีลธรรมหรือพัฒนาครูควรให้ความสำคัญเร่งด่วนในการกำหนดกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับกระบวนการโค้ชในการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะด้านอื่น ๆ ให้พระสอนศีลธรรมและครูโดยคำนึงถึงความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน: สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับหน่วยงานสนับสนุนทางทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสามารถดำเนินการโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการโค้ชหลากหลายวิธีการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน

1.3 ด้านการขยายผล: สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีการขยายผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในระดับตำบล(แขวง) อำเภอ(เขต)และจังหวัด ด้วยกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ควรศึกษาสภาพและประเมินความต้องการจำเป็น และการกำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย ก่อนที่จะนำไปรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีไปใช้

2.2 การนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการต้อง อบรมเป็นกระบวนการ แบ่งกลุ่มจำลองห้องเรียน (Micro Teaching) ไม่ต่ำกว่า 7 และไม่เกิน 10 ท่าน นอกจากนี้ ในกิจกรรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือทำงานกลุ่มควรแบ่งกลุ่มย่อยในห้องเรียนย่อย ไม่เกิน 4 ท่าน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าฝึกอบรมให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการโค้ชแบบพหุวิธี

2.3 การนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกระบวนการแต่ละระยะ ควรศึกษาแผนการโค้ชและควรคำนึงถึงการช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร โดยไม่แทรกแซง อดทนไม่ตัดสินขณะ ผู้ที่ได้รับการโค้ชได้สะท้อนความคิดแลกเปลี่ยนมุมมอง เพื่อสร้างพื้นที่ที่ปลอดภัยให้กับผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee)

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมเป็นฐาน สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล และสมรรถนะการวิจัยเพื่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

3.2 ควรมีการพัฒนา รูปแบบการโค้ชอื่น ๆ เช่น การโค้ชตนเอง (Self-Coaching) การโค้ชเป็นทีม (Team Coaching) เป็นต้น เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ที่บูรณาการพุทธธรรม ที่ตอบโจทย์หลักสูตรฐานสมรรถนะและสถานการณ์ในปัจจุบัน

3.3 ควรมีการนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ไปส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น สำหรับนักเรียนระดับอื่น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงวัฒนธรรม. กรมการศาสนา. (2564). **แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2559-2564**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2542). **กลวิธีสอนสังคมศึกษา (รวมบทความ)**. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติชัย สุธาสีโนบล. (2559). **การจัดการเรียนการสอนแบบพุทธเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท คอมเมอร์เชียล เวิลด์ มีเดีย จำกัด.
- กิตติชัย สุธาสีโนบล และคณะ. (2563). **รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่มีสติเป็นฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน**. ม.ป.ท.: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กำพล วิลาลัย. (2549). “การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2552) “การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครุศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแวວความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรัส อินทลาภาพร. (2561). “การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพรู.” **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 8, 1: 2560-268.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2555) “รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรรม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จิตต์ภิญญา ชุ่มสาย ณ อยุธยา และเมทินี ทนงกิจ. (2562). “รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับวิธีการสอนตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจสำหรับห้องเรียนขนาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ.” **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 14, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 223-238.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี และองอาจ นัยพัฒน์. (2560). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21: ปรับการเรียน เปลี่ยนสมรรถนะ.” **Journal of HR intelligence สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** 12, 2. 47-63.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). **เทคนิคการใช้คำถาม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์ (1991) จำกัด.
- ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2547). **การนิเทศการสอนแผนใหม่ : Supervision of Instruction**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). **เทคโนโลยีการสอน:การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ณัฐธิดา ภูจีบ. (2559). “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- ดวงหทัย โสมไชยวงษ์. (2557). “การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพรู.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- ทรงนคร การนา. (2559). “รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับนักศึกษาครูช่าง.” **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาการสอนเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). **รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2545.
- _____. (2550). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

- ทศพร ทับวงศ์. (2560). “การพัฒนารูปแบบการศึกษานอกสถานที่เสมือนด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.”
วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญพร ชื่นกลิ่น. (2552). **การกำหนดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ของอาจารย์พยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก.** เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.
- _____. (2553). “การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์. (2561). “อิทธิพลของโปรแกรมการโค้ชการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานที่มีต่อสมรรถนะของครูผู้สอนเพื่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตา เชนะกุล. (2537). **โครงสร้างของพระลัทธิธรรมในพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์นิตติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- นิตารัตน์ นาคทัง. (2559). “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนภาคปฏิบัติในคลินิกของอาจารย์ใหม่ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี. (2556). “รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา:แนวคิดสู่การปฏิบัติ.** นนทบุรี: เอ็ม แอนด์ เอ็น ดีไซน์ พรินต์ติ้ง.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). **การพัฒนาคณิต.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). **การนิเทศการสอน.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- ปึงปอนด์ รักอำนวยกิจ. (2563). **ผลการวิจัยชี้ เด็กไทยคะแนนสอบดี จะมีทักษะการคิดวิเคราะห์และจิตสาธารณะน้อย**. เข้าถึงเมื่อ 24 กันยายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/251730>
- พนิดาจารย์อุปการะ. (2557). “รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการโค้ชของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนในสังกัดมณฑล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระโสภณพัฒนบัณฑิตคุณ. (2563). รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. สัมภาษณ์, 13 ตุลาคม.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2551). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ “คำวัด”**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- _____. (2559). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. พิมพ์ครั้งที่ 31. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- _____. (2553). **วิธีคิดตามหลักธรรมพุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- _____. (2561). “พิธีมอบรางวัลการส่งเสริมการศึกษาเพื่อสันติภาพ ประจำปีพุทธศักราช 2561.” **คลื่นสันติภาพ** 18, ฉบับพิเศษ (กุมภาพันธ์).
- พระพรหมวชิรญาณ (ปสฤทธิ เขมังกโร สุทธิพันธุ์). (2561). **เพชรพระไตรปิฎก**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- พระครูโสภาสนนทกิตดี (ศักดิ์ โอภาโส) และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน (บุศดาวงษ์). (2561). **แนวคิดทางการศึกษาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต)**. อ่างทอง: วรศิลป์การพิมพ์ 89.
- พระราชรัตนมณี (บุญเทียม ญาณินโท). (2561). “วิทยาการการสอนศีลธรรมของพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.” **วารสารมหาจุฬาริชาการ** 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 50-62.
- พรรณณี ลีกิจวัฒน์. (2559). **วิธีการวิจัยทางการศึกษา RESEARCH METHODS IN EDUCATION**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2560). **ทักษะ 7C ของครู 4.0**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ. (2558). **ศาสตร์การคิด รวบรวมความเรียงการคิดและการสอนคิด**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2561). “ทฤษฎีเจเนอเรชันกับกรอบวิธีคิด.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มจร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** 6, 1: 364-373.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560). **แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 12 (2560-2564)**. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สำนักงานพระสอนศีลธรรม. (2560). 10 ทศวรรษ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานพระสอนศีลธรรม.
- _____. (2562). **แผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรม พ.ศ.2563-2569**. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานพระสอนศีลธรรม.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2559). **สุขภาพคนไทย 2559: ตายดี วิธีที่เลือกได้**. นครปฐม: บริษัท อมารินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- มาเรียม นิลพันธ์. (2549). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- _____. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาลินี บุญยรัตพันธุ์. (2559). “การนิเทศการศึกษากับการพัฒนานาวิชาชีพ.” **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี** 12, 2: 39-53 .
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 15 พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 19 พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 20 พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค 1 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ยุพิน ยืนยง. (2553). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนแบบหลากหลายวิธีการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุวดี ศิริทรัพย์. (2560). **การวางแผนทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2552). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2554). **การนิเทศการสอน: Supervision of Instruction**. พิมพ์ครั้งที่ 8. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2554). **การนิเทศทางการศึกษา**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2556). **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ**.” พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชระ งามจิตรเจริญ. (2561). **พระพุทธศาสนาเถรวาท**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2558). **การโค้ชเพื่อการรู้คิด (Cognitive Coaching)**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์. (2559). **ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูให้เป็นโค้ช**. กรุงเทพฯ: เซนจ์พลัส.
- วนิช สุธารัตน์. (2547). **ความคิดและความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). **การประเมินเพื่อการพัฒนา Assessment For Development**. นนทบุรี: รัตนาไตร.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2562). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. พิมพ์ครั้งที่ 38. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2555). **การคิดวิจารณ์ญาณ การใช้หลักตรรกะเพื่อการตัดสินใจเลือก**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาพร มณีอ่อน. (2561). “การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคนิคการโค้ช.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 15, (2): 61-73.

- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2555). **พัฒนาทักษะการคิด...ตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). **การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์:ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2544). **หลักสูตรทางการศึกษาด้านพระพุทธธรรม**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมล ปฐมมา. (2559). “รูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชของผู้นำทางการพยาบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สุมณฑา จุลชาติ. “การพัฒนากระบวนการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรศักดิ์ สิ้นประกอบ. (2557). “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานบนสื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับเทคนิคการสืบค้นข้อมูลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2545). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2556). “หลักการนิเทศการสอน.” เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 246 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล. (2563). **ในวันที่เด็กไทยขาด Critical Thinking**. เข้าถึงเมื่อ 24 กันยายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/124387>
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2558). **การจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาในสถานศึกษา**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). **กรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซี-ทีซีเอฟ)**. กรุงเทพฯ: บริษัท ออนป้า จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค.

- _____ . (2561). การพัฒนาไกลซ์ขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค.
- _____ . (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____ . (2563). สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของการจัดการเรียนการสอนพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน. ม.ป.ท.: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). (2557). “สรุปสาระสำคัญการประชุมวิชาการ อภิวัตน์การเรียนรู้... สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัตน์การเรียนรู้... สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” จัดโดยสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ที่อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี, 6-8 พฤษภาคม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง**. ม.ป.ท.: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. ม.ป.ท.: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- _____ . (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580. ม.ป.ท.: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- ศิริรัตน์ ศิริวรรณ. (2558). **เจาะลึก COACHING & COACHING COMPETENCY คู่มือการโค้ชมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: สอนอักษร.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2562). **วิธีสอนทั่วไป (Method of Teaching)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณดี สุทธิธารกร และคณะ. (2564). **การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย**. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อเนก ส่งแสง. (2540). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์. สถาบันราชภัฏพระนคร.

อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2561). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับ การศึกษายุค 4.0. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Asestine, James M., Judith O. Faryniarz, and Anthony J. Rigazio-DiGilio. (2006). **Supervision for Learning: A Performance- Based Approach to Teacher Development and School Improvement.** Verginia: ASCD.
- Bartlett II, James E. (2007). “Advances in coaching practice: A humanistic approach to coach and client roles.” **Journal of Business Research**, no. 60: 91-93.
- Britton, Linda R., and Kenneth A. Anderson. (2010). “Peer coaching and pre-service teachers: Examining an Underutilised Concept.” **Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies** 26, 2: 306-314.
- Brockbank, Anne and McGill, Ian. (2012). **Facilitating reflective learning: coaching mentoring and supervision.** 2nd ed. United States: Kogan Page Limited.
- Creswell, John W. and Plano Clark, Vicki L. (2011). **Designing and Conducting Mixed Methods Research.** 2nd ed. SAGE Publication, Inc.
- Cope, Mick. (2004). **The Seven Cs of Coaching: The Definition Guide to Collaborative Coaching.** 1st ed. Harlow, England: Pearson Prentice Hall.
- Costa, Arthur L. and Robert J. Garmston. (2002). **Cognitive Coaching Foundation Seminar Learning Guide.** 5th ed. Highlands Ranch, CO: Center for Cognitive Coaching.
- Dolev, Niva. (2012). “Developing Emotional Intelligence Competencies In Teachers Through Group-Based Coaching.” Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy at the University of Leicester.
- Dunne, Kathy and Villani, Susan. (2007). **Mentoring New Teachers Collaborative Coaching: Linking Teacher & Student Learning.** San Francisco: Write WestEd.
- Garvey, Bob and Stokes, Paul and Megginson, David. (2018). **Coaching and Mentoring Theory and Practice.** Los Angeles: Sage Publications Ltd.

- Glatthorn, Allan A. (1990). **Supervisory Leadership: Introduction to Instructional Supervision**. Illinois: Scott, Foreman and Company.
- Glickman, Carl D., Stephen P. Gordon, and Jovita M. Ross-Gordon. (2010). **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach**. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Gottesman, Barbara L. and James O. Jennings. (1994). **Peer Coaching for Educators**. Pennsylvania: Technomic.
- Hunter, Madeline, and Doug Russell. (1990). **Mastering Coaching and Supervision: Principles of Learning Series**. California: Corwin Press.
- Kaendler, Celia. (2015). "Teacher Competencies for the Implementation of Collaborative Learning in the Classroom: a Framework and Research Review." **Edu Psychol Rev**. no. 27: 505-536.
- Kise, Jane A. G. (2006). **Differentiated Coaching: a framework for helping teachers change**. California: Corwin Press.
- Knight, Jim. (2007). **Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction**. California: Corwin Press.
- _____. (2009). **Coaching Approaches & Perspectives**. California: Corwin Press.
- Kruse, Kevin. (2007). **Instruction to Instructional Design and the ADDIE Model**. Accessed August 30. Available from http://www.e-learningguru.com/articles/art1_1.htm
- Maskey, Cynthia L. (2009). "Cognitive coaching has an exciting place in nursing education." **Teaching and Learning in Nursing**, no. 4: 63-65.
- Moynihan, Sharon. (2020). **Teacher Competencies in Health Education: Results of a Delphi Study**. Accessed 10 April. Available from <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0143703>.
- Passmore, Jonathan. (2011). **Supervision in Coaching supervision, ethics and continuous Professional development**. United States: Kogan Page Limited.
- Selvi, Kiyemet. (2020). **Teachers's Competencies**. Accessed 15 April. Available from https://www.researchgate.net/publication/283961538_Teachers'_Competencies

- Talwar, Arti. (2014). "Teaching Competency of Secondary School Teachers In Relation To Emotional Intelligence." **International Journal of Learning, Teaching and Educational Research** 3, 1: 83-90.
- Wiles, Jon, and Joseph Bondi. (2004). **Supervision: A Guide to Practice**. 6th ed. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Zwart, R.C. et al. (2008). "Teacher learning through reciprocal peer coaching: An analysis of activity sequences." **Teaching and Teacher Education**, no. 24: 981-1002.

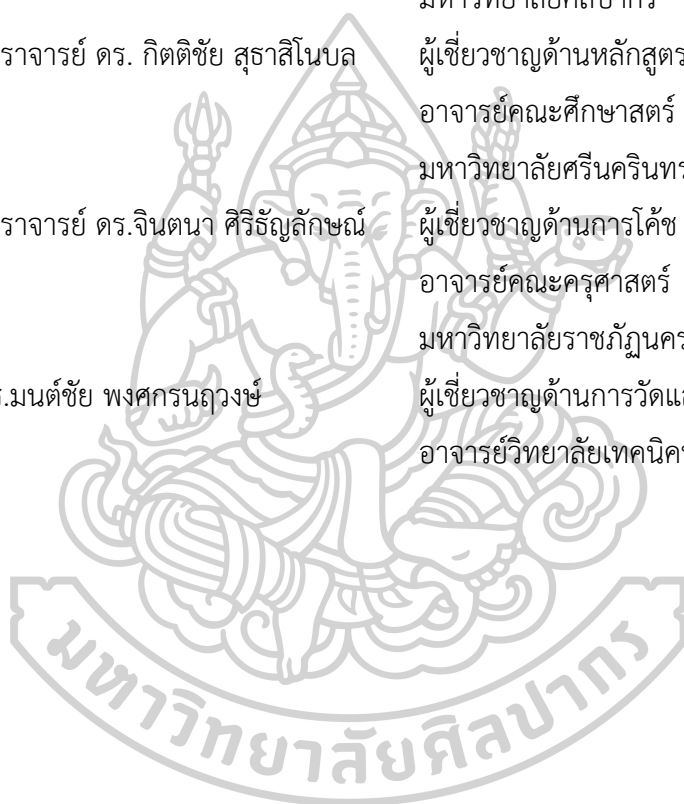

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยาศิริธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติชัย สุธาสีโนบล	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ศิริธัญลักษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ช อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. อาจารย์ ดร.มนต์ชัย พงศกรณฤวงษ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม

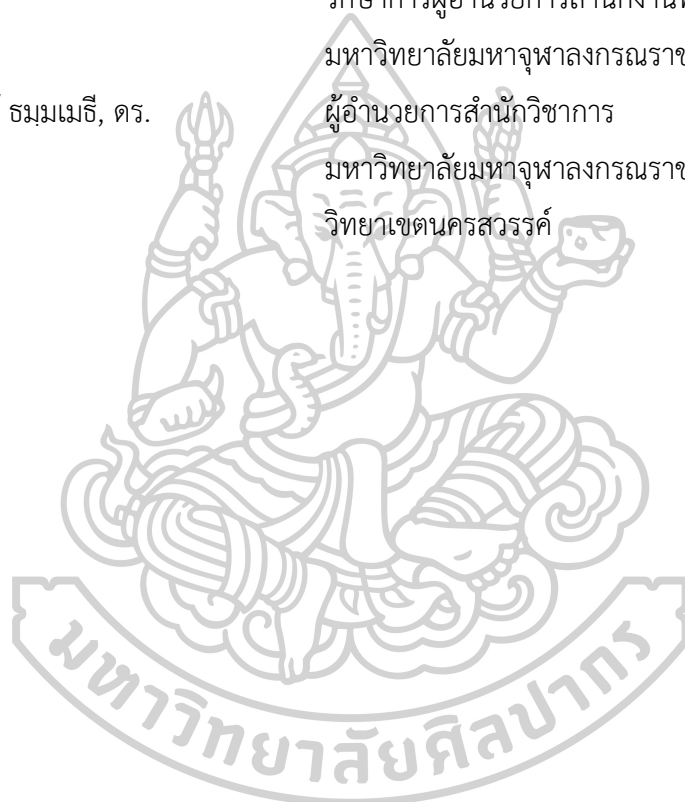
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล	ผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ช อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย มหาศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยาศิริธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสีโนบล	ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้แนวพุทธ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง	ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ศิริธัญลักษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ช อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
7. อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง	ผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ช อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
8. พระปลัดระพิน พุทธิสารโธ, ผศ. ดร.	ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. พระมหานพดล ธมมานนุโท	ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรม
ให้สัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นจากแหล่งข้อมูลบุคคล

1. พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น
2. พระศรีธรรมภาณี, ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานพระสอนศีลธรรม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระมหาไฉ้ ธมฺมเมธี, ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ให้สัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นจากแหล่งข้อมูลบุคคล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง	ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง	ผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ช อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล	ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย	ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
7. พระมหานพดล ธมมานนโท	ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายชื่อพระสอนศีลธรรม
ให้สัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นจากแหล่งข้อมูลบุคคล

ที่	ชื่อ - ฉายา	จังหวัด
1	พระมหาชลัมพล	กรุงเทพมหานคร
2	พระมหาวิระโชติ	กรุงเทพมหานคร
3	พระมหามานะ	กรุงเทพมหานคร
4	พระมหาเนติ	กรุงเทพมหานคร
5	พระมหาทวีทรัพย์	กรุงเทพมหานคร
6	พระมหาสมพร	กรุงเทพมหานคร
7	พระครูสังฆรักษ์จรัล	กรุงเทพมหานคร
8	พระมหาเจษฎา	กรุงเทพมหานคร
9	พระอัครเดช	ปทุมธานี
10	พระปลัดธนากร	ชลบุรี
11	พระครูปลัดชินภัทร	เลย
12	พระปณิธาน	สกลนคร
13	พระมหากฤษณะ	สกลนคร
14	พระปรัชญา	เพชรบุรี
15	พระสิริโชติ	ร้อยเอ็ด
16	พระเอกชัย	บุรีรัมย์
17	พระทัศพล	ลำพูน
18	พระสมุห์จักवाल	เชียงใหม่
19	พระโอภาส	ตรัง
20	พระนิคม	ปัตตานี

ภาคผนวก ค
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตารางที่ 38 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านสภาพการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน								
1	การบริหารโครงการที่ผ่านมามีส่วนไหนบ้างที่ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	โครงสร้างการบริหารโครงการมีผลต่อการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมเป็นไปอย่างเป็นระบบ ท่านคิดว่าควรมีการปรับหรือส่งเสริมอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม								
4	ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาพระสอนศีลธรรมที่ผ่านมาบรรลุตามจุดประสงค์หรือนโยบายหรือไม่ อย่างไร	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
5	ปัจจุบันสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมเป็นอย่างไร	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
6	ท่านมีความคาดหวังต่อการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	ท่านคิดว่า จุดเน้นการสอนพระพุทธศาสนา ควรมีจุดเน้นอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม (ต่อ)								
8	ท่านคิดว่า การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา มีความจำเป็นสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ เพราะเหตุใด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	ท่านคิดว่า ถ้าจะส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ให้กับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	ท่านคิดว่า สื่อการเรียนการสอนลักษณะแบบใด ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	ท่านคิดว่า การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ควรมีการวัดและประเมินผลลักษณะแบบใด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากตารางแสดงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน) โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

ตารางที่ 39 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (สำหรับผู้ที่ทรงคุณวุฒิ)

ข้อ ที่	ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
สภาพปัญหาและการจัดการเรียน								
1	ท่านคิดว่า สภาพและปัญหาการเรียนพระพุทธศาสนาของนักเรียน ในปัจจุบันเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	ท่านคิดว่า เป้าหมายการสอนพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ควรมีจุดเน้นอย่างไรบ้าง เพื่อแก้ไขสภาพและปัญหาการเรียนของเด็กในปัจจุบัน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
3	ท่านคิดว่า เพื่อให้จุดเน้นการสอนพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเกิดขึ้น ตัวผู้สอนควรดำเนินการอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา								
4	ท่านคิดว่า การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการคิดแบบใด	1	0	1	0	1	0.60	ใช้ได้
5	ท่านคิดว่า องค์ประกอบของการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาควรมีอะไรบ้างเป็นองค์ประกอบ	1	1	1	-1	1	0.60	ใช้ได้
6	ท่านคิดว่า การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา มีความจำเป็นสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	ท่านคิดว่า เพื่อให้การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเกิดขึ้น ผู้สอนต้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	ท่านคิดว่า การวัดและประเมินผลความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน ควรมีวิธีการประเมิน/กระบวนการประเมินอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ ที่	ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
ด้านการโค้ช								
9	ท่านคิดว่า การโค้ชแบบพหุวิธี ควรมีหลักการ วัตถุประสงค์และองค์ประกอบเป็นลักษณะแบบ ใด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	ท่านคิดว่า การโค้ชแบบพหุวิธี ควรมีกระบวนการ หรือขั้นตอนเป็นลักษณะแบบใด	0	1	1	0	1	0.60	ใช้ได้
11	ท่านคิดว่า การโค้ชแบบพหุวิธี ควรมีกระบวนการ ประเมินผลเป็นลักษณะแบบใด	0	1	1	0	1	0.60	ใช้ได้
12	ท่านคิดว่า การโค้ชแบบพหุวิธี สามารถทำให้พระ สอนศีลธรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้อริยสัจ เป็นฐานได้หรือไม่ อย่างไร	0	1	1	0	1	0.60	ใช้ได้
ด้านการจัดการเรียนการสอน								
13	ท่านคิดว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็น ฐาน สามารถส่งเสริมให้นักเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเกิดความสามารถการคิดเชิงเหตุผล ทางพระพุทธศาสนา ได้หรือไม่ อย่างไร	0	1	1	0	1	0.60	ใช้ได้
14	ท่านคิดว่า หากจะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมเพื่อส่งเสริม ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ควร ดำเนินการอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ ที่	ประเด็นข้อคำถามสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	ด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)							
15	ท่านคิดว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้อริยสัจ เป็นฐานซึ่งมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1 ขั้นที่ 1 วิเคราะห์และระบุข้อมูลปัญหา 1.2 ขั้นที่ 2 ชั้นระดมความคิดวิเคราะห์สาเหตุ 1.3 ขั้นที่ 3 ขั้นกำหนดจุดหมายหรือตั้งสมมติฐาน 1.4 ขั้นที่ 4 ชั้นระดมความคิดหาแนวทางแก้ไข สาเหตุและลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เลือก มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือควรเพิ่มเติมในส่วน ใด เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถการคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
16	ท่านคิดว่า กระบวนการส่วนไหนของการจัดการ เรียนการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ที่ส่งเสริม ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนา	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
17	ท่านคิดว่า สื่อการเรียนการสอนลักษณะแบบใด ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้เกิดความคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากตารางแสดงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบ
สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญ) โดยผ่าน
การตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 –
1.00

ตารางที่ 40 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (สำหรับพระสอนศีลธรรม)

ข้อ ที่	ประเด็นข้อความสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความ หมาย
		1	2	3	4	5		
1	ท่านคิดว่า นักเรียนในปัจจุบันมีรูปแบบการเรียนรู้หรือไม่	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
2	ท่านคิดว่า นักเรียนในปัจจุบันมีพฤติกรรมและทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสอนศีลธรรมและครูเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ของการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับพระสอนศีลธรรมของสำนักงานพระสอนศีลธรรมที่ผ่านมาเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	ท่านคิดว่า กระบวนการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานพระสอนศีลธรรมในอนาคต ควรเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	ปัจจุบันท่านได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกระบวนการของสำนักงานพระสอนศีลธรรมอย่างไร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	ท่านต้องการให้สำนักงานพระสอนศีลธรรมส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้หรือไม่ ให้เหมาะสมกับนักเรียนยุคปัจจุบัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	ท่านคิดว่า การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นการคิดแบบใด เพราะอะไร	1	0	1	0	1	0.60	ใช้ได้
8	ท่านคิดว่า การจัดการเรียนการสอนแบบใด ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากตารางแสดงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (สำหรับพระสอนศีลธรรม) โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ตารางที่ 41 แสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สำหรับนักเรียน)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
ตอนที่ 1 ด้านสภาพปัญหาการเรียนกับพระสอนศีลธรรม								
1	เนื้อหาสาระพระพุทธศาสนาที่พระสอนศีลธรรมสอนมีความยากเกินไป	1	0	1	0	1	0.60	ใช้ได้
2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเนื้อหาสาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	เนื้อหาสาระที่สอนในห้องเรียนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
4	เนื้อหาสาระที่สอน มีความซับซ้อนเป็นนามธรรมไม่น่าสนใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	นักเรียนเรียนรู้โดยการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาในขณะที่จัดการเรียนการสอน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
6	มีการใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
7	การส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการตัดสินใจในขณะที่จัดการเรียนการสอน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
8	การบรรยายเป็นวิธีการสอนที่พระสอนศีลธรรมใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	การวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยข้อสอบแบบเลือกตอบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 41 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา								
บทบาทของพระสอนศีลธรรมที่สอนวิชา พระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการในศตวรรษนี้								
11	ส่งเสริมนักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง	1	0	1	1	1	0.80	
12	เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	1	1	1	1	0	0.80	ใช้ได้
13	ยอมรับและรับฟังความคิดของผู้เรียน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
14	เปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ไปพร้อมกับเพื่อนและครู(Co-Learner)	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
15	ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
16	เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
17	ประเมินการเรียนรู้ทุกครั้ง que ปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการสังเกตการสะท้อนผล การสอบถาม	1	0	1	1	0	0.60	ใช้ได้
กิจกรรมการสอนวิชา พระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการ								
18	กิจกรรมลงมือปฏิบัติ	1	1	1	1	0	0.80	ใช้ได้
19	กิจกรรมกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 41 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา (ต่อ)								
กิจกรรมการสอนวิชา พระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการ (ต่อ)								
20	กิจกรรมใช้สื่อ เช่น เพลง , Clip, หนังสือนเป็นต้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21	กิจกรรมศึกษานอกสถานที่	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22	กิจกรรมการเรียนรู้ในปัญหาจำลอง	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
23	กิจกรรมการเรียนรู้ในปัญหาจริง	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
วิธีการวัดและประเมินผล วิชา พระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการ								
24	การสอบโดยใช้ข้อสอบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25	การสะท้อนผลการเรียนรู้ (reflection) ตามสภาพจริง	1	0	1	0	1	0.60	ใช้ได้
26	การสังเกตพฤติกรรม	1	0	1	0	1	0.60	ใช้ได้
27	การสอบถาม/สัมภาษณ์	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
28	การประเมินโดยเพื่อน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
29	การอัดคลิปวิดีโอ(VDO)สะท้อนผลการเรียนรู้	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
30	ภาระงาน/ชิ้นงาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากตารางแสดงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สำหรับนักเรียน) โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

**แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน
วิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาสภาพสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบและการได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. การประเมินแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม สำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC)

2. เกณฑ์การประเมิน

- + 1 ถ้าเห็นด้วยว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมิน
- 0 ถ้าไม่เห็นด้วยว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมิน
- 1 ถ้าเห็นด้วยว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมิน

3. ให้ผู้ประเมินพิจารณารายการที่กำหนด ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามสภาพจริงที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านสภาพปัญหาการเรียนกับพระสอนศีลธรรม

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่เหมาะสม(-1)	
1	เนื้อหาสาระพระพุทธศาสนาที่พระสอนศีลธรรมสอนมีความยากเกินไป				
2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเนื้อหาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
3	เนื้อหาที่สอนในห้องเรียนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้				
4	เนื้อหาที่สอนสาระไม่น่าสนใจ มีความซับซ้อนเป็นนามธรรม				
5	นักเรียนเรียนรู้โดยการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาในขณะที่จัดการเรียนการสอน				
6	เทคนิค วิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาถูกนำมาใช้น้อยมาก				
7	การส่งเสริมนักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน				
8	วิธีการบรรยายเป็นวิธีการสอนที่พระสอนศีลธรรมใช้บ่อยในการจัดการเรียนการสอนทุกคาบ				
9	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมนักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลในขณะที่จัดการเรียนการสอน				
10	ประเมินผู้เรียนโดยวิธีแบบข้อสอบถูก-ผิดเท่านั้น				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนกับพระสอนศีลธรรม

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของนักเรียนกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ที่.	รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่เหมาะสม(-1)	
1	บทบาทของพระสอนศีลธรรมที่สอนวิชา พระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการในศตวรรษนี้(กรุณาใส่หมายเลขเรียงลำดับคาดหวังมากที่สุด เลข 1 รองลงมา เลข 2 3 ตามลำดับ)				
	ส่งเสริมนักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง				
	เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5				
	ยอมรับและรับฟังความคิดของผู้เรียน โดย				
	เปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนและร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเพื่อน และครู (Co-Learner)				
	ตั้งคำถามกระตุ้นคิด				
	เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้				
	ประเมินการเรียนรู้ทุกครั้งที่ปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการสังเกต การสะท้อนผล การสอบถาม				
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....				
2	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการ (เลือกตอบได้ 3 คำตอบ)				
	กิจกรรมลงมือปฏิบัติ				
	กิจกรรมกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้				
	กิจกรรมใช้สื่อ เช่น เพลง , Clip, หนังสั้น เป็นต้น				
	กิจกรรมศึกษานอกสถานที่				
	กิจกรรมการเรียนรู้ในปัญหาจำลอง				
	กิจกรรมการเรียนรู้ในปัญหาจริง				
	กิจกรรมอื่น ๆ (ระบุ).....				

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของนักเรียนกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม(+1)	ไม่แน่ใจ(0)	ไม่เหมาะสม(-1)	
3	วิธีการวัดและประเมินผล วิชา พระพุทธศาสนา ที่นักเรียนต้องการ (ตอบได้ 3 คำตอบ)				
	การสอบโดยใช้ข้อสอบ				
	การสะท้อนผลการเรียนรู้ (reflection) ตามสภาพจริง				
	การสังเกตพฤติกรรม				
	การสอบถาม/สัมภาษณ์				
	การประเมินโดยเพื่อน				
	การอัดคลิปวิดีโอ(VDO)สะท้อนผลการเรียนรู้				
	ภาระงาน/ชิ้นงาน				
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....				

ตารางที่ 42 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเมินความสอดคล้องประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมใน การเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ข้อที่	ประเด็นการสนทนากลุ่ม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
1	องค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	องค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันเพียงใด	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	องค์ประกอบใดบ้างที่ควรปรับปรุง อย่างไรและด้วยเหตุผลใด	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	องค์ประกอบใดบ้างที่มีความสำคัญเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงหรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	การดำเนินการตามรูปแบบ มีขั้นตอนใดบ้างที่ควรปรับปรุงให้ประสิทธิภาพมากขึ้นและควรวาดำเนินกาอย่างไร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	ระยะเวลาในการดำเนินการตามรูปแบบ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	การดำเนินงานตามกระบวนการของรูปแบบ สามารถตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมหรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	การประเมินผลตามกระบวนการของรูปแบบการโค้ช มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากการนำเสนอแสดงค่าความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจ เป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ใน การเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 1.00

ตารางที่ 43 ผลการทำค้ำประกันความสอดคล้องของแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการวัดแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน (โดยผู้เชี่ยวชาญ)

ข้อ ที่	ประเด็นการประเมินความสอดคล้อง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
	องค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์												
1	หลักการ : การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการใช้แบบพหุวิธีบูรณาการหลัก กัลยาณมิตรที่ดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยวิธีวิจัยได้เป็นฐาน เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
2	วัตถุประสงค์: 1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยได้เป็นฐานได้ 2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0.78	ใช้ได้
	องค์ประกอบเชิงกระบวนการ												
3	ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Information Analysis and Empathy) 1) ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม 2) อบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยเนื้อหา 2.1 การ ให้ความรู้การจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยได้เป็นฐาน 2.2 การให้ความรู้เรื่องการ	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ข้อ ที่	ประเด็นการประเมินความสอดคล้อง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
	ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Design Coaching)												
4	พระสอนศีลธรรมผู้โค้ชให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้ความชอบ และรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปของตนเอง ประกอบด้วย 1.การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2.การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) 3.การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
	ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Development and Plan Coaching)												
5	1) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coachee) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการทำแบบฝึกหัดการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อวางแผนการโค้ช ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติภารกิจ 2) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coachee) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coachee) และพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ข้อ ที่	ประเด็นการประเมินความสอดคล้อง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
	ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Development and Plan Coaching) (ต่อ)												
	3) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และ พระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) และ พระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) และ ผู้วิจัยกับ พระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามแต่ละรูปแบบได้ออกแบบการโค้ชไว้ เพื่อประชุมก่อนสิ่งเกิดในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อ ทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล												
	ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflective)												
6	1) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) สังเกตการสอนในชั้นเรียน และเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือ 1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ช แบบพหุวิธี 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน 2) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถามผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้สะท้อนก่อนและให้ข้อมูลย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจและเสริมแรงในการปฏิบัติการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ข้อ ที่	ประเด็นการประเมินความสอดคล้อง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
	ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching)												
7	1) การประเมินผลระหว่างการใช้แบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด คือ แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี สำหรับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่ได้ข้อโดยเพื่อนช่วยเหลือ (Peer Coach) 2) การประเมินผลหลังสิ้นสุดการใช้แบบพหุวิธี เครื่องมือในการวัด ดังนี้ 2.1 พระสอนศีลธรรม ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้โดยใช้วิธีลับพื้นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2.2 นักเรียน คือ แบบประเมินความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้ 1) ผู้รับผิดชอบงานด้านติดตามประเมินผลโครงการศึกษาระบบการโค้ชและทำความใจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่พระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 2) พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความเื้อพร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการนี้ได้โดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้	
8	พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง 2. พระสอนศีลธรรมร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาด้วยความเื้อพร้อมที่จะพัฒนาตนเองตามกระบวนการนี้ได้โดยเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่เกิดจากการสมัครใจ	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้	

ตารางที่ 43 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นการประเมินผลต่อคลัง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
	องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้ (ต่อ)												
9	รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสงฆ์เถระธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
10	แต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ของพระสงฆ์เถระธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0.89	ใช้ได้	
11	การดำเนินการตามกระบวนการรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีแต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องที่ต่อเนื่องสัมพันธ์ กัน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้	
12	การดำเนินการตามกระบวนการของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของรูปแบบ	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้	
13	เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี มีความสอดคล้องกับการดำเนินการ	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0.89	ใช้ได้	
14	วิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเป้าหมายของการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้	

จากตารางแสดงค่าความสอดคล้องเชิงทฤษฎีของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระ
สงฆ์เถระธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่
ระหว่าง 0.68 – 1.00

ตารางที่ 44 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการใช้แบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	พฤติกรรมการโค้ช / การปฏิบัติ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
ก่อนการสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้													
1	โค้ชและผู้รับการโค้ชร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดประเด็นการโค้ช ก่อนสังเกตการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0.78	ใช้ได้
3	การพูดจาสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
4	การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	สามารถตั้งใจ และทำให้พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการโค้ชมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0.89	ใช้ได้
ระหว่างการสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้													
6	สังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
7	สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0.78	ใช้ได้

ตารางที่ 44 (ต่อ)

ข้อที่	พฤติกรรมการได้ช / การปฏิบัติ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9			
	หลังสังเกตหลักการการเรียนรู้												
8	ได้ใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ชัดเจน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
9	ได้ใช้เวลาแก่ผู้รับการได้ชได้ครบถ้วน หลังจากรวมคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
10	ได้มีความตั้งใจและฟังด้วยทำตัวอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการชม เชียร์ในขณะที่มีการสะท้อนผลการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
11	ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0.89 ใช้ได้

จากตารางแสดงค่าความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการได้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่

ระหว่าง 0.78 - 1.00

ตารางที่ 45 ผลการทำค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับ
การศึกษาระดับพื้นฐาน

ข้อที่	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1	องค์ประกอบของแผน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0.89	ใช้ได้
3	สาระสำคัญ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	กิจกรรมการเรียนรู้ 6.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 6.2 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน 6.3 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา 6.4 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ และเหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

ตารางที่ 45 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
7	สื่อการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีตั้งเป็นฐาน	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
8	การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการกิจกรรมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีตั้งเป็นฐาน	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

จากตารางแสดงค่าความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีตั้งเป็นฐานของพระสอน

ศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง

0.89 - 1.00

ตารางที่ 46 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้าง
ความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9				
	ขั้นที่ 1 กระตุนจิตให้รับรู้ปัญหา													
1	พระสอนศีลธรรมสามารถเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างจังหวะให้กับผู้เรียนได้น่าสนใจ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	พระสอนศีลธรรมสามารถใช้คำถามเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0.89	ใช้ได้
3	พระสอนศีลธรรมสามารถเลือกใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมและสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนระบุปัญหาได้	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	ขั้นที่ 2 ค้นหาลาเหตุ													
4	พระสอนศีลธรรมใช้เทคนิคและวิธีการในการนำพาผู้เรียนสืบสาวหาสาเหตุของปัญหา	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
	ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย													
5	พระสอนศีลธรรมใช้สังเกต เอาใจใส่ นำผู้เรียนให้กำหนดเป้าหมายและขอบเขตการทำงานได้ด้วยที่ตั้งคำถาม	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0.89	ใช้ได้

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9				
	ขั้นที่ 4 คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม													
6	พระสอนศีลธรรมสังเกตนำพาผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม ให้ข้อมูลย้อนกลับจนผู้เรียนสร้างสรรค์แนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่คุกคามและครอบงำความคิดของผู้เรียน	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
	ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ													
7	พระสอนศีลธรรมติดตามให้กำลังใจ ชื่นชม โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานสำเร็จตามที่วางแผน ลงมือทำตรวจสอบทบทวน(AAR) บันทึกผลการทำงาน	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
	ขั้นที่ 6 ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้													
8	พระสอนศีลธรรมให้คำแนะนำการสรุปและประเมินการทำงาน การเก็บผลงาน	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

จากตารางแสดงค่าความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.89 - 1.00

ตารางที่ 47 ผลการทำค้ำประกันความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)									IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8	คนที่ 9			
1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
2	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
3	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
4	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
5	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
8	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
9	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
10	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
11	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
12	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
13	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
14	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้

ตารางที่ 47 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)									IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8	คนที่ 9		
15	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
16	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0.78	ใช้ได้
17	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
18	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
19	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้
20	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0.89	ใช้ได้

จากตารางแสดงค่าความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถทางพุทธิพิสัยทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาค้น
พื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.78 – 0.89

ตารางที่ 48 ผลการทำค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน

ข้อที่	ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ									IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1	1. การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนของผู้สอน (1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา 2. ค้นหาสาเหตุ 3. กำหนดเป้าหมาย 4. สร้างสรรค์นวัตกรรม 5. ลงมือปฏิบัติ 6. ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	2. การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ (การจัดการเรียนรู้ การเรียงลำดับการนำเสนอผู้เรียน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ท่าของผู้สอนรวมทั้งการชี้แนะเสียง การกระตุ้น การตั้งคำถาม การจัดการห้องเรียน การนำสู่การสรุปบทเรียน เป็นต้น)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	3. การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ (การมีส่วนร่วมในห้องเรียน การสร้างความเข้าใจร่วมกับเพื่อน การทำกิจกรรมในชั้นและนอกห้องเรียน การตั้งคำถาม การเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การสะท้อนผลการเรียนรู้ ***ความคิดเห็นเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากตารางแสดงค่าความสอดคล้องของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1.00

ภาคผนวก จ
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 64.0318-039-0458

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถทางความคิดเชิงเหตุผลในพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): The Development of Differentiated Coaching Model for Development Competencies by Ariyasacca based Learning for Morality Teaching Monk to enhance Reasoning Thinking in Buddhist for Student in Fundamental Education.

ผู้วิจัยหลัก: พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ

สังกัด: คณะศึกษาศาสตร์

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 02 ฉบับลงวันที่ 4 มิถุนายน 2564
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน ฉบับลงวันที่ 4 มิถุนายน 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 4 มิถุนายน 2564
4. หนังสือแสดงเจตนายินยอมการเข้าร่วมการวิจัย 02 ฉบับลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2564

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ โดยขอให้รายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน และรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อโครงการเสร็จสิ้น

(ศาสตราจารย์ ดร. พิศัยศักดิ์ ศรีอนุศักดิ์)

ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COE 64.0731-101

วันที่รับรอง: 31 กรกฎาคม พ.ศ.2564

วันหมดอายุ: 30 กรกฎาคม พ.ศ.2565

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์

6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808

email : su.ethicshuman@gmail.com

ภาคผนวก ฉ

คู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ

คู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้orisัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม

ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเล่มนี้จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือ การใช้รูปแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอน ศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชและผู้ที่ได้รับการโค้ช สิ่ง ที่ จัดเตรียมและติดต่อประสาน เพื่อให้การดำเนินการโค้ชเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น พระสอนศีลธรรมหรือผู้ที่จะนำรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีไปใช้ จึงควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชนี้ให้เข้าใจก่อนที่จะนำรูปแบบการโค้ชนี้ไปใช้

คู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชเล่มนี้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

คำนำ	305
คำชี้แจง	306
ส่วนที่ 1 ความสำคัญและความเป็นมาของรูปแบบ	309
ส่วนที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	315
ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบ	319
3.1 หลักการ	320
3.2 วัตถุประสงค์	320
3.3 ขั้นตอนกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	320
3.4 แผนภูมิภาพรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	321
3.5 แผนการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	322
3.6 แผนดำเนินการการโค้ชแบบพหุวิธีฯ	357
ส่วนที่ 4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	362
4.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	363
4.2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	367
ส่วนที่ 5 กำหนดการฝึกอบรม	370

คำชี้แจง

การใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ोरยัสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม

ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อควรปฏิบัติก่อนดำเนินการโค้ช

1. ศึกษารายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของคู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อรยัสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษาคำชี้แจงการใช้รูปแบบการเรียนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อรยัสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับการศึกษาส่วนอื่น ๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อรยัสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ศึกษาความเป็นมาของรูปแบบการโค้ช แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการโค้ช องค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชและตัวอย่างแผนการโค้ช ปฏิทินการโค้ช เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีอันเป็นที่มาของรูปแบบการโค้ชนี้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมและเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบรูปแบบการโค้ช รวมทั้งมีความเข้าใจในศัพท์เฉพาะต่าง ๆ

1.3 ศึกษาตัวอย่างแผนการโค้ช ปฏิทินการโค้ช ในคู่มือเล่มนี้มีตัวอย่างแผนการโค้ช มีลักษณะดังนี้

3.1.1 แผนการโค้ช ซึ่งประกอบด้วยชื่อแผนการโค้ช วัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินการโค้ช กิจกรรมการโค้ช สื่อและเครื่องมือการโค้ช การวัดผลประเมินผลและปฏิทินการโค้ช ซึ่งเกิดจากพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Coach) และพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ร่วมมือกันพัฒนาแผนการโค้ช โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธีและการจัดการเรียนรู้โดยใช้อรยัสัจเป็นฐาน ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการโค้ช เมื่อได้ศึกษาส่วนต่าง ๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบครบแล้ว ควรดำเนินการก่อนสอนดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการโค้ชอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

2.2 ศึกษาและจัดเตรียมเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coache) และผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ที่เสนอไว้ในแผนการโค้ชให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการโค้ช

2.3 ในการโค้ชการสอนระหว่างเพื่อนผู้สอนในแต่ละครั้ง จะมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ ดูและให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้ทำหน้าที่โค้ชปฏิบัติการโค้ชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการดำเนินการโค้ช

เมื่อได้ศึกษาและจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นต่าง ๆ ไว้พร้อมแล้ว ก็ดำเนินการโค้ชตามแผนการโค้ชนั้น มีแนวทางในการดำเนินการโค้ช ดังนี้

บทบาทพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ในการดำเนินการสอนตามรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธีควรคำนึงถึงบทบาทต่อไปนี้

1. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) และพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ร่วมมือกันในการวางแผนการโค้ช แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนา และดำเนินการตามแผนที่กำหนด

2. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) และพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) สลับกันทำหน้าที่เป็นผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้ได้รับการโค้ช และแลกเปลี่ยนให้ข้อมูลย้อนกลับไตร่ตรองสะท้อนคิดผลการปฏิบัติซึ่งกันและกัน

คุณสมบัติผู้ทำหน้าที่โค้ชแบบพหุวิธี

1. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

- 1) เป็นผู้ที่มีทักษะการโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator)
- 2) มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
- 3) มีความเข้าใจบริบทความเป็นพระสอนศีลธรรม
- 4) มีความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน
- 5) มีทักษะการใช้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการศึกษาในระดับสูง

2. การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching)

- 1) เป็นผู้ที่มีทักษะการโค้ช (Coach)และอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator)
- 2) เป็นผู้ที่ต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปพร้อมผู้รับการโค้ช
- 3) มีความเข้าใจบริบทความเป็นพระสอนศีลธรรม
- 4) มีความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน
- 5) มีทักษะการใช้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการศึกษาในระดับปานกลาง

3. การโค้ชโดยตนเอง (Self-Coaching)

- 1) เป็นผู้มีความใฝ่รู้ต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
- 2) เป็นผู้ที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีระดับปานกลาง

บทบาทพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee)

1. พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) เข้าร่วมอบรมฝึกทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการฟัง ทักษะการสังเกตและทักษะที่สนับสนุนการโค้ช การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
2. พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ออกแบบการโค้ชที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของตัวเอง
3. พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ร่วมมือกับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ในการวางแผนการโค้ช กำหนดปฏิทินการโค้ช แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนา และดำเนินการตามแผนที่กำหนด
4. พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช แจ้งครูพี่เลี้ยง/ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่ดูแลและอำนวยความสะดวกพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เพื่อชี้แจงการทำกิจกรรมการโค้ชในวันลงสังเกตการณ์สอนตามปฏิทินการโค้ช

บทบาทผู้สนับสนุน(ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง)

1. ร่วมประชุมก่อนสังเกตการสอนในชั้น เพื่อทราบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
2. อำนวยความสะดวกและสถานที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนพระสอนศีลธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
3. ร่วมเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับพระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ชและรับทราบผลการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

ส่วนที่ 1

ความสำคัญและความเป็นมาของรูปแบบ

ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา (Wise Reflection) เป็นกระบวนการคิดที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการคิดแบบแยกคาย ความคิดเชิงพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการคิดขั้นสูงในทางพระพุทธศาสนา และเป็นเครื่องชี้แนวทางปัญญาให้กับบุคคลในสังคมใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมให้คนรู้จักคิด การฝึกการใช้ความคิด ให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีการไตร่ตรองถึง ประโยชน์และโทษช่วยควบคุมให้บุคคลคิดในสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น(ป.อ.ปยุตโต, 2552: 667) ความคิดเชิงพระพุทธศาสนา จักช่วยให้เราใช้ประโยชน์จากความคิด เนื่องจากมีใช้สติเข้ามาทำงานแทนใจที่จะใช้ตัดสินใจ ทำให้คิดอย่างมีระบบ พิจารณาด้วยเหตุผลทำให้เกิดความคิดที่ถูกต้อง สักดิ์ไม่ให้อวิชชาและตัณหาเกิด (ประภาภัทร นิยม, 2561: 35; วรภัทร์ ภูเจริญ, 2546: 168; สิริวรรณ ศรีพหล, 2558: 373) นอกจากนี้ การคิดเชิงพระพุทธศาสนาช่วยส่งเสริมทั้งความสามารถและคุณลักษณะการคิดวิจารณ์ญาณของนักเรียนควบคู่กันได้ ได้เห็นคุณค่าของการพัฒนาปัญญาเชิงพุทธ (พระมหาสาธิต ผลิตผล, 2554) ซึ่งสมประสงค์ นวมนบุญลือ (2555: 35) ได้กล่าวว่า ความคิดเชิงพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานการคิดวิจารณ์ญาณแบบพุทธ เนื่องจากความคิดเชิงพระพุทธศาสนา คือ การคิดหาเหตุ มีหลัก 4 ประการ คือ คิดให้ถูกทาง (มีจุดหมายในการคิด) คิดให้เป็นลำดับขั้นตอน คิดด้วยเหตุผลและคิดให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ สุนน อมรวินวัฒน์ (2546: 53) ได้กล่าวถึงว่า การสอนคิดตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่สามารถพัฒนาการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน และเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการตัดสินใจ

ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (Ariyasacca in Wise Reflection) เป็นวิธีคิดที่มีเป้าหมายเริ่มต้นจากการมองปัญหาชัดเจนและเห็นปัญหาที่แท้จริง ซึ่งการมองเห็นปัญหาที่ชัดเจนจะนำไปสู่การหาสาเหตุของการเกิดปัญหาได้ เพื่อเป็นการฝึกการแก้ไขปัญหอย่างถูกต้อง มีการคิดอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเหตุและผล ของกันและกันของปัญหานั้น ซึ่งการคิดเชิงเหตุผลทาง

พระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ที่ผ่านการควบคุมความคิดก่อนที่จะตัดสินใจโดยการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ไม่ใช่เป็นการตัดสินใจที่จะส่งเสริมให้เกิดความโลภ ความเห็นแก่ตัว ซึ่งเรียกเป็นภาพรวมว่า ไม่ใช่ตัดสินใจแล้วส่งเสริมให้เกิดกิเลส ในกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการอภิปราย ระดมสมองอภิปราย ได้แย่งอย่างมีเหตุผล ดังนั้น ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาเป็นความคิดที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21

การคิดเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษนี้ โดยการคิดสำหรับนักเรียนไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2563) ได้รายงานไว้ว่า เด็กนักเรียนยังคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้น้อยและมีความแตกต่างด้านคุณภาพอย่างมาก ระหว่างโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในเมืองใหญ่ 300 แห่ง กับโรงเรียนรอบนอกราว 3 หมื่นแห่ง เป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับปึงปอนด์ รักอำนวนยกิจ และคณะ (2563: ออนไลน์) ได้รายงานผลการวิจัยพบว่า เด็กไทยได้คะแนนการคิดวิเคราะห์ เกินร้อยละ 60 ในทุกวิชาเพียงร้อยละ 1.09 โดยเด็กที่มีผลการเรียนดี(วัดด้วยคะแนนสะสมในโรงเรียน) จะมีทักษะการคิดวิเคราะห์น้อย นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ต่ำมาก แม้ว่าจะมีการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนอย่างเข้มข้น ผลการศึกษาพบว่า ระดับการคิดวิเคราะห์แปรผกผันกับเกรดเฉลี่ย แสดงถึงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนการสอนด้านการคิดวิเคราะห์หรือการวัดผลการคิดวิเคราะห์ในโรงเรียนอาจไม่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสิทธิพล วิบูลย์ธนากุล (2563: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กไทยจำนวนมากขาด Critical Thinking ข้อจำกัดหลักมีอย่างน้อย 3 ประการ หนึ่ง ระบบการศึกษาของเราที่ไม่เน้นให้เด็กตั้งคำถาม เด็กถูกฝึกให้เชื่อและจำมากกว่าคิดวิเคราะห์ เด็กจึงไม่ถูกฝึกการลำดับเหตุผล สอง สังคมไทยไม่ใช่สังคมแห่งการอ่าน Critical Thinking ไม่สามารถออกเเงได้หากปราศจากการอ่านและการฟังที่มีคุณภาพ ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ฝึกเด็กให้รักการอ่านหรือการฟังที่มีคุณภาพ ไม่ได้ฝึกตั้งคำถามต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ประการสุดท้าย สังคมการทำงาน ในการทำงาน เจ้านายส่วนใหญ่ชอบให้ลูกน้องเชื่อฟัง มากกว่าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่าง ดังนั้น การคิดมีความสำคัญในแต่ละระดับการคิด ซึ่งการคิดวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) เป็นพื้นฐานการคิดเชิงพระพุทธศาสนาดังที่กล่าวแล้ว การคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจของการแก้ปัญหาทุกอย่าง(ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2558: 27) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูในฐานะเป็นบุคคลสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ เกิดทักษะและมีทัศนคติที่ดี ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) โดยครูควรมีความรู้และทักษะพื้นฐาน 3

ด้าน ประกอบด้วยความรู้เนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้และทักษะด้านการสอนและความเข้าใจนักเรียน หากขาดความรู้ด้านใดด้านหนึ่งไป ย่อมลดทอนคุณภาพการสอน (ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2559: 7) นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) (2561: 38) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครู” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนา กระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครู อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอนและสร้างเครือข่าย พัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอน มาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบและวัดผลจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง เพราะที่ผ่านมาผู้สอน ยังขาดทักษะใหม่ ๆ ในการทำหน้าที่ครูยุคใหม่ที่เน้นบทบาทแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น ทักษะ การทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ทักษะการกระตุ้นและพัฒนาการคิดไตร่ตรอง (reflective thinking) ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) ทักษะการช่วยเหลือผู้เรียนโดยการ สร้างการเรียนรู้ (scaffolding) ทักษะการชี้แนะ (coaching) ให้สอดคล้องกับปัจจุบัน (เอกสาร ประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัดนาการเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย, 2557: 20) จึงเป็นปัจจัย หนึ่งที่ทำให้คนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของ ความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตาม บรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564, 2559: 43)

พระสอนศีลธรรม ที่สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีจำนวน 18,000 รูป ที่ปฏิบัติการดำเนินการสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศเพื่อไปขับเคลื่อนศีลธรรมใน โรงเรียนเป็นเหมือนผู้ช่วยครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนโดยปรับเปลี่ยนการสอนจากวิธีเก่าที่พระสอนศีลธรรมสอนในโรงเรียนเน้นการ สอนแบบบรรยายไปสู่การสอนรูปแบบใหม่ในแนวทาง Active Learning ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะ ในการคิดและการทำงานสอดคล้องต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไป (วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์, 2559: 178)

ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นการจัดการเรียนการสอน พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน (2561: 9) พบว่า วิธีการสอนครูผู้สอน บางส่วนใช้หนังสือเรียนเป็นหลักสอนในลักษณะที่ Passive มากกว่า Active ไม่ได้สอนให้ผู้เรียนรู้ถึง คุณค่าที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาและจากการศึกษาแผนแม่บทสำนักงานพระสอนศีลธรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564: 14) พบว่า สิ่งที่โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องดำเนินการเร่งด่วน ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมให้มีคุณภาพปฏิบัติหน้าที่เสริมสร้างศีลธรรมแก่นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของพระพรหมบัณฑิตลงใน หนังสือ 1 ทศวรรษ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2560 ได้ กล่าวว่า นโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนดเอาไว้ ข้อสำคัญก็คือ ต้องติดตามประเมินผลมีปัญหาดตรงไหน ต้องเสริมจุดอ่อนในทุกเรื่อง นอกจากนี้ ในรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน (2561: 10) ได้ กล่าวว่า ครูผู้สอนควรสนับสนุน นิเทศและเป็นพี่เลี้ยงให้ครู พระสอนศีลธรรม เพื่อช่วยเหลือในการ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งอริยสัจเป็นวิธีการแห่งปัญญา ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามระบบแห่งเหตุผล (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์(ป.อ.ปยุตฺโต),2562:214) ดังนั้น อริยสัจทั้ง 4 ข้อธรรม สามารถนำมาเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานการเรียนรู้ได้นี้และเป็นเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่สิริวรรณ ศรีพหล (2558:221) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ เป็นขั้นของพระพุทธองค์ในการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการคิดอย่างมีระบบ หรือกระบวนการของการใช้ความคิดหรือการใช้ปัญญา สอดคล้องกับ สาโรช บัวศรี (2528: 8-10, อ้างถึงในประพันธ์ศิริ สุเสารัจ 2556: 309) ได้กล่าวว่า การสอนแบบอริยสัจเป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้ประสบและทราบวิธีแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นด้วยตนเอง ในปัจจุบันและอนาคต หากมีการใช้วิธีการสอน เช่นนี้บ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น

จากสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง ซึ่งคงจะต้องใช้วิธีการที่เป็นระบบที่เชื่อว่าจะได้ผลดี ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวทางที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนได้คือ

การนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอน ดังที่รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557: 243) กล่าวว่า การนิเทศการเรียนการสอนเป็นกระบวนการช่วยครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การนิเทศการเรียนการสอนเป็นส่วนย่อยของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาเป็นส่วนย่อยของการนิเทศทั่วไป สอดคล้องกับวัชรรา เล่าเรียนดี 2554: 5; มาลินี บุญยรัตพันธุ์, 2559: 42) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นกิจกรรมและที่ไม่ใช่การให้บังคับ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุน แนะนำ ชี้แจงเพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนด้านวิชาชีพที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญโดยเน้นความเป็นประชาธิปไตย ความร่วมมือ การสร้างขวัญกำลังใจและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน

การโค้ช (Coaching) เป็นกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู โดยการโค้ช เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 34) ที่กล่าวว่า การโค้ช เป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ช ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานที่มีประสบการณ์ทัดเทียมกัน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้รับการโค้ชและผู้ทำหน้าที่โค้ชสามารถสร้างความรู้และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการโค้ช ยังเป็นศิลปะที่ผู้โค้ชและผู้ที่ได้รับการโค้ชได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสมรรถนะและจุดแข็งในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อช่วยปล่อยศักยภาพของผู้ที่ได้รับการโค้ช ได้รับมือกับสถานการณ์ท้าทายและบรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขในแบบที่ตนต้องการ (Jane A.G.Kise, 2006; ศิริรัตน์ ศิริวรรณ, 2558: 13; ดวงหทัย โหมไชยวงศ์, 2557: 35; ธัญพร ชื่นกลิ่น, 2553: 34) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒพล (2558: 40) ที่กล่าวว่า โค้ชที่ดีจะใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระสำคัญของการเรียนรู้ (Core Concepts) สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การมีสติและสมาธิอยู่กับกิจกรรมที่ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ฝังลึก เป็นความรู้ความเข้าใจและทักษะติดตัวตลอดไป ซึ่งการโค้ช (Coaching) สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูร่วมกับวิธีอื่นๆ อย่างได้ผล มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การโค้ช (Coaching) แตกต่างจากการนิเทศ (Supervision) โดยสิ้นเชิง แต่การโค้ชพัฒนามาจากนิเทศ เพราะว่าการโค้ชจะปราศจากการประเมินคุณภาพของครู และผู้ที่จะทำหน้าที่โค้ชก็เป็นผู้ร่วมอาชีพ เพื่อนครู หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและเนื้อหาสาระโดยเฉพาะที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง การยอมรับ

ไวใจซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ สามารถที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอย่างต่อเนื่องให้แก่ครูและส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน (วีชรา เล่าเรียนดี, 2556: 291-292)

จากการศึกษาพบว่า พระสอนศีลธรรมมีความแตกต่างกันด้านความรู้ อายุ การศึกษาและประสบการณ์ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันสอดคล้องกับพระโสภณพัฒนบัณฑิต (2562) ได้กล่าวไว้ในโครงการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 ว่า พระสอนศีลธรรมแต่ละรูปมีจุดเหมือนและจุดต่างกัน ดังนั้น การโค้ช จึงจำเป็นต้องเลือกให้เหมาะสมกับธรรมชาติหรือรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมของแต่ละรูป เพื่อช่วยเหลือและดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21

ส่วนที่ 2

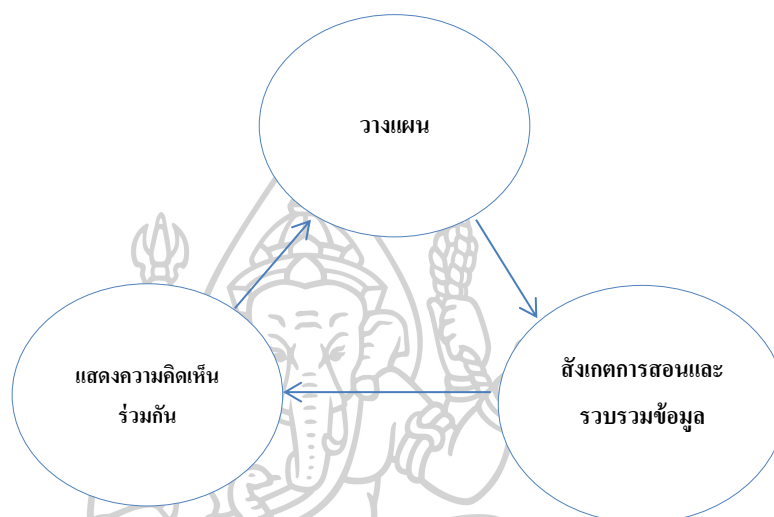
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผล ทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้
อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง
พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
โดยพัฒนาขึ้นตามแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชแบบพหุวิธี และหลักการ
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการโค้ช และแนวคิดหลักการจัดการศึกษาแนวพุทธ โดย
ประยุกต์ใช้หลักอริยสัจเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในการเสริมสร้างความสามารถความคิดเชิง
เหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช

การโค้ช เป็นกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของครู นักศึกษาวิชาชีพครู ตลอดถึงพระสอน
ศีลธรรม และการโค้ชเป็นกระบวนการพัฒนาสมรรถนะให้ผู้ที่ได้รับการโค้ช (coaches) เติบโต
ในอาชีพของเขา การโค้ชมีหลากหลายวิธีเหมือนกับการนิเทศการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ได้รับ
การโค้ชบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การโค้ชมีรูปแบบการโค้ชที่หลากหลาย เช่น การโค้ช
เพื่อการพัฒนาปัญญาและความคิด (Cognitive Coaching) การโค้ชการจัดการเรียนการสอน
(Instructional Coaching) การโค้ชแบบเพื่อช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชที่เน้นความ
แตกต่าง (Differentiated Coaching) การโค้ชแบบร่วมมือ (Collaborative Coaching) การโค้ชโดย
ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบพี่เลี้ยง (Mentor Coaching) การโค้ชโดยตนเอง

(Self-Coaching) เป็นต้น ซึ่งการโค้ชทั้งหมดมีวงจรการโค้ชที่เป็นฐานเหมือนกันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การสังเกตการณ์สอน และการปฏิบัติงาน (Event Observation & Data Gathering) การไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflecting) ดังแผนภูมิภาพที่ 1 แสดงวงจรการโค้ช ดังนี้ (Costa and Garmston, 2002: 56; Dunne and Villani, 2007: 64); วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556: 293)

แผนภูมิภาพที่ 1 แสดงวงจรการโค้ช

นอกจากนี้ การโค้ชต้องมีทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Soft Skills) และทักษะทางวิชาการ (Hard Skills) ที่ผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องมี โดยผู้โค้ชต้องยึดตามหลักการหลักการโค้ช 7 ประการ ดังนี้ (มารุต พัฒนาผล, 2558) 1) การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (Trust and rapport) 2) การเสริมพลัง (Empowerment) 3) การดำเนินการโค้ชอย่างเป็นระบบ (Systematic approach) 4) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Ongoing development) 5) การมีจุดเน้น (Focusing) 6) การเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานจริง (Onsite Coaching) 7) การทบทวนและสะท้อนผลการโค้ช (After Action Review and Reflection) เพื่อให้การโค้ชมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวทางการโค้ชต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นการโค้ชแบบพหุวิธี วงจรการโค้ชและหลักการโค้ชในการพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) เป็นความสามารถที่บุคคลนำองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ/คุณลักษณะ (Attributes) ที่มีอยู่ของตนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น มองประโยชน์สังคม ประโยชน์คนอื่นมากกว่าประโยชน์ตนใน

ทิศทางที่ถูกต้องดีงาม (สัมมาทิฏฐิ) โดยงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและหลักการของ David C. McClelland มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถหรือสมรรถนะของพระสอนศีลธรรม ซึ่ง McClelland (1973, อ้างถึงใน วรรณดี สุทธิวรการ, 2564: 125-126) ได้แบ่งสมรรถนะออกเป็น 2 กลุ่ม

- 1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) เป็นความรู้หรือทักษะขั้นพื้นฐานที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการทำงาน
- 2) สมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น (Differentiating Competencies) เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานสูงกว่ามาตรฐานหรือดีกว่าบุคคลทั่วไป

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีสมรรถนะหรือความสามารถที่แตกต่างจากพระสอนศีลธรรมที่ไม่ได้ผ่านการพัฒนาด้วยกระบวนการโค้ชแบบทวิวิธี

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน

อริยสังข์เป็นหลักการของการแก้ไขปัญหาตามแนวพุทธธรรม และเป็นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแนวพุทธที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ด้วยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้นี้ต้องมีความหมายและความสำคัญต่อผู้เรียน รวมทั้งต้องน่าสนใจ และกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียน เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การคิดหาวิธีการ หรือกระบวนการแก้ปัญหา เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะสืบค้นการแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ อริยสังข์จะช่วยให้ผู้เรียนสังเกตพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง ทำให้เกิดความกระจำทางปัญญา ปัญหาเกิดขึ้นได้เสมอถึงแม้ปัญหาหนึ่งจะยุติไปแล้วก็อาจเกิดปัญหาใหม่ให้เราต้องติดตามแก้ไขตลอดเวลา ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมนี้มาใช้เพื่อแก้ปัญหาด้วยสติสัมปชัญญะ ด้วยเหตุผลและมุ่งมั่นสืบสาวราวเรื่องให้ถึงต้นตอของปัญหาด้วยตนเอง (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2559: 80) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสังเคราะห์และประยุกต์หลักอริยสังข์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสังข์เป็นฐาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (Stimulating mind to perceive problems) 2) ค้นหาสาเหตุ (investigating cause)

3) กำหนดเป้าหมาย (Defining goals) 4) คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (Designing innovation) 5) ลงมือปฏิบัติ (Doing) และ 6) ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Evaluating and Reflecting)

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา (Ariyasacca in Wise Reflection) เป็นทักษะการคิดขั้นสูงตามหลักการของพระพุทธศาสนา เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นทุกยุคทุกสมัย เพราะเป็นทักษะการคิดที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้มีความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ไม่ใช่อารมณ์หรือความรู้สึก ตัดสินสถานการณ์ ใช้สติควบคุมก่อนที่จะเลือกแก้ไขสาเหตุ (สมุทัย) ของปัญหา และจะเกิดการคิดเชื่อมโยงของเหตุ-ผล ที่เป็นห่วงโซ่ของกระบวนการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ก็สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นข้อขัดแย้งหรือปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตได้ โดยมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

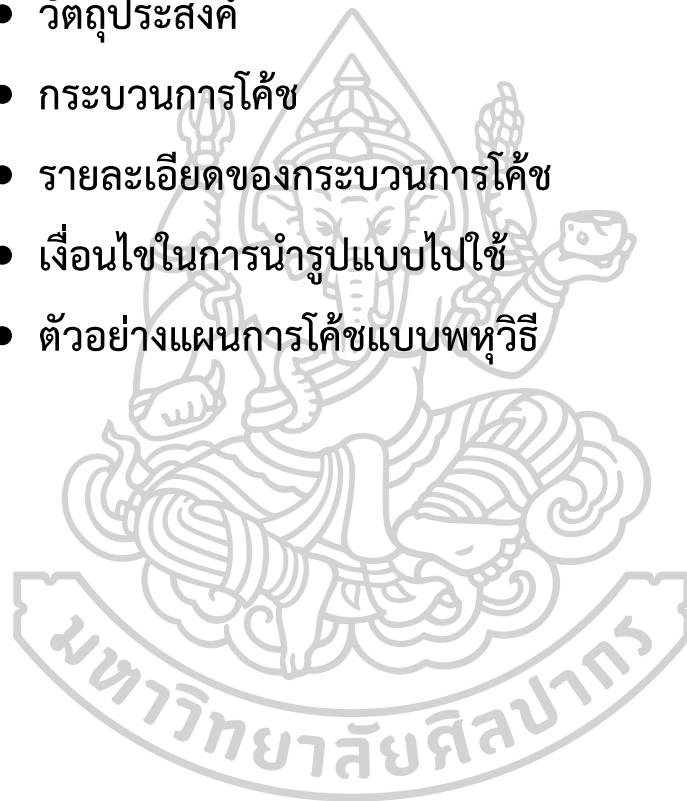
- 1) การกำหนดปัญหา การจัดลำดับของปัญหา เป็นการจำแนกแยกแยะและระบุปัญหาจากเรื่องราวเหตุการณ์ สถานการณ์ที่น่าสนใจ
- 2) การหาสาเหตุของปัญหา เป็นการวิเคราะห์ สืบสาวหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากตนเอง (ปัจจัยภายใน) อันเนื่องมาจากขาดคุณธรรมข้อนั้นและสภาพแวดล้อม (ปัจจัยภายนอก)
- 3) การตั้งเป้าหมายแก้ไขสาเหตุปัญหา เป็นการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับสาเหตุของปัญหา
- 4) การวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุ เป็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์หาข้อดี/จุดเด่น ข้อเสีย/จุดด้อย และทางออกที่เหมาะสมเป็นไปได้ ในการหาวิธีการและแนวทางจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 3

องค์ประกอบของรูปแบบ

- หลักการ
- วัตถุประสงค์
- กระบวนการโค้ช
- รายละเอียดของกระบวนการโค้ช
- เงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้
- ตัวอย่างแผนการโค้ชแบบพหุวิธี

องค์ประกอบของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์

หลักการของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการโค้ชแบบพหุวิธีบูรณาการหลักกัลยาณมิตรที่ดั่งศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการโค้ชแบบพหุวิธี

1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบผสมผสานได้(Hybrid Learning)
2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

องค์ประกอบเชิงกระบวนการ

ขั้นตอนการโค้ช มี 5 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Information Analysis and Empathy)
  - ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Design Coaching)
  - ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Development and Plan Coaching)
  - ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflective)
  - ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluation of Coaching)
- โดยสามารถแสดงเป็นแผนภูมิภาพได้ดังนี้

รูปแบบการโค้ชแบบพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE METHODS COACHING MODEL FOR DEVELOPING LEARNING MANAGEMENT BASED ON FOUR NOBLE TRUTHS
OF MORAL TEACHING MONKS TO ENHANCE REASONING THINKING IN BUDDHIST FOR STUDENTS IN FUNDAMENTAL EDUCATION

องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

หลักการ

การพัฒนาความสามารถของพระสอนศีลธรรมด้วยการใช้แบบทิวรีบูรณาการหลักศาสนปริตรทั้งสี่ภาคของพระสอนศีลธรรมให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานตามกระบวนการไตรสิกขาอย่างใกล้ชิดกับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความคืบหน้าเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

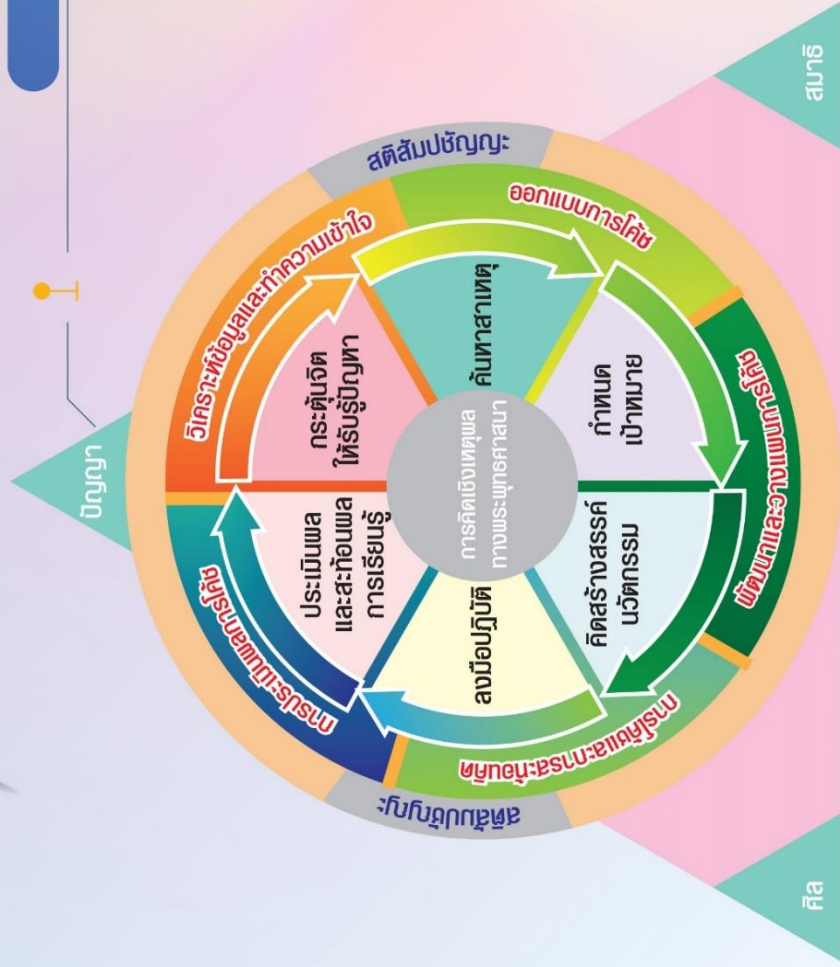
1. เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานแบบผสมผสานได้ (Hybrid Learning)
2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

องค์ประกอบเชิงกระบวนการ แบ่งการดำเนินการเป็น 5 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (AU : Analyzing Information and Understanding)
ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (D : Designing Coaching)
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (DP : Developing and Planning Coaching)
ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (OR : Coaching and Reflecting)
ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (E : Evaluation of Coaching)

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 6 ขั้นตอนได้แก่

- ขั้นที่ 1 กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (S : Stimulating mind to perceive problems)
- ขั้นที่ 2 ค้นหาสาเหตุ (I : Investigating Causes)
- ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย (D : Defining goals)
- ขั้นที่ 4 คิดสร้างสรรคนวัตกรรม (D : Designing innovation)
- ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ (D : Doing)
- ขั้นที่ 6 ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ (ER : Evaluating and Reflecting)

เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

1. การสร้างความไว้วางใจ (Trust)
2. การติดตามและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด (good friend)
3. กำหนดการโค้ชที่เป็น Soft Skills และ Hard Skills
4. การประยุกต์และปรับใช้ท่าทีไปใช้และแลกเปลี่ยน (Application)

แผนการโค้ช ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ

แผนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สาระสำคัญ

การโค้ชแบบพหุวิธีเป็นการพัฒนาตนเองด้วยการเลือกการโค้ชที่เหมาะสมกับตนเอง ประกอบด้วยโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ที่จะได้รับการโค้ช เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2.2 เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถวิเคราะห์ทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน

3. ขอบข่าย

3.1 ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน

3.2 ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถามและทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3.3 ความรู้เรื่องการโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) และการโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)

3.4 ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และทักษะการสังเกตการณ์สอน

4. กิจกรรมการโค้ช

1. วิทยากรสร้าง Google form ใบสมัครเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ โดยในใบสมัครระบุข้อมูลพื้นฐานประกอบด้วยอายุ การศึกษา ประสบการณ์การสอน โรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน พร้อมรายละเอียดตารางกำหนดการฝึกอบรมและสถานที่ฝึกอบรม

2. วิทยากรประชาสัมพันธ์และเปิดรับสมัครพระสอนศีลธรรมผู้ที่จะสนใจในการเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานและการโค้ชแบบพหุวิธี โดยประชาสัมพันธ์ในกลุ่มไลน์ (Line Group) ของพระสอนศีลธรรมในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

3. วิทยากรวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมเข้าฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานและการโค้ชแบบพหุวิธี

4. วิทยากรดำเนินการอบรมตามกำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน (ไม่ค้างคืน) เพื่อพัฒนาความสามารถการโค้ชแบบพหุวิธี และเพื่อพัฒนาความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน และเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานให้กับพระสอนศีลธรรม รายละเอียดกำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ปรากฏในหน้า 403 เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบ Onsite

5. สื่อและเครื่องมือการโค้ช

- 1) ใบความรู้เรื่อง การโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) ใบความรู้เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน

6. การวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน
- 2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

แผนการโค้ช ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช

แผนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สารสำคัญ

การออกแบบการโค้ชเป็นการเลือกและตัดสินใจการโค้ชที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยมีการโค้ชดังนี้

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรู้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นพระสอนศีลธรรมที่มีระดับความรู้ใกล้เคียงกับผู้ที่ได้รับการโค้ชในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

การโค้ชโดยตนเอง (Self-directed Coaching) หมายถึง พระสอนศีลธรรมผู้ที่สามารถเห็นตัวเองด้วยการสร้างความตระหนักรู้ การใคร่ครวญตนเอง วางแผนกิจกรรมพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้พระสอนศีลธรรมเลือกการโค้ชที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง

3. ขอบข่าย

- 1) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach)
- 2) การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach)
- 3) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)

4. กิจกรรมการโค้ช

1) วิทยากรสร้างบรรยากาศให้เอื้อพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยการนำพระสอนศีลธรรมผู้เข้าอบรมได้ไหว้พระสวดมนต์และภาวนาสงบนิ่ง ประมาณ 1 นาที (แผนการโค้ช ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ชอยู่ในวันสุดท้ายของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ)

2) หลังจากนั้น วิทยากรนำพาพระสอนศีลธรรมเช็คอิน (Check-in) เพื่อเชื่อมบทเรียนการเรียนรู้ของเมื่อวานของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับบทเรียนที่จะเรียนวันนี้

3) วิทยากรเก็ร็นำและแนะนำเครื่องมือการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อเชื่อมโยงกับวิทยากรที่เชิญมาจากภายนอกได้แลกเปลี่ยนและถวายเป็นความรู้เรื่อง การโค้ชแบบพหุวิธี

4) เสร็จแล้ว วิทยากรหลักให้พระสอนศีลธรรมได้สะท้อนการเรียนรู้ผ่านโจทย์ ดังนี้

4.1 ท่านรู้สึกอย่างไรจากการทำกิจกรรม

4.2 ท่านได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้

4.3 ท่านจะนำสิ่งที่ได้เรียนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

5) วิทยากรแจกใบงาน เรื่อง การออกแบบการโค้ช โดยให้พระสอนศีลธรรมได้ส่งในช่วงบ่าย

6) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชหีบประเด็นที่พระสอนศีลธรรมผู้ผู้ได้รับการโค้ชได้สะท้อนออกมา มาสรุปในแต่ละครั้งและเติมเต็มประเด็นบางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบ Online พร้อมให้กำลังใจและเสริมแรงในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุกครั้ง

5. สื่อและเครื่องมือการโค้ช

ใบงาน เรื่อง การออกแบบการโค้ช

6. การวัดและประเมินผล

ชิ้นงาน

ใบงาน การออกแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
 (พระสอนศีลธรรม ประเมินตนเอง)

*****

คำชี้แจง: ให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช(Coach) และพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Coachee)ร่วมกันวางแผนการโค้ช โดยเติมข้อความลงในตารางต่อไปนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรู้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นพระสอนศีลธรรมที่มีระดับความรู้ใกล้เคียงกับผู้ที่ได้รับการโค้ชในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

การโค้ชโดยตนเอง (Self-directed Coaching) หมายถึง พระสอนศีลธรรมผู้ที่สามารถเห็นตัวเองด้วยการสร้างความตระหนักรู้ การใคร่ครวญตนเอง วางแผนกิจกรรมพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

รายการ	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
1. สิ่งที่ท่าน (Coachee) ต้องการประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	
2. เพื่อให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานเกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จ ท่าน(Coachee) จะเลือกการโค้ชแบบใด และเพราะเหตุใด ท่านจึงคิดว่า การโค้ช (Coaching) ที่ท่านเลือกเหมาะสมกับท่าน	
3. ท่าน(Coachee) อยากให้โค้ช(Coach) ช่วยเหลือท่านส่วนใดบ้าง ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ	

ชื่อ-ฉายา.....

แบบประเมินนี้ ปรับปรุงจาก รศ.ดร.มารุต พัฒผล

แผนการโค้ช ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช

แผนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
ของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับ
นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สาระสำคัญ

การพัฒนาและวางแผนการโค้ช เป็นการวางกรอบการทำงานในการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อให้
เอื้อและเหมาะสมกับตารางสอนของผู้ที่ได้รับการโค้ช โดยเป็นการกำหนดแผนการโค้ชของแต่ละ
บุคคล

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้วางแผนปฏิทินการโค้ชและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
อริยสัจเป็นฐานได้
- 2) เพื่อให้ฝึกพระสอนศีลธรรมให้สามารถโค้ชแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
ของพระสอนศีลธรรมด้วยกันได้

3. ขอบข่าย

- 1) การกำหนดปฏิทินการโค้ช
- 2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

4. กิจกรรมการโค้ช (ช่วงสถานการณ์โควิด-19)

4.1 กิจกรรมการโค้ชแผนการจัดการเรียนรู้ (Microsoft team)

1) วิทยากรได้ประสานพระสอนศีลธรรม จำนวน 6 รูป เพื่อขออีเมล (Email) โดยเพิ่มอีเมล
ใน Microsoft team ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพระสอนศีลธรรมที่เลือกการโค้ชแบบ Expert และแบบ
Peer ได้แนะนำชี้แนะพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช และผู้วิจัยก็สามารถที่จะเข้าไปสังเกตการณ์
ได้ง่าย

2) หลังจากนั้น ให้พระสอนศีลธรรมได้กำหนดปฏิทินการโค้ช และเขียนแผนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ซึ่งใช้โปรแกรม Microsoft team เมื่อกำหนดปฏิทินการโค้ช และเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานเสร็จแล้ว พระสอนศีลธรรมผู้ที่ทำหน้าที่โค้ช (Coaching)
ได้แนะนำชี้แนะพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ตามปฏิทินการโค้ช ในประเด็นการ

ออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน (Online) เพื่อชวนพระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ชดูช่องโหว่และจุดช่องโหว่ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบออนไลน์ (Online)

3) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) ตั้งคำถามชวนวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน ผ่านตัวอย่างคำถาม เช่น “แผนการสอนนี้ เป็นการสอนที่ใช้วิธีสัจเป็นฐานหรือยัง ถ้าเป็น ๆ เพราะอะไร ไม่เป็น ๆ เพราะอะไร ๆ” “สื่อที่ใช้เหมาะสมกับวัยหรือไม่ เพราะอะไร ถ้าไม่มีสื่อตัวอื่นใหม่” เป็นต้น ซึ่งคำถามที่ใช้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ได้เลือกมาใช้ในการออกแบบ

4) หลังจากจบกิจกรรมแต่ละครั้ง พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) ได้ให้พระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ชได้สะท้อนตนเอง ผ่านโจทย์คำถามดังนี้

- 4.1 ท่านรู้สึกอย่างไรจากกิจกรรมเมื่อสักครู่นี้
- 4.2 ท่านได้เรียนรู้อะไรจากการทำกิจกรรม
- 4.3 ท่านจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการออกแบบหรือปรับแผนการสอนอย่างไร

5) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชหยิบประเด็นที่พระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ชได้สะท้อนออกมา มาสรุปในแต่ละครั้งและเติมเต็มประเด็นบางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานแบบ Online พร้อมให้กำลังใจและเสริมแรงในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุกครั้ง

4.2 กิจกรรมประชุมก่อนสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ (Line)

1) พระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ส่ง Link ไลน์กรุปห้องเรียนของตนเองให้กับพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ในไลน์กลุ่มเฉพาะพระสอนศีลธรรม (Line Group) ก่อนการจัดการเรียนรู้ 15 นาที

2) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) นิมนต์ทุกรูปเปิดกล้อง นำให้พระรัตนตรัย สวดมนต์และสงบนิ่งภาวนา ปิดไมค์ ชี้แจงการสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและกำหนดประเด็นที่จะสังเกตตามแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของผู้วิจัย

3) หลังจากนั้น เมื่อผู้เรียนเข้ามาในห้องชั้นเรียน (Line Group) แล้ว พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) ปิดกล้อง ปิดไมค์ทำการสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน จน

หมดคาบ (กรณีออนไลน์ Onsite พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชนั่งอยู่ในมุมด้านหลังห้องไม่เดินไปเดินมา โดยใช้โทรศัพท์มือถือวิดีโอ เป็นข้อต เพื่อเป็นข้อมูลในการโค้ช)

5. สื่อและเครื่องมือการโค้ช

- ปฏิทินการสังเกตการโค้ช
- Microsoft team
- Google Meet
- Line Group

6. การวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน
- 2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี

ตัวอย่างปฏิทินสังเกตการณ์โค้ชและการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

ชื่อ-ฉายา.....โรงเรียน.....

แบบแผนการโค้ช _____

ครั้งที่	วันที่	เวลา	เรื่อง	ผู้สอน	โค้ช
	7 สิงหาคม 64	16.00 – 17.00	แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน เรื่อง (อเสวนา : มงคล 38)	พระสอน ศีลธรรม รูป ที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ (ผู้วิจัย)
1	15 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อเสวนา : มงคล 38		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
2	22 กันยายน 64	14.00 – 14.30	ประชุมก่อนสังเกตการณ์โค้ช		
		14.30 -15.30	เรื่อง อเสวนา : มงคล 38		
		15.30 – 16.30	ประชุมหลังสังเกตการณ์โค้ช		
3					

หมายเหตุ : แต่ละรูปจะมีปฏิทินการโค้ชของตนเอง

แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง
พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ประเมินโดย ผู้วิจัย และ พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช)

*****

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผล
ทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่
โค้ช (Peer Coach) และผู้วิจัย ทำการประเมิน

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ
ตามพฤติกรรมในการปฏิบัติโค้ช ซึ่งมีเกณฑ์ระดับคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้
ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำ
สม่ำเสมอหรือทุกครั้ง

ระดับ 4 มาก หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นส่วนใหญ่
ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้ง
ระดับ 2 น้อย หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นส่วนน้อย
ระดับ 1 น้อยที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นน้อยมาก

พฤติกรรมการโค้ช / การปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ก่อนการสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้					
1. โค้ชและผู้รับการโค้ชร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดประเด็นการโค้ช ก่อนสังเกตการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน					
2. สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้					
3. การพูดจาสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม					
4. การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม					
5. สามารถจูงใจ และทำให้พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการโค้ชมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
ระหว่างการสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้					
6. สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้					
7. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้					
หลังสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้					
8. โค้ชใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ชัดเจน					
9. โค้ชใช้เวลาแก่ผู้รับการโค้ชได้ใคร่ครวญ หลังจากถามคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้					
10. โค้ชมีความตั้งใจและฟังด้วยท่าทีอย่างเป็นกัลยาณมิตรมี					

พฤติกรรมการได้ซ / การปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
การชม เชียร์ในขณะที่มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้					
11. ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					

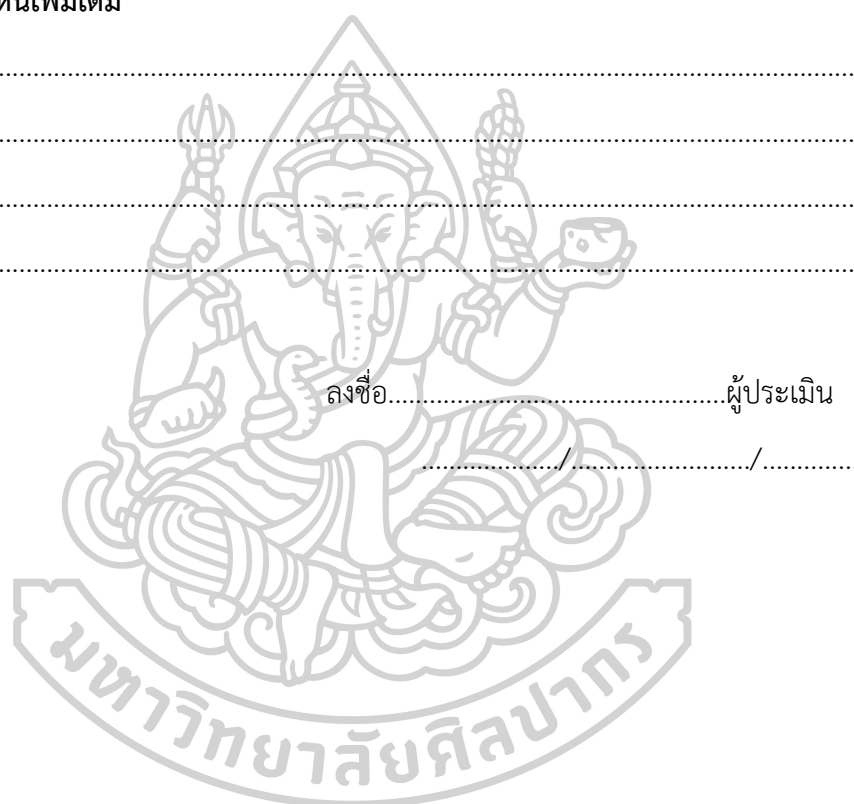
บันทึกความเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัย/ผู้โค้ช

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

*****

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้
อริยสัจเป็นฐานกับประเด็นการประเมินในองค์ประกอบต่อไปนี้

- 1) องค์ประกอบของแผน
- 2) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- 3) สาระสำคัญ
- 4) วัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 5) เนื้อหาสาระการเรียนรู้
- 6) กิจกรรมการเรียนรู้
- 7) สื่อการเรียนการสอน
- 8) การวัดผลและประเมินผล

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบประเมิน
ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน โดยมีเกณฑ์การ
ให้คะแนนดังนี้

3	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			บันทึก รายละเอียด เพิ่มเติม
		คุณภาพ			
		3	2	1	
1	องค์ประกอบของแผน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน				
2	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน				
3	สาระสำคัญ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน				
4	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน				
5	เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน				
6	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 6.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 6.2 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน 6.3 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา 6.4 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน				
7	สื่อการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับประเด็นการประเมินการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ อริยสัจเป็นฐาน				
8	การวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการกิจกรรมกิจกรรมการจัดการ				

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			บันทึก รายละเอียด เพิ่มเติม
		คุณภาพ			
		3	2	1	
	เรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน				

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่น ๆ (เพิ่มเติม)

.....

.....

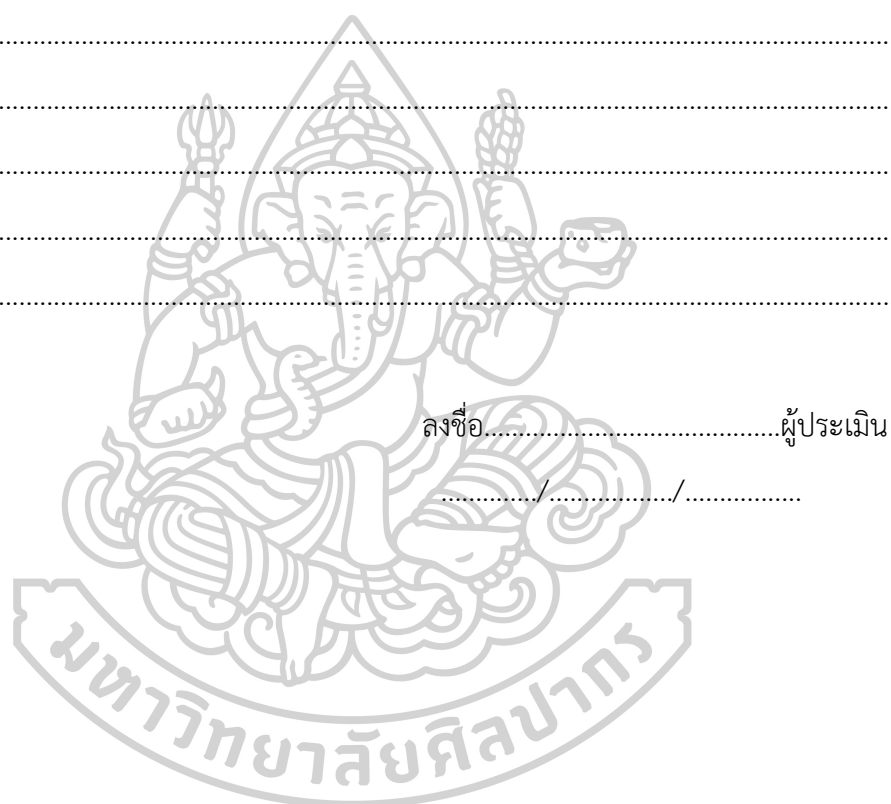
.....

.....

.....

.....

.....

คำอธิบายระดับคุณภาพของของแบบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1.องค์ประกอบของแผน	ครบถ้วนทุกองค์ประกอบพร้อมแสดงรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ	ครบถ้วนทุกองค์ประกอบแต่ระบุรายละเอียด 2-3 องค์ประกอบที่สำคัญ	องค์ประกอบไม่ครบถ้วนและระบุรายละเอียดเพียง 1 องค์ประกอบ
2.มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 100	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดอย่างใดอย่างหนึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 50	ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
3.สาระสำคัญ	ระบุสาระสำคัญครบถ้วนสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องคิดเป็นร้อยละ 100	ระบุสาระสำคัญไม่ชัดเจนแต่สอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 50	ระบุสาระสำคัญไม่ครบถ้วนไม่ชัดเจนไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4.วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ชัดเจนและครบทั้ง 3 ด้าน ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ	ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน แต่ขาด 1 ด้าน	ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไม่ชัดเจนและไม่ครบทั้ง 3 ด้าน
5. เนื้อหาสาระการเรียนรู้	ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์	ระบุเนื้อหาสาระการเรียนรู้เพียงนำเสนอหัวข้อ
6. กิจกรรมการเรียนรู้	ระบุขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมครูกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องทุกขั้นตอน และกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดคิดเป็นร้อยละ 100	ระบุขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมครู กิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องเพียงบางขั้นตอน (มากกว่า 1 ขั้นตอน) และ กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของแผนคิดเป็นร้อยละ 50	ระบุขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมครู กิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องเพียง 1 ขั้นตอน และ กิจกรรมแต่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และองค์ประกอบของแผน
7. สื่อการเรียนการสอน	สื่อการเรียนการสอนมีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดยสามารถ	สื่อการเรียนการสอนมีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดย	สื่อการเรียนการสอนมีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา โดย

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
	ระบุสื่อการเรียนการสอนมากกว่า 4 ชนิดขึ้นไป	สามารถระบุสื่อการเรียนการสอน 3 - 4 ชนิด	สามารถระบุสื่อการเรียนการสอน 1 - 2 ชนิด
8. การวัดผลประเมินผล	ระบุเกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และระบุเครื่องมือวัดและประเมินผลมากกว่า 3 ประเภท โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา โดยสามารถระบุวิธีวัดและประเมินผลมากกว่า 3 วิธีขึ้นไป	ระบุเกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และระบุเครื่องมือวัดและประเมินผลเพียง 2-3 ประเภทโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาโดยสามารถระบุวิธีวัดและประเมินผล 2-3 วิธี	ระบุเกณฑ์การประเมินผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา โดยสามารถระบุวิธีวัดและประเมินผล 1-2 วิธี/ประเภท

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนนคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.00 ระดับคุณภาพ สูงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.01-2.50 ระดับคุณภาพ สูง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.00 ระดับคุณภาพ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 ระดับคุณภาพต้องปรับปรุง

แผนการโค้ช ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด

แผนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สาระสำคัญ

การโค้ช เป็นการชี้แนะ ช่วยเหลือ สนับสนุนระหว่างผู้โค้ชและผู้รับโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานได้
- 2) เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถเป็นโค้ชและดำเนินการโค้ชเพื่อนได้ (Peer Coach)

3. ขอบข่าย

- 1) การสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามแผนการโค้ช
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

4. กิจกรรมการโค้ช

1) หลังจากที่พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ได้พักเบรก 5 นาที เมื่อถึงเวลา พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช ทักทายพระสอนศีลธรรมแล้วนำพาสงบนิ่งเพื่อใคร่ครวญทบทวนตัวเองได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน (Online) ประมาณ 1-2 นาที

2) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยการตั้งคำถามเพื่อให้พระสอนศีลธรรมผู้ได้รับการโค้ช ได้สะท้อนตัวเอง (Self-Reflection) มีแนวทางคำถามดังนี้

2.1 ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านหรือไม่ บรรลุ เพราะอะไร ไม่บรรลุ เพราะอะไร?

2.2 ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานวันนี้ ท่านทำอะไรได้ดีบ้าง

2.3 แล้ว ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน ท่านทำอะไรได้ไม่มีบ้าง

2.4 ในครั้งต่อไป ท่านอยากจะปรับปรุงอะไรเพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 ท่านอยากให้พระสอนศีลธรรมที่ทำหน้าที่โค้ช (Coaching) ช่วยเหลือหรือสนับสนุนอย่างไรบ้าง เพื่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

ขณะที่พระสอนศีลธรรมผู้ผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ได้สะท้อนตนเอง พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ชจดประเด็นที่ Notability / Good note แล้วแชร์ขึ้นใน Line Group เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้มองเห็น

3) หลังพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Coachee) สะท้อนตนเองผ่านโจทย์คำถาม เสร็จแล้ว พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช ได้ชื่นชมและให้กำลังใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

4) จากนั้น พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ได้ชวนพระสอนศีลธรรมคู่วิดีโอที่บันทึกผ่านโปรแกรม Bandicam ตั้งแต่เข้าชั้นเรียนจนถึงจบชั่วโมง โดยนำประเด็นที่พระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Coachee) ได้สะท้อนตนเองมาแนะนำช่วยเหลือให้ข้อมูลย้อนกลับแก่พระสอนศีลธรรม เพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพ

5) หลังจกดำเนินการโค้ช (Coaching) เสร็จเรียบร้อยแล้ว พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช ได้ให้พระสอนศีลธรรม (Coachee) ได้สรุปประเด็นตามคำถามดังนี้

5.1 พระอาจารย์ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมเมื่อสักครู่นี้

5.2 พระอาจารย์จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการปรับแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร

6) พระสอนศีลธรรม (Coaching) สรุปประเด็นโดยการหยิบประเด็นที่สะท้อนมาออกเป็นบทสรุปแต่ละครั้ง พร้อมกล่าวให้กำลังใจในการจัดการเรียนการสอน

หมายเหตุ :

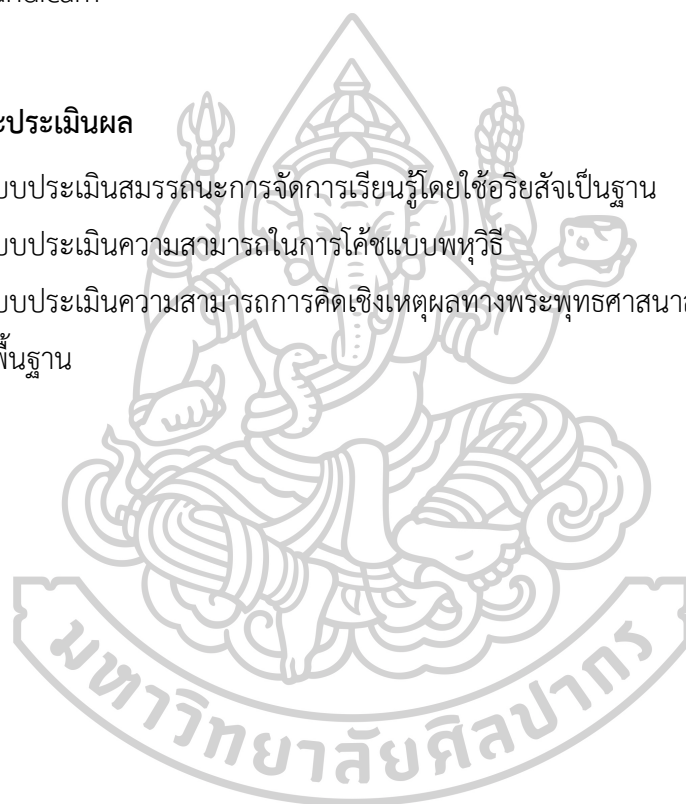
- 1) พระสอนศีลธรรมให้นักเรียนทำแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
- 2) พระสอนศีลธรรมให้ทำแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา อีกครั้ง หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ครั้งที่ 2 เสร็จ
- 3) พระสอนศีลธรรมได้ทำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน และแบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

5. สื่อและเครื่องมือการโค้ช

- 1) ปฏิทินการโค้ช
- 2) แบบแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน
- 3) Microsoft team
- 4) Google Meet
- 5) Line Group
- 6) Bandicam

6. การวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน
- 2) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 3) แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง
พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ประเมินโดย ผู้วิจัย และ พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช)

*****

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผล
ทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่
โค้ช (Peer Coach) และผู้วิจัยทำการประเมิน

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ
ตามพฤติกรรมในการปฏิบัติโค้ช ซึ่งมีเกณฑ์ระดับคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้
ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำ
สม่ำเสมอหรือทุกครั้ง
ระดับ 4 มาก หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นส่วนใหญ่
ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้ง
ระดับ 2 น้อย หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นส่วนน้อย
ระดับ 1 น้อยที่สุด หมายถึง มีพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นน้อยมาก

พฤติกรรมการโค้ช / การปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ก่อนการสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้					
1. โค้ชและผู้รับการโค้ชร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดประเด็นการโค้ชก่อนสังเกตการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน					
2. สามารถจัดเตรียมเครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พระสอนศีลธรรมเลือกใช้					
3. การพูดจาสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่ายและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพระสอนศีลธรรม					
4. การกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรม					
5. สามารถจูงใจ และทำให้พระสอนศีลธรรมยอมรับว่าการโค้ชมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
ระหว่างการสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้					
6. สังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้					
7. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบันทึกการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้					
หลังสังเกตหลักการจัดการเรียนรู้					
8. โค้ชใช้คำถามเพื่อให้สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ชัดเจน					
9. โค้ชใช้เวลาแก่ผู้รับการโค้ชได้ใคร่ครวญ หลังจากถามคำถามเพื่อให้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้					

พฤติกรรมการโค้ช / การปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น/ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
10. โค้ชมีความตั้งใจและฟังด้วยท่าทีอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการชม เชียร์ในขณะที่มีการสะท้อนการจัดการเรียนรู้					
11. ช่วยเหลือแนะนำพระสอนศีลธรรมให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					

บันทึกความเห็นเพิ่มเติม

.....

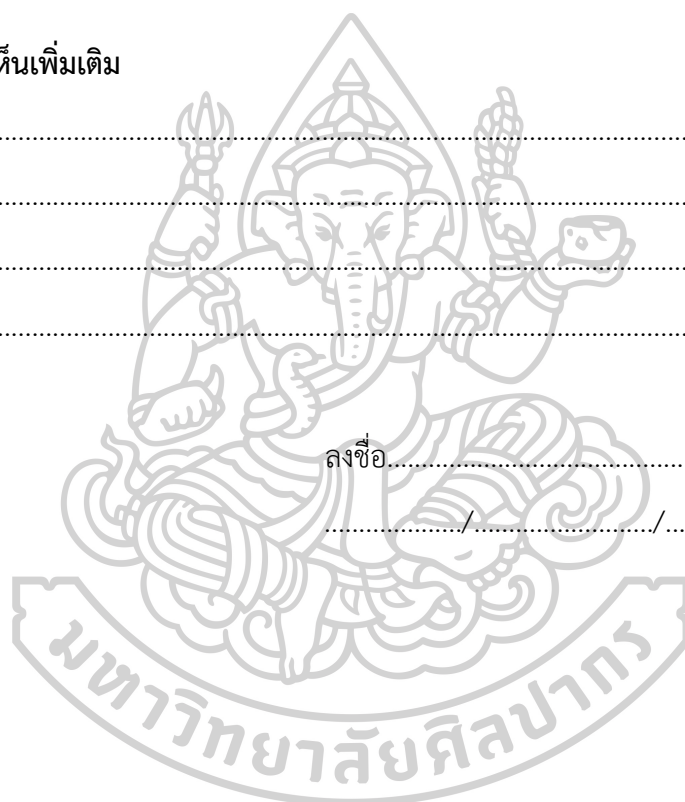
.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

*****

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม ในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบประเมินสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก
2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง
1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			บันทึก รายละเอียด เพิ่มเติม
		3	2	1	
	ขั้นที่ 1 กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา				
1	พระสอนศีลธรรมสามารถเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างฉันทะให้กับผู้เรียนได้น่าสนใจ				
2	พระสอนศีลธรรมสามารถใช้คำถามเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างโจทย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง				
3	พระสอนศีลธรรมสามารถเลือกใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมและสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนระบุปัญหาได้				

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			บันทึก รายละเอียด เพิ่มเติม
		3	2	1	
	ขั้นที่ 2 ค้นหาสาเหตุ				
4	พระสอนศีลธรรมใช้เทคนิคและวิธีการที่ในการนำพาผู้เรียนสืบสาวหาสาเหตุของปัญหา				
	ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย				
5	พระสอนศีลธรรมใช้สังเกต เอาใจใส่ นำผู้เรียนให้กำหนดเป้าหมายและขอบเขตการทำงานได้ด้วยการตั้งคำถาม				
	ขั้นที่ 4 คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม				
6	พระสอนศีลธรรมสังเกตนำพาผู้เรียนด้วยการตั้งคำถามให้ข้อมูลย้อนกลับจนผู้เรียนสร้างสรรค์แนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่คุกคามและครอบงำความคิดของผู้เรียน				
	ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ				
7	พระสอนศีลธรรมติดตามให้กำลังใจ ชื่นชม โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานสำเร็จตามที่วางแผน ลงมือทำตรวจสอบทบทวน(AAR) บันทึกผลการทำงาน				
	ขั้นที่ 6 ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้				
8	พระสอนศีลธรรมให้คำแนะนำการสรุปประเมินการทำงาน และการเก็บผลงาน				

บันทึกความเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

คำอธิบายระดับคุณภาพของของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
วิเคราะห์และระบุปัญหา	ใช้คำถาม คลิปสั้น ข่าว หนังสือพิมพ์ หรือลงพื้นที่จริง ที่หลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหาและสถานการณ์ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียน มองเห็นและระบุปัญหาได้ อย่างน้อยคนละ 2 ปัญหา	ใช้คำถาม คลิปสั้น ข่าว หนังสือพิมพ์ หรือลงพื้นที่จริง ที่หลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหาและสถานการณ์ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียน มองเห็นและระบุปัญหาได้ อย่างน้อยคนละ 1 ปัญหา	ใช้คำถาม คลิปสั้น ข่าว หนังสือพิมพ์ หรือลงพื้นที่จริง ที่หลากหลายและเหมาะสม กับเนื้อหาและสถานการณ์ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียน มองเห็นและไม่สามารถระบุ ปัญหาได้
วิเคราะห์หาสาเหตุ	ตั้งคำถามเชื่อมโยงให้ผู้เรียน ระบุสาเหตุที่แท้จริงสอดคล้อง กับปัญหาทั้ง 2 ด้านคือเกิด จากตนเอง(แกนหลัก)และเกิด จากคนอื่น(สาเหตุที่ เกี่ยวเนื่อง)	ตั้งคำถามเชื่อมโยงให้ผู้เรียน ระบุสาเหตุสอดคล้องกับ ปัญหาด้านใดด้านหนึ่ง คือ เกิดจากตนเอง(แกนหลัก) หรือ เกิดจากคนอื่น(สาเหตุ เกี่ยวเนื่อง)	ตั้งคำถามเชื่อมโยงให้ผู้เรียน ระบุสาเหตุไม่สอดคล้องกับ ปัญหาทั้ง 2 ด้าน คือเกิดจาก ตนเอง(แกนหลัก)และเกิด จากคนอื่น(สาเหตุเกี่ยวเนื่อง) ไม่ได้
กำหนด จุดหมาย	สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับ กำหนดจุดหมายสอดคล้องกับ สาเหตุของปัญหาที่เกิดจากทั้ง 2 ด้านคือเกิดจากตนเอง(แกน หลัก)และเกิดจากผู้อื่น (เกี่ยวเนื่อง) ได้ชัดเจน	สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับ กำหนดจุดหมายสอดคล้อง กับสาเหตุของปัญหาที่เกิด จากทั้ง 1 ด้าน คือเกิดจาก ผู้อื่น(เกี่ยวเนื่อง) ได้	สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับ กำหนดจุดหมายไม่สอดคล้อง กับสาเหตุของปัญหาที่เกิด จากทั้ง 2 ด้านคือเกิดจาก ตนเอง(แกนหลัก)และเกิด จากผู้อื่น(เกี่ยวเนื่อง) ได้ไม่ ชัดเจน
คิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและ ปฏิบัติตาม แนวทางที่เลือก	ใช้คำถามที่หลากหลายและ เหมาะสม กระตุ้นส่งเสริมให้ ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไข วิธีการแก้ไขที่สอดคล้อง สาเหตุของปัญหาไม่ต่ำกว่า 3 แนวทาง/วิธีการ จากแหล่ง	ใช้คำถามที่หลากหลายและ เหมาะสม กระตุ้นส่งเสริมให้ ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไข วิธีการแก้ไขที่สอดคล้อง สาเหตุของปัญหาไม่ต่ำกว่า 2 แนวทาง/วิธีการ จากแหล่ง	ใช้คำถามที่หลากหลายและ เหมาะสม กระตุ้นส่งเสริมให้ ผู้เรียนคิดหาแนวทางแก้ไข วิธีการแก้ไขที่สอดคล้อง สาเหตุของปัญหา 1 แนวทาง/วิธีการ จากแหล่ง

รายการการประเมินแผน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
	เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี IT	เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี IT	เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี IT
ประเมินผลและสะท้อนผล การเรียนรู้	ใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริงไม่ต่ำกว่า 2 เครื่องมือ	ใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริง จำนวน 1 เครื่องมือ	ใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริงไม่ได้เลย

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนนคุณภาพของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยาสัจเป็นฐาน

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.00 ระดับคุณภาพ สูงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.01-2.50 ระดับคุณภาพ สูง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.00 ระดับคุณภาพ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 ระดับคุณภาพต้องปรับปรุง

ผู้วิจัย/ผู้แก้ไข

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน

*****

ผู้แก้ไข.....ผู้รับการแก้ไข.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น. ถึง เวลา.....น.

ประเด็นการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนของผู้สอน (1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา 2. ค้นหาสาเหตุ 3. กำหนดเป้าหมาย 4. สร้างสรรค์นวัตกรรม 5. ลงมือปฏิบัติ 6. ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้)

.....

.....

.....

.....

2. การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมผู้สอน (การจัดการเรียนรู้ การเรียงลำดับการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ท่าทีของผู้สอนรวมทั้งการใช้น้ำเสียง การกระตุ้น การตั้งคำถาม การจัดการห้องเรียน การนำสู่การสรุปบทเรียน เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

3. การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน (การมีส่วนร่วมในห้องเรียน การสร้างความเข้าใจร่วมกับเพื่อน การทำกิจกรรมในชั้นและนอกห้องเรียน การตั้งคำถาม การเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การสะท้อนผลการเรียนรู้ ความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

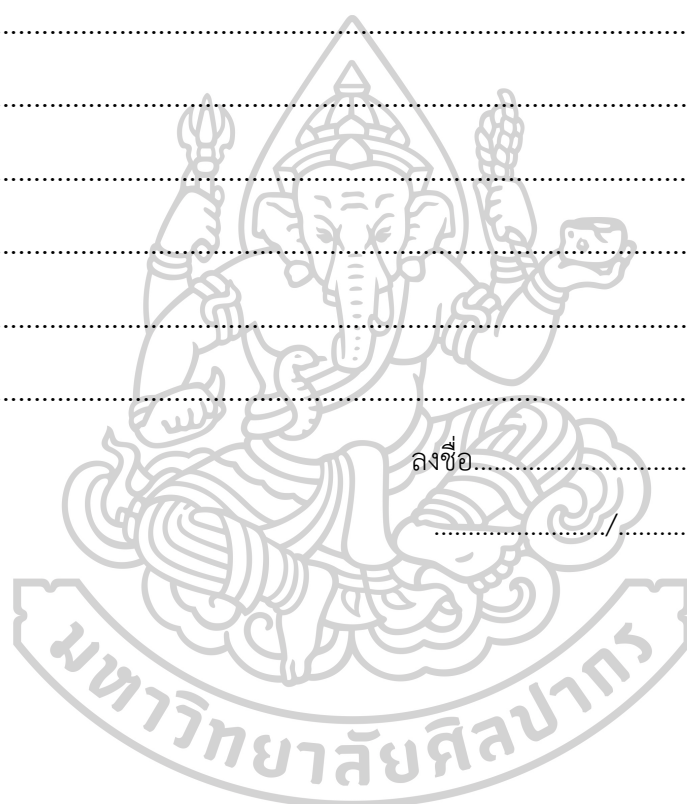
.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ไ้ช้

...../...../.....

แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

*****

แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา เป็นแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น เพื่อประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอนอยู่ในสถานศึกษา ในรายวิชา พระพุทธศาสนา ประกอบด้วยแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา 2 สถานการณ์/ เรื่อง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถกำหนดองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การกำหนดสาเหตุของปัญหา 3) การตั้งเป้าหมายแก้ไขสาเหตุปัญหา 4)การวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสาเหตุ

นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง นักเรียนที่เรียนรายวิชา พระพุทธศาสนาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย(ป.4-6)และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.1 – 3) ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับการสอนจากพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช

แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

ชื่อ-นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง : แบบประเมินชุดนี้ เป็นแบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วยโจทย์สถานการณ์ และชุดคำถามที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ โดยให้นักเรียนตอบคำถาม ผ่านการเขียนลงในช่องว่างที่กำหนด

สถานการณ์ที่ 1 ใช้สถานการณ์ต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 1- 4

ครอบครัวหนึ่ง มีแม่กับลูกสาว ๆ ชื่อ ออย อาศัยอยู่ด้วยกัน ส่วนพ่อของเธอนั้น ไปทำงานที่อื่น ไม่ค่อยได้กลับมาบ้านส่วนใหญ่จะกลับบ้านวันเสาร์ เนื่องจากที่ทำงานอยู่ไกล ซึ่งเธอและแม่จะนอนกันคนละห้อง โดยทุกวันๆ ก่อนแม่ จะนอนก็จะมาพูดคุยกับเธอก่อนเข้านอน โดยปกติ เธอกับแม่ก็จะทะเลาะกันบ่อย ด้วยเรื่องของน้ำเสียง จนมีอยู่วันหนึ่ง เธอนอนอยู่ในห้องตามปกติ แม่ได้เดินเข้ามาถามเรื่องส่วนตัว เธอก็ตอบด้วยน้ำเสียงปกติ ปรากฏว่า แม่แสดงท่าที่ไม่พอใจ น้ำเสียงการตอบของออย ทำให้แม่เกิดความโมโห แล้วปิดประตูเดินไปห้องนอนตัวเอง

1. ให้นักเรียนระบุปัญหาที่แท้จริงของเรื่องนี้

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนระบุสาเหตุที่เป็นแกนหลักและเกี่ยวเนื่องที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในข้อ 1

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายของการแก้ไขปัญหาหรือพฤติกรรมด้านบวกให้สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงที่นักเรียนระบุในข้อ 1

.....

.....

4. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่สนิทกับออย นักเรียนจะช่วยเหลือหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหาในข้อ 2 ด้วยแนวทางหรือวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 2 ใช้สถานการณ์ต่อไปนี้คำถามข้อ 5 - 8

เล็กเป็นคนมีอัธยาศัยดี ชอบช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในขณะที่ครอบครัวของเธอไม่ได้เป็นครอบครัวที่อบอุ่นเท่าที่ควร ครอบครัวของเธอชอบทะเลาะกันอยู่บ่อยครั้ง และทุกครั้งที่พ่อแม่มีปัญหา ก็จะเรียก เล็กไปคุย ต่างฝ่ายต่างเล่าสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งทำไม่ได้ให้เล็กฟัง เธอเลยเป็นที่รับฟังปัญหาทั้ง 2 ข้าง จนวันหนึ่งเธอเริ่มที่จะแสดงความคิดเห็นออกไปบ้าง พ่อกับแม่หาว่า เธอเป็นเด็กก้าวร้าว พูดกระแทกเสียงใส่เขา จนบ้างที่เธอก็ไม่อยากจะอยู่ที่บ้านอยากไปให้พ้นจากบ้านหลังนี้

5. ให้นักเรียนระบุปัญหาที่แท้จริงของเรื่องนี้

.....

.....

.....

6. ให้นักเรียนระบุสาเหตุที่เป็นแกนหลักและเกี่ยวเนื่องที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในข้อ 1

.....

.....

.....

7. ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายของการแก้ไขปัญหาหรือพฤติกรรมด้านบวกให้สอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริงที่นักเรียนระบุในข้อ 1

.....

.....

.....

8. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่สนิทกับเล็ก นักเรียนจะช่วยหาแนวทางแก้ไขสาเหตุของปัญหาในข้อ 2 ด้วยแนวทางหรือวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

**เกณฑ์การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

รายการการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1.การกำหนดปัญหา	ระบุประเด็นของปัญหาจากสถานการณ์ได้ชัดเจน	ระบุ ประเด็นของปัญหาจากสถานการณ์ได้	ระบุประเด็นของปัญหาจากสถานการณ์ไม่ชัดเจน
2.การหาสาเหตุของปัญหา	บอกสาเหตุของการเกิดปัญหาและเห็นความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสาเหตุกับปัญหา	บอกสาเหตุของการเกิดปัญหา ไม่เห็นความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสาเหตุกับปัญหา	ไม่สามารถบอกสาเหตุของการเกิดปัญหาและไม่เห็นความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสาเหตุกับปัญหา
3.การตั้งเป้าหมายในการแก้ไขสาเหตุของปัญหา	ระบุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสาเหตุที่เป็นตัวทำให้เกิดปัญหาชัดเจน	ระบุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสาเหตุที่เป็นตัวทำให้เกิดปัญหาไม่ชัดเจน	ไม่สามารถระบุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสาเหตุที่เป็นตัวทำให้เกิดปัญหา
4. การวางแผนและหาแนวทางการแก้ไขสาเหตุของปัญหา	มีวางแผนและหาแนวทางการแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้อย่างชัดเจน	มีวางแผนและหาแนวทางการแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้ไม่ชัดเจน	ไม่มีวางแผนและหาแนวทางการแก้ไขสาเหตุของปัญหาได้

แผนการโค้ช ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช

แผนการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สารสำคัญ

การประเมินผลการโค้ช เป็นการประเมินเพื่อช่วยเหลือพระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) และผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) ด้วยเครื่องมือการโค้ชและประเมินความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อนักเรียน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถประเมินผลของโค้ชแบบพหุวิธีได้

3. ขอบข่าย

- 1) การโค้ชแบบพหุวิธี ประกอบด้วยการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ การโค้ชโดยเพื่อนช่วยเพื่อน และการโค้ชตนเอง
- 2) ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

4. กิจกรรมการโค้ช

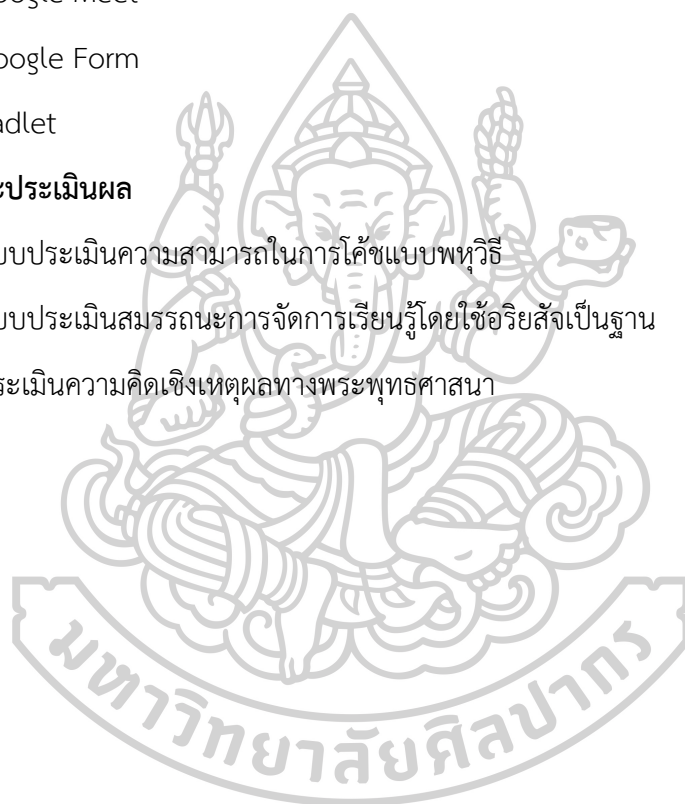
- 1) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช เปิดห้อง Google Meet เพื่อชี้แจงและการประเมินผลของการโค้ชแบบพหุวิธี หลังเสร็จกระบวนการระยะที่ 4
- 2) พระสอนศีลธรรมส่งลิงค์แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี และแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน บนแพลตฟอร์ม Google form ให้กับพระสอนศีลธรรม (Coachee) ทำการประเมินหลังเสร็จกระบวนการระยะที่ 4
- 3) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และอภิปราย แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐานและแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสัจเป็นฐาน

5. สื่อและเครื่องมือการโค้ช

- 1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน
- 3) ประเมินการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
- 3) Line Group
- 4) Google Meet
- 5) Google Form
- 6) Padlet

6. การวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
- 2) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีวิจัยเป็นฐาน
- 3) ประเมินความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

**แผนดำเนินการการโค้ชแบบพหุวิธีเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจ
เป็นฐานของพระสอนศีลธรรมในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทาง
พระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

*****

1. วัตถุประสงค์การโค้ช

1. เพื่อพัฒนาความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐานของพระสอนศีลธรรม
3. เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ชมีความสามารถออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
2. พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ชมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
3. นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

3. ขอบเขตการดำเนินการ

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

พระสอนศีลธรรมผู้สอนวิชา พระพุทธศาสนา ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 รูป ที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

3.2 เนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้

หลักสูตร วิชา พระพุทธศาสนา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3 ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือน กรกฎาคม - กันยายน 2564

4. กิจกรรมการโค้ชแบบพหุวิธี (กระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี)

กิจกรรมเป็นลักษณะการลงพื้นที่ในสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมกลุ่มเป้าหมาย ปฏิบัติการสอนอยู่ ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ตามกระบวนการโค้ชแบบพหุวิธี โดยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ
ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลและทำความเข้าใจ (Analyzing information and Understanding)		
1) ศึกษาเก็บข้อมูลพื้นฐานของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วยข้อมูลอายุ การศึกษาและประสบการณ์การสอน และบริบทโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมปฏิบัติการสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและทราบความต้องการในการพัฒนาตนเองของพระสอนศีลธรรม ระหว่างก่อนการฝึกอบรม 2 สัปดาห์	6	
2) อบรมเชิงปฏิบัติการ 2.1 การให้ความรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน ทักษะสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสั่งเป็นฐาน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์(Experiential Learning) 2.2 การให้ความรู้เรื่องโค้ช ได้แก่ การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach) และ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการโค้ช ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ ทักษะการสังเกตการณ์สอน ซึ่งจัดฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์(Experiential Learning) โดยดำเนินการฝึกอบรมอบรม ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม พ.ศ.2564 ณ ศาลาปฏิบัติธรรม สมเด็จพระพุทธชินวงศ์สภา วัดพิชยญาติการาม แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร	6	ตารางกำหนดการฝึกอบรมแบบ Onsite

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ
ระยะที่ 2 ออกแบบการโค้ช (Designing Coaching)		
พระสอนศีลธรรมผู้โค้ชให้พระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ชได้ตัดสินใจเลือกวิธีการโค้ชที่เหมาะสมกับความรู้ความชอบและรูปแบบการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมแต่ละรูปของตนเอง ประกอบด้วย 1. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coach) 2. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) 3. การโค้ชโดยตนเอง (Self-Directed Coach)	6	ใบงาน การออกแบบการโค้ชแบบพหุวิธี
ระยะที่ 3 พัฒนาและวางแผนการโค้ช (Developing and Planning Coaching)		
1) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) และ พระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) พัฒนาและวางแผนการโค้ช โดยการกำหนดปฏิทินการโค้ช ให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและบริบทโรงเรียน เพื่อวางแผนปฏิทินการเข้าโค้ช ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้งในการปฏิบัติโค้ช	6	1.ปฏิทินการโค้ช
2) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) และ พระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) เขียนแผนการจัดการเรียนโดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานในการเสริมสร้างความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน	6	1.แผนการจัดการเรียนรู้ 2.แบบประเมินความสามารถ ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้
3) พระสอนศีลธรรมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) กับ พระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช (Coachee) และพระสอนศีลธรรมผู้โค้ช (Peer Coach) กับพระสอนศีลธรรมผู้ถูกโค้ช (Peer Coach) และ พระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) และผู้วิจัยกับพระสอนศีลธรรม (Self-Directed Coach) ตามแต่ละรูปได้เลือกออกแบบการโค้ชไว้ เพื่อประชุมก่อนสังเกตในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล (Observation Classroom) เพื่อทบทวนแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดประเด็นที่จะสังเกตและเก็บข้อมูล	6	วิธีสังเกตเป็นฐาน

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ
ระยะที่ 4 การโค้ชและสะท้อนคิด (Coaching and Reflecting)		
1) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) สังเกตการสอนในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยสังเป็นฐานของพระสอนศีลธรรมผู้ที่ได้รับการโค้ช และพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	6	1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยสังเป็นฐาน
2) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coach) พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่โค้ช (Peer Coach) ปฏิบัติการโค้ชและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Coaching and Feedback) เป็นการตั้งคำถามผ่านโจทย์ให้ผู้รับการโค้ชได้สะท้อนและให้ข้อมูลย้อนกลับ กระตุ้นให้กำลังใจและเสริมแรงในการปฏิบัติการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยสังเป็นฐาน	6	
ระยะที่ 5 การประเมินผลการโค้ช (Evaluating Coaching)		
1. การประเมินผลระหว่างการโค้ชแบบพหุวิธี	6	1) แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยสังเป็นฐาน
2. การประเมินผลหลังสิ้นสุดการโค้ชแบบพหุวิธี	พระสอนศีลธรรม	ด้านพระสอนศีลธรรมผู้รับการโค้ช 1. แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้โดยใช้وریยสังเป็นฐาน 2. แบบประเมินความสามารถในการโค้ชแบบพหุวิธี
	นักเรียน	ด้านนักเรียน 1. แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

5. การวัดและประเมินผล

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	วิธีการ	เครื่องมือ
1. พระสอนศีลธรรมผู้ทำหน้าที่ไค้ช		
ความสามารถในการไค้ชแบบพหุวิธี	การประเมินความสามารถในการไค้ช	แบบประเมินความสามารถในการไค้ชแบบพหุวิธี
2. พระสอนศีลธรรมผู้รับการไค้ช		
2.1 มีความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	การประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	แบบประเมินความสามารถการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
2.2 มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน	1)แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน 2)แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน
3. นักเรียน		
ความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	การประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา

ส่วนที่ 4

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ริยสัจเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดแก้ไขปัญหาเชิงเหตุผล ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งการเรียนรู้และโลกแห่งความเป็นจริง ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้นี้ต้องมีความหมายและความสำคัญต่อผู้เรียน รวมทั้งต้องน่าสนใจ และกระตุ้นความอยากรู้ อยากเรียน เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่การคิดหาวิธีการ หรือกระบวนการแก้ปัญหาเชิงเหตุผล เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์ และทักษะการแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนด้วยการใช้วิธีสังเป็นฐาน ก็คือทักษะในการแก้ปัญหา รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นระบบ และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้น ที่เกิดจากการสังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (Stimulating mind to perceive problems)
2. ค้นหาสาเหตุ (Investigating cause)
3. กำหนดเป้าหมาย (Defining goals)
4. คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (Designing innovation)
5. ลงมือปฏิบัติ (Doing)
6. ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Evaluating and Reflecting)

รายละเอียดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเป็นฐาน ซึ่งมีบทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
1. กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา (Stimulating mind to perceive problems) เป็นขั้นที่ผู้สอนเริ่มต้นเตรียมความพร้อมนักเรียนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เช่น การนำไหว้พระสวดมนต์ ภาวนา กายเคลื่อนไหว เปิดดนตรีสมาธิ การสงบนิ่งและการทำ	- การเริ่มต้นการจัดการเรียนรู้ โดยนำความเป็นกัลยาณมิตร ยิ้มแย้ม แจ่มใส ถามสารทุกข์สุกดิบ เพื่อให้ให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียน - สร้างแรงบันดาลใจ โดยจากการเล่าเรื่อง คลิป ข่าว บทความ	- มองและรับรู้ปัญหาที่สนใจ - ระดมสมอง วิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ - ร่วมกันพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่สนใจตอบคำถาม - นักเรียนแยกแยะจัดหมวดหมู่

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
สมารถด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น และเป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นนักเรียนให้รับรู้ และตระหนักถึงประสบการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่าเป็นปัญหา ผ่านการใช้คลิป ข่าว เรื่องเล่า สถานการณ์สั้นให้อ่าน หรือผ่านการลงพื้นที่สำรวจ ในบริบทพื้นที่จริง เพื่อสร้างฉันทะและเจตคติในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในการค้นหาปัญหาที่แท้จริง	สั้น - ตั้งคำถามกระตุ้นให้เล่าปัญหาหรือให้เห็นสิ่งที่เรียนว่ามี - ความหมายต่อตนเองและผู้อื่น - เตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน - กระตุ้นให้รับรู้คุณค่าของปัญหา ผ่านสื่อ สถานที่จริง - ตั้งคำถามให้ตระหนักถึงคุณค่าของมองเห็นปัญหาที่เป็นพฤติกรรมเชิงลบ - ให้คำปรึกษา ชี้แนะและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ - สร้างเงื่อนไขหรือเจตคติในการสนทนาให้กับผู้เรียน	ส่วนประกอบย่อย ๆ ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาได้ - เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา - แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน (งานกลุ่ม/งานเดี่ยว)
2. ค้นหาสาเหตุ (Investigating cause) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนระดมสมองสืบสาวหาสาเหตุวิเคราะห์จำแนกแยกแยะ โดยใช้แนวคิดโยนิโสมนการ ด้วยการอภิปรายกันหาสาเหตุและตั้งสมมติฐานของปัญหา	- กระตุ้นด้วยการตั้งคำถามที่เน้นกระบวนการคิดตามแนวทางโยนิโสมนสิการให้นักเรียนค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เป็นพฤติกรรมเชิงลบ - อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน สังเกตพฤติกรรมการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน - ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนและเป็นผู้ให้คำเสนอแนะ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาสาเหตุของปัญหาจากแหล่ง	- สนทนาพูดคุย ช่วยเหลือกันสืบสาวต้นสาเหตุที่มาที่ไปของปัญหาที่กลุ่ม/ตัวเองได้เลือก - คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์หาเหตุผล ใช้กระบวนการคิดตามแนวทางโยนิโสมนสิการ - ค้นหาสาเหตุของปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในลักษณะที่เป็น Active Learning เช่น สังเกตพฤติกรรม สำรวจพื้นที่สัมภาษณ์แหล่งบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
	เรียนรู้ต่างๆ ในลักษณะที่เป็น Active Learning เช่น สังเกต พฤติกรรม สํารวจพื้นที่ สัมภาษณ์ แหล่งบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น	
3. กำหนดเป้าหมาย (Defining goals) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนให้ระดมสมองหรือกันตั้งเป้าหมายวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหา	- กระตุ้นด้วยการตั้งคำถามให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ข้อมูลที่เป็นสาเหตุ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาและแก้ไขพฤติกรรมในทางที่ดี (พฤติกรรมเชิงบวก) - เป็นผู้คอยชี้แนะ (Coach) ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน - กระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการศึกษาค้นคว้า เช่น ใช้สื่อ IT การใช้ website เป็นต้น	- ปรึกษาหารือกัน คิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผลเพื่อกำหนดเป้าหมายของกลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาและแก้ไขพฤติกรรมในทางที่ดี (พฤติกรรมเชิงบวก) โดยสามารถใช้สื่อ IT ใช้ website สืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ในการกำหนดเป้าหมาย
4. คิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (Designing innovation) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนระดมสมองอภิปราย ปรึกษาหารือกันได้ค้นหาแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลายและนำเสนอไอเดียให้ภายในกลุ่ม เพื่อร่วมกันวิพากษ์เพื่อเลือกแนวทางการแก้ไขสาเหตุของปัญหาที่เหมาะสม	- ตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนนำเสนอแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลาย - ตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนอภิปราย ปรึกษาหารือกันในแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลายภายในกลุ่มตามที่ได้คิดค้นขึ้น และให้นักเรียนคิดตัดสินใจ เลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม - เป็นผู้คอยชี้แนะ (Coach) ให้	- ระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิด ร่วมกันวิพากษ์ อภิปราย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขสาเหตุให้หลากหลาย - นำเสนอแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่หลากหลายให้ผู้สอนได้รับทราบ เพื่อแนะนำเพิ่มเติมในแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียตามที่ผู้เรียนได้นำเสนอ ก่อนการ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
	คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	ตัดสินใจเลือกแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่เหมาะสม - เลือกแนวทาง วิธีการ นวัตกรรม ไอเดียที่เหมาะสมในบริบทสภาพแวดล้อม
5. ลงมือปฏิบัติ (Doing) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ตามแผนงาน ปฏิทินการทำงาน หรือการดำเนินกิจกรรมตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ผ่านแนวทาง วิธีการ นวัตกรรมหรือไอเดียที่ได้เลือกไปใช้ในการปฏิบัติจริง / ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหา	- กระตุ้นเสริมแรงให้กำลังใจในการนำแนวทางไปทดลอง/ปฏิบัติจริง สามารถทำได้ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม - กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสะท้อนถึงการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และมีความคิดเห็นที่ถูกต้องตามแนวพุทธะ - ให้คำปรึกษา คำแนะนำนักเรียนในช่วงเวลาที่เหมาะสม - ติดตามการลงมือปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนอยู่เป็นระยะๆ	- ลงมือปฏิบัติ ทดลองตามแนวทางกิจกรรมที่เลือก เพื่อแก้ไขปัญหาและหาความรู้ใหม่ โดยการเชื่อมโยงบูรณาการเรียนรู้นอกห้องเรียน และในห้องเรียน - บันทึกผลการลงมือปฏิบัติขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยมีประเด็นการบันทึก ได้แก่ ปัญหาอุปสรรค เป็นต้น - ได้ทบทวนกิจกรรมหลังการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง - สร้างนวัตกรรมการแก้ปัญหาเพื่อนำแนวคิดและทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
6. ประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Evaluating and Reflecting) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้นักเรียนได้สรุปผลการแก้ไขปัญหา และนำเสนอผลการแก้ไขปัญหา หน้าชั้นเรียน แล้วสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อประเมินผลสรุปผลสิ่งที่ไปปฏิบัติ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมิน หรือเพื่อนเป็นผู้ประเมินก็ได้	- เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ แบ่งปันการเรียนรู้ให้กันและกัน - ให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร - ประเมินผลการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น	- ประเมินผลงานตนเองผ่านนิทรรศการหรือนำเสนอผ่านคลิป VDO - ประเมินผลงานเพื่อนด้วยความเป็นกัลยาณมิตรผ่านนิทรรศการหรือนำเสนอผ่านคลิป VDO

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้วิชา พระพุทธศาสนา (การจัดการเรียนรู้โดยใช้อริยสัจเป็นฐาน)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การดำเนินชีวิตทางสายกลาง
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 6 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ส 1.1 ม.3/6 อธิบายสังฆคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

2. สาระสำคัญ

การดำเนินชีวิตตามทางสายทางตามหลักอริยสัจ เพื่อการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย ด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 1) เพื่อให้นักเรียนระบุปัญหาที่เกิดการขาดคุณธรรมได้
- 2) เพื่อให้นักเรียนเกิดสามารถการคิดเชิงเหตุผลทางพระพุทธศาสนา
- 3) เพื่อให้นักเรียนเกิดความเห็นอกเห็นใจพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นและเห็นคุณค่าพระรัตนตรัย

4. สาระการเรียนรู้

- 1) พระรัตนตรัย
- 2) อริยสัจ

5. สมรรถนะของผู้เรียน

- 1) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 2) ความสามารถในการคิด
- 3) ความสามารถทำงานเป็นทีม

6.คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 1) มีวินัย   2) ใฝ่เรียนรู้   3) มุ่งมั่นในการทำงาน

8.กิจกรรมการเรียนรู้

เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
1-2	ขั้นที่ 1 กระตุ้นจิตให้รับรู้ปัญหา 1.ผู้สอนทักทายนักเรียนด้วยท่าทีความเป็นกัลยาณมิตร จากนั้น ครุณำพานักเรียนไหว้พระสวดมนต์แล้วพานักเรียนสงบนิ่งประมาณ 1 นาที 2.ผู้สอนเปิดสื่อ “ซิมซับ” ถึงนาที 3.44 จากนั้น แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4-5 คน คละชายหญิง แล้วให้นักเรียนระดมสมองมองปัญหาจากการดูสื่อ “จากคลิปวิดีโอนี้ นักเรียนคิดว่า อะไรคือปัญหา” 3.ผู้สอนตั้งคำถามชวนมองดังนี้ “แล้วในโรงเรียน ปัญหาอะไรบ้างที่นักเรียนอยากแก้ หรือความดีที่อยากทำ” 3.ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกปัญหาคนละหนึ่งปัญหา แล้วให้อภิปรายให้เหตุผลปัญหาที่ตัวเองเลือก “เพราะอะไรจึงสนใจปัญหานี้” 4.ผู้สอนชี้แนะให้นักเรียนเลือกมาหนึ่งปัญหาที่กลุ่มสนใจ จากจำนวนปัญหาที่มี 4-5 โดยให้เหตุผลว่าปัญหานั้น มีคุณ มีโทษอย่างไร และปัญหานั้นสำคัญจำเป็น เร่งด่วนอย่างไร จึงต้องเลือกแก้ไขปัญหานี้	สื่อ “ซิมซับ” เปิดถึงนาทีที่ 3.44 https://www.youtube.com/watch?v=q1qjqP0xJgA	1.ชิ้นงาน จากระบุด้านต่อของปัญหา(กิจกรรมข้อ 2,3,4)
3-4	ขั้นที่ 2 ค้นหาสาเหตุ 1.ผู้สอนทักทายนักเรียนด้วยท่าทีความเป็นกัลยาณมิตร จากนั้น ครุณำพานักเรียนไหว้พระสวดมนต์แล้วพานักเรียนสงบนิ่งประมาณ 1 นาที 2. ผู้สอนให้นักเรียนระดมสมองค้นหาสาเหตุของปัญหาจากชั่วโมงที่ผ่านมา ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมาย		ชิ้นงาน จากการค้นหาสาเหตุ (กิจกรรมข้อ 2)

เวลา (ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
	3. ผู้สอนให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับ ปัญหาที่นักเรียนได้เลือก		
5-6	ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์นวัตกรรม 1. ผู้สอนท้าทายนักเรียนด้วยท่าทีความเป็น กัลยาณมิตร จากนั้น ครูนำพานักเรียนไหว้พระสวด มนต์แล้วพานักเรียนสงบนิ่งประมาณ 1 นาที 2. ผู้สอนให้นักเรียนระดมสมองอภิปราย สร้าง นวัตกรรม แนวทางการแก้ไขสาเหตุของปัญหาให้ ได้มาก ๆ 3. ผู้สอนให้นักเรียนวางแผน วิเคราะห์นวัตกรรม/ แนวทางแก้ไขไหนที่ได้คิดมาสามารถที่จะแก้ไขสาเหตุ ของปัญหาได้ โดยให้นักเรียนเลือกแนวทางที่เห็นว่า มี ความเป็นไปได้ที่จะแก้ไขสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ 4. ผู้สอนให้นักเรียนวางแผนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการเรียนรู้ 5. ผู้สอนให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติมาสะท้อน หน้าชั้นเรียน โดยผู้สอนประเมินสังเกตนักเรียนทุกครั้ง ที่นักเรียนปฏิบัติงาน		ชิ้นงาน จากหา แนวทางแก้ไข สาเหตุของ ปัญหา(กิจกรรม ข้อ 3 , 4

9. สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

สื่อ “ชิมชั๊บ” เปิดถึงนาทีที่ 3.44 <https://www.youtube.com/watch?v=q1qjqP0xJgA>

10. การวัดและประเมินผล

ด้าน	วิธีการ	เครื่องมือ
ความสามารถการคิดเชิง เหตุผลทาง พระพุทธศาสนา	การประเมินความสามารถ คิดเชิงเหตุผลทาง พระพุทธศาสนา	แบบประเมินความสามารถการคิดเชิง เหตุผลทางพระพุทธศาสนา

ส่วนที่ 5

กำหนดการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐานและการโต้

ระหว่างวันที่ 11 – 13 มีนาคม 2564

ณ ศาลาปฏิบัติธรรมพระชินวงศ์สภา วัดพิชยญาติการาม วรวิหาร แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน

กิจกรรมภาคเช้า		กิจกรรมภาคบ่าย	
07.00 – 09.00	ลงทะเบียน	13.00 – 15.00	15.15 – 17.00
09.00 - พิธีเปิด	สร้างมโนทัศน์แห่งการเรียนรู้	วิเคราะห์กรณีศึกษาผู้เรียน	ถามอย่างไร ให้เห็นปัญหา และสรุปทเรียน
09.00 – 10.00	10.00 – 11.30	13.00 – 15.00	15.15 – 17.00
สืบเสาะหาความจริง	การกำหนดเป้าหมาย		
09.00 – 10.00	10.00 – 11.30	15.15 – 17.00	15.15 – 17.00
หลักการออกแบบการเรียนรู้	ปฏิบัติการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสังเกตเป็นฐาน	ความรู้การโต้และแนะนำ เครื่องมือการโต้แบบพหุวิธี	ปฏิบัติการออกแบบการโต้ และสรุปทเรียน
12.30 – 13.00 น. Play and learning			
08.30 – 09.00 น. เชื้ออินสติ-การเรียนรู้			

หมายเหตุ ภัตตาหารเช้า เวลา 07.00 – 08.00 น. ภัตตาหารเพล เวลา 11.30 – 12.00 น.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ
สถานที่เกิด	จังหวัดศรีสะเกษ
วุฒิการศึกษา	2551 เปรียญธรรม 8 ประโยค สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 2553 พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2553 รัฐศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2559 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการ จัดการเรียนรู้ (การประถมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	วัดอนงค์าราม แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

